

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1924:20
HANDELSDEPARTEMENTET

SKEPPSTJÄNSTKOMMITTERADES BETÄNKANDE. III

FÖRSLAG TILL LAG

OM

SÄRSKILD PENSIONS FÖRSÄKRING AV SJÖFOLK

S T O C K H O L M

1 9 2 4

Statens offentliga utredningar 1924

Kronologisk förteckning

1. Angående ordnandet av statens kommersiella informationsverksamhet. Promemoria, avgiven av chefen för utrikesdepartementets speciella handelsavdelning. Marcus. 28 s. **U.**
2. Det svenska lantbrukets produktionskostnader. 2. Bokföringsåren 1920—1921 och 1921—1922. Av L. Nannesson. Meddelande från Kungl. Lantbruksstyrelsen nr 247 (nr 6 1923). Svanbäck. (6), 107 s. **Jo.**
3. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 12. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Kopparbergs län. Beckman. 47 s. 2 kart. **Jo.**
4. Supplement nr 2 till Sverges familjenamn 1920. Stat. Repr.-anst. 10 s. **Ju.**
5. Betänkande med utredning och förslag angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Eklund. vij, 208 s. **E.**
6. Utredning rörande ny vattenväg mellan Östersjön och Vänern, Göta kanal, jämte bihang, innefattande preliminär utredning rörande vattenväg mellan Hjälmaren och Vänern, Svea kanal. Meddelande från Kungl. Kanalkommissionen. Nr 4. Hæggström. 173 s. 3 kart. **K.**
7. Betänkande och förslag angående läroverks- och landsbibliotek. Uppsala, Almqvist & Wiksell. xj, 511 s. **E.**
8. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 13. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Västmanlands län. Beckman. 36 s. 2 kart. **Jo.**
9. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 14. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Värmlands län. Beckman. 52 s. 2 kart. **Jo.**
10. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 11. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Blekinge län. Beckman. 32 s. 2 kart. **Jo.**
11. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 15. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Jämtlands län. Beckman. 32 s. 2 kart. **Jo.**
12. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 18. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Gotlands län. Beckman. 19 s. 1 karta. **Jo.**
13. Förslag till löneroglering för befattningshavare vid rikets allmänna läroverk samt vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter. Tullberg. 413 s. **E.**
14. Iakttagelser rörande socialiseringen i Österrike 1918—1922. Av Nils Karleby. Tiden. vij, 111 s. **Fi.**
15. Det svenska tobaksmonopolet. En undersökning av dess verksamhet 1915—1922. Av M. Marcus. Tiden. vij, 106 s. **Fi.**
16. Betänkande med förslag till gruvlag. Norstedt. 400 s. **Ju.**
17. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 19. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Västernorrlands län. Beckman. 77 s. 2 kart. **Jo.**
18. Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 9. Utredning beträffande planmässig elektrifiering av landsbygden inom Hallands län. Beckman. 146 s. 3 kart. **Jo.**
19. Anvisningar rörande vägvisandet och automobiltrafiken. Blom. 24 s. **K.**
20. Skeppstjänstkommittéens betänkande. 3. Förslag till lag om särskild pensionsförsäkring av sjöfolk. Marcus. 123 s. 1 tab.-bil. **H.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre ordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1924:20
HANDELSDEPARTEMENTET

SKEPPSTJÄNSTKOMMITTERADES BETÄNKANDE. III

FÖRSLAG TILL LAG
OM
SÄRSKILD PENSIONS FÖRSÄKRING
AV SJÖFOLK
JÄMTE MOTIV OCH SÄRSKILDA MENINGAR
SAMT BILAGOR

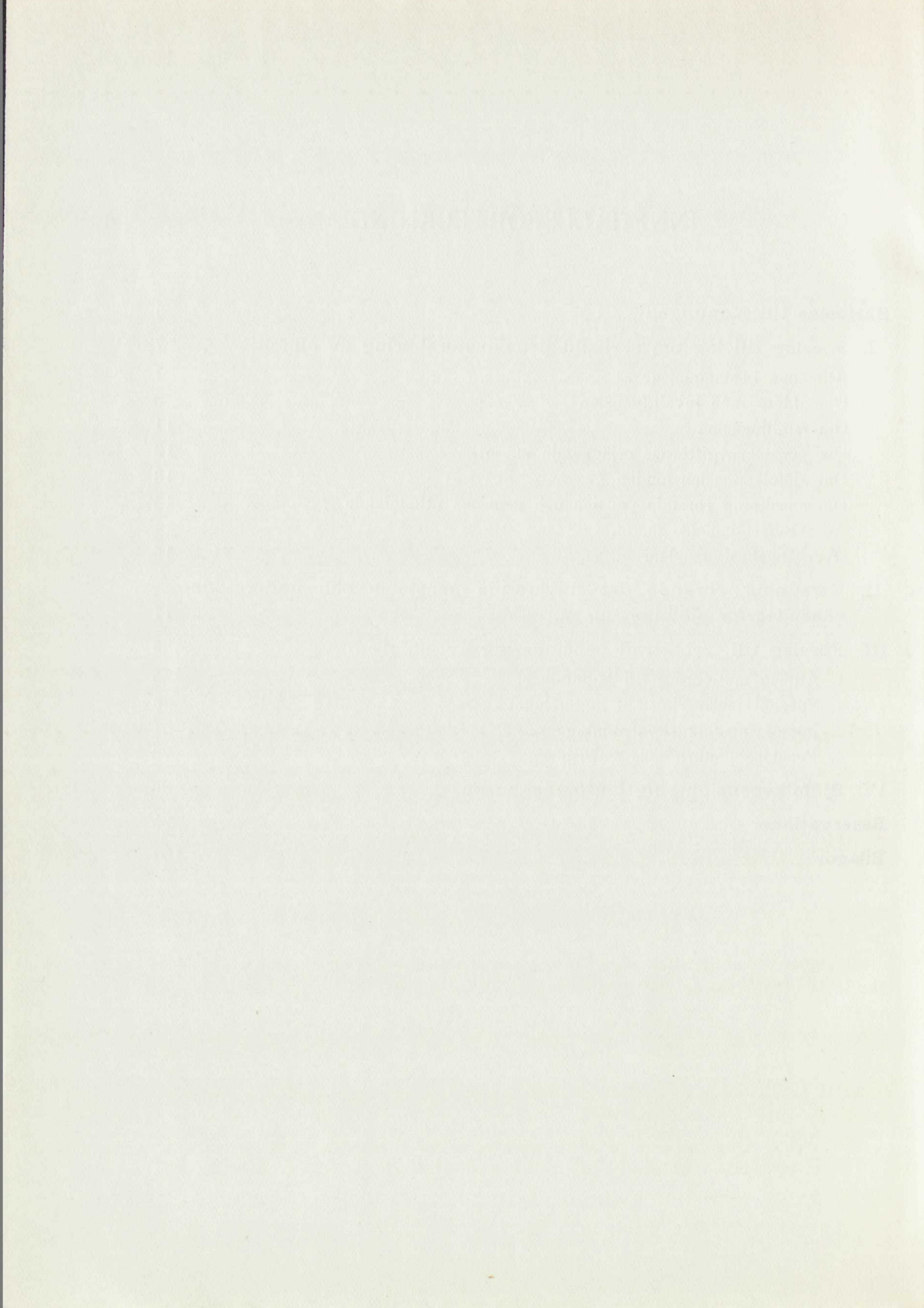
STOCKHOLM 1924
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Skrivelse till Konungen	5
I. Förslag till lag om särskild pensionsförsäkring av sjöfolk.....	7
Allmänna bestämmelser	7
Om ålders- och invalidpension	8
Om familjpension.....	11
Om pensionsavgifternas erläggande m. m.	12
Om sjöfolkspensionsfonden	13
Om ansökning rörande pension och pensions utbetalande	14
Ansvarsbestämmelse m. m.	14
Övergångsbestämmelser m. m.	15
II. Utredning rörande det nuvarande pensions- och understöds- väsendet för sjöfolket m. m.	17
III. Förslag till förbättrad pensionering av sjöfolk	33
1. Allmän motivering till lagförslaget	33
2. Speciell motivering till lagförslaget	45
3. Försäkringsteknisk utredning	61
4. Pensionsförsäkringens finansiering	73
IV. Sjöfolkspensionering i utlandet m. m.	86
Reservationer	95
Bilagor	101

Stockholm den 28 februari 1923.

TILL KONUNGEN.

Med anledning av en i andra kammaren vid 1919 års riksdag av herrar Alex. Thore och Olof Olsson i Kullenbergstorp i ämnet väckt motion nr 275 anhöll riksdagen i skrivelse nr 304 den 11 juni 1919, att Kungl. Maj:t täcktes företaga en allsidig utredning, huruvida och på vad sätt en förbättrad allmän pensionering av sjömän skulle kunna åvägbringas.

Genom remiss den 20 september samma år hava skeppstjänstkommitterade anbefallts att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt därmed ävensom med det förslag, vartill utredningen måtte föranleda, inkomma till Kungl. Maj:t.

Därjämte hava till kommitterade överlämnats för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande två särskilda framställningar i ämnet av Svenska maskinbefälsförbundet och Nya stewartsföreningen.

Sedan den anbefallda utredningen numera slutförts, få kommitterade, med bifogande av nyssnämnda två framställningar, härmed överlämna bilagda betänkande angående förbättrad pensionering av sjöfolk, innefattande huvudsakligen följande:

- I. Förslag till lag om särskild pensionsförsäkring av sjöfolk.
- II. Utredning angående det nuvarande pensions- och understödsväsendet för sjöfolk m. m.

III. Förslag till förbättrad pensionering av sjöfolk.

1. Allmän motivering till lagförslaget.
2. Speciell motivering till lagförslaget.
3. Försäkringsteknisk utredning.
4. Pensionsförsäkringens finansiering.

IV. Sjöfolkpensionering i utlandet m. m.

Till betänkandet äro fogade bil. A, bestående av tab. XIII—XXI, och bil. B, innefattande tabellarisk framställning av kostnaderna för övergångstidspensioneringen.

För behandlingen av detta ärende hava kommitterade tillkallat navigationsskoleföreståndaren Alex. Thore och sjömanshusombudsmannen Reinhold Bråkenhielm i egenskap av särskilda sakkunniga beträffande understödsverksamheten bland sjömännen och dessas ekonomiska förhållanden i allmänhet. Därjämte hava kommitterade härvid biträts av byråchefen i kungl. skolöverstyrelsen, filosofie doktorn Edvard Göransson, vilken verkställt den föreliggande försäkringstekniska utredningen. Däremot har en av kommitterade, byråchefen i kungl. socialstyrelsen A. Molin, på grund av annat offentligt uppdrag varit förhindrad deltaga i utarbetandet av förevarande betänkande.

Särskilda meningar beträffande vissa delar av betänkandet bifogas.

Underdånigst

NILS GUSTAF NILSSON.

E. EGGERT.

ESKIL JORDMAN.

N. LARSSON.

O. A. NORDBORG.

NICKLAS OLSSON.

EINAR M. ROTH.

CARL RUDBERG.

REINH. BRÅKENHIELM.

ALEX. THORE.

Nils Carlsson.

I. Förslag till lag om särskild pensionsförsäkring av sjöfolk.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

1 mom. Envar svensk medborgare, som har anställning på svenskt fartyg, där besättningen, enligt vad därom särskilt stadgas, skall vara påmönstrad, skall genom erläggande av pensionsavgifter försäkras till erhållande av pension såväl för egen del (*ålders- och invalidpension*) som för änka och efterlevande barn (*familjpension*).

2 mom. Svensk medborgare, som har anställning å annat svenskt fartyg, som nyttjas till handelssjöfart, må, därest han minst tjugufyra månader haft i 1 mom. omförmäld anställning, genom erläggande av pensionsavgifter försäkra sig till erhållande av ålders- och invalidpension.

2 §.

Särskild pensionsavgift utgår dels för försäkring till erhållande av ålders- och invalidpension, dels för försäkring till erhållande av familjpension. Förstnämnda avgift gäldas av den försäkrade samt familjpensionsavgiften av staten och redaren med hälften vardera.

Pensionsavgift erlägges icke för tid före juli månad det år, den fartygsanställda fyller femton år, eller efter juni månad det år, han fyller femtiofem år.

3 §.

Denna lag är icke tillämplig i fall, varå lagen om försäkring för olycksfall i arbete äger tillämpning.

Den, som uppbär i denna lag avsedd pension, vare icke berättigad till annan pension enligt denna lag, dock att änka, som åtnjuter familjpension, jämte denna skall, om hon eljest är berättigad till annan pension till högre belopp, av sistnämnda pension uppbära det belopp, varmed densamma överskjuter familjpensionen.

4 §.

Pension utgår allenast till svensk medborgare och må icke överlätas eller tagas i mät för gäld.

5 §.

Försäkrad, som under två på varandra följande kalenderår antingen icke haft i 1 § omförmäld anställning eller i fall av försäkring, varom i 1 § 2 mom. stadgas, icke erlagt föreskriven pensionsavgift, skall anses hava upphört att utöva yrke till sjöss.

I ovan angivna tid inräknas icke tid, som åtgår för utbildning inom riket för yrke till sjöss eller för värnpliktens fullgörande.

6 §.

Pensionsärenden, som i denna lag avses, handläggas av kommerskollegium.

Omkostnaderna för denna kommerskollegii verksamhet bestridas av statsmedel.

7 §.

De grunder, efter vilka de försäkringstekniska beräkningarna skola utföras, fastställas av Konungen, vilken ock meddelar de närmare föreskrifter i övrigt, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Om ålders- och invalidpension.

8 §.

Berättigad att erhålla ålderspension är försäkrad under villkor, att han fyllt femtionio år samt antingen under minst etthundrafemtio månader haft i 1 § 1 mom. omförmäld anställning eller ock av sagda tid minst tjugufyra månader haft dylik anställning och den återstående tiden erlagt pensionsavgifter för försäkring, varom stadgas i 1 § 2 mom.

9 §.

Berättigad att erhålla invalidpension är försäkrad under villkor, att han drabbats av varaktig förlust av eller nedsättning i arbetsförmågan (invaliditet), som han icke uppsåtligen eller genom grovt vållande ådragit sig, samt dessförinnan under minst tolv månader haft i 1 § 1 mom. omförmäld anställning.

Ändock att i föregående stycke sagda villkor äro uppfyllda, är försäkrad, som vid invaliditetens inträdande icke utövar yrke till sjöss, berättigad att erhålla invalidpension allenast, där han upphört med sådan yrkesutövning först efter juni månad det år, han fyllt fyrtiofem år, samt dessförinnan fullgjort de i 8 § stadgade villkor angående anställning och pensionsavgifters erläggande.

Om rätt till invalidpension i visst särskilt fall stadgas i 14 §.

10 §.

Invaliditet skall anses vara förhanden hos den, som befinnes till följd av kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet, lyte eller skada icke vara i stånd att vidare i samma utsträckning som förut försörja sig genom sådant arbete, som motsvarar hans krafter och färdigheter samt förhållanden i övrigt.

11 §.

Till försäkrad, som är berättigad till ålderspension, utgår densamma, för år räknat,

a) därest han utövar yrke till sjöss eller först efter juni månad det år, han fyllt fyrtiofem år, därmed upphört, med belopp, motsvarande av honom erlagda pensionsavgifter enligt försäkringstekniska grunder; samt

b) i annat fall med belopp, vars kapitalvärde är lika med kapitalvärdet av de utav honom erlagda avgifter jämte ränta på ränta.

12 §.

Till försäkrad, som är berättigad till invalidpension, utgår denna, för år räknat, vid fullständig invaliditet,

a) där han vid invaliditetens inträdande utövar yrke till sjöss, med belopp, motsvarande av honom erlagda pensionsavgifter, dock att, där invaliditeten inträtt före juli månad det år, han fyller fyrtiofem år, pensionen ökas med det årliga pensionsbelopp, som skulle hava förvärvats genom erläggande för tiden från invaliditetens inträdande till nämnda juli månad av en årlig pensionsavgift, som är lika med medeltalet av de pensionsavgifter, som han erlagt under de tre närmaste kalenderåren före invaliditetens inträdande eller under den kortare tid, han dessförinnan varit försäkrad, allt enligt försäkringstekniska grunder; samt

b) i fall, som i 9 § andra stycket avses, med belopp, vars kapitalvärde, beräknat utan hänsyn till invaliditet, är lika med kapitalvärdet av de utav honom erlagda pensionsavgifter.

13 §.

Om invaliditeten i annat fall, än i 14 § avses, icke är fullständig, utgår invalidpension med så stor del av de i 12 § a) eller b) stadgade belopp, som svarar mot invaliditeten, dock att sådan pension ej utgår, om icke minst tjugufem procents invaliditet föreligger.

14 §.

Försäkrad, som efter juni månad det år, han fyller fyrtiofem år, måste på grund av gällande bestämmelser om sjöfolks syn- och hörsselförmåga upphöra att utöva yrke till sjöss utan att fullständig invaliditet är förhanden, vare, där han fullgjort de i 8 § stadgade villkor angående anställning och pensionsavgifters erläggande, berättigad att erhålla invalidpen-

sion med det belopp, varom i 12 § b) sägs, där han icke, med tillämpning av bestämmelserna i 13 §, varder berättigad åtnjuta pension till högre belopp.

15 §.

Vägrar utan giltig anledning försäkrad, som drabbats av invaliditet, att underkasta sig vård av läkare, som fartygets befälhavare eller redare eller kommerskollegium må tillkalla, och prövas invaliditeten hava blivit större därigenom, att den försäkrade saknat lämplig vård, må invalidpensionen med hänsyn härtill skäligen nedsättas.

16 §.

Invalidpension, som jämlikt 13 § utgår allenast med viss del av det i 12 § a) eller b) stadgade belopp, skall från och med juli månad det år, pensionstagaren fyller sextio år, ökas till fulla beloppet.

17 §.

Inträder, sedan invalidpension blivit bestämd, väsentlig förändring i de förhållanden, vilka voro avgörande för pensionens bestämmande, må frågan, huruvida eller med vilket belopp pensionen skall utgå, underkastas ny prövning.

Väckes sådan fråga av kommerskollegium, skall pensionstagaren lämnas tillfälle att yttra sig i ärendet.

Ej må ny prövning, varom nu är sagt, verka rubbning i invalidpension, som förfallit till betalning före den dag, då kommerskollegii beslut delgavs pensionstagaren eller, om denne påkallat prövningen, före den dag, då hans ansökning därom inkom till kollegium.

18 §.

Pensionsavgiften för försäkring till erhållande av ålders- och invalidpension utgör, för månad räknat,

a) om den kontanta månadslönen uppgår till högst fyrahundra kronor, två och en halv procent av densamma,

b) om nämnda lön överstiger fyrahundra, men ej niohundra kronor, tre procent av densamma, samt

c) om den överstiger niohundra kronor, tjugusju kronor.

Pensionsavgift, varom nu förmäles, må dock i intet fall understiga, för månad räknat,

före juli månad det kalenderår, den försäkrade fyller trettiofem år, tre kronor, samt

därefter sex kronor.

För dag utgår avgiften med en trettiondel av månadsavgiften.

I den kontanta månadslönen inräknas kaplake och tantiem, men icke övertidsersättning eller kostpenningar.

Om familjpension.

19 §.

Efterlämnar försäkrad, som i 1 § 1 mom. avses, änka eller arvsberättigat barn, vare änkan, så länge hon lever ogift, och sådant barn, som ej fyllt femton år, berättigade att erhålla familjpension under villkor,

a) att den försäkrade, om han vid sin död utövade yrke till sjöss, an-
tingen fullgjort det i 8 § stadgade villkor angående anställning eller under
fem på varandra följande kalenderår haft i 1 § 1 mom. omförmäld anställ-
ning under sammanlagt minst trettiosex månader, eller

b) att den försäkrade, om han vid sin död icke utövade yrke till sjöss,
upphört därmed först efter juni månad det år, han fyllt fyrtiofem år,
samt fullgjort det i 8 § stadgade villkor angående anställning, eller ock

c) att den försäkrade vid sin död var berättigad uppbära eller uppbär
ålders- eller invalidpension.

När döden uppsåtligen eller genom grovt vållande förorsakats av efter-
levande, utgår ej familjpension till denne.

20 §.

1 mom. Till änka, som är berättigad till familjpension, utgår pensionen,
för år räknat,

a) om hon saknar pensionsberättigat barn, med familjpensionsunder-
laget,

b) om hon har pensionsberättigat barn, med nittio procent av familj-
pensionsunderlaget.

2 mom. Till barn, som är berättigat till familjpension, utgår denna för
år räknat, då pensionsberättigad moder finnes,

a) till *ett* barn med femtio procent av pensionsunderlaget, och

b) till två eller flera barn med det i a) stadgade belopp med tillägg av,
för ettvarrt av det andra och de följande barnen, tio procent av familj-
pensionsunderlaget; samt

då pensionsberättigad moder icke finnes,

c) till *ett* barn, med femtio procent av familjpensionsunderlaget,

d) till två barn, med familjpensionsunderlaget,

e) till tre barn med etthundrafyrtio procent av familjpensionsunderlaget,
och

f) till flera än tre barn med det i c) stadgade belopp med tillägg av, för
ettvarrt av det fjärde och de följande barnen, tio procent av familjpensions-
underlaget.

Pension för barn delas mellan dem efter huvudtalet.

Änka vare berättigad uppbära pension för eget barn, där ej visas, att
barnet uppfostas av annan.

21 §.

Familj pensionsunderlaget utgör ett årligt pensionsbelopp, motsvarande erlagda familj pensionsavgifter, dock att, där den försäkrade före juli månad det år, han fyller fyrtiofem år, avlidit eller varit berättigad att erhålla invalidpension, pensionsunderlaget ökas med det årliga pensionsbelopp, som skulle hava förvärvats genom erläggande för tiden från dödsfallet eller invaliditetens inträdande till nämnda juli månad av en årlig familj pensionsavgift, som är lika med medeltalet av de familj pensionsavgifter, som erlagts under de tre närmaste kalenderåren före dödsfallet eller invaliditetens inträdande eller under den kortare tid, han dessförrinnan varit försäkrad, allt enligt försäkringstekniska grunder.

22 §.

Pensionsavgiften för försäkring till erhållande av familj pension utgör för försäkrad, för månad räknat, en och en halv procent av den, på sätt i 18 § sägs, beräknade kontanta månadslönen, dock lägst två kronor.

För del av månad utgår avgiften med en trettiondel av månadsavgiften.

Om pensionsavgifternas erläggande m. m.

23 §.

1 mom. Vid utbetalning av lön till försäkrad, som i 1 § 1 mom. avses, skall den i 18 § stadgade pensionsavgiften av befälhavaren innehållas.

De innehållna pensionsavgifterna skola, då försäkrad lämnar sin anställning, av befälhavaren vid avmönstring inom riket överlämnas till mönstringsförrättaren och eljest, så snart ske kan, dock senast inom tre månader, insändas till kommerskollegium.

Kvarstår försäkrad i tjänsten mer än tolv på varandra följande månader, skall befälhavaren till kommerskollegium insända de för varje period av tolv månader innehållna pensionsavgifterna, så snart ske kan, dock senast inom tre månader.

I samma ordning skall befälhavaren inbetala redarens bidrag till familj pensionsavgifterna.

Dör försäkrad, skall befälhavaren, så snart ske kan, dock senast inom tre månader, till kommerskollegium insända förfallna pensionsavgifter.

2 mom. Innehållen pensionsavgift skall införas i den försäkrades motbok.

24 §.

Mönstringsförrättare har att före den femtonde i varje månad till kommerskollegium översända de under nästföregående månad influtna pensionsavgifterna.

25 §.

Försäkrad, som i 1 § 2 mom. avses, har att själv före den femtonde i varje månad till kommerskollegium insända pensionsavgiften för nästföregående månad.

26 §.

Statsbidraget till familjpensionsavgifterna erlägges på det sätt, att till den i 31 § omförmälda pensionsfond av statsmedel årligen avsättes ett lika stort belopp, som under nästföregående år influtit i familjpensionsavgifter från redarna.

27 §.

Å det bidrag till familjpensionsavgifterna, som redare under året inbetalt, åtnjuter han avdrag för av honom under samma år erlagda tonavgifter.

28 §.

Varder pensionsavgift icke erlagd inom den i 23 § 1 mom. stadgade tid, skall, efter anfordran av kommerskollegium, densamma av redaren omedelbart inbetalas till kollegium, där denne icke förmår visa, att betalningen uteblivit på grund av den försäkrades fel eller försummelse.

Vad redare sålunda nödgas utgiva äger han söka åter antingen av den, som må hava vållat betalningens uteblivande, eller ock, där den felande är mönstringsförrättare eller, där behörig försändelse av pensionsavgift under postbefordran förkommit, av staten.

29 §.

Visas, när pension sökes, att försäkrad haft i 1 § 1 mom. omförmäld anställning under tid, för vilken pensionsavgift icke erlagts till kommerskollegium, och förekommer icke anledning, att betalningen uteblivit på grund av den försäkrades fel eller försummelse, skall vid bestämmande av pensionens belopp den felande avgiften tillgodoräknas, såsom hade den blivit vederbörligen erlagd.

30 §.

För sina förpliktelser enligt 28 § svarar redaren personligen.

Om sjöfolkspensionsfonden.

31 §.

Pensionsavgifterna ingå till en fond, benämnd sjöfolkspensionsfonden.

32 §.

Inom fem år efter det lagen trätt i kraft och sedermera minst vart femte år skall genom kommerskollegii försorg försäkringsteknisk utredning rörande pensionsväsendet verkställas.

Om ansökning rörande pension och pensions utbetalande.

33 §.

Ansökning om pension skall göras hos kommerskollegium, och delgives dess beslut i anledning av ansökningen sökande genom skrivelse med allmänna posten.

34 §.

Pensionerna utgå från och med nedannämnda tider:

a) *ålderspension* från och med juli månad det år, pensionsberättigad fyller sextio år;

b) *invalidpension, varom stadgas i 12 eller 13 §*, från och med tredje månaden antingen efter den, varunder den pensionsberättigade på grund av invaliditeten lämnat sin anställning ombord eller, där han vid invaliditetens inträdande icke haft sådan anställning, efter den månad, varunder invaliditeten inträtt;

c) *i 14 § stadgad invalidpension* från och med månaden efter den, varunder pensionsansökningen inkommit till kommerskollegium; samt

d) *familjpension* från och med månaden efter den, varunder den försäkrade avlidit.

35 §.

Pension utgår ej längre än till och med den månad, under vilken omständighet inträffat, som medför förlust av rätten till pensionen.

36 §.

Utbetalning av pension sker kvartalsvis under senare hälften av kalenderkvartalets sista månad.

37 §.

Har pensionsbelopp icke lyftats före utgången av kalenderåret näst efter det, under vilket detsamma förfallit till betalning, är rätten till beloppets utfående förverkad.

Ansvarsbestämmelse m. m.

38 §.

Underlåter befälhavare att fullgöra något av vad honom enligt 23 § åligger, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor, där ej efter allmän lag strängare straff bör följa.

Lika med befälhavare straffes redare, där förseelsen visas hava skett med hans vetskap och vilja.

39 §.

Allmän åklagare åligger att tala å förseelse, varom i denna lag sägs.

40 §.

Om domstol i tvistemål, som bör bedömas efter denna lag, skall vad i 86—88 §§ sjömanslagen stadgas äga motsvarande tillämpning.

41 §.

Om domstol i mål rörande förseelse, varom i denna lag sägs, skall vad i 89 § sjömanslagen stadgas äga motsvarande tillämpning.

42 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kommerskollegium och skola tillföras sjöfolkspensionsfonden. Vid bristande tillgång till deras fulla gäldande förvandlas de enligt allmän lag.

Övergångsbestämmelser m. m.

43 §.

Genom denna lag upphäves reglementet den 29 januari 1864 för handelsflottans pensionsanstalt samt §§ 18, 20, 22 och 23 i förordningen den 13 juli 1911 angående sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och avmönstring m. m.

44 §.

Kommerskollegium övertager från och med ikraftträdandet av denna lag såväl handelsflottans pensionsanstalts tillgångar som ock, där icke särskilda bestämmelser i vederbörande donationsurkunder därför lägga hinder i vägen, alla under sjömanshusens förvaltning stående fonder.

45 §.

Till dem, som vid denna lags ikraftträdande antingen åtnjuta pension från handelsflottans pensionsanstalt eller ock, därest reglementet den 29 januari 1864 för nämnda anstalt fortfarande vore gällande, skulle vara berättigade till sådan pension, skall kommerskollegium utbetala pensioner med sammanlagt högst trehundrasjuttontusensjuhundra kronor, fördelade på följande sätt:

i första klassen: högst trehundrasextio pensioner, vardera å tvåhundra-fyrtio kronor;

i andra klassen: högst tvåhundra-tjugu pensioner, vardera å etthundra-ättio kronor;

i tredje klassen: högst tvåhundra-tjugufem pensioner, vardera å ett-hundrafemtio kronor;

i fjärde klassen: högst ettusen-etthundrasjuttio pensioner, vardera å ett-hundratrettiofem kronor.

46 §.

Kommerskollegium skall, på sätt i 47 och 48 §§ sägs, utbetala till sjö-
män högst tvåtusen pensioner med sammanlagt högst etthundrafyrtio-
tusen kronor samt till änkor och barn efter sjömän högst tretusentjugufem
pensioner med sammanlagt högst tvåhundrafemtontusen kronor.

47 §.

Den, som före denna lags ikraftträdande åtnjutit understöd från
sjömanshus, skall erhålla årlig pension till samma belopp som under-
stödet; änka dock icke, om hon trätt i nytt gifte, ej heller barn, som fyllt
femton år.

48 §.

Sjöman, som det år, denna lag träder i kraft, fyller femtiofem år, även-
som änka och barn, vilket ej fyllt femton år, efter sådan sjöman skola,
därest de, om § 18 i förordningen den 13 juli 1911 angående sjömanshusen
i riket samt sjöfolks på- och avmönstring m. m. fortfarande vore gällande,
skulle vara berättigade till understöd från sjömanshus, erhålla pension
till samma belopp som det understöd, som de under ovan angivna förut-
sättning skulle hava utfått.

49 §.

Av de i 45 och 46 §§ omförmälda medel, i den mån desamma icke tagas i
anspråk för ändamål, varom i 45, 47 och 48 §§ sägs, skall kommers-
kollegium,

a) där icke ålderspensionen utgör för försäkrad, som det år, denna lag
träder i kraft, fyllt fyrtio, men ej femtiofem år och som enligt reglemen-
tet den 29 januari 1864 för handelsflottans pensionsanstalt skulle hava
varit att hänföra till

- första klassen, trehundraatjugy kronor,
- andra klassen, tvåhundrafyrtio kronor,
- tredje klassen, tvåhundraat kronor,
- fjärde klassen, etthundraatfiofem kronor,

tillöka ålderspensionen med så stort årligt belopp, att densamma kommer
att utgå med ovan angivet belopp,

b) där icke familjpensionsunderlaget efter avliden försäkrad sjöman, som
det år, denna lag träder i kraft, fyllt trettiofem, men ej femtiofem år, ut-
gör sjuttio kronor, tillöka detsamma med så stort årligt belopp, att familj-
pensionsunderlaget kommer att uppgå till nämnda belopp.

Denna lag träder i kraft den

II. Utredning rörande det nuvarande pensions- och understödsväsendet för sjöfolket m. m.

Långt innan ännu den allmänna pensionsförsäkringen eller försäkringen för olycksfall i arbete genomförts, hade genom statsingripande och delvis under ekonomisk medverkan från statens sida särskilda anordningar vidtagits för beredande av försörjning åt sjömän, som vore eller varit sysselsatta inom handelsflottan framför allt och huvudsakligen i utrikes sjöfart, men på grund av ålderdomsbräcklighet, skada eller sjukdom blivit oförmögna att genom eget arbete förvärva sin utkomst. Men dessa anordningar avsågo icke allenast sjömännen själva, utan också sjömansänkor samt barn efter sjömän. Vid genomförandet av de båda förstnämnda, mera generella arterna av obligatorisk försäkring lämnades detta sjöfolkets speciella understöds- och pensionsväsende orubbade och äger således alltjämt bestånd vid sidan av och jämte dessa. De nu ifrågavarande särskilda understöds- och pensionsförmånerna utgöras dels av understöd åt sjömän (såväl befälhavare som besättningsmän) samt åt dessas änkor och barn, dels av ålderspensioner åt sjömän. Understödsväsendet handhaves av de olika sjömanshusen, ett vart i fråga om därvid inskrivet sjöfolk samt detsamma änkor och barn, medan pensionsväsendet är centraliserat och anförtrott åt Handelsflottans pensionsanstalt, som är förlagd till Stockholm.

Rörande sjömanshusens och Handelsflottans pensionsanstalts tillkomst och öden i övrigt samt det av dem handhavda understöds- och pensionsväsendet få skeppstjänstkommitterade hänvisa till dels de av den s. k. arbetarföräkringskommittén i dessa ämnen föranstaltade undersökningar, för vilka redogörelse framlagts i del III:4 (tryckt 1888) av kommitténs betänkande, dels den av handels- och sjöfartskommittén i dess den 23 november 1898 avgivna underdåniga utlåtande angående vissa frågor rörande sjömanshusen verkställda utredning angående sjömanshusens verksamhet, dels socialstyrelsens utredning rörande sjömansyrket i Sverige, del II (tryckt 1918), dels ock 1917 års sjömanshuskommitterades den 18 november 1919 avgivna betänkande och förslag rörande sjömanshusens omorganisation. Skeppstjänstkommitterade anse sig därför här kunna inskränka sig till att ur de nämnda mera utförliga redogörelserna lämna kortfattade utdrag i de delar, som kunna vara av betydelse för förståelsen av kommitterades förslag i hithörande ämnen, ävensom senare data, beaktansvärda ur samma synpunkt, samt ifrågavarande understöds- och pensionsväsendes nuvarande ställning.

Av sjöfolkets understöds- och pensionsanstalter äro sjömanshusen de ojämförligt äldsta. Sjomanshusinstitutionen infördes nämligen redan år 1748. I det den 30 mars sistnämnda år utfärdade nådiga reglementet, »varefter coopvaerdieskeppare och skeppsfolk hava sig att rätta», stadgades i § 1 av kapitlet VI, att ett coopvaerdiesjomanshus skulle upprättas för hela riket med säte i Stockholm, »varest de av coopvaerdiesjöfolk, som antingen under och uti tjänst på svenska coopvaerdieskepp lidit någon skada till hälsa och lemmar eller ock uti förbemalte tjänst tillbragt deras år och för ålderdom och bräcklighets skull icke vidare tjänst kunna göra, måge uppå deras återstående levnadstid njuta ett visst årligt underhåll». Till sjömanshusets inrättande

Sjomans-
husen.

Historik.

och upprätthållande av understödsverksamheten pålades särskilda avgifter, dels en sjömanshusavgift, eller, såsom den sedermera benämnts, plåt-, resp. hyresavgift, vilken skulle erläggas av sjöfolket, dels en lästavgift, sedermera kallad tonavgift, som skulle betalas av redarna. Båda avgifterna skulle utgöras vid fartygs hemkomst från resa å utrikes ort. Dessutom skulle sjömanshuset äga uppbära vissa bötes- och kollektmedel m. m.

Vid bestämmandet av understöd skulle hänsyn tagas, förutom till understödssökandens tjänst och syssla, till dennes tjänstetid, uppförande, förvärvat skicklighet i sjömansyrket, ålder och förefintlig sjukdom samt i allmänhet sökandens ställning vid tiden för ansökningen utrönas.

Understödens storlek skulle avpassas så, att vederbörande därav erhöle sitt tillbörliga uppehälle. De gränser, varinom beloppen dock skulle hållas, voro bestämda för befälhavare till mellan 200 och 300 daler kopparmynt, för styrmän till mellan 150 och 200 daler samma mynt och för övrigt sjöfolk till mellan 100 och 150 daler nämnda mynt.

Redan genom kungl. brev den 22 december 1749 utvidgades understödsverksamheten, i det att orkeslösa och nödlidande änkor liksom ock fader- och moderlösa barn efter sjömän tillerkändes rätt till understöd av sjömanshuskassan. I samband härmed bestämdes, då de sjömanshuset redan tillagda inkomsterna befunnos otillräckliga, att ytterligare en avgift, s. k. förhyrningspenningar, skulle för sjömanshusets räkning få upptagas av fartygsbesättningarna. Denna avgift avskaffades emellertid 1828.

Enligt 1748 års reglemente skulle, såsom ovan nämnts, Stockholms sjömanshus med sin verksamhet omfatta hela riket. Med hänsyn till svårigheten för detta enda sjömanshus att rättvist och jämnt utöva understödsverksamheten över hela riket blev en decentralisation av densamma nödvändig, och år 1752 medgavs rätt för samtliga stapelstäder att inrätta sjömanshus och disponera de i respektive städer inflytande sjömanshusavgifterna. Efter hand inrättades sjömanshus i flertalet stapelstäder, men någon skyldighet därtill förelåg icke förrän år 1864. För närvarande är sjömanshusens antal 47.

Med sjömanshuset förband 1748 års reglemente en annan institution, skeppsombudsmannen eller waterschouten, vilken i vissa hänseenden var underordnad den sjömanshuset förvaltande direktionen, men åt vilken därjämte anvisades en del av direktionen oberoende åligganden. Ombudsmannen skulle sålunda vid förhyrning av sjöfolk pröva vars och ens insikt, skicklighet och erfarenhet samt förhandla om löneförmånerna ävensom föra register över de sjöfarande o. s. v.

Småningom utvidgades såväl sjömanshusens som skeppsombudsmannens, eller senare, sjömanshusombudsmannens verksamhetsområden, och sjömanshusen utvecklade sig från att, såsom av vad ovan anförts i ämnet torde hava framgått, ursprungligen hava varit understödsanstalter för nödställda sjömän samt änkor och barn efter sjömän, till att bliva institutioner med varjehanda administrativa uppgifter för det allmännas räkning. Redan år 1888 fastslog arbetarförsäkringskommittén 40 procent såsom utgörande de statliga göromålens andel i sjömanshusens arbetsbörda, en beräkning, som av sedermera härom hörda sakkunniga institutioner och myndigheter vitsordades såsom icke för högt tilltagen. 1917 års sjömanshuskommitterade uppskatta den andel i arbetsbördan å sjömanshusen i riket, som arbetet för direkta statsändamål ävensom härmed likställda ändamål för närvarande utgör, till minst 75 procent av sjömanshusens arbetsbörda.

Nuvarande
organisa-
tion.

Enligt nu gällande bestämmelser rörande sjömanshusen och dessas verksamhet — vilka återfinnas i Kungl. Maj:ts förordning den 13 juli 1911 angående sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och avmönstning m. m. samt

åtskilliga kungörelser angående ändringar däri — förvaltas varje sjömanshus av en direktion, bestående av fem ledamöter, utsedda för tre kalenderår, två av redarna samt en av vardera av följande grupper eller klasser, nämligen befälhavare, underbefäl och manskap. På samma sätt utses lika antal suppleanter för de ordinarie direktionsledamöterna.

Vid varje sjömanshus skall därjämte finnas en ombudsman, vilken är föredragande hos direktionen samt i övrigt har att fullgöra åtskilliga i sjömanshusförordningen närmare angivna göromål. Ombudsmansbefattningen tillsättes av kommerskollegium, sedan vederbörande direktion dit insänt av densamma upprättat förslag, upptagande tre av de sökande. Förutom ombudsmannen äro i mån av behov arbetsbiträden av olika slag anställda vid sjömanshusen.

Vad angår nu gällande bestämmelser rörande utdelningen av understöd (gratial) från sjömanshusen må erinras därom, att understöden, som äro dels årsunderstöd, dels tillfälliga, utgå icke endast till sjömän, utan ock till änkor och barn efter sjömän samt äro baserade helt och hållet på behovsprincipen. De närmare bestämmelser i ämnet, som äro lämnade i § 18 uti 1911 års sjömanshusförordning, innefatta i huvudsak följande:

1) Har sjöman, som är eller varit inskriven vid sjömanshus och erlagt hyresavgift, under anställning å svenskt handelsfartyg ådragit sig sådan kroppsskada eller sjuklighet eller ock iråkat den ålderomsbräcklighet, att han ej vidare kan göra sjötjänst, och är han i torftiga omständigheter, vare han berättigad att från det sjömanshus han tillhör eller senast tillhört erhålla ett efter hans nödtorft och sjömanshusets tillgångar lämpat årligt understöd.

Har sjömannen blivit eller bort bliva avförd ur inskrivningsregistret eller kvarstår han däri, ehuru han upphört att utöva sjömansyrket, endast på grund av därom i sjömanshusförordningen uttryckligen lämnad föreskrift, skall han för att vara berättigad till understöd från det sjömanshus han senast tillhört hava under minst 20 år varit vid sjömanshus inskriven och tillbragt denna tid huvudsakligen i tjänstgöring under utrikes sjöfart med svenskt handelsfartyg.

Sådant understöd må ock i synnerligen behjärtansvärda fall kunna av vederbörande sjömanshusdirektion tilldelas sjöman, ändå att han ej enligt förestående bestämmelser är berättigad därtill.

2) Änka och barn efter sjöman, som enligt 1) innehaft eller kunnat erhålla understöd eller som avlidit under utövningen av sitt yrke, äge ock, där de äro i torftiga omständigheter, att från det sjömanshus mannen eller fadern senast tillhört åtnjuta ett efter deras nödtorft och sjömanshusets tillgångar lämpat årligt understöd; änka dock icke om hon träder i nytt gifte, och barn, som överskridit 15 års ålder, endast därest sjukdom eller kroppsslyte gör det oförmöget att självt försörja sig.

3) Tillfälliga mindre understöd till behövande sjömän eller sjömäns änkor och barn må kunna av sjömanshusdirektionen efter omständigheterna utdelas.

Ur 1917 års sjömanshuskommitterades betänkande må till belysande av storleken av de gratial, som utdelats vid sjömanshusen, anföras följande siffror för årsunderstöden:

	År 1884 kr.	År 1900 kr.	År 1916 kr.
Det lägsta medeltalet per sjömanshus.....	7: —	14: —	28: —
Det högsta medeltalet per sjömanshus	74: —	200: —	250: —

Enligt samma källa utdelades år 1916 följande årliga understödsbelopp.

Sjömans-
husens
under-
stödsverk-
samhet.

a) Till sjömän:

	Befälhavare kr.	Styrmän kr.	Maskinister kr.	Övriga sjömän kr.
Lägsta belopp	10: —	25: —	40: —	5: —
Högsta »	250: —	250: —	200: —	217: —
Medelbelopp	80: —	67: —	80: —	52: —

b) Till änkor:

	Efter befälhavare kr.	Efter styrmän kr.	Efter maskinister kr.	Efter övrigt sjöfolk kr.
Lägsta belopp	20: —	10: —	20: —	5: —
Högsta »	400: —	275: —	325: —	200: —
Medelbelopp	76: —	60: —	73: —	50: —

c) Till barn

efter avlidna sjömän i medeltal för samtliga sjömanshus: 60 kronor.

Enligt uppgifter, inhämtade i kommerskollegium, utgjorde understödsbeloppen:

	År 1920 kr.	År 1921 kr.	År 1922 kr.
För samtliga sjömanshus i medeltal	68: 50	74: —	73: 34
Per sjömanshus lägst	30: —	35: —	
» » högst	185: —	250: —	

Antalet årsunderstödsstagare uppgick år 1916 till 5 501 med en understödssumma av 324 522 kronor, år 1920 till 5 327 med en understödssumma av 364 835 kronor, år 1921 till 5 346 med en understödssumma av 395 834 kronor och år 1922 till 5 314 med en understödssumma av 389 744 kronor. De tillfälliga understöden under samma fyra år utgjorde sammanlagt respektive 18 734, 25 916, 46 740 och 41 224 kronor. Härtill kommer utdelning av understöd från donationsfonderna, vilken år 1916 omfattade 21 632 kronor. Vid utgången av de fyra åren var antalet vid samtliga sjömanshus inskrivet sjöfolk respektive 43 669, 48 706, 50 417 och 48 654.

Sjömans-
husens
inkomster
och
utgifter.

Såsom ovan nämnts, skulle till sjömanshusets inrättande och upprätthållande av understödsverksamheten vid fartygs hemkomst från resa å utrikes ort betalas dels av sjöfolket plåt- eller hyresavgifter, dels av redarna sjömanshus- eller tonavgifter. Enligt nu gällande bestämmelser (sjömanshusförordningen §§ 21 och 22) skall i allmänhet tonavgiften utgå för fartyg, som avgår från Sverige till utrikes ort, om fartyget är svenskt eller tillhör en främmande nation, i vars hamnar svenska fartyg behandlas lika med samma nations egna, med fem öre, men i annat fall med åtta öre för varje full ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet, samt vid avmönstring från svenskt fartyg, å vilket besättning påmönstrats för utrikes fart, hyresavgift erläggas av befälhavare ävensom av var och en av besättningen med en procent av deras lön eller hyra, skolande hyran för befälhavare å ångfartyg ej beräknas lägre än den hyra, som tillkommer den till avlöningen främste av besättningen å samma fartyg, med femtio procents förhöjning, och hyran för befälhavare å segelfartyg ej beräknas lägre än dubbla beloppet av förste styrmannens hyra. De till sjömanshusen inflytande avgifterna av nu ifrågakvarande slag må dels

direkt innehållas av vederbörande sjömanshus, dels av detta insändas till kommerskollegium, som har att efter vissa grunder mellan de olika sjömanshusen fördela de sålunda till kollegium överlämnade medlen.

Av besparingar i intäkterna av ton- och hyresavgifterna hava vid de flesta sjömanshusen bildats fonder, vilkas räntor utgöra en ytterligare inkomstkälla för vederbörande sjömanshus. Dessa räntor tagas i främsta rummet i anspråk för understödsutdelningen. Sjömanshusens på nämnda sätt åstadkomna fonder uppgingo år 1921 till sammanlagt 6 366 909 kronor.

Från och med år 1900 hava sjömanshusen åtnjutit statsbidrag till förvaltningskostnaderna, avsett att utgöra ersättning för dem åliggande statliga göromål. För ett vart av åren 1900—1911 utgjorde statsbidraget 30 000 kronor och utgick sedermera till och med år 1920 med ett årligt belopp av 40 000 kronor. Från och med år 1921 utgår ett årligt anslag till sjömanshusen å 162 000 kronor.

Statsbidraget har, enligt vad 1917 års sjömanshuskommitterade framhållit, alltid varit för knappt tilltaget, liksom sjömanshusen länge utan någon som helst gottgörelse från statens sida fingo ombesörja en del statsgöromål. Redan år 1888 konstaterades, som sagt, sistnämnda slag av göromål utgöra minst 40 procent av sjömanshusens arbetsbörda, men det oaktat började statsbidraget utgå först från och med år 1900 och med ett belopp, 30 000 kronor, som endast utgjorde 18.4 procent av sjömanshusens samtliga förvaltningskostnader. Utgående från att statsbidraget rimligen bort börja utbetalas åtminstone från och med år 1889 och under antagande att proportionen mellan sjömanshusens statsgöromål och deras hela arbetsbörda hela tiden förblev oförändrad (vilket icke varit fallet) och statsbidraget således rätteligen bort utgöra 40 procent av sjömanshusens samtliga förvaltningskostnader, hava 1917 års sjömanshuskommitterade beräknat, att bristen i statsbidraget under åren 1889—1917 uppgått till sammanlagt minst 1 168 000 kronor. Av de uttalanden, som sjömanshuskommitterade anknutit härtill, må följande här återgivas:

»Genom alltför lågt statsunderstöd har alltså under åren 1889—1917 förhållits sjömanshusens understöds-kassor *minst* ett belopp av 1 168 000 kronor, räntor oberäknade. Då, som nämnts, detta belopp endast utgör ett mycket lågt beräknat minimibelopp, torde utan överdrift kunna antagas, att, räntor oberäknade, i själva verket ett belopp av omkring en och en halv miljon undandragits understöds-kassorna. Då 5 procent härå under ett år utgör 75 000 kronor och under år 1917 i understöd vid samtliga sjömanshus utbetalats sammanlagt 352 196 kronor, framstår klart, vilken betydelse för understödsverksamheten vid sjömanshusen redan den omständigheten skulle haft, att staten i gengäld för det besvär och de kostnader, sjömanshusen på understödsverksamhetens bekostnad åsamkats för statliga ändamål, till denna verksamhet bidragit med allenast 40 procent av sjömanshusens förvaltningskostnader.

Till slut må anföras ytterligare en omständighet, som talar för att staten nu icke längre dröjer med att till bestridandet av sjömanshusens förvaltningskostnader bidraga med ett efter rättvisa grunder beräknat belopp. Penningvärdets starka fallande har givetvis icke kunnat undgå att även beträffande sjömanshusen göra sig kännbart. Under det att inom de flesta andra verksamhetsområden omkostnadernas stegring och penningvärdets fall kunnat om ock icke helt så dock i ej oväsentlig grad motvägas genom inkomsternas ökning, hava däremot för sjömanshusen den under kriget och nu rådande förhållanden minskade utrikes sjöfarten medfört en avsevärd nedgång i deras inkomster av ton- och hyresavgifter, samtidigt som förvaltningskostnaderna

genom beviljade dyrtidstillägg betydligt stigit och anspråken såväl på nya som på förhöjda understöd stegrats.

Sjömanshuskassornas ställning har genom sålunda samverkande omständigheter blivit synnerligen bekymmersam, varom kollegium ock lärere hava från flera sjömanshus erhållit meddelande med begäran om råd i den brydsamma situationen.

Sjömanshusens minskade inkomster och ökade utgifter lära i åtskilliga fall hava medfört, att kapitaltillgång måst för uppehållande av sjömanshusens understödsverksamhet tillgripas, i andra fall åter, att ansökningar om nya understöd måst avvisas. Sannolikt torde icke heller minskningar i redan förut utgående understöd kunnat i en del fall undvikas.

För det gamla sjöfolket, som med små tillgångar bidragit till egna och andras understöd, måste det synas egendomligt, att just under tider, då sjöfartsnäringsen synes blomstra upp, deras understöd skola behöva minskas. Om understödskassorna under de gångna åren tillförts en större del av de inkomster, som nu i stället gått till andra främmande ändamål, hade de givetvis också varit i stånd att på ett bättre sätt än nu skett motstå kristidens påkänningar.»

Vid åtskilliga sjömanshus finnas understödsfonder, som tillkommit genom donationer av enskilda personer. Dessa donationsfonders kapital uppgick år 1921 till sammanlagt 1 440 141 kronor. Ränteinkomsten härav användes självfallet till understöd.

Sjömanshusens övriga inkomster utgöras av bötes- och vitesmedel, sjömän frångångna hyror, sportler, inkomst av fastigheter m. m.

Till belysning av de olika inkomst- och utgiftsposterna må till sist återgivas sjömanshusens budget för åren 1920 och 1921.

År 1920.

Inkomster.

Hyresavgifter för år 1920 totalt 493 265 kronor, därav innehållna av sjömanshusen	kr.	153 498
Tonavgifter för år 1920 total 370 963 kronor, därav innehållna av sjömanshusen	»	136 195
Kommerskollegii tilldelning för år 1920 av hyresavgiftsuppbörd för år 1919 och 1920	»	204 370
Kommerskollegii tilldelning för år 1920 av tonavgiftsuppbörd för år 1919 och 1920	»	127 626
Statsanslag	»	40 000
Räntor för år 1920 å donationsfonder	»	62 000
Räntor för år 1920 å övriga fonder	»	269 051
Övriga inkomster	»	130 814
Summa inkomster kronor		1 123 554

Utgifter.

Summa understöd inberäknat extra tilldelning	kr.	390 750
Summa avlöningar inberäknat dyrtidstillägg	»	420 629
Övriga utgifter	»	154 976
Överskott av inkomster (kapitalökning)	»	157 199
Summa utgifter kronor		1 123 554

År 1921.

Inkomster.

Hyresavgifter för år 1921 totalt 384 844 kronor, därav innehållna av sjömanshusen	kr.	132 685
Tonavgifter för år 1921 totalt 242 548 kronor, därav innehållna av sjömanshusen	»	133 489
Kommerskollegii tilldelning för år 1921 av hyresavgiftsuppbörd för år 1920	»	339 767
Kommerskollegii tilldelning för år 1921 av tonavgiftsuppbörd för år 1920	»	234 794
Statsanslag	»	162 000
Räntor för år 1921 å donationsfonder	»	63 000
Räntor för år 1921 å övriga fonder	»	285 283
Övriga inkomster	»	101 787
Summa inkomster kronor		1 452 805

Utgifter.

Summa understöd inberäknat extra tilldelning	kr.	442 573
Summa avlöningar inberäknat dyrtidstillägg	»	410 193
Övriga utgifter	»	173 101
Överskott av inkomster (kapitalökning)	»	426 938
Summa utgifter kronor		1 452 805

Sedan århundraden tillbaka ägde sjömännen åtnjuta förmånen av den s. k. föringen. Med föring menades ursprungligen en viss kvantitet varor, som sjömännen ägde rätt att utan erläggande av frakt föra med sig ombord, och utgjorde den vinst, de vid försäljningen av dessa varor kunde erhålla — helt eller delvis — deras lön. Då tullar infördes i landet, gjorde sjömännen emellertid anspråk på att den tullfrihet, som var dem beviljad för gods, som de för eget behov medförde, även skulle komma det gods till del, som de under namn av föring hemförskaffade. Härigenom tillskyndades staten förluster, och i följd därav upphävdes den fria föringen i dess ursprungliga betydelse genom 1667 års sjölag, som i stället bestämde, att varje sjöman vid ankomst till svensk hamn efter slutad utrikes resa skulle äga att vid tullverket uppbära ett visst belopp penningar i förhållande till det värde skepparen för varje läst betingat. Sedermera fixerades denna förmån till bestämda belopp, olika för olika tjänstebefattningar ombord.

Efter det en kommitté, som skulle avgiva betänkande om handelssjöfartens behov och utvägar till dess befrämjande, år 1829 väckt förslag om ändring i då gällande bestämmelser angående föringen, uppdrog Kungl. Maj:t år 1837 åt kommerskollegium att avgiva yttrande över berörda förslag. Kommerskollegium ansåg, att föringen borde upphöra och att i stället en motsvarande summa skulle anslås till pensionering av sjöfolk jämte deras änkor och barn. Efter ytterligare utredningar avgav Kungl. Maj:t år 1863 proposition till ständerna om inrättande av en pensionsanstalt för sjömän. Ständerna biföllo propositionen, varefter Kungl. Maj:t den 29 januari 1864 utfärdade reglemente för handelsflottans pensionsanstalt.

Enligt reglementet förvaltas pensionsanstalten av en direktion, som har sitt säte i Stockholm och består av en ordförande och två ledamöter, vilka förordnas av Kungl. Maj:t. Hos anstalten är anställd en kamrerare, som tillika är sekreterare, samt i övrigt skrivbiträde och vaktbetjäning i mån av behov.

Handelsflottans pensionsanstalt.
Historik.

Anstaltens organisation.

Anstaltens
pensions-
verk-
samhet.

Till skillnad från sjömanshusens på behovsprincipen grundade understöds-
väsande, har den av Handelsflottans pensionsanstalt utövade verksamheten
karaktären av en verklig pensionering, i det att vederbörande sjöman är —
oberoende av sin ekonomiska ställning — berättigad till pensions erhållande,
därest han uppfyller vissa villkor beträffande ålder och tjänstgöring. Pensio-
nerna äsyfta allenast ålderdomsförsörjning för sjömännen själva.

Villkoren för pensions erhållande äro: att äga vitsordad god frejd, hava
uppnått femtiofem års ålder samt varit 25 år inskriven å svenskt sjömans-
hus och, utan att hava gjort sig skyldig till rymningsbrott, tillbragt denna
tid huvudsakligen i tjänstgöring under utrikes sjöfart med svenskt handels-
fartyg eller såsom förhyrd å svenskt örlogsfartyg.

Pensionstagarna indelas i fyra klasser, nämligen:

första klassen, bestående av fartygsbefälhavare, som avlagt sjöofficers- eller
sjökaptensexamen av första klassen (enligt kungl. brev ²⁸/₃ 1879 till pensions-
anstaltens direktion skola hit också räknas fartygsbefälhavare, som avlagt
sjökaptensexamen vid navigationsskola i riket),

andra klassen, bestående av fartygsbefälhavare med sjökaptensexamen av
andra klass (enligt nyssnämnda kungl. brev skola hit också räknas styrmän,
som på grund av styrmansbrev föra befäl å handelsfartyg i fart bortom
Skagen och Lindesnäs),

tredje klassen, bestående av oexaminerade befälhavare, styrmän och ång-
maskinister, samt

fjärde klassen, bestående av övrigt sjöfolk och eldare å ångfartyg.

Antalet pensioner bestämdes ursprungligen sålunda:

i första klassen: 100 pensioner, vardera å 160 kronor;

i andra klassen: 100 pensioner, vardera å 120 kronor;

i tredje klassen: 100 pensioner, vardera å 100 kronor;

i fjärde klassen: 600 pensioner, vardera å 60 kronor.

Genom ökat statsbidrag har möjliggjorts en ökning såväl av antalet pen-
sioner som av pensionsbeloppen i de olika klasserna. Pensionsbeloppen äro
sålunda för närvarande respektive 240, 180, 150 och 135 kronor. Vid årsskiftet
1922—23 var antalet pensionstagare i första klassen 361, i andra 219, i tredje
224 samt i fjärde 1 171 eller i alla fyra klasserna tillsammans 1 975.

Pensionernas sammanlagda belopp uppgick under år 1922 till något mera
än 314 600 kronor.

Anstaltens
inkomster
och ut-
gifter.

Som inkomster åt pensionsanstalten anvisades till en början dels ett
föringen motsvarande belopp, 24 000 kronor, vilket skulle ökas med 1 000 kronor
för varje fullt 5 000-tal utöver 12 000 läster, varmed lästetalet å i utrikes
sjöfart använda fartyg kunde komma att tillväxa, dels 25 000 kronor ur
handels- och sjöfartsfonden, dels 25 000 kronor av allmänna medel. Seder-
mera uppfördes ovannämnda årsbelopp, 74 000 kronor, samt en beräknad till-
ökning i föringersättningen av 4 000 kronor under nionde huvudtiteln såsom
av tullmedlen utgående förslagsanslag.

Intill år 1869, då pensioneringen skulle taga sin början, erhöll emellertid
anstalten ej hela statsanslaget, utan endast den mot föringen svarande delen
därav, d. v. s. 24 000 kronor, jämte anslaget rörliga del, och bildades därav
en fond till bestridande av utgifterna för anstaltens förvaltning eller den s. k.
förvaltningskostnadsfonden, vilken vid 1922 års slut uppgick till 222 720
kronor 88 öre. Till förvaltningskostnaderna, vilka för år 1922 utgjorde nära
13 000 kronor, lämnar staten dessutom numera ett särskilt bidrag å 2 850
kronor.

Sedan år 1869 uppburna statsmedel — med undantag av nyssnämnda bidrag

till förvaltningskostnaderna — vissa bötesandelar, kvarlåtenskapsmedel efter avlidna sjömän, till vilka icke rättsinnehavare inom viss tid anmält sig, samt räntemedel från Westzynthii testamentsfond hava utslutande använts till pensioneringen, antingen direkt till utdelande av pensioner eller till bildande av den s. k. pensionsfonden. Vid 1922 års slut utgjorde fondens kapital 910 677 kronor 20 öre.

De till pensionering under år 1922 inflytande medlen utgjorde:

Statsanslag, utgående av tullmedel (föringen)	kr. 113 000: —
Extra ordinarie statsanslag:	
till förbättring av pensioneringen inom anstaltens tre första pensionsklasser	» 31 000: —
till fyllnadspensioner inom fjärde klassen	» 35 200: —
till tilläggspensioner	» 106 000: —
Kvarlåtenskapsmedel m. m.	» 152: 49
Böter	» 800: —
Kapitalvinst å utlottade obligationer	» 128: 97
Räntor	» 42 797: 70
Överföring från Westzynthii testamentsfond	» 1 277: 54

Summa kronor 330 356: 70

Mot det nu skildrade pensions- och understödsväsendet hava framställts åtskilliga anmärkningar.

I ovan omnämnda del av socialstyrelsens utredning rörande sjömansyrket i Sverige redogöres för de erinringar och önskemål, som i nämnda hänseende under utredningens gång kommit till uttryck från sjömannens sida och vilka giva vid handen, att dessa anse ifrågavarande pensions- och understödsväsende vara mycket otillfredsställande.

I samband med den utredning rörande arbetstiden å svenska fartyg, som skeppstjänstkommittéerna anställde under loppet av år 1918, framkommo jämväl talrika klagomål mot såväl det nu tillämpade systemet för sjömanspensioneringen som sjömanshusens understödsverksamhet. I stort sett var innebörden i dessa uttalanden densamma som i socialstyrelsens nyssnämnda utredning. Man klagade sålunda över att pensionsbeloppen vore för små, pensionernas och understödets antal för lågt, varigenom väntetiden för desammas utfående bleve alldeles för lång och den verkliga pensionsåldern för hög, att de av sjöfolket till sjömanshusen inbetalta avgifterna ej i full utsträckning kommo sjömännen själva till godo samt att de från sjömanshusen utgående understöden hade en för sjömännen i viss mening kränkande form av allmosor och ej heller stode i rimligt förhållande vare sig till de av sjöfolket inbetalta avgifterna eller till storleken av sjömanshusfonderna.

1917 års sjömanshuskommittéerna hava i sitt betänkande upptagit till behandling några dylika anmärkningar, avseende sjömanshusens understödsverksamhet. De viktigaste av dessa äro:

- 1) att understödsbeloppen i allmänhet vore alltför ringa och
- 2) att olikformighet med avseende å utdelningen rådde vid de olika sjömanshusen, beroende dels på skiftande uppfattning hos sjömanshusdirektionerna om de grunder, som borde tillämpas vid utdelningen, dels ock på olika medeltillgång.

Vad först beträffar den sista anmärkningen, visa de ur sjömanshuskommittéernas utredning här ovan återgivna understödssiffrorna dess befogethet. Om ock de av sjömanshuskommittéerna till undanröjande av detta missför-

*Brister hos
sjöfolkets
under-
stöds- och
pensions-
väsende.*

hållande föreslagna och redan delvis realiserade åtgärderna säkerligen äro ägnade att åstadkomma förbättring i förevarande hänseende, ligger dock i sakens natur, att full likformighet aldrig kan åvägbringas, emedan handhavandet av understödsväsendet är fördelat på så många olika händer.

Långt mera betydelsefull är emellertid den ovan under 1) återgivna anmärkningen mot sjömanshusens understödsverksamhet, nämligen ringheten av understödsbeloppen. Även riktigheten av denna anmärkning bestyrkes av sjömanshuskommitterades utredning i saken, varom de härovan lämnade uppgifterna om understöden torde bära tillräckligt vittnesbörd.

En icke oväsentligt bidragande orsak till nu berörda missförhållanden är, fränsett den givna begränsningen av sjömanshusens inkomster, säkerligen att söka i den alltför starka fondbildning, varom de flesta sjömanshusdirektionerna, åtminstone tidigare, beflitat sig. Detta direktionsernas tillvägagångssätt torde ock i sin mån medverkat till uppkomsten av och givit ett visst berättigande åt den hos sjöfolket, på sätt ovan förmåls, ofta rådande meningen, att de hyresavgifter, som av sjömännen inbetalas, icke i full utsträckning komma dem till godo.

Ovan meddelade budgeter för sjömanshusen åren 1920 och 1921 utvisa vidare, att förvaltningskostnaderna berörda år togo i anspråk ej mindre än 50 respektive 40 procent av samtliga inkomster. Förvaltningskostnaderna hava på grund av sjömanshusöromålens ökning — till viss övervägande grad föranledd av bestyr för statens räkning — undergått en omfattande och hastig stegring, och dessa ökade utgifter hava fått bestridas av sjömanshusens egna tillgångar, då, såsom ovan berörts, staten antingen icke lämnat någon ersättning härför eller ock, under en följd av år, en ersättning, som icke inneburit full gottgörelse för de kostnader, som sjömanshusen åsamkats för utförande av de statliga förvaltningsuppgifterna. Det vill med andra ord säga, att medel, som inbetalats av sjömännen och redarna och i huvudsak varit avsedda för understödsväsendet, undandragits detta sitt egentliga ändamål för att betala kostnader, som dock rättvisligen bort gäldas av staten. Såsom ovan meddelats, uppgår det belopp, som sålunda berövats understödsväsendet, enligt sjömanshuskommitterades beräkning till en och en halv miljon kronor för tiden till och med år 1916. En förbättring och utjämning av understödsbeloppen torde numera, efter den sista ökningen av statens ersättning till sjömanshusen till 162 000 kronor, komma till stånd, men ingalunda i tillräcklig grad.

Till belysande av att fog lärar finnas för sjöfolkets mening, att hyresavgifterna icke helt komma detsamma tillgodo i form av understöd må tjäna följande sammanställning ur den ovan meddelade sjömanshusbudgeten för år 1920. Dock må samtidigt påpekas, att förhållandena detta år icke äro fullt jämförliga med tidigare år, såsom framgår av en av 1917 års sjömanshuskommitterade utarbetad tabellarisk översikt över sjömanshusens inkomster och utgifter under vissa år, till vilken hänvisas.

Totalsumman av inbetalta hyresavgifter var år 1920 493 265 kronor. Utbetalade understöd utgjorde samma år tillhoppa 390 750 kronor, alltså allenast 79.2 procent av de av sjömännen själva inbetalta avgifterna. Såsom framgår av budgeten för år 1920, uppgick samma år räntevkastningen av donationerna, tillsamman tagen med räntorna å sjömanshusens övriga fonder, till cirka 330 000 kronor, vilka medel väl egentligen bort användas till understöd. Medräknas dessa, blir totalsumman av de medel, som år 1920 stodo till förfogande för utdelning, 823 000 kronor. Av sistnämnda belopp utdelades

emellertid i själva verket mindre än hälften såsom understöd eller cirka 47.5 procent.

För år 1921 ställa sig siffrorna dock väsentligt gynnsammare tack vare de kraftiga tilldelningar för nämnda år, de höga beloppen av hyresavgifterna och tonavgifterna för år 1920 möjliggjorde. För år 1921 utgjorde totalsumman av understöden 442 573 kronor, alltså ej mindre än 115 procent av de till 384 844 kronor uppgående hyresavgiftsbeloppen. Medräknas emellertid även här de till cirka 348 000 kronor uppgående räntorna å sjömanshusfonderna, utgör det utdelade understödsbeloppet endast 60.4 procent av tillgängliga medel.

Det torde icke kunna förnekas, att under tryckta sjöfartstider med till väsentlig del stillaliggande tonnage, såsom exempelvis under senare delen av år 1920 och större delen av år 1921, då sjömanshusens inkomster av hyresavgifter och tonavgifter nedgå till ett minimum, bliver, emedan själva administrationskostnaderna för sjömanshusen måste hållas i det närmaste oförändrade, sjömanshusens ekonomi så försvagad, att vad som blir tillgängligt för understödsutdelningen nedsjunker till ett minimum. I verkligheten hava de direkta tillskotten till sjömanshusens inkomster, nämligen hyresavgifterna och tonavgifterna, sjunkit från 864 228 kronor år 1920 till 627 392 kronor år 1921 och således minskats med 27.4 procent.

Den omständigheten, att sjömanshusens understödsverksamhet bliver, såsom ovan påvisats, väsentligt beroende på konjunkturerna och ej på vad sjömännen själva inbetalat, måste anses betänklig.

Det måste vidare synas sjöfolket egendomligt, att sjömännen hava att till sjömanshusen erlægga obligatoriska avgifter till beredande av ålderdomsförsörjning m. m. utan att därigenom förvärva motsvarande ovillkorlig rätt till sådan försörjning. Avgörande för understöds åtnjutande är nämligen allenast vederbörandes behov av detsamma, utan varje hänsyn till beloppet av de inbetalta hyresavgifterna. En sjöman eller hans änka eller efterlevande barn får icke heller åtnjuta den direkta förmånen av just de hyresavgifter, han själv inbetalt. Det existerar därför för sjöfolket knappast något skönjbart samband mellan sjömannens prestationer i form av hyresavgifter och det understöd, han kan komma att erhålla. Nu anmärkta förhållanden medföra, att understödet får — något som ju också ligger i begreppet understöd — karaktären av en nådegåva, en allmosa. Detta, som ju ej synes stå i samklang med numera rådande sociala åskådningar, känner sjöfolket i viss mån kränkande för dess självkänsla, så mycket mera som det ju också är helt opåkallat i betraktande av den andel, sjöfolket självt tager i skapandet av de erforderliga understödsmedlen. Den psykologiska betydelsen av att varje man nu måste umbära medvetandet av att genom hyresavgiftsinbetalningarna arbeta just på tryggandet av sin egen och de sinas existens torde ej heller böra underskattas.

Att lägga behovet till grund för tilldelning av understöd kan även av annat skäl icke anses riktigt lämpligt och sunt. Behovet torde nämligen ofta hava föranletts av bristande ekonomisk omtanke. Den, som däremot sparat och därigenom tryggt sig mot den direkta nöden på ålderdomen, erhåller intet utbyte av de inbetalta hyresavgifterna. Detta måste snarast vara ägnat att motarbeta skötsamhet och sparsamhet hos sjöfolket.

Vad angår Handelsflottans pensionsanstalts verksamhet, kan ej ens åt det begränsade antalet pensionsberättigade, på grund av de knappt tillmätta medel, som stå till förfogande för ändamålet, pension beredas. Pensionsrummen äro nämligen för fåtaliga. Deras antal understiger i allmänhet avsevärt antalet

pensionsberättigade, vilket förhållande medför, att pensionsberättigad, som gjort ansökan om pensions utfående, ofta nödgas att, i avvaktan på ledigt pensionsrum, under åtskillig tid umbära pensionen eller till och med aldrig kommer i åtnjutande därav. Detta förhållande torde ock hava vållat, att mången, som varit berättigad till pension och jämväl i behov av densamma, icke ansett det löna mödan att ens göra den erforderliga ansökningen. Härtill kommer, att pensionsbeloppen äro så låga, att de bliva av ganska ringa betydelse för pensionstagarens försörjning. Även om, såsom fallet kan vara, en sjöman kommit i åtnjutande av såväl pension från Handelsflottans pensionsanstalt som årligt understöd från vederbörande sjömanshus, måste dessa förmåner betecknas såsom alldeles otillräckliga att bereda honom hans uppehälle. Indelningen av pensionstagarna i olika klasser synes vidare ur social synpunkt icke vara lämplig.

Slutligen må framhållas, såsom en väsentlig olägenhet, att inom sjöfolkets pensions- och understödsväsende finnas olika system, som äro uppbyggda på skilda principer och tillämpade av skilda administrationer. Denna brist på enhetlighet måste i sin mån ytterligare minska möjligheterna för vinnande av möjligast gagneliga resultat av verksamheten på ifrågasvarande område.

Av det ovan sagda torde tydligt framgå, att det särskilt för sjöfolket avsedda pensions- och understödsväsendet lider av allvarliga brister och således är i behov av en nog så genomgripande förbättring.

*Sjöfolket
och den
allmänna
pensions-
försäk-
ringen.*

Då år 1913 allmän pensionsförsäkring infördes i vårt land, kom densamma att jämväl omfatta sjöfolket. Med hänsyn till de principer, som lägo till grund för lagstiftningen i ämnet liksom den allmänna gestaltningen av densamma blev dess effekt för sjöfolket lika litet som för den övriga befolkningen av någon mera avsevärd betydelse. Det stod också fullt klart vid pensionsförsäkringens genomförande, att därmed icke någon lösning av sjöfolkets pensioneringsfråga vunnits. Denna uppfattning har kommit till otvetydigt uttryck i uttalanden från olika håll.

I det till propositionen nr 126 till 1913 års riksdag om allmän pensionsförsäkring fogade statsrådsprotokoll uttalade sålunda dåvarande chefen för civildepartementet angående sjöfolks pensionering, att han icke ansåge, att denna fråga genom den allmänna pensionsförsäkringen bleve på ett tillfredsställande sätt löst. »Uppenbart synes vara», anförde han vidare, »att sjöfolket bör i vida större utsträckning än åtskilliga andra grupper av medborgare kunna erlagga högre avgifter för att erhålla en rikare pension, än vad som kan vinnas för de avgifter, vilka kunna ifrågasättas för en allmän folkförsäkring. Jämväl bidrag från rederierna böra till en sjömanspensionering kunna påräknas under lämplig form. En del samlade fonder torde också kunna disponeras härför. Beaktas bör även, att en tidigare pensionsålder sannolikt är påkallad för sjömännen.» Det nu anförda syntes departementschefen ganska starkt tala för utbrytande av sjöfolket från den allmänna pensionsförsäkringen. Emellertid mötte en utbrytning vissa praktiska svårigheter, och det torde alltid taga åtskillig tid, innan ett förslag om en särskild sjömanspensionering kunde framläggas, vadan departementschefen ansåge, att sjöfolket och deras hustrur för det dåvarande vore bäst betjänade av att de medtoges i den allmänna pensionsförsäkringen.

Till slut fann sig departementschefen böra uttala, att frågan om förbättrade pensioner för sjömännen snarast borde återupptagas till förnyat och slutligt övervägande, och ville han för sin del medverka härtill.

Även riksdagen har i frågan uttalat en liknande uppfattning. I anledning av en vid 1915 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 142) angående utredning rörande omorganisation av rikets sjömanshus framhöll sålunda riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 maj 1915 beträffande det av motionären framkastade förslaget att på sjömanshusens understödsverksamhet uppbygga en effektiv sjömanspensionering, att man enligt riksdagens uppfattning icke borde slå sig till ro med de hittills gjorda försöken att åstadkomma en tillfredsställande sjömanspensionering. Den allmänna pensionsförsäkringen vore visserligen icke så värdelös för sjömännen, som de själva syntes uppfatta densamma. Det förefölle emellertid, som om något mera skulle kunna åstadkommas till förbättrande av sjöfolkets pensionsförhållanden, möjligen genom att sammanföra eller bringa till samverkan och utveckla den allmänna pensionsförsäkringen, Handelsflottans pensionsanstalts verksamhet samt sjömanshusens understödsverksamhet.

1917 års sjömanshuskommitté hade i sitt betänkande (sid. 120) gjort följande uttalande i fråga om den allmänna pensionsförsäkringen och sjöfolket:

»Enligt riksdagens uttryckligen uttalade önskan ingår icke i det åt kommittéerna lämnade uppdraget att verkställa utredning i fråga om ordnandet av sjöfolks pensionering. Kommittéerna kunna likväl icke underlåta att i detta sammanhang, innan kommittéerna övergå till framställandet av sitt förslag i fråga om sjömanshusens understödsverksamhet, göra ett uttalande på denna punkt. Riksdagen framhåller, jämsides med att den framställer krav på förbättring av nämnda understödsverksamhet, sin önskan att frågan om sjömanspensioneringen måtte snarast upptagas till förnyad behandling. Jämväl kommittéerna finna det synnerligen önskvärt, att så sker, och har innevarande års (1919) riksdag i anledning av motion i ämnet beslutat skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om viss utredning av frågan om ordnandet av sjöfolkets pensionsförhållanden. Det synes kommittéerna framför allt vara föga ändamålsenligt, att understöds- och pensionsförhållandena för en och samma yrkesklass, på sätt av vad här ovan omförmåls framgår, regleras genom ett flertal anordningar, ägnade att göra organisationen av nämnda förhållanden synnerligen invecklad och föga överskådlig till sina verkningar. Därtill kommer, att det åtminstone torde kunna ifrågasättas, huruvida icke särskilt den allmänna folkpensioneringen beträffande sjöfolket är behäftad med brister, som motivera sjöfolkets uteslutande från delaktighet därav. Bland annat lära nämligen påföringen och indrivningen av pensionsavgifterna välla stora svårigheter för sjöfolkets vidkommande. De särregna förhållanden, varunder sjöfolket utövar sitt yrke, och den säregna karaktären överhuvudtaget av denna yrkesklass giva kommittéerna sålunda anledning ifrågasätta, huruvida det icke åtminstone borde tagas under övervägande att helt avskilja sjöfolket från den allmänna pensionsförsäkringen. Denna fråga torde icke få anses vara genom sjöfolkets anslutning till allmänna folkpensioneringen slutgiltigt avgjord.»

I 1919 års riksdagsskrivelse (nr 304) med begäran om företagande av den utredning rörande en förbättrad allmän pensionering av sjömän, som skeppstjänstkommittéerna numera verkställt och här framlägger, uttalas, bl. a., följande:

»Den inom riksdagen i ärendet förebragta utredningen giver oförtydligt vid handen, att hos alla grupper av personer eller institutioner, vilka kunna antagas äga på praktisk erfarenhet grundad kunskap rörande det föreliggande spörsmålet samt ett direkt intresse för hithörande frågors rationella lösning,

den uppfattningen förefinnes, att frågan om sjöfolkets pensionering icke kan anses tillfredsställande eller slutgiltigt löst genom den allmänna pensionsförsäkringen.

Av utlåtandena framgår ock, att bland de i ämnet initierade å avgörande punkter föreligga bestämda meningsskiljaktigheter i fråga om sättet för en förbättrad sjömanspensionerings anordnande.

Pensionsstyrelsen har i sitt i ärendet avgivna utlåtande i samband med uttalande av uppfattningen att förevarande pensioneringsfråga icke kan lösas genom den allmänna pensionsförsäkringen framhållit, att pensionsförsäkringen, sådan den för närvarande vore anordnad, icke vore tillräcklig för en effektiv pensionering över huvud, och har nämnda styrelse i konsekvens härmed i huvudsak endast hänvisat till den utredning för revision av pensionsförsäkringslagen, varmed styrelsen uppgivit sig för närvarande vara sysselsatt.»

Den omförmälda utredningen har sedermera föranlett åtskilliga ändringar i pensionsförsäkringslagen, åsyftande i främsta rummet att åvägabringa mera effektiva pensionsbelopp. Dessa ändringar innebära onekligen icke oväsentliga förbättringar av den allmänna pensionsförsäkringen utan att dock vara nog vittgående för att en någorlunda tillräcklig ålderdomsförsörjning skall kunna sägas vara uppnådd därigenom. Så blir ej heller fallet för sjömannens del även med tillägg av de särskilda understöds- och pensionsförmåner, som kunna tillföras dem genom sjömanshusens understödsverksamhet och Handelsflottans pensionsanstalt. Uppbärandet av ifrågavarande förmåner medför för övrigt viss reduktion av den allmänna folkpensionen, i det att därigenom den del av densamma, som utgöres av det s. k. pensionstillägget, minskas i visst förhållande till storleken av det belopp, vartill de särskilda förmånerna uppgå. Den allmänna folkpensionen tillfaller ej heller, därest icke invaliditet dessförinnan inträder, sjömannen förrän vid 67 års ålder, en pensionsålder, som för sjöfolkets vidkommande är alltför sen. Även i övrigt kan ej i fråga om den allmänna folkpensionen, vilken ju måste uppbyggas efter generella riktlinjer, hänsyn tagas till de individuella krav, som oundgängligen göra sig gällande i fråga om nu ifrågavarande försörjningsproblem beträffande en så säregen yrkesklass som sjömannens. Det ligger därför i sakens natur, att sjöfolkets pensionering icke kan lösas inom den allmänna folkförsäkringens ram.

Försäkring för olycksfall i arbete.

Enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 gäller som regel, att envar sjöman, vilkens årsavlönning icke överstiger 9 000 kronor, är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller i ömsesidigt, för ändamålet bildat olycksfallsförsäkringsbolag. Har försäkring icke uttryckligen angivits vara tagen i dylikt bolag, skall sjömannen utan vidare anses vara försäkrad i riksförsäkringsanstalten, detta även om försäkringsavgifter därstädes icke erlagts för honom.

Sjöman, som skadas genom olycksfall i arbete, är berättigad att under sin av skadan orsakade sjukdom erhålla:

a) erforderlig läkarvård jämte läkemedel och för arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel,

b) sjukpenning under de 35 första dagarna efter olycksfallsdagen med ett belopp från och med 1 krona till och med 3 kronor 50 öre om dagen, beroende på den skadades inkomst och storleken av honom påförd pensionsavgift enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

c) sjukpenning från och med 36:e dagen med $\frac{2}{3}$ av den skadades dagliga

arbetsförtjänst, beräknad till $\frac{1}{365}$ av den skadades årliga arbetsförtjänst, vilken senare dock icke får upptagas till högre belopp än 2 400 kronor eller lägre belopp än 450 kronor.

Har den skadade intagits å sjukvårdsanstalt, kan sjukpenningen för den tid, han vårdats därstädes, nedsättas med högst hälften.

Sjukpenning utgår, för så vitt sjukdomen varat under mer än 3 dagar efter olycksfallsdagen samt arbetsförmågan till följd av sjukdomen blivit nedsatt med minst $\frac{1}{4}$.

Vård av den skadade, sjukpenning och dylikt under de 35 första dagarna efter dagen för olycksfallet (karenstiden) ingå dock icke i den obligatoriska försäkringen utan skola lämnas av redaren på grund av i lagen stadgad ersättningsplikt. För att befria sig från denna ersättningsplikt äger redaren dock rätt att teckna försäkring hos den försäkringsinrättning, där hans arbetare eljest äro försäkrade enligt lagen.

Om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medför förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, invaliditet, utgår livränta vid fullständig förlust av arbetsförmågan med $\frac{2}{3}$ av den skadades årliga arbetsförtjänst och vid nedsättning i arbetsförmågan med det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen, jämte sådan behandling, som för höjande av arbetsförmågan må erfordras; dock må livränta vid förlust av arbetsförmågan kunna bestämmas till högre belopp, dock ej överstigande beloppet av den beräknade arbetsförtjänsten. Livränta utgår dock icke, för så vitt icke arbetsförmågan blivit nedsatt med minst $\frac{1}{10}$.

Har olycksfallet medfört den skadades död, skall i ersättning utgivas begravningshjälp jämte livränta till hans änka och efterlevande oförsörjda barn.

Såsom av denna redogörelse för nu ifrågavarande försäkring läres framgå, torde få anses, att det i fall, varå lagen om försäkring för olycksfall i arbete äger tillämpning, i allmänhet är väl sörjt för sjöfolket.

Till sist må erinras om den rätt till viss sjukvård, som besättningen och övriga å fartyg anställda personer genom bestämmelserna i sjömanslagens 27, 28, 70 och 71 §§ äro tillförsäkrade på redarens eller statens bekostnad. Sjukvården innefattar enligt uttrycklig föreskrift i nyssnämnda 27 § även underhåll, läkarbehandling och läkemedel. Enligt 30 § sjömanslagen skall dessutom kostnaden för begravning av besättningsman eller annan fartygsanställd, som antagits av redaren eller befälhavaren, i vissa fall bestridas av redaren.

*Sjukvård
m. m. en-
ligt sjö-
mans-
lagen.*

Ovan anmärkta brister hos sjöfolkets speciella understöds- och pensionsväsande hava sedan länge beaktats såväl från sjöfolkets egen sida som från det allmänna. Olika förslag till bristernas avhjälpande hava tid efter annan framställts och dryftats, förbättringar hava och vidtagits, dock, såsom av det föregående torde hava framgått, utan att åstadkomma några avsevärda resultat. Man torde i korthet kunna säga, att de åtgärder, som verkligen genomförts i syfte att söka råda bot för missförhållandena, i sådant hänseende icke hava varit av tillräckligt ingripande natur, och att de förslag, som åsyftat mera effektiva förändringar i förhållandena på detta område, icke hava realiserats.

*Föregående
åtgärder
och
förslag
till för-
bättrande
av sjö-
folkets
pensions-
och under-
stöds-
väsande.*

Det mest omfattande och genomgripande förslaget i ämnet framlades av 1900 års sjömanspensioneringskommitté i dess år 1904 avgivna betänkande angående förbättrat pensioneringssätt för sjömän. Den av kommittén föreslagna pensionsförsäkringen skulle hava till ändamål att bereda:

1) sjukhjälp och livränta åt försäkrad, som blivit skadad till följd av olycksfall under anställning å fartyg, samt, när försäkrad genom olycksfall under sådan anställning ljugit döden, begravningshjälp, ävensom livränta åt den försäkrades änka och barn under femton år;

2) pension

a) åt försäkrad, som annorledes än genom olycksfall under anställning å fartyg ådragit sig för framtiden bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan eller uppnått viss levnadsålder, samt

b) åt änka ävensom barn under femton år efter försäkrad, som avlidit av annan dödsorsak än olycksfall under anställning å fartyg.

Enligt förslaget blev — med vissa angivna undantag — envar, som vunnit anställning å fartyg, därigenom försäkrad till erhållande för sig och sina efterlevande av nyssnämnda pensioner m. m. Försäkringen skulle alltså omfatta sjöfolket såväl i utrikes som i inrikes fart ävensom jämväl s. k. stor-sjöfiskare. Med hänsyn till grunderna för försäkringsavgifternas beräknande indelades de försäkrade i tre klasser, vilka omfattade,

första klassen, befälhavare, som avlagt sjökaptensexamen eller på annan grund ägde den behörighet, som denna examen medförde, samt övermaskinister, andra klassen, befälhavare, som avlagt styrmansexamen, stymän, som avlagt sjökaptens- eller styrmansexamen, maskinister, som avlagt maskinistexamen, ävensom befälhavare, stymän och maskinister, som av annan grund ägde den behörighet, som respektive examen medförde, samt restauratörer och restauratriser, samt

tredje klassen, övriga försäkrade.

Försäkringsavgifterna skulle utgå med 6 procent av hyra, lön eller annan tjänstegottgörelse, kost eller ersättning därför icke inberäknad, dock att avgifterna för hel månad skulle utgöra i första klassen minst nio, högst femton kronor, i andra klassen minst sex, högst nio kronor och i tredje klassen minst tre, högst sex kronor. Till avgiftens gäldande skulle den försäkrade och fartygsägaren bidra med hälften var. Fartygsägaren skulle vara ansvarig för avgiftens erläggande och äga att vid utbetalande av tjänstegottgörelse åt försäkrad innehålla dennes andel i avgiften. Å sin andel därav skulle fartygsägaren åtnjuta avdrag för tonavgifter, som erlagts för fartyget. Försäkringen skulle handhas av Handelsflottans pensionsanstalt. Sjömanshusens fonder skulle tilläggas anstalten, vilken också skulle övertaga sjömanshusens gratialutdelning. Sjömanshusens övriga verksamhet och kostnaderna för densamma skulle helt och hållet påvila statsverket.

Detta förslag innefattade, som synes, ett fullständigt ordnande av sjöfolkets och dess efterlevandes försörjning vid invaliditet, ålderdom och dödsfall. Men det möttes av mycken kritik, vilken i förening med planerna på införande av allmän socialförsäkring torde hava föranlett, att det ej blev realiserat.

Övriga förslag och åtgärder till förbättrande av sjöfolkets pensions- och understödsväsende hava i allmänhet icke åsyftat någon ändring i grunderna för detsammans nuvarande anordning, utan i huvudsak endast inneburit ökning av för ändamålet disponibla medel för att främst möjliggöra en höjning av pensions- och understödsbeloppen. Såsom den ovan lämnade redogörelsen för förhållandena torde hava ådagalagt, kunna de ifrågakvarande åtgärderna endast betecknas såsom palliativ. Bland dylika åtgärder må nämnas ökningen av statsbidraget till sjömanshusens förvaltningskostnader, utjämningen av de största olikheterna i avseende å de olika sjömanshusens ekonomiska ställning genom den fördelning av hyres- och tonavgifter, som verkställes av kommerskollegium, samt den tid efter annan genomförda ökningen av anslagen till Handelsflottans pensionsanstalt.

III. Förslag till förbättrad pensionering av sjöfolk.

1. Allmän motivering till lagförslaget.

Det torde av den ovan lämnade redogörelsen för de brister och olägenheter, som vidlåda det nuvarande understöds- och pensionsväsendet, hava med tydlighet framgått, att dessa hava sin grund i själva det nu rådande systemet och därmed äro så oskiljaktigt förbundna, att ett undanröjande av desamma måste kräva en fullständig brytning med ifrågavarande system och sakens ordnande efter väsentligen nya, ändamålsenligare principer. Ett huvudmoment är härvid nödvändigheten att helt övergiva behovsprincipen och betaga sjöfolkets försörjning den karaktär av allmosa, som nu bibringas densamma genom sjömanshusens understödsverksamhet. Denna försörjning bör tillfalla sjöfolket allenast i form av pension, d. v. s. en förmån, vartill alla vederbörande skola vara berättigade utan särskild hänsyn till vars och ens större eller mindre faktiska behov av densamma. Ett annat huvudmoment är omöjligheten att med bibehållande av det nuvarande systemet utan mycket betydande ekonomiska uppoffringar ernå en tillfredsställande pensionsstandard.

I sådant avseende bör enligt skeppstjänstkommitterades mening uppställas såsom mål, att pensionen får den storlek, att den tillförsäkrar vederbörande en tillräcklig, om ock givetvis anspråkslös bärgning, som står i ett lämpligen avvägt förhållande till levnadsstandarden under hans krafts dagar. Det torde ej närmare behöva belysas, att det icke lär vara möjligt att, på sätt nu sker beträffande de medel, som disponeras för sjöfolkets pensions- och understödsväsende, anskaffa de betydande belopp, som ytterligare krävas för en pensionsverksamhet av nu ifrågasatt omfattning. En sjöman får icke nu tillgodoräkna sig ränta på ränta å de hyresavgiftsbelopp, han inbetalt, och ej heller, såsom inom den privata försäkringsverksamheten, bliver han delaktig av s. k. arvsvinst, d. v. s. den vinst, som uppstår därigenom, att ett antal sjömän avlidit, innan de kommit i åtnjutande av understöd, eller redan vid tidig ålder lämnat sjömansyrket och erhållit sådan annan yrkesställning, att understöd icke rimligen kan av dem påräknas. I korthet sagt, understödets belopp beräknas icke försäkringstekniskt på de inbetalta avgifterna. Utan att systemet för sjöfolkets försörjningsväsende omlägges så, att moderna försäkringstekniska principer komma till tillämpning därå, kan enligt kommitterades mening en effektiv och rättvis pensionering icke genomföras. Det förslag till ordnande av hithörande förhållanden, som kommitterade här framlägga, innebär därför en dylik systemförändring.

Tyvärr låter det sig icke göra att uppdraga en fullständig jämförelse mellan förhållandena, sådana de nu äro, och sådana de skulle blive enligt

*Pensions-
försäkrings-
system.*

skeppstjänstkommitterades förslag. Dock må anföras, att en inbetalning under ett år av 493 265 kronor, d. v. s. beloppet av under år 1920 inbetalta hyresavgifter, motsvarar, när det av kommitterade föreslagna pensions-systemet inträtt i jämviktsläge, en för pensionsutdelning vid inträdd pensionsålder till förfogande stående total summa av cirka 2 000 000 kronor i stället för under sistnämnda år i understöd utbetalta 390 000 kronor, av vilka för övrigt allenast $\frac{1}{3}$ kommit sjömännen själva till godo och resten gått till änkor och barn.

För att ytterligare giva en föreställning om skillnaden mellan det nuvarande systemet och det föreslagna med försäkringsteknisk beräkning anföras i bil. A tab. XIII—XVI några individuella exempel. Exemplet avse fyra bemanningskategorier, befälhavare, styrman, övermaskinist och sjöman i manskapsgrad, och har med utgångspunkt från januari 1922 gällande lönesatser och vissa förutsättningar i övrigt uträknats, vilken pension sjöman i envar av dessa kategorier skulle enligt försäkringstekniska grunder erhålla med en inbetalt pensionsavgift, allenast motsvarande den nu utgående hyresavgiften, d. v. s. utgörande 1 procent å årsinkomsten. Sjömanshusunderstöden hava upptagits med de medelbelopp, varmed de under år 1916 utgingo till sjöfolk inom respektive kategori. För övermaskinist användes dock medelsiffran för understöd till maskinister, då någon dylik siffra beträffande allenast övermaskinister icke finnes tillgänglig. Slutsiffrorna må här anföras:

	Till befälhavare kr.	Till styrman kr.	Till övermaskinist kr.	Till sjöman i manskapsgrad kr.
Sjömanshusunderstöd enligt det nuvarande systemet	80: —	67: —	80: —	52: —
Pension enligt försäkringstekniska grunder vid inbetalning av en pensionsavgift lika med hyresavgiften	623: 68	333: 42	348: 19	184: 83

Försäkringsformer.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen för 1900 års sjömanspensioneringskommittés förslag framgår, innebar detta beredande åt sjöfolket av pensioner, dels åt sjömännen själv vid invaliditet och vid viss uppnådd ålder, dels ock åt hans änka och efterlevande barn under femton år (familjpension). Dessa olika former av försörjning återfinnas ock inom det nuvarande understöds- och pensionsväsendet för sjöfolket. I den motion (nr 275) av herrar Thore och Olsson i Kullenbergstorp vid 1919 års riksdag, som föranledde riksdagen att begära förevarande utredning rörande sjöfolkets pensionering, hava å andra sidan motionärerna framhållit, att utredningen närmast borde gå ut på sättet för ordnandet av sjömännens egen pension, under det att behovet av understöd åt sjömäns änkor och efterlevande barn fortfarande kunde tillgodoses genom gratialutdelningen från sjömanshusen.

Då skeppstjänstkommitterade icke kunna dela motionärernas uppfattning om ordningen för beredande av försörjning åt sjömäns efterlevande, finna kommitterade det vara angeläget, att även de sistnämndas pensionsförhållanden snarast omläggas och förbättras. Därtill kommer, att utdelandet av understöden till sjömännens efterlevande utgör den över-

vägande delen av sjömanshusens understödsverksamhet — år 1920 utgjorde sålunda ifrågavarande understöd ungefär två tredjedelar av hela det under året utdelade understödsbeloppet — varför det torde vara svårt att ernå en rationell lösning av sjömannens eget pensionsproblem med utslutande av de efterlevandes. Slutligen synes det ofrånkomligt, att sjöfolkets pensionsfråga icke vinner någon verkligt tillfredsställande lösning, om ej denna jämväl kommer att omfatta familjpensionering.

Försäkringen enligt det föreslagna nya pensionsystemet omfattar, som synes av lagförslagets 1 §, bl. a., försäkring till erhållande av pension vid iråkad invaliditet. Invaliditet kan emellertid vara orsakad antingen av sjukdom eller ock av olycksfall vare sig utom eller i arbetet. Såsom ovan framhållits, torde det genom lagen om försäkring för olycksfall i arbete vara väl sörjt för sjöfolket i fall, varå lagen äger tillämpning. Om därför allt sjöfolk vore försäkrat enligt nämnda lag, skulle dylika fall kunna bortelimineras ur det av skeppstjänstkommitterade här föreslagna nya pensionsystemet. Emellertid torde åtskilliga — särskilt en del befälhavare — för vilka detta pensionsystem är avsett, hava en större årlig inkomst än niotusen kronor och således icke vara inbegripna i den allmänna olycksfallsförsäkringen. För dessa synes det nya pensionsystemet böra öppna möjlighet att erhålla pension på grund av invaliditet, orsakad jämväl av olycksfall i arbete. Detta system torde därför också böra omfatta försäkring mot olycksfall i arbete i fall, varå olycksfallsförsäkringslagen icke äger tillämpning. De fall, då invalidpension skulle enligt den föreslagna pensionslagen komma att utbetalas på grund av olycksfall i arbete, torde komma att bliva sällsynta.

Skeppstjänstkommitterades förslag till pensionsförsäkring av sjöfolket innefattar alltså beredande av pension, *dels* vid viss uppnådd ålder (ålderspension) eller vid dessförinnan iråkad invaliditet i allmänhet (invalidpension), *dels ock* åt sjömans änka samt efterlevande barn under femton år (familjpension).

För att en så beskaffad pensionsförsäkring skall kunna lyckligen genomföras, måste densamma otvivelaktigt göras obligatorisk. Det torde eljest vara att befara, att anslutningen bleve alltför obetydlig för att anordningen i fråga skulle kunna få någon praktisk betydelse. Man läser nämligen icke kunna förutsätta, att den stora massan av sjöfolket, särskilt de yngre sjömännen, skall äga tillräcklig förståelse för försäkringens nytta för att frivilligt inbetala härför erforderliga avgifter. De omständigheter, under vilka sjöfolket utövar sitt yrke, måste nog också sägas vara så litet gynnsamma som möjligt för en fostran till sparsamhet och omtänksamhet för framtiden.

Nödvändigheten att göra pensionsförsäkringen obligatorisk torde försvåra den under diskussionen om sjöfolkspensioneringens förbättrande från olika håll ifrågasatta utvägen att för ordnandet av denna pensionering anlita den med den allmänna pensioneringen förenade frivilliga pensionsförsäkringen. Ej heller synes lämpligt att anordna en särskild tilläggspensionering för sjöfolket med anknytning till den allmänna pensionsförsäkringen.

Då skeppstjänstkommitterade således föreslå, att den erforderliga särskilda pensioneringen av sjöfolket genomföres utan varje samband med den allmänna folkpensioneringen, kunna kommitterade å andra sidan icke tillstyrka, att sjöfolket undantages från den nuvarande delaktigheten i sist-

*Allmänna
grunder.*

nämnda pensionering och från den därför stadgade avgiftsplikten. En sjöman kan ju gå förlustig hela eller en del av den genom tjänsteställningen tillförsäkrade pensionen, därigenom att han av en eller annan anledning i förtid lämnar tjänsten. Det blir då för honom en ej oväsentlig fördel att vara delaktig av de pensionsförmåner, som beredas genom den allmänna pensionsförsäkringen, om han oavbrutet fått erlagga pensionsavgifter och på detta sätt uppbringat avgiftspensionens storlek. Då sålunda sjöfolket skulle kvarstå i den allmänna pensionsförsäkringen, synas beloppen av de olika speciella pensionerna böra så modifieras, att desamma jämte folkpensionen icke uppgå till mera, än vad som kan anses skäligt. Härvid är emellertid att beakta det ovan berörda förhållandet, att folkpensionen är uppdelad i en grundpension, den s. k. avgiftspensionen, uppbyggd på den försäkrades egna avgifter, vilken alltid utgår, och ett pensionstillägg av allmänna medel, vilket minskas eller helt upphör att utgå, om pensionstagaren har egen inkomst av viss storlek. Då jämväl annan pension anses såsom sådan inkomst, kommer folkpensionen att utgå med mindre belopp i samma mån som den speciella sjöfolkspensionen förbättras. Om man därför vill bereda sjöfolket en pension, stor nog att giva full försörjning, måste beloppen av de speciella sjöfolkspensionerna tagas till så, att de även kompensera den då inträdande minskningen i eller förlusten av det allmänna pensionstillägget.

För att vara berättigad till pension ur Handelsflottans pensionsanstalt fordras, såsom ovan nämnts, bl. a., att viss tid hava varit inskriven å svenskt sjömanshus och tillbragt denna tid huvudsakligen i tjänstgöring i utrikes sjöfart. Sjömanshusens understödsväsende torde också egentligen vara avsett för sjöfolket i utrikes sjöfart, om ock numera även annat sjöfolk undantagsvis kan erhålla understöd.

Emellertid finnes ju också inrikes sjöfart av den beskaffenhet, att det däri sysselsatta sjöfolket ägnar sig helt och varaktigt åt sjömansyrket i samma utsträckning och under liknande förhållanden som det i utrikes sjöfart anställda. Det torde ej vara mer än rättvist, att det sörjes även för förstnämnda sjömän i nu förevarande hänseenden. Jämställda med dessa synas ock böra vara personer, som utan att tillhöra den egentliga besättningen äro anställda å fartyg i ovanberörda farter, såsom telegrafister, betjäning m. fl. Samtliga ovannämnda kategorier av fartygsanställda föreslå skeppstjänstkommitterade skola inbegripas i den obligatoriska pensionsförsäkring, varom kommitterade här framlägga förslag. Kommitterade tro detta syfte bäst vinnas genom det föreslagna stadgandet, att envar person, som är anställd å fartyg, därå besättningen skall påmönstras (mönstringspliktigt fartyg), skall vara försäkrad.

Den omfattning, som kommitterade sålunda önskat giva den obligatoriska försäkringen, torde väl med nu gällande bestämmelser rörande mönstringsplikten icke tillfullo kunna ernås. Enligt dessa bestämmelser, som innehållas i § 33 i sjömanshusförordningen, skall besättning å svenskt handelsfartyg påmönstras, om fartyget går i utrikes fart ävensom om fartyget går i inrikes fart och är att hänföra till passagerarfartyg, såvida fartyget enligt gällande passagerarfartygscertifikat må nyttjas till passagerares befordran i inre kustfart (enligt § 2 i förordningen den 23 december 1915 angående fartygs byggnad och utrustning) eller vidsträcktare fart samt ej utgår på lustresa eller annan tillfällig resa. Medan sålunda passagerarfartyg i viss vidsträcktare inrikes fart äro mönstringspliktiga, undantagas helt från mönstrings-

plikten last- och bogserfartyg i nu avsedd fart, ehuru väl den sjöfart, som bedrivs med de sistnämnda fartygen, torde, vad angår den medelstora och större trafiken, vara fullt jämförlig med passagerarfartygens. I sitt betänkande rörande sjömanshusens omorganisation hava 1917 års sjömanshuskommittéer velat fylla denna lucka i mönstringsbestämmelserna samt föreslagit (s. 202 o. följ.) mönstringspliktens utsträckning till lastfartyg (båt, pråm), vars nettodräktighet uppgår till 200 registerton eller däröver, i sådan inrikes fart, som även omfattar östersjöfart, sådan denna bestämmes i förordningen angående fartygs byggnad och utrustning (§ 2), samt å bogserfartyg, som i dylik fart bogserar fartyg, varå besättning skall påmönstras. Bliver en dylik utsträckning av mönstringsplikten genomförd, kommer skeppstjänstkommittéernas ovan antydda syfte att göra allt verkligt sjöfolk och därmed jämförliga fartygsanställda delaktiga av den obligatoriska försäkringens förmåner i huvudsak att vinnas. I samma riktning verkar 1917 års sjömanshuskommittéers förslag att under mönstringsförfarandet inordna jämväl viss passagerartrafik i begränsad fart, d. v. s. i yttre skärgårdar och större insjöar.

Om skeppstjänstkommittéer således hålla före, att åt den obligatoriska försäkringen icke bör givas större omfattning, än nu sagts, synes dock lämpligt och skäligt att från denna principiella begränsning göra undantag för vissa sjömän å icke mönstringspliktiga fartyg. Kommittéer åsyfta härvid de sjömän, oftast i befälsställning, som under tidigare anställning å mönstringspliktiga fartyg förvärvat sig pensionsrätt av viss omfattning. Dessa sjömän, vilka alltjämt ägna sig åt yrkesutövning till sjöss, böra ej gå denna sin rätt förlustiga, utan torde tvärtom böra, därest de så önska, medgivas tillfälle att bibehålla och förkovra densamma genom fortsatt frivillig inbetalning av försäkringsavgifter. Detta medgivande kan blott avse den egna ålders- och invalidpensionen. För sådan frivillig försäkring skola i huvudsak gälla samma bestämmelser som för den obligatoriska. En annan möjlig form av frivillig försäkring, varigenom sjöman genom frivillig inbetalning av högre avgifter än de ordinarie skulle kunna bereda sig någon tilläggs-pension, hava kommittéer icke funnit lämpligt ifrågasätta.

Skeppstjänstkommittéer vilja slutligen beträffande den föreslagna försäkringens omfattning framhålla, att kommittéer icke lämnat obeaktat, att det ur flera synpunkter kunde vara önskvärdt att giva en större räckvidd åt densamma, än kommittéer förordat. Å andra sidan torde nog förhållandena i fråga om de uteslutna sjöfolkskategorierna kunna sägas vara i viss mån av sådan beskaffenhet, att härvidlag icke i samma grad föreliggande trängande skäl att särskilt sörja för dessa yrkesutövare i nu ifrågakvarande hänseende. Dessa torde icke sällan mera vara att räkna såsom transportarbetare än sjöfolk och innehava mera sporadisk anställning till sjöss. Eller ock — detta torde särskilt i avsevärd utsträckning vara fallet beträffande de i inrikes fart sysselsatta segelfartygen — äro de ombord anställda samtidigt själva delägare i respektive fartyg eller eljes ekonomiskt intresserade i dess resor. I varje fall befinna sig dessa kategorier av sjöfolk i ungefär enahanda ställning som en hel del andra arbetare, vilkas yrkesutövning håller dem allenast för kortare tider avlägsnade från hemmen, samt hava bl. a. också självfallet större möjlighet att kunna övergå till annat yrke, då de av ena eller andra orsaken icke längre fortsätta yrkesutövningen till sjöss. Dessa omständigheter medföra, att de ofta icke mera varaktigt ägna sig åt sjötjänst.

Försäkringen skall givetvis allenast gälla *svenskt* sjöfolk. Såsom av det sagda torde hava framgått, skola även å respektive fartyg anställda kvinnor försäkras, liksom jämväl annan än den, som är inskriven vid sjömanshus. Det sistnämnda torde emellertid vara rena undantagsfallet och troligen ifrågakomma allenast beträffande fartygläkare.

Enligt verkställda beräkningar skulle, med nu angivna omfattning av försäkringen, antalet försäkrade komma att belöpa sig till omkring 21 000, varav cirka 20 000 anställda å fartyg, på vilka enligt nu gällande bestämmelser besättningarna skola påmönstras, och således obligatoriskt försäkrade, samt 1 000 å för närvarande icke mönstringspliktiga fartyg.

Rätten till understöd från sjömanshusen grundar sig väsentligen på avgifter — hyres- och tonavgifterna — erlagda av sjöfolket och redarna, medan rätten till pension från Handelsflottans pensionsanstalt utgör i viss mån ett vederlag för den av sjöfolket tidigare innehavda förmånen, den s. k. föringen, varför något bidrag från sjöfartens sida till anstaltens verksamhet icke utgår, utan bekostas denna helt och hållet av staten.

Enligt kommitterades förslag skall härutinnan praktiskt taget icke ske någon ändring, ehuruval den närmare dispositionen av de olika inkomstkällorna bleve något annorlunda. För egen pensionsförsäkring — försäkring till erhållande av ålders- och invalidpension — skall avgiften erläggas uteslutande av sjömannen själv, under det att ena hälften av de för familjpensionerna erforderliga avgifterna skola bestridas av redarna och den andra av staten.

Pensionsavgifterna äro med vissa maximi- och minimigränser bestämda att utgöra viss procentuell del av den försäkrades lön, varigenom vinnes, dels att utgiften i fråga för honom städse är anpassad efter hans förmåga vid varje tidpunkt att utgöra densamma, dels ock att pensionsbeloppet kommer att stå i möjligast rättvisa proportion till hans ekonomi under hans krafts dagar, samt att, vad redarna angår, deras bidrag till familjpensionen stå i liknande förhållande till deras utgifter i övrigt för respektive fartyg.

För att uppnå de erforderliga pensionsbeloppen, garanterande vederbörande en tillräcklig, om ock anspråkslös bärgning, måste sjöfolkets avgifter till den egna ålders- och invalidpensionen sättas väsentligt högre än den nuvarande hyresavgiften, liksom redarnas bidrag till familjpensioneringen ökas utöver beloppet av deras bidrag till sjömanshusens verksamhet, enkannerligen understödsutdelningen, nämligen tonavgifterna. Å andra sidan föreslå skeppstjänstkommitterade, såsom nedan närmare utvecklas, att hyresavgifterna skola upphöra att utgå, liksom ock att redarna skola erhålla avdrag å sina å ett fartyg belöpande pensionsavgifter under året med beloppet av de under samma år erlagda tonavgifterna för fartyget.

Vad angår pensionerna, äro för de olika pensionskategorierna icke fixerade vissa för alla pensionstagare inom respektive kategorier lika pensionsbelopp, utan bliver dessas storlek beroende av summan av inbetalda pensionsavgifter, d. v. s. praktiskt taget av den tid vederbörande försäkringstagare ägnat sig åt yrkesutövning till sjöss under sådana förhållanden, att han skall vara försäkrad eller är berättigad att vara försäkrad. Denna pensionsbestämning synes väl förenlig med sjöfolksförsäkringens karaktär av, så att säga, speciell yrkesförsäkring och bör väsentligen bidra till att sjöfolket, så länge krafterna stå bi, kommer att kvarstå inom yrket. Härigenom torde ett av huvudändamålen med

sjöfolksförsäkringen, nämligen beredandet av tillgång till en god sjömansstam för den svenska handelsflottan, komma att i möjligaste mån vinnas.

Tabellerna XIII—XVI lämna exempel å de pensionsbelopp, som kunna erhållas. Under vissa förutsättningar i fråga om anställningens beskaffenhet, tiden för densamma (viss tids anställning varje år från och med fyllda 15 till och med fyllda 55 år, med undantag, vad befälet angår, för avbrott för utbildning samt, i övrigt, för värnpliktens fullgörande), lönebelopp m. m., skulle enligt tabellerna utgå exempelvis följande pensioner:

Alderspension till:

Befälhavare	Styrman	Övermaskinist	Sjöman i manskapsgraden
kr.	kr.	kr.	kr.
1 834: 01	913: 52	959: 12	539: 73

Familjpension till änka efter:

Befälhavare	Styrman	Övermaskinist	Sjöman i manskapsgraden
kr.	kr.	kr.	kr.
1 094: 54	602: 66	612: 63	349: 73

En oundgänglig förutsättning för att dylika pensionsbelopp skola kunna tillförsäkras vederbörande är givetvis, att å de inbetalta försäkringsavgifterna och -bidragen skall kunna i den mån de icke omedelbart tagas i anspråk för utbetalning av pensioner, få räknas ränta på ränta. Av de inflytande försäkringsavgifterna bör därför, i likhet med vad fallet är inom den allmänna pensionsförsäkringen samt försäkringen för olycksfall i arbete, bildas en särskild fond, som lämpligen torde benämnas sjöfolkspensionsfonden. Fondens medel skola väsentligen i samma ordning som de båda förstnämnda försäkringskomplexens fonder göras räntebärande. Härvid synas fondens medel i viss utsträckning böra komma till användning för sjöfarten gagnande ändamål. Rörande detta ämne och beträffande fondens förvaltning i övrigt uttala sig skeppstjänstkommitterade nedan närmare.

Såsom en avsevärd olägenhet hos det nuvarande understöds- och pensionsväsendet för sjöfolket har ovan framhållits splittringen på en mångfald olika händer av dess administration. Det ligger i sakens natur, att om nu ett enhetligt pensionssystem kommer till stånd, ledningen av det samma också bör bliva enhetlig och koncentrerad till en enda därför avsedd institution. I avseende härå kunna, enligt skeppstjänstkommitterades åsikt, tvenne alternativa lösningar tänkas. Den ena utgöres av upprättandet av en fullt självständig institution med uteslutande uppgift att handhava sjöfolkspensioneringen, den andra att anförtro denna uppgift åt en redan förefintlig central statsinstitution, som på grund av beskaffenheten av sina övriga förvaltningsuppgifter kunde anses därtill skickad.

Det första alternativet skulle kunna genomföras antingen genom inrättande av en helt ny pensionsanstalt eller ock — vilket synes ligga närmare till hands — med användande av Handelsflottans pensionsanstalt. Den sistnämnda anstalten, som nu pensionerar cirka 2 000 personer, måste emellertid tydligen högst avsevärt utvidgas för att kunna fylla uppgiften att handhava ett pensionssystem, som omfattar åtskilliga

10 000-tal personer. Det ligger i öppen dag, att en särskild förvaltning alltid måste draga större kostnader än en förvaltning, som allenast utgör en del av ett större förvaltningskomplex. Då det givetvis alltid, och under nu rådande förhållanden isynnerhet, är angeläget att nedbringa förvaltningskostnaderna till det minsta möjliga, torde den senare av de ovan angivna alternativa lösningarna vara att föredraga.

Då det sålunda gällt för skeppstjänstkommitterade att överväga, åt vilken central förvaltningsinstitution sjöfolkspensioneringen bör överlämnas, har helt naturligt också pensionsstyrelsens lämplighet för denna uppgift dryftats. I förstone synes artligheten mellan styrelsens nuvarande uppgifter och den tillämnade betinga sjöfolkspensioneringens förläggande till styrelsen. Emellertid ligger i sakens natur, att med sistnämnda pensionering måste vara förbundna åtskilliga förutsättningar och omständigheter, för vilkas rätta bedömande pensionsstyrelsen, som ej eljest har att taga särskild befattning med sjöfarten berörande spörsmål, icke kan annat än stå främmande. Den bristande sakkännedomen hos styrelsen lärer icke kunna i erforderlig mån ersättas genom anställande av sakkunniga tjänstemän. Vid sådant förhållande torde pensionsstyrelsen icke vara lämpad att övertaga sjöfolkspensioneringen.

Däremot äger kommerskollegium genom sin ämbetsförvaltning en ingående och allsidig sakkunskap i fråga om sjöfarten såväl ur närings-synpunkt som beträffande sjöfolkets arbets- och levnadsförhållanden, en sakkunskap, som icke i samma utsträckning är tillfinnandes inom någon annan gren av den centrala förvaltningen. Med hänsyn härtill torde kommerskollegium vara bäst i stånd att assimilera den nya uppgiften. Såsom ett särskilt, icke oviktigt skäl för ifrågakvarande pensionsärendens förläggande till sistnämnda ämbetsverk kan ock anföras följande. Det har länge framstått som ett angeläget önskemål, att ett centralregister över det svenska sjöfolket bleve upprättat. Förändret av detta register skulle självfallet ankomma på kollegium. Skeppstjänstkommitterade hava jämväl dryftat frågan om inrättandet av ett dylikt centralregister över sjöfolk och därvid kommit till den uppfattningen, att ett sådant borde komma till stånd. Emellertid lärer syftet med ett centralregister i allt väsentligt kunna vinnas genom det register över de försäkrade, som måste komma att föras av den institution, som handhar sjöfolkspensioneringen. Kommitterade hava då funnit sig kunna avstå från att framlägga förslag om ett särskilt centralregister över sjöfolk, men har därför varit en given förutsättning, att registret över försäkrat sjöfolk allenast genom att ställas till kommerskollegii direkta och obehindrade förfogande och således förläggas till kommerskollegium kunde fylla ett centralregisters uppgifter.

På grund av vad sålunda anförts föreslå kommitterade, att handhavandet av sjöfolkspensioneringen uppdrages åt kommerskollegium.

Rörande organisationen av pensionsförvaltningen inom kommerskollegium och den personal, varav kollegium är i behov för sin nya uppgift, hava kommitterade på annat ställe uttalat sig.

Kostnaderna för sjöfolkspensioneringens administration böra, enligt kommitterades mening, bestridas av staten.

Fördelarna för sjöfolket av det föreslagna pensionssystemet ligga i öppen dag. Antalet sjömanshusunderstödstagare utgör för närvarande omkring 1950 och antalet pensionärer i Handelsflottans pensionsanstalt, såsom ovan sagts, 1975. Då de sistnämnda till stor, att ej säga över-

vägande, del lära ingå bland de förstnämnda understödstagarna, torde antalet sjömän, som för närvarande erhålla understöd eller pension, knappast kunna uppskattas till mer än omkring 2500. I stället för dessa skulle nu 5—6 000 sjömän komma i åtnjutande av pension. Härtill kommer, att samtliga 20 000 sjömän å månstringspliktiga fartyg bliva tillförsäkrade pension för de hustrur och minderåriga barn, som överleva dem. Antalet av dessa undandraget sig varje exakt beräkning, men torde komma att icke oväsentligt överstiga det antal änkor och barn, uppgående till 3240, som nu äro gratialtagare. I stället för de nuvarande knappa understöden och pensionerna åt de mest behövande, bereder det nya systemet vederbörande tillräcklig, om ock anspråkslös bärning. Enligt skeppstjänstkommitterades förslag bliva också de sjömän försäkrade, för vilka den hittillsvarande understöds- och pensionsverksamheten egentligen är avsedd, nämligen det sjöfolk, som varit sysselsatt i utrikes fart. Beträffande detta synes alltså denna sistnämnda verksamhet praktiskt taget vara överflödig.

Att, i händelse den föreslagna pensioneringen varder genomförd, den av Handelsflottans pensionsanstalt utövade verksamheten därför bör upphöra, därom lärer väl näppeligen tvekan kunna råda. Vad däremot angår sjömanshusens understödsverksamhet, hava i nu berörda hänseende delade meningar yppats.

I sitt utlåtande till Kungl. Maj:t över ovan berörda 1900 års kommittés förslag till sjömanspensionering, däri anordningen med understödsutdelning enligt behovsprincipen utbytt mot en för alla lika pensionsersättning, ansåg sig kommerskollegium sålunda, även om kollegium funne sig kunna i huvudsak tillstyrka kommitténs förslag till lag om försäkring av sjöfolk, böra påyrka vidmakthållande av sjömanshusens understödsverksamhet. Såsom skäl för detta sitt yrkande anförde kollegium huvudsakligen följande. Frånvaron av snäva bestämmelser gjorde det möjligt för sjömanshusen, vilkas personal i många fall själv ägde kännedom om de sökandes personliga förhållanden eller lätt kunde förskaffa sig sådan, att efter undersökning av graden av behovet bringa hjälp, där den bäst behövdes. Särskilt inom ett sådant yrke som sjömannens med dess många och växlande risker inträffade självfallet talrika fall, som icke kunde inbegripas under ett pensioneringssystem med dess stränga former och noga utstakade gränser. En understödsverksamhet av detta slag fyllde därför en uppgift vid sidan av ett pensioneringsväsende och kunde enligt kollegii mening ej utan olägenhet undvaras.

En liknande uppfattning har också hävdats av 1917 års sjömanshuskommitterade, som i sitt ofta berörda betänkande, bland annat, säga sig bestämt hålla före, att sjömanshusens understödsverksamhet bör bibehållas vid i huvudsak nuvarande former och icke betagas den betydelsefulla karaktären av ett komplement till en sjömanspensionering enligt mera formella utgångspunkter.

För egen del vilja skeppstjänstkommitterade till en början beträffande de ovan anförda skäl, som av kommerskollegium åberopats till förmån för bibehållandet av sjömanshusens understödsverksamhet, erinra om, att den olikformighet i understödsbeloppen, som synes kollegium innebära en fördel, av sjöfolket självt betraktas såsom en orättvisa och hos detta väckt stor misstämning samt misstro till hela understödsverksamheten. Tillämpningen av behovsprincipen vid denna verksamhet kräver givetvis också oundgängligen av sjömans-

husens ledning och personal den ingående personliga kännedom om sjöfolket inom sjömanshusdistriktet, som kollegium anser i regeln förefinnas hos dem. Men det måste starkt dragas i tvivelsmål, huruvida det verkligen är möjligt att upprätthålla en sådan personlig kännedom vid sjömanshus med ett större antal understödsberättigade eller med större distrikt. I varje fall lärer icke en sådan personlig kännedom förefinnas hos åtminstone flertalet av sjömansdirektionens medlemmar. Och med den utvidgning av vissa sjömanshusdistrikt, som skulle bli en följd av den av 1917 års sjömanshuskommitté föreslagna indragningen av vissa sjömanshus, bliver svårigheten att bibehålla den personliga kontakten med understödstagarna och sjöfolket i övrigt än mera ökad. Kan emellertid den personliga kännedomen om understödstagarna icke upprätthållas, då är, så vitt skeppstjänstkommittéerna kunna finna, understödsverksamheten enligt behovsprincipen helt och hållet förfelad, eller i varje fall grunden för densamma bibehållande undanryckt.

Vad slutligen angår kommerskollegii påstående, att inom sjömannens yrke med dess många och växlande risker inträffade talrika fall, som icke kunde inbegripas under ett pensioneringssystem med dess stränga former och noga utstakade gränser, torde detta påstående icke med fog kunna sägas äga allmännare giltighet beträffande det av skeppstjänstkommittéerna föreslagna systemet. Det torde nämligen, om man undantager de olycksfall i arbete, för vilka ersättning redan åtnjutes enligt särskilda bestämmelser, bli svårt att påvisa något verkligt riskfall, som icke täckes av det föreslagna pensionssystemet, när fråga är om de yrkesutövare, för vilka sjömanshusens understödsverksamhet egentligen och huvudsakligen är avsedd. Enligt sistnämnda pensionssystem äro vederbörande yrkesutövare tillförsäkrade pension på sin ålderdom eller vid varaktig oförmåga till arbete på grund av olycksfall, i den mån så ej redan är fallet genom lagen om försäkring för olycksfall i arbete, eller på grund av sjukdom, och är dessutom sörjt för deras änkor och efterlevande minderåriga barn. I alla dessa fall erhålla vederbörande en ekonomisk hjälp av den omfattning, att något verkligt behov av den nödhjälpen, som sjömanshusunderstöden innebära, icke rimligen kan anses föreligga.

Skeppstjänstkommittéerna hava således icke kunnat finna, att sjömanshusens understödsverksamhet i det väsentliga har någon uppgift att fylla såsom komplement till det av kommittéerna föreslagna pensionssystemet och av denna anledning har berättigande till fortsatt existens vid sidan av detsamma, i annan mån än som betingas av tillgängliga donationsmedels handhavande.

Bliver sålunda den sjömanshusens understödsverksamhet överflödigt, som möjliggöres genom sjöfolkets hyresavgifter, torde det självfallet icke skäligen kunna krävas av sjöfolket, att detsamma alltjämt skall erlägga dessa avgifter. Skeppstjänstkommittéerna föreslå alltså, att med det föreslagna pensionssystemets genomförande hyresavgifterna varda avskaffade.

Av samma skäl synes med fog kunna ifrågasättas, att vederbörande svenska redare bleve befriade från skyldigheten att till sjömanshusen betala tonavgifter, då ju dessa avgifter ursprungligen voro avsedda för understödsverksamheten och jämväl torde hava, åtminstone förr, lämnat bidrag till såväl understödsutdelningen som ock de för understödsverksamheten avsatta fonderna. Men tonavgifter erläggas icke endast för svenska fartyg, utan jämväl för utländska. Då det av principiella skäl svårligen torde låta sig göra att befria de svenska redarna från tonav-

gifterna utan att bereda de utländska motsvarande lättnad, men något vägande skäl för sistnämnda åtgärd enligt skeppstjänstkommitterades mening icke föreligger, hava kommitterade icke velat förorda befrielse för de svenska redarna i förevarande hänseende. Emellertid kan det å andra sidan icke anses vara billigt, att sjömanshusen i händelse av understödsverksamhetens upphörande fortfarande skola draga inkomst av de svenska redarnas tonavgifter, utan torde den nya pensionsanstalten hava större rätt till desamma. Kommitterade hava därför funnit lämpligt och rättvist, att de svenska redarnas tonavgifter få gå i avräkning å det bidrag, som det nya pensioneringssystemets genomförande kräver av dem och som enligt nedan meddelade kostnadsberäkningar är större än det tonavgiftsbelopp, vilket, såsom ovan framhållits, icke utan skäl må betraktas såsom dessa redares nuvarande bidrag till sjöfolkets försörjningsväsende. Av tekniska skäl föreslå kommitterade emellertid, att saken praktiskt ordnas så, att redarna av den institution, som handhaver sjöfolkspensioneringen, beredas restitution av de under ett år erlagda tonavgifterna, sedan dessa avgifter samt på redarna ankommande avgifter till sjöfolkets pensionsförsäkring vederbörligen redovisats till berörda institution. Kommitterades förslag i denna del kräver en motsvarande ändring i de i § 21 mom. 4 i sjömanshusförordningen meddelade bestämmelser beträffande tonavgifterna. Däremot påkallas därav icke någon ändring i sättet för tonavgifternas uppbörd.

Liksom sålunda enligt skeppstjänstkommitterades åsikt de avgifter, som i främsta rummet avsetts för sjömanshusens understödsverksamhet, icke vidare böra, i händelse av denna verksamhets upphörande, tillkomma sjömanshusen, hålla kommitterade före, att dessa för sådant fall ej heller kunna göra gällande några befogade anspråk på de fonder, som av överskotten å berörda avgifter bildats vid de olika sjömanshusen, och därav härflytande ränteinkomster. De torde då med all rätt få den bästa användningen genom att ställas till förfogande för underlättande av möjligheterna att genomföra en förbättrad sjöfolkspensionering.

Skeppstjänstkommitterades förslag om ett liknande förfogande beträffande Handelsflottans pensionsanstalts pensions- och förvaltningsfonder torde icke kräva någon särskild motivering.

De donationsmedel, som disponeras av vissa sjömanshus för understöds utdelande, måste enligt skeppstjänstkommitterades mening fortfarande tillhöra dessa. Även om, av skäl som ovan utvecklats, sjömanshusens allmänna understödsverksamhet med det föreslagna pensionssystemets genomförande lämpligen bör upphöra, synas kommitterade ifrågavarande jämförelsevis begränsade medel kunna genom sjömanshusens försorg komma till ändamålsenlig användning inom den ram, som anvisas av respektive donationsföreskrifter.

Det är tydligt, att särskilda anordningar erfordras för att förmedla övergången från sjöfolkets nuvarande pensions- och understödsväsende till det nya pensionssystemet. Dessa anordningar kunna enligt skeppstjänstkommitterades övertygelse icke hava annan utgångspunkt än den enda rättvisa principen, att i huvudsak envar vederbörande, där han icke i full utsträckning bliver delaktig av det nya pensionssystemet, skall i nu förevarande hänseende bliva tillgodosedd åtminstone i samma mån, som skulle hava skett, om det nuvarande understöds- och pensionsväsendet för sjöfolk fortfarande ägt bestånd. Kommitterades förslag i sådant hänseende måste därför draga betydande kostnader. Dessa kostnader hava av kom-

mitterade föreslagits skola bäras av staten, och någon annan utväg att erhålla härför erforderliga medel torde icke stå öppen. Träder staten icke här hjälpsamt emellan, lär en verkligt effektiv och snar lösning av frågan om en förbättrad pensionering av sjöfolket bliva omöjliggjord.

Såsom av det ovan sagda framgår, hava kommitterade funnit sig böra föreslå, att staten skall medverka till förbättrandet av sjöfolkets försörjningsförhållanden ej mindre genom att utfärda vissa författningsbestämmelser än även genom att ekonomiskt understödja saken. Det torde då vara erforderligt, att kommitterade framlägga de skäl, som enligt kommitterades bestämda övertygelse motivera en dylik nog så omfattande medverkan från statens sida.

Av den ovan lämnade redogörelsen för sjöfolkets pensions- och understödsväsende har framgått, att staten redan för omkring tvåhundra år sedan vidtagit åtgärder för åvägabringande av försörjning åt sjöfolk vid oförmåga att utöva yrket. Då sålunda sjömanshusens understödsverksamhet kom till stånd, torde avsikten hava varit att därmed skapa en verkligt effektiv försörjning. Utgångspunkten för 1748 års sjömanshusreglementes stadgande om understöd var, såsom 1917 års sjömanshuskommitterade framhålla, att understöden skulle utgå med sådana belopp, »att vederbörande måge kunna hava deras tillbörliga och nödiga skötsel och uppehälle». Detta program har väl aldrig fullt förverkligats, men nu mindre än någonsin tillföre. Staten har så långt ifrån berett möjligheter därför, att det icke utan fog kan sägas, att staten fastmera genom sina åtgöranden direkt bidragit att minska sjömanshusens förmåga att fullgöra sina understödsuppgifter. Skeppstjänstkommitterade syfta härvid på det ovan berörda förhållandet, att staten låtit och, om ock i minskad omfattning, låter sjömanshusen betala kostnaderna för utförandet av åtskilliga statliga uppgifter, varigenom understödsverksamheten undandragits högst avsevärda medel. Det synes då böra vara staten angeläget att skänka ett verksamt stöd åt strävandena att bringa sjöfolkets försörjningsväsende till sådan utveckling, att det blir till det gagn, som en gång var avsett. Såsom ovan omförmälts, har pensioneringen genom Handelsflottans pensionsanstalt tillkommit såsom ersättning för den sjöfolket tillkommande förmånen av den s. k. föringen. Även på detta förhållande torde sjöfolket kunna grunda en viss rätt att genom statens medverkan komma i åtnjutande av särskilda förbättrade pensionsförmåner, som icke stå andra yrkesgrupper till buds. Statsmakterna hava också gång efter annan vidtagit åtgärder till utveckling av anstaltens verksamhet. Häri torde med rätta kunna ses ett erkännande från statens sida av en skyldighet att tillgodose sjöfolket i förevarande hänseende.

Men fränsett dessa sjöfolkets rättsanspråk, torde det ligga i samhällets eget välförstådda intresse att sörja för att sjöfolkets krav på förbättrade pensionsförhållanden bliva tillgodosedda. För ett land, som likt vårt har vidsträckta kuster och för sitt handelsutbyte och sin samfärdsel i övrigt med andra länder i huvudsak är hänvisat till sjövägarna, måste det vara ett livsintresse att äga en sjöfartsnäring, som är i stånd att under alla förhållanden fylla sina viktiga uppgifter. Nödvändigheten härav ådagalades klart under det nyss avslutade världskriget. Att landet utan sin handelsflotta på ett långt mera eftertryckligt sätt, än som nu i det hela skedde, fått kännning av kriget, torde hava insetts av alla. Handelsflottans andel i att de av krigsförhållandena skapade hindren och svårigheterna för vår livsmedelsförsörjning på ett så lyckligt sätt övervunnos torde icke kunna

överskattas. Men för vidmakthållandet och utvecklingen av handelsflottan är nödvändigt att äga tillgång till en god och erfaren sjömansstam. Fyllandet av denna förutsättning förhindras i särskild grad av den avsevärda emigration av sjöfolk, som nu äger rum. På grund härav har ofta kunnat konstateras en brist inom den svenska handelsflottan på sjöfolk, tillhörande äldre årsklasser, fullbefarna sjömän. Det torde med fog kunna antagas, att därest det bleve på ett effektivt sätt sörjt för sjöfolket på dess ålderdom eller vid inträffande invaliditet samt för dess efterlevande, detta skulle vara ägnat att fastare knyta det svenska sjöfolket till den svenska handelssjöfarten.

Sjömansyrket medför också i högre grad än de flesta andra yrken särskilt stora och ständigt hotande risker samt kräver av sina utövare svåra kroppsliga och själsliga ansträngningar och umbäranden i många olika hänseenden. Detta har till följd, att sjöfolket tidigare, än vad fallet är med andra yrkesgrupper, blir urståndsatt att utöva sitt yrke. Stora svårigheter med hänsyn till såväl den speciella utbildningen som bristande krafter möta för sjöfolket att vid avgången från sjön finna annan lämplig och lönande sysselsättning. Icke minst att beakta är också, att sjömannen måste under sin yrkesutövning — detta gäller särskilt utrikesfarten — nästan ständigt vara frånvarande från sitt hem och sin familj, vilket såväl för sjömannen som familjen måste innebära en mycket kännbar uppoffring. Nu anförda omständigheter böra enligt skeppstjänstkommitterades mening påkalla en alldeles särskild social omvårdnad av sjöfolket.

På grund av de säregna förhållanden, under vilka sjömansyrket måste utövas, möter det i allmänhet större svårigheter för sjöfolket än för andra befolkningsgrupper att spara något mera väsentligt av förtjänsten till ålderns dagar. Detta förhållande har ock från det allmänna sida varit föremål för mycken uppmärksamhet, och olika åtgärder till underlättande och uppmuntrande av önskvärd sparsamhet bland sjöfolket hava dryftats. Frågan har emellertid visat sig vara mycket svårlöst. Genom införandet av obligatorisk särskild pensionering av sjöfolket under statens medverkan skulle dock säkerligen en tillfredsställande lösning i huvudsak vara vunnen.

Till sist må erinras, att frågan om pensionering åtminstone av vissa kategorier av sjöfolket redan varit under diskussion vid underhandlingar mellan dem och redarna om träffande av löneavtal. Det synes emellertid vara till fördel för såväl arbetsgivare som arbetstagare, att den viktiga pensionsfrågan bliver fullt opartiskt reglerad och i möjligaste mån oberoende av inverkan av fluktuationerna på arbetsmarknaden.

2. Speciell motivering till lagförslaget.

Utöver vad ovan sagts rörande de allmänna grunderna för det föreslagna pensionssystemet vilja skeppstjänstkommitterade beträffande bestämmelserna i det av kommitterade uppgjorda förslaget till lag om särskild pensionsförsäkring av sjöfolk anföra följande.

1 §.

Denna paragraf bestämmer lagens tillämpningsområde, vad angår såväl de försäkrade som de olika försäkringsformerna. Bestämmelserna i 1 mom. avser den obligatoriska försäkringen och i 2 mom. den frivilliga.

Rörande grunderna för bestämmelserna i 1 mom. hava skeppstjänstkommitterade redan ovan uttalat sig.

För att sätta kommerskollegium i stånd att kontrollera, att för alla, som skola vara försäkrade, vederbörliga avgifter inbetalts till kollegium, hava kommitterade tänkt sig, att vederbörande sjömanshusombudsman bör åläggas att till kommerskollegium inom viss bestämd tid insända till honom inkomna meddelanden rörande på- och avmönstring. Tillika torde böra föreskrivas, att anteckning skall göras såväl i mönstringsloggaren som i sjömansrullan om påmönstrads civilstånd, en uppgift, som givetvis är av intresse för pensionsmyndigheten.

Med hänsyn till vikten av att pensionsmyndighetens kontrollmöjligheter bliva så effektiva som görligt är, vilja kommitterade slutligen föreslå, att alla å mönstringspliktiga fartyg anställda, vare sig de tillhöra den egentliga besättningen eller icke, vare sig de äro antagna av befälhavaren (redaren) eller icke, ovillkorligen skola på- och avmönstras och sålunda komma att införas i mönstringsloggaren och sjömansrullan. Härigenom skulle uppnås det även ur andra synpunkter önskvärda syftet, att en pålitligare och fullständigare kunskap om de ombordvarande vunnas, vilket ju, bl. a., vid fartygs förlisning är av stor betydelse.

Rätten till frivillig försäkring synes böra vara grundad på den omständigheten, att vederbörande hunnit förvärva sig en pensionsrätt, som det kan ligga i hans intresse att vilja bibehålla och förkovra. Med hänsyn härtill hava kommitterade föreslagit, att han skall hava erlagt pensionsavgifter för minst två år av sådan anställning, som medför ovillkorlig skyldighet att vara försäkrad.

Den frivilliga försäkringen omfattar allenast ålders- och invalidpension, d. v. s. de arter av pension, för vilka sjöfolket självt erlägger försäkringsavgifterna. Att däremot rätten till familjpension skulle göras avhängig av den omständigheten, att vederbörande sjöman för egen del begagnade sig av sådan frivillig försäkring, lär av flera skäl vara omöjligt. Då ett dylikt samband tydligen skulle innebära en ovillkorlig skyldighet för redaren att inbetala föreskrivna familjpensionsavgifter, skulle sålunda familjpensionsförsäkringen icke gärna kunna betecknas såsom frivillig. En sådan skyldighet skulle vidare endast kunna göras gällande, så länge den fartygsanstälde funne för gott betala den pensionsavgift, som det enligt 2 § åligger honom att gälda. Att på ett dylikt godtyckligt sätt ålägga redare, som eljest icke har sådan skyldighet, att försäkra fartygsanställd till erhållande av familjpension synes icke vara lämpligt eller skäligt. Även ur försäkringsteknisk synpunkt skulle en dylik utsträckning av området för familjpensionsförsäkringen vålla kännbar olägenhet. Genom en sådan åtgärd skulle nämligen säkerligen det övervägande antalet frivilligt försäkrade komma att utgöras av familjfäder, vilket förhållande skulle medföra en avsevärd ökning av antalet familjpensioner och därmed av utgifterna för pensioneringen utan motsvarande inkomster till dessammas täckande. Vid sådant förhållande skulle tydligen en höjning av familjpensionsavgiften bliva nödvändig, vilken höjning emellertid skulle öka redarnas och statens bidrag till den obligatoriska familjpensioneringen. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas att medgiva den fartygsanstälde att på sin egen bekostnad försäkra sig till erhållande av familjpension. Detta skulle emellertid då icke kunna ske utan att samtidigt en särskild högre avgift bestämdes för sådan försäkring, vilket torde komma att göra anordningen ifråga betydelselös, då för sådant fall anslutningen säkerligen bleve ytterligt ringa.

2 §.

Då egenskapen att vara anställd å vissa fartyg är grundläggande för delaktighet i det nya pensionssystemet, synes pensionsavgift böra erläggas allenast för den tid, under vilken sådan anställning verkligen är förhanden. Härifrån undantages dock praktiskt taget all anställning, som faller före 15 och efter 55 år. Dessa år torde i allmänhet utgöra de yttersta gränserna för yrkesutövning till sjöss, vilket förhållande bekräftas av den undersökning rörande avgången från yrket, som återfinnes nedan i avdelningen »Försäkringsteknisk utredning».

3 §.

Ehuru den i paragrafens andra stycke fastslagna regeln torde innefatta ett självklart förhållande, synes dock uttrycklig föreskrift i ämnet böra lämnas. Det föreslagna undantaget från regeln lär få anses vara betingat av skälighet, och torde förslaget i denna del icke kräva någon närmare motivering.

4 §.

I full överensstämmelse med den i 1 § fastställda principen, att endast svensk medborgare skall vara försäkrad enligt förevarande lag, synes böra stadgas, att pension ej heller skall utgå till annan än svensk medborgare.

5 §.

En given följd av de olikartade betingelser, under vilka sjöfarten måste bedrivas, bliver att de, som utöva yrke till sjöss, icke i allmänhet kunna påräkna ständig och fortlöpande anställning ombord, liksom ock uppehåll i anställningen allt emellanåt påkallas av den naturliga önskan hos vederbörande yrkesutövare att få tillbringa någon tid i land, i hemmet eller eljest, för vila och omväxling med det relativt bundna livet ombord. Oberoende av sådana kortare, i sakens natur liggande avbrott i anställningen till sjöss är tydligen vederbörande alltjämt att anse såsom yrkesutövare till sjöss och tillhör alltså deras krets, för vilka nu ifrågavarande pensionsförsäkring är avsedd. Först när uppehållet efter en anställning bliver av större varaktighet och fråga kan uppstå, om detsamma må betraktas såsom varande av ovan antydda, så att säga, ordinarie beskaffenhet eller tilläventyrs innebära ett avbrytande av den dittillsvarande levnadsbanan, uppstår nödvändigheten att taga under omprövning, om och i vad mån denna omständighet bör inverka på försäkringsförhållandet.

Det synes skeppstjänstkommitterade utan vidare vara en ofrånkomlig konsekvens av den föreslagna sjöfolkspensioneringens karaktär av yrkesförsäkring, att den omständigheten, att en försäkrad under längre tid icke innehar anställning till sjöss, måste bliva av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet även i andra avseenden, än att under avbrottstiden inga pensionsavgifter kunna inbetalas till förkovran av den blivande pensionen. Såsom framgår av bestämmelserna i lagförslagets 9, 11, 12 och 19 §§, har berörda omständighet befunnits böra utgöra en faktor, vars förekomst vid försäkringsfalls inträffande samt inträdande före eller efter en viss levnadsålder antingen helt berövar vederbörande rätt till pensions utfående eller ock minskar beloppet av densamma. Utgångspunkten för avvägningen härvidlag är givetvis i vilken utsträckning avbrottet kan sägas innebära ett upphörande av den egentliga yrkesutövningen till sjöss. Då en undersökning i olika fall av omständigheterna vid ett avbrott i anställningen måste bliva tidsödande och

den därvid förebragta utredningen ofta endast skulle innefatta lösa antaganden, torde enda möjligheten att i förevarande avseende erhålla en säker, enhetlig norm för bedömandet vara att lägga avbrottets längd till grund för avgörandet av frågan, om försäkringsförhållandet därav bör röna inverkan eller ej. Har sålunda avbrottet nått en viss mera avsevärd varaktighet, prejudicerar detta utan vidare, att vederbörande i större eller mindre grad skilt sig från yrkesutövning till sjöss. I avseende härå föreslå kommitterade en tid av två år. Är avbrottet av minst denna varaktighet, skall vederbörande anses hava upphört med yrkesutövning till sjöss. Tager emellertid vederbörande efter ett avbrott av denna längd ånyo anställning, som medför erläggande av pensionsavgifter, utan att försäkringsfall mellankommit, är han åter i utövning av yrke till sjöss och avbrottet blir utan annan verkan än den minskning av pensionsunderlaget, som uteblivandet av pensionsavgifter under avbrottet måste vålla. Vederbörande fortfar även under avbrottet att vara försäkrad, då avgifter en gång blivit erlagda, och kan vid pensionens bestämmande tillgodoräknas före avbrottet förvärvade pensionsrätter. Lika med avbrott i anställning bör ock anses underlåtenhet av frivilligt försäkrad, att, ehuru han innehar anställning till sjöss, erlagga föreskriven pensionsavgift.

Att avbrott i sjötjänsten för fullgörande av medborgerlig värnplikt samt för teoretisk och praktisk utbildning för sådan tjänst, såsom genomgående av kurs vid navigationsskola i riket o. s. v., icke får anses innefatta avbrott i yrkesutövningen till sjöss av ovan angiven karaktär, hava kommitterade ansett rimligt. Emellertid hava kommitterade, som synes, beträffande yrkesutbildningen begränsat bestämmelsen att avse allenast utbildning inom landet.

Det kunde givetvis med fog ifrågasättas, att tid, som använts på utbildning utomlands — vare sig teoretisk vid utländska utbildningsanstalter eller tjänstgöring å främmande fartyg — ej heller borde betraktas såsom avbrott, innebärande avgång från sjömansyrket. Det måste inrymmas, att sådan utbildning är väl ägnad att öka sjömannens duglighet och användbarhet inom yrket. Men då ett av de främsta syftemålen med genomförande av det föreslagna pensionssystemet är att söka bibehålla det svenska sjöfolket inom den svenska handelsflottan, hava skeppstjänstkommitterade icke ansett sig kunna förorda en sådan princip. Men å andra sidan medgiver lagen, att den, som allenast i utbildningssyfte tagit anställning i utländska handelsmariner, har, då han återvänder till den svenska, de genom försäkringen förvärvade rättigheterna bevarade.

Slutligen må framhållas, att någon återbäring av erlagda pensionsavgifter icke är i lagförslaget medgiven. Pensionsavgifterna från dem, vilkas pensionsrätter på grund av att de i förtid upphört med yrkesutövning till sjöss icke utfalla, besparas i stället för att i form av arvsvinster förkovra de kvarstående försäkringstagarnas pensionsrätter.

6 §.

Skälen för pensionsärendenas förläggning till kommerskollegium hava ovan i den allmänna motiveringen anförts. Ett skisserat förslag till den närmare organisationen av pensionsförvaltningen inom kollegium hava skeppstjänstkommitterade framställt nedan i samband med beräkningen av förvaltningskostnaderna. Sisinämnda kostnader skulle helt betalas av staten.

7 §.

Det torde vara lämpligast att överlämna åt Kungl. Maj:t att i administrativ väg fastställa erforderliga försäkringstekniska beräkningsgrunder. Här-

igenom vinnes, att dessa grunder utan större omgång kunna modifieras i den mån de gjorda förutsättningarna icke skulle visa sig i allo hålla streck. Ett sådant förhållande kan inträffa dels på grund av en större eller mindre otillförlitlighet i primärmaterialet, dels till följd av tilläventyrs inträdande förändringar i sjöfolkets levnadsförhållanden och andra på frågan inverkan omständigheter.

Skeppstjänstkommitterade föreslå, att för beräkningen av pensionernas belopp fastställas nedanstående tabeller, för ålders- eller invalidpension tabell A och för familjpension tabell B:

Tabell A.

Ålder, som uppnås det år, då avgiften erlagts eller börjat att erläggas	Den pensionsrätt, som förvärvas genom en under loppet av ett år erlagd avgift av 1 krona	Den pensionsrätt, som förvärvas genom en årlig inbetalning till fyllda 45 år av 1 krona	Ålder, som uppnås det år, då avgiften erlagts eller börjat att erläggas	Den pensionsrätt, som förvärvas genom en under loppet av ett år erlagd avgift av 1 krona	Den pensionsrätt, som förvärvas genom en årlig inbetalning till fyllda 45 år av 1 krona
15	1.0345	—	35	0.2401	1.9506
16	0.8143	10.3928	36	0.2293	1.7096
17	0.7140	9.5785	37	0.2184	1.4803
18	0.6550	8.8645	38	0.2079	1.2619
19	0.6107	8.2095	39	0.1979	1.0540
20	0.5531	7.5988	40	0.1884	0.8561
21	0.5162	7.0457	41	0.1792	0.6677
22	0.4836	6.5295	42	0.1707	0.4885
23	0.4518	6.0459	43	0.1629	0.3178
24	0.4272	5.5941	44	0.1549	0.1549
25	0.4043	5.1669	45	0.1476	—
26	0.3820	4.7626	46	0.1415	—
27	0.3607	4.3806	47	0.1359	—
28	0.3428	4.0199	48	0.1305	—
29	0.3252	3.6771	49	0.1253	—
30	0.3093	3.3519	50	0.1203	—
31	0.2936	3.0426	51	0.1156	—
32	0.2790	2.7490	52	0.1112	—
33	0.2660	2.4700	53	0.1069	—
34	0.2534	2.2040	54	0.1029	—

Vid tabellens användning skall följande gälla:

1) För varje år, då pensionsavgift erlagts, multipliceras den i andra kolumnen intagna faktor med den under året inbetalda pensionsavgiften, och produkten utgör pensionsrätten vid årets slut. Summan av produkterna utgör den ålderspension, som vid 60 års ålder skall utgå.

2) Vid inträffad fullständig invaliditet multipliceras faktorn i tredje kolumnen för det år, invaliditeten inträffar, med den pensionsavgift, som är lika med medeltalet av de pensionsavgifter, som hava erlagts under de tre närmaste kalenderåren före invaliditetens inträdande eller under den kortare tid, vederbörande dessförinnan varit försäkrad, och till produkten (invaliditetsrätten) lägges summan av pensionsrätterna för de år, då pensionsavgift erlagts. Summan utgör invalidpensionen.

Tabell B.

Ålder, som upp- nås det år, då avgiften erlagts eller börjat att erläggas	Den pensions- rätt, som förvär- vas genom en under loppet av ett år erlagd avgift av 1 krona	Den pensions- rätt, som förvär- vas genom en årlig inbetalning till fyllda 45 år av 1 krona	Ålder, som upp- nås det år, då avgiften erlagts eller börjat att erläggas	Den pensions- rätt, som förvär- vas genom en under loppet av ett år erlagd avgift av 1 krona	Den pensions- rätt, som förvär- vas genom en årlig inbetalning till fyllda 45 år av 1 krona
15	1.2559	—	35	0.2113	2.0658
16	1.0272	—	36	0.2074	1.8545
17	0.9035	—	37	0.2030	1.6471
18	0.8163	—	38	0.2010	1.4441
19	0.7468	—	39	0.2009	1.2431
20	0.6837	7.9170	40	0.2017	1.0422
21	0.6227	7.2348	41	0.2039	0.8405
22	0.5719	6.6116	42	0.2074	0.6866
23	0.5164	6.0397	43	0.2120	0.4292
24	0.4679	5.5283	44	0.2172	0.2172
25	0.4247	5.0554	45	0.2151	—
26	0.3862	4.6307	46	0.2117	—
27	0.3528	4.2445	47	0.2088	—
28	0.3167	3.8911	48	0.2062	—
29	0.2966	3.5750	49	0.2035	—
30	0.2745	3.2784	50	0.2015	—
31	0.2548	3.0039	51	0.1986	—
32	0.2378	2.7491	52	0.1964	—
33	0.2270	2.5113	53	0.1941	—
34	0.2185	2.2843	54	0.1917	—

Vid tabellens användning skall följande gälla:

1) För varje år, då pensionsavgift erlagts, multipliceras den i andra kolumnen intagna faktor med den under året inbetalta pensionsavgiften, och produkten utgör pensionsrätten vid årets slut. Summan av produkterna utgör familjpensionsunderlaget.

2) Faktorn i tredje kolumnen för det år, dödsfallet inträffar, multipliceras med den pensionsavgift, som är lika med medeltalet av de pensionsavgifter, som erlagts under de tre närmaste kalenderåren före dödsfallet eller invaliditetens inträdande eller under den kortare tid, den avlidne dessförinnan varit försäkrad och till produkten lägges summan av pensionsrätterna för de år, pensionsavgift erlagts. Summan utgör familjpensionsunderlaget.

Vad angår övriga föreskrifter, som kunna vara erforderliga utöver bestämmelserna i lagförslaget, torde i sådant hänseende ifrågakomma föreskrifter av instruktions natur rörande kommerskollegii handläggning av pensionsärendena och förvaltningen av pensionsfonden samt närmare ordnings- och kontrollföreskrifter rörande pensionsavgifternas inbetalning och reglerandet av övriga mellanhavanden mellan pensionsmyndigheten och det försäkrade sjöfolket jämte andra intresserade.

Det torde lämpligen kunna uppdragas åt kommerskollegium att uppgöra förslag till här avsedda föreskrifter.

8 §.

Denna paragraf innehåller de huvudsakliga förutsättningarna för erhållande av ålderspension.

Vid den här stadgade pensionsåldern torde den oförmåga till arbete, som utgör den yttersta grunden även för ålderspensions erhållande, kunna sägas i allmänhet hava inträtt. Erfarenheten har givit vid handen, att det hårda livet till sjöss tager vederbörandes krafter i anspråk i sådan utsträckning, att

de redan vid denna ålder icke längre torde vara i stånd till några mera väsentliga arbetsprestationer, liksom det ju icke kan krävas, att vederbörande, även om krafterna stode bi, vid denna ålder i allmänhet skulle kunna ägna sig åt någon ny verksamhet. Å andra sidan är den föreslagna pensionsåldern fem år högre än samma ålder enligt gällande bestämmelser för Handelsflottans pensionsanstalt. I regeln synes emellertid verklig oförmåga till arbete icke inträda tidigare än vid 60 år, även om, såsom ovan framhållits, avgången från yrket kan antagas hava skett tidigare.

Bland de motiv, som ovan anförts för anordnande av en effektiv sjöfolks-pensionering, är ett av de främsta angelägenheten att åt svenska handelsflottan kunna bevara en väl kvalificerad sjömansstam samt att i möjligaste mån motverka emigrationen av svenska sjömän. Om man vill söka vinna angivna syften, torde det vara nödvändigt att för ålderspensions erhållande kräva en så lång tjänstetid, att endast de, som verkligen ägnat en mera avsevärd del av sitt liv åt yrkesutövning till sjöss inom den svenska handelsflottan, komma i åtnjutande av pensionsförmånen i fråga.

I avseende härå må erinras om att såsom villkor för pensions erhållande från Handelsflottans pensionsanstalt är föreskrivet, bl. a., att vederbörande skall hava varit inskriven vid svenskt sjömanshus under tjugufem år och tillbragt denna tid huvudsakligen i tjänstgöring under utrikes fart med svenskt handelsfartyg. Enligt den praxis, som utbildat sig, anses villkoret om tjänstgöringen vara fullgjort, därest denna omfattar minst etthundrafemtio kalender-månader, fördelade å minst sjuutton kalenderår. I anslutning härtill hava skeppstjänstkommitterade i fråga om ålderspensionen föreslagit tjänstetidens längd till etthundrafemtio månader. Något allmänt villkor angående dess fördelning på kalenderår har däremot icke ansetts nödigt liksom ej heller angående inskrivning vid sjömanshus.

En följd av att vederbörande icke uppfyller villkoret om tjänstetiden bliver, att de avgifter, som inbetalts för kortare tid än denna, komma att tillföras pensionsinrättningen och sålunda ställas till förfogande för förbättrande av pensionerna åt dem, som i föreskriven utsträckning ägnat sig åt yrkesutövning till sjöss.

En förutsättning för pensions erhållande är givetvis, att föreskrivna pensionsavgifter erlagts. Då emellertid inbetalningen av dylika avgifter är en ovillkorlig följd av anställning å månstringspliktiga fartyg, behöver avgifts-inbetalning i fall av sådan anställning icke uttryckligen angivas som villkor för rätt till pension. Ifråga om den frivilliga försäkringen däremot måste inbetalandet av pensionsavgift uppställas som sådant villkor.

9 §.

Här fastställas de principiella villkoren för erhållande av invalidpension. För att invaliditet må berättiga till dylik pension skall, som synes, förlusten av eller nedsättningen i arbetsförmågan kunna betecknas såsom varaktig, så att, i fall av arbetsoförmåga på grund av en övergående sjukdom, invalidpension icke får enligt denna lag åtnjutas.

Invaliditetens begrepp i övrigt definieras i 10 §.

Även beträffande invalidpension bör en viss tjänstetid föreskrivas, men för att ifrågavarande pensionsinstitut skall bliva till avsett gagn, måste denna tid sättas så kort, som här skett. Att invalidpension i främsta rummet må tillfalla dem, som verkligen ägna sig åt yrkesutövning till sjöss, vinnes genom bestämmelserna i andra stycket, vilka fastslå, att sådan pension utgår allenast till den, som vid invaliditetens inträdande fortfarande utövar yrke till sjöss eller, om han upphört därmed, gjort detta tidigast vid fyrtiofem års ålder

och efter att hava fullgjort de i 8 § för erhållande av ålderspension stadgade villkor angående anställning och avgiftsbetalning.

I 14 § meddelas bestämmelser angående invalidpension av visst särskilt slag.

10 §.

Bestämmelsen i denna paragraf avser att fastställa vad som skall förstås med invaliditet. Av den lämnade definitionen torde framgå, att den här avsedda invaliditeten icke direkt innefattar den nedsättning i arbetsförmågan, som blott är en följd av tilltagande ålder och avtagande krafter, utan skall nedsättningen vara framkallad av viss kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet, lyte eller skada. Av annan karaktär kan emellertid invaliditeten vara i fall, som 14 § avser, där invaliditeten oftast snarare läter vara en följd av den tilltagande åldern än orsakad av viss sjukdom, lyte eller skada. Enligt 9 § får invaliditeten icke vara av övergående art.

Vid bedömande av i vilken grad arbetsförmågan nedsatts skall i främsta rummet vederbörandes förmåga till arbete i allmänhet, motsvarande hans krafter och färdigheter, tagas i betraktande. Redan i bestämmelsen att hänsyn skall tagas till vederbörandes färdigheter innefattas ett åliggande för pensionsmyndigheten att vid sitt bedömande i skälig mån beakta arten av hans anställning, vilket åliggande ytterligare understrykes genom föreskriften, att jämväl vederbörandes förhållanden i övrigt skola ingå som en faktor vid ifrågavarande bedömande.

Det läter icke böra ifrågakomma — och torde för övrigt svårligen låta sig göra — att lämna några generella närmare föreskrifter rörande de grunder, efter vilka bedömandet ifråga skulle ske, utan torde det, åtminstone tills därför nödig erfarenhet vunnits, överlämnas åt pensionsmyndigheten att i varje särskilt fall efter bästa förmåga träffa avgörandet.

11 §.

Av den nedan i avdelningen »Försäkringsteknisk utredning» meddelade tabell I framgår, att inträdet å sjömansbanan praktiskt taget sker i åldern 15—19 år. Utövar därför den försäkrade vid uppnådd pensionsålder alltjämt yrke till sjöss, torde han nästan undantagslöst mer än väl fylla det i 8 § stadgade villkoret beträffande den egentliga yrkesutövningens längd. Sådan försäkrad kan med stor visshet antagas hava ägnat större delen av sin krafts dagar åt yrkesutövning till sjöss i den svenska handelsflottan. Det synes fördenskull skäligt att bereda honom så stor pension som möjligt. Med hänsyn härtill hava skeppstjänstkommittéerna under a) föreslagit, att ålderspensionen i dylika fall skall utgå med det försäkringstekniska värdet å erlagda pensionsavgifter, d. v. s. vid pensionsbeloppets bestämmande tillgodoräknas jämväl arvsvinst.

Ett liknande antagande, som ovan gjorts beträffande försäkrad, som vid pensionsålderns inträdande ännu utövar yrke till sjöss, torde kunna göras även angående försäkrad, som tidigast vid fyrtiofem års ålder upphört med yrkesutövning till sjöss samt dessförinnan haft minst så lång tjänstgöring ombord, som enligt 8 § berättigar honom till erhållande av ålderspension. Vid fyrtiofem års ålder hava två tredjedelar förflutit av den tid, som skiljer den tidigaste åldern för inträde i skeppstjänst och pensionsåldern. Han har därför ifråga om sättet för pensionsförmånernas beräkning hänförs till samma kategori som försäkrad, vilken vid uppnådd pensionsålder ännu kvarstår i sjötjänst.

Övriga pensionsberättigade skola enligt b) komma i åtnjutande av en

älderspension, vars kapitalvärde är lika med värdet av de utav dem erlagda avgifter jämte ränta på ränta.

12 §.

Det är tydligt, att om invaliditeten inträffar tidigt, måste en allenast på erlagda avgifter beräknad pension bli otillräcklig för sitt ändamål. Skeppstjänstkommitterade hava därför ansett nödigt föreslå, att vid invaliditet, som inträffar före fyrtiofem års ålder, skall ovan angivna grundpension tillökas med visst årligt tillägg, beräknat på sätt i a) stadgas. Den beräknade pensionsavgift, å vilken pensionstillägget skall bestämmas, har satts lika med medeltalet av de pensionsavgifter, som vederbörande erlagt under de tre närmaste kalenderåren före invaliditetens inträdande. Härigenom vinnes säkrast en lämplig anpassning av pensionsbeloppet efter pensionstagarnas löneförhållanden.

13 §.

Då skeppstjänstkommitterade ansett, att invaliditeten bör, med undantag för det i 14 § avsedda fall, vara av mera väsentlig beskaffenhet för att medföra pension, har pension icke syntts kommitterade böra ifrågakomma, om ej arbetsförmågan nedsatts med minst tjugufem procent.

14 §.

I sitt betänkande angående fartygs bemanning m. m. hava skeppstjänstkommitterade ifrågasatt väsentligt skärpta fordringar beträffande synförmågan hos fartygsanställda, särskilt vad angår fartygsbefälet. Om kommitterades förslag i denna del varder förverkligat, torde föreskrifterna i förevarande paragraf bli särskilt av nöden. Men även med nuvarande bestämmelser rörande syn- och hörsselförmågan hos fartygsanställda — vilka bestämmelser återfinnas i befälsförordningen, sjölagen samt förordningarna den 30 december 1922 angående vissa villkor beträffande hälsotillstånd och kroppsbeskaffenhet för vinnande av anställning å fartyg i viss fart och den 31 december 1917 angående läkarintyg för sjöfolk, den sistnämnda med däri genom kungörelse den 30 december 1922 vidtagna ändringar — torde paragrafens föreskrifter äga praktisk betydelse, då det kan inträffa, att nu ifrågavarande bestämmelser angående syn- och hörsselförmåga kunna lägga hinder i vägen för vidare anställning till sjöss utan att invaliditet i den utsträckning, som avses i 12 eller 13 §, behöver föreligga. I regeln torde sjömannen — här kan i det stora hela bli fråga allenast om sjöfolket i egentlig mening — då detta hinder mellankommer, hava en längre tid ägnat sig åt sjömansyrket och sålunda nått en mera framskriden ålder. Om i sådant fall den nedsatta synförmågan också icke gärna kan förhindra annan sysselsättning i land, bliver övergången svårare för sjömannen, ju äldre han är vid hindrets inträdande. Utvägen att skaffa sig någon sysselsättning, där den föregående yrkesutbildningen kunde bli till gagn, står givetvis blott ett fåtal till buds. Det synes då kommitterade icke vara mer än rimligt, att sjömannen i fråga beredes något ekonomiskt stöd.

Med hänsyn till nu anförda synpunkter hava kommitterade som villkor för rätt till här ifrågavarande pension föreslagit en uppnådd ålder av fyrtiofem år samt den för älderspensions erhållande föreskrivna tjänstetiden, ett-hundrafemtio månader.

Pensionsbeloppet är satt lika med den vid fullständig invaliditet enligt 12 § b) utgående pensionen.

15 §.

En dylik bestämmelse torde vara lämplig och skälig.

16 §.

Ifrågavarande bestämmelse är en självklar följd av att fullständig arbetsförmåga principiellt måste anses föreligga vid den ålder, då ålderspension börjar utgå.

17 §.

Här meddelade bestämmelser torde icke tarva någon motivering.

18 §.

De föreslagna pensionsavgifterna bliva ju, såsom redan förut framhållits, åtskilligt högre än hyresavgiften.

Med en pensionsavgift, liksom hyresavgiften utgörande allenast en procent å den kontanta lönen, bleve pensionsbeloppen alltför låga. Under förutsättning av en dylik pensionsavgift, skulle sålunda icke pensionen för den, som under hela sin levnad från första anställningen till sjöss och intill inträdandet av den ålder, då avgiftsplikten upphör, haft tjänst ombord och betalt sagda avgift, för sjöman i manskapsgrad komma att utgöra mera än cirka 10 procent av lönen vid pensionsålderns inträdande och för befälhavare uppgå till än mindre procenttal.

Man synes därför nödsakad bestämma en högre pensionsavgift eller två och en halv procent för sjöman, vars månadslön uppgår till högst fyrahundra kronor, och tre procent för sjöman, vars månadslön överstiger sistnämnda belopp. Med dessa avgiftssatser skulle den slutliga pensionen kunna, under förutsättning av en tjänstgöring av nyss angiven omfattning, uppgå till omkring 30 procent av slutlönen för sjöman i manskapsgrad och omkring 18 procent för befälhavare. Att procentsatsen bliver så pass mycket lägre för befälhavare är beroende dels på den tid denne måste i unga år ägna åt studierna, dels på det förhållande, att föreskrifterna om minimiavgift icke för honom komma i tillämpning.

Även nu angivna procentsatser äro ju ganska låga och understiga väsentligen den procentsats, som exempelvis tillämpas i fråga om statspension. Men sjöfolkspensioneringen är ju ej heller avsedd att vara en slags tjänstemannapensionering, utan endast att giva den pensionerade möjlighet att existera utan de avsevärda försakelser, han med de för närvarande utgående pensions- och understödsbeloppen måste ålägga sig, därest han icke har andra förvärvskällor.

Det förtjänar vidare erinras om att 1900 års sjömanspensioneringskommitté föreslagit, att varje försäkrad skulle, oavsett hyrans storlek, i försäkringspremie betala minst tre procent av hyran.

Såsom nyss anfördes, har föreslagits, att pensionsavgiften skulle något ökas vid en månadslön överstigande fyrahundra kronor. Detta har skett av den grund, att en sjöman med denna lön synes väl kunna bära en pensionsavgift av tolv kronor i månaden.

För att emellertid icke under depressionstider med låga hyror och ringa sjöfart den efter viss procentsats utgående pensionsavgiften skall nedsjunka till så lågt belopp, att den slutliga pensionen bliver alltför ringa, hava vissa minimiavgifter för månad föreslagits, nämligen för den, som ej fyllt trettiofem år, tre kronor och för den, som fyllt trettiofem år, sex kronor. Härvid kan man icke rimligen göra de olika avgiftsbeloppen beroende av den ovan brukade lönegränsen, fyrahundra kronor, då redan två och en halv procent

å detta belopp utgör tio kronor. Däremot synes en trettiotvårig sjöman, även om han icke skulle hava kommit upp till en månadslön av trehundra-sextio kronor, ändock böra betala en minimiavgift av sex kronor av det skäl, att den sjöman, som nått denna ålder, kan antagas, åtminstone om han gått till sjöss i unga år, hava haft så lång sjötjänst, att han hunnit besluta sig för att förbliva i yrket och alltså då bör vara villig att avsätta mera till sin pensionering.

Skeppstjänstkommitterade hava därjämte ansett lämpligt föreslå, att pensionsavgiften ej beräknas för högre månadslön än 900 kronor.

Det har ifrågasatts, att man skulle vid bestämmandet av minimiavgifterna icke använda uppnådd ålder såsom gräns, utan arten av anställningen ombord, eller med andra ord, att man skulle bibehålla den indelning i klasser, som för närvarande är gällande vid Handelsflottans pensionsanstalt och som jämväl på sin tid föreslogs av 1900 års sjömanspensioneringskommitté, men hava kommitterade för sin del icke kunnat finna en dylik anordning vara att förorda. Klassindelningen skulle möjligen varit motiverad, om de utgående pensionerna fixerats till bestämda belopp, såsom nu är fallet med Handelsflottans pensionsanstalts pensioner, som äro högst för befälhavaren och lägst för sjömannen i manskapsgrad. Låter man emellertid, såsom här föreslagits, pensionerna beräknas å inbetalta avgifter, erfordras tydligen icke någon klassindelning. Syftet med densamma, eller att en befälhavare skall erhålla en pension, som står i något så när rimlig proportion till hans högre lön, vinnes ändock enligt förslaget.

I den kontanta månadslönen måste inräknas kaplake och tantiem, då ju dessa utgöra ett stort antal befälhavares huvudsakliga löneinkomster. I den mån inkomsterna icke äro beräkneliga för varje månad av anställningen — kaplake exempelvis torde dock numera utgå till befälhavare å maskindrivna fartyg med visst belopp för månad räknat — få de på dylika inkomster belöpande ytterligare pensionsavgifterna inbetalas, när dessa inkomster inflyta. Detta torde utan svårighet kunna ordnas, särskilt som inkomster av detta slag endast torde åtnjutas av befälhavarna. Det ligger också i vederbörandes eget intresse att behörigen inbetala sådana tilläggsavgifter, då ju eljest pensionsförmånerna minskas.

19 §.

Såsom synes, är ej avsett, att änkring efter kvinnlig försäkrad skall vara berättigad till familjpension.

Arvsberättigade äro försäkrades egna barn såväl inom som utom äkten-skapet ävensom adoptivbarn.

För rätt till familjpension har uppställts såsom villkor, att den försäkrade skall haft lika lång sjötjänst — avseende, när fråga är om familjpension, endast anställning å mönstringspliktiga fartyg — som enligt 8 § kräves för att han själv skall vara berättigad till ålderspension.

Ifråga om försäkrad, som vid sin död utövade yrke till sjöss, har visst alternativ till detta villkor föreslagits. Det har nämligen å ena sidan synts skeppstjänstkommitterade vara oegentligt, att icke de efterlevande efter försäkrad, som dör, innan han fullgjort etthundrafemtio månaders sjötjänst, skulle komma i åtnjutande av familjpension. Å andra sidan bör även här tillses, att pensioneringen endast kommer att omfatta verkligt sjöfolk och deras anhöriga. Med hänsyn till nu anförda synpunkter har tiden för yrkesutövningen till sjöss ansetts kunna nedsättas, under förutsättning att den försäkrade under den större delen av denna tid haft anställning till sjöss å mönstringspliktiga fartyg. Kommitterade hava sålunda under a) föreslagit, att rätt till

familjpension skall tillkomma jämväl efterlevande efter försäkrad, som under fem på varandra följande kalenderår haft anställning på mönstringspliktiga fartyg under minst trettiosex månader.

Har däremot försäkrad före fyrtiofem års ålder lämnat yrkesutövningen till sjöss, är det antagligt, att han endast mer eller mindre tillfälligt ägnat sig åt dylik yrkesutövning, och torde då saknas skäl att pensionera hans efterlevande enligt ett pensionssystem, som är avsett för sjöfolk. Därför har rätt till familjpension i fall av avgång från yrkesutövningen till sjöss ansetts böra ifrågakomma allenast för efterlevande efter försäkrad, som tidigast efter nyssnämnda tidpunkt upphört att utöva yrke till sjöss. Härutinnan torde, såsom redan förut framhållits, ligga en ganska säker garanti för att nu ifrågavarande pensionsförmån endast kommer att åtnjutas av anhöriga till dem, som verkligen ägnat sig åt yrkesutövning till sjöss.

20 §.

Någon särskild motivering av hithörande bestämmelser synes ej vara av nöden.

21 §.

För den för visst fall föreslagna ökningen av familjpensionsunderlaget gälla samma skäl, som anförts beträffande den i 12 § a) stadgade invalidpensionen.

22 §.

Förevarande paragraf har icke ansetts kräva någon särskild motivering.

23 §.

Bestämmelsen, att de försäkrades pensionsavgifter skola innehållas av befälhavaren, torde bäst garantera, att desamma komma pensionsmyndigheten behörigen tillhanda.

Ehuru här föreskrives, att befälhavaren skall redovisa pensionsavgifterna, utgör detta givetvis intet hinder för att desamma inbetalas av redaren. Detta senare torde väl ock ofta bliva fallet ifråga om pensionsavgifter, som förfalla till betalning under fartygs vistelse utomlands.

24—27 §§.

De här lämnade bestämmelserna torde icke behöva särskilt motiveras.

28—30 §§.

Den skyldighet, som i 28 § ålägges redare, att inbetala pensionsavgifter, som icke i föreskriven ordning inkommit till pensionsmyndigheten, är ett naturligt och oundgängligt komplement till det föreslagna uppördssystemet i fråga om avgifterna. Ej heller innebär ifrågavarande skyldighet i sak något nytt åliggande för redaren.

Enligt 7 § sjölagen svarar redaren nämligen personligen för besättningens fordringar på grund av hyres- och tjänsteavtal, som befälhavaren slutit, liksom det ligger i sakens natur, att redaren har samma ansvar för fordringar på grund av tjänsteavtal, som han själv ingått. Såsom torde framgå av avfattningen av bestämmelserna i 28 §, kommer betalningsskyldigheten beträffande obetalta pensionsavgifter att i själva verket påvila redaren allenast, om avgifterna, vilka ju antingen hava innehållits av den anställdes lön eller också skolat erläggas av redaren själv, på grund av fel eller försummelse av befälhavaren icke kommit pensionsmyndigheten tillhanda. Det torde icke kunna råda tvekan om att redaren enligt nyss åberopade bestämmelse i sjölagen är gentemot den anställda personligen ansvarig för de innehållna avgifterna,

vilka ju måste anses utgöra en del av den anställdes lön. Klart är emellertid, att det alltid måste vara svårt för den anställda att kontrollera, huruvida de innehållna avgifterna blivit inbetalta till pensionsmyndigheten, liksom att, i händelse så ej skett, göra sin rätt gällande gentemot befälhavaren och redaren, medan pensionsmyndigheten i båda dessa hänseenden är bättre ställd. Det är vidare angeläget, att pensionsavgifterna snarast bliva inbetalta, så att desamma utan längre dröjsmål kunna göras räntebärande. Av nu anförda skäl har det syntts lämpligt att, så att säga, överlåta den anställdes rättsanspråk på pensionsmyndigheten.

För avgifter, som genom fel eller försummelse av mönstringsförrättare eller postmyndighet, utländsk eller inländsk, uteblivit, bör staten ansvara, ehuru väl pensionsmyndigheten även i dessa fall för sin del skall hava att hålla sig till redarens för avgifternas inbetalning.

Till slut må framhållas, att redarens skyldighet enligt 28 § sällan torde komma att utkrävas av honom.

Genom bestämmelserna i 28 och 30 §§ torde i görligaste mån säkras, att pensionsmyndigheten blir i stånd att fullgöra sin förpliktelse enligt 29 §. Sistnämnda förpliktelse är i sin ordning en nödvändig följd av försäkringens obligatoriska karaktär.

31 och 32 §§.

Den del av sjöfolkspensionsfondens medel, som ej erfordras för bestridande av dess utgifter, bör i huvudsak redovisas på sätt, som i § 4 i reglementet angående förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden är föreskrivet beträffande sistnämnda fond. Fondmedlen böra sålunda placeras i statens och kommuners obligationer, fastighetsinteckningar eller andra värdehandlingar vilka erbjuda fullgod säkerhet.

Rörande förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden gäller vidare, att viss del av dess medel må redovisas i lån till företag, som äro ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan — såsom anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade — eller ock i fastigheter, vilka med Konungens medgivande förvärfvas för användning till förebyggande eller hävande av arbetsförmågan hos befolkningen.

I reglementet rörande förvaltningen av olycksfallsförsäkringsfonden finnes ett liknande stadgande, som medgiver, att viss del av fondens medel må redovisas i lån till företag, som äro ägnade att i olycksfallsförsäkringens intresse förebygga förlust eller nedsättning av arbetsförmågan eller att höja arbetsförmågan hos de försäkrade, ävensom i fastigheter, vilka med Konungens medgivande förvärfvas för användning till förebyggande av förlust eller nedsättning av arbetsförmågan eller till höjande av arbetsförmågan hos de i Riksförsäkringsanstalten försäkrade arbetarna.

På grund av den jämförelsevis ringa omfattning som sjöfolkspensioneringen torde komma att få, lära inga sådana anstalter med rent socialt syfte, som ovan omnämnts, kunna förväntas uppkomma till gagn för sjöfolket, i varje fall icke till det antal och med den stabilitet, att de kunna anses utgöra en lämplig placering av sjöfolkspensionsfondens medel. Skulle emellertid sådana anstalter framdeles komma att uppstå, och det må befinnas lämpligt att åt desamma bereda ett visst stöd från sjöfolkspensionsfonden, lär det intet hinder därför böra finnas.

Det finnes emellertid ett annat område, där en placering av medel från sjöfolkspensionsfonden synes väl befogad och kunna göra avsevärt gagn. Som bekant finnes en lånefond å 17 miljoner kronor, ur vilken lån be-

viljas till understödande av rederinäringen. De medel från denna fond, som numera stå till förfogande för ändamålet, äro dock tyvärr så otillräckliga, att de beviljade lånen ingalunda stå i rimlig proportion till lånekraven. Det synes då lämpligt och skäligt, att också en del av sjöfolkspensionsfondens medel finge placeras i dylika rederilån. De säkerheter, som vid sådan låneverksamhet ifrågakomma, främst inteckningar i fartyg, kunna emellertid av flera skäl — icke minst gällande bestämmelser rörande sjöpanträtters och sjöfordringars inbördes förmånsrätt — icke anses prestera samma säkerhet, som de övriga värdehandlingar, i vilka sjöfolkspensionsfonden, enligt vad ovan sagts, borde redovisas. Ej heller torde möjligheten att vid varje tillfälle förvandla dem i likvida medel vara förhanden i erforderlig utsträckning, utan lärer kunna vid låntagares insolvens inträffa, att pensionsmyndigheten för att skydda respektive inteckningar bleve nödsakad inköpa fartyget och till och med bedriva rederirörelse. Då detta icke gärna bör ifrågakomma, torde någon ytterligare säkerhet vara erforderlig, som sätter pensionsmyndigheten i stånd att utan omgång i nu avsedda fall återfå utlånade medel. Att av låntagarna kräva denna ytterligare säkerhet torde icke låta sig göra, då för sådant fall fara är, att de ej kunna använda sig av lånen ifråga. Skeppstjänstkommitterade vilja därför ifrågasätta såsom den säkraste och bästa utvägen, att staten garanterar pensionsmyndigheten full återbetalning av lämnade lån. Erfarenheten giver vid handen, att förlusterna å lånen från rederilånefonden varit synnerligen ringa, varför statens berörda garanti icke torde behöva innebära någon större ekonomisk tunga för staten. En viss begränsning av den del av sjöfolkspensionsfondens medel, som sålunda skulle få redovisas i rederilån, torde emellertid böra fastställas, och synes gränsen kunna sättas till en sjättedel av fonden.

Då pensionsfonden enligt verkställd beräkning kan efter 20 års förlopp antagas uppgå till c:a 35 miljoner kronor, skulle redan då för rederilån stå till förfogande ett belopp av c:a 6 miljoner kronor, vilket ju utgör ett ingalunda föraktligt tillskott, särskilt om man betänker, att det belopp, som senast (januari 1923) stod till förfogande för utdelande av rederilån, utgjorde ej mera än 1 379 000 kronor. Sedan pensioneringen inträtt i jämviktsläge, vilket visserligen teoretiskt sett kommer att dröja ända till nittio år, men praktiskt taget äger rum betydligt tidigare, skulle fonden kunna beräknas uppgå till c:a 120 miljoner kronor och de för lån tillgängliga medlen till 20 miljoner.

Det vill slutligen synas kommitterade lämpligast, att vid förvaltningen av pensionsfonden de försäkrades pensionsavgifter och familjpensionsavgifterna jämte därav härflytande respektive medel redovisas särskilt, så att ingen sammanblandning därav äger rum, utan att de var för sig användas utslutande för det med dem ursprungligen avsedda ändamål. Visar sålunda, exempelvis, den i 32 § föreskrivna försäkringstekniska utredningen rörande pensionsväsendet, att de för familjpensionerna tillgängliga medel lämnat överskott, bör detta lämpligen tagas i anspråk allenast för reglering av familjpensionsväsendet och ej till ålders- och invalidpensionerna.

33—42 §§.

Beträffande tidpunkten för invaliditets inträdande (34 §) hava skeppstjänstkommitterade för sin del utgått från att invaliditeten skall anses hava inträtt vid den tidpunkt, då den sjukdom utbröt eller den skada skedde, som är orsak till invaliditeten.

I övrigt giva förevarande stadganden icke anledning till några särskilda uttalanden från skeppstjänstkommitterades sida.

43 och 44 §§.

I 43 § stadgas, att det nuvarande pensions- och understödsväsendet samtidigt med den föreslagna pensionslagens ikraftträdande skall upphöra, och enligt 44 § övertager kommerskollegium från och med samma tidpunkt förvaltningen och dispositionen av Handelsflottans pensionsanstalts och sjömanshusens fonder med undantag av donationsfonder.

Skälen för ifrågakvarande bestämmelser finnas ovan anförda i den allmänna motiveringen.

45—49 §§.

I dessa paragrafer äro meddelade de bestämmelser, som synts skeppstjänstkommitterade erforderliga till förverkligande av den utav kommitterade ovan i den allmänna motiveringen uppställda principen för ordnandet av sjöfolkets pensions- och understödsväsendet under övergångstiden, intill dess det föreslagna pensionssystemet inträder i jämviktsläge. Denna princip innebär, att det nya pensionssystemets genomförande, i samband varmed det nuvarande pensions- och understödsväsendet skulle upphöra samt därför avsedda fonder övertagas av kommerskollegium, icke må göra något intrång i de pensions- och understödsväsendet, som tillkomma eller kunna antagas tillkomma sådana sjömän (jämte efterlevande änkor och barn), som ej kunna bliva i avsedd utsträckning delaktiga av ifrågakvarande pensionssystem.

Härvid hava skeppstjänstkommitterade emellertid ansett sig helt kunna lämna ur räkningen sjömansbarn, som fyllt femton år. De till denna grupp hörande understödstagarna, förnämligast medellösa sjömansdöttrar, äro jämförelsevis så fåtaliga och de till dem utgående understödsbeloppen så obetydliga, att för dem erforderliga understöd böra kunna bestridas ur sjömanshusens donationsfonder samt Westzynthii testamentsfond. En undersökning har gjorts, huru understöden till dylika sjömansbarn fördela sig på de olika sjömanshusen, varigenom konstaterats, att sådana understöd förekomma vid aderton sjömanshus. Det har vidare undersökts, i vad mån de vid dessa sjömanshus befintliga donationsmedlen finge utan hinder av donationsföreskrifterna användas för nu ifrågakvarande ändamål, och har det befunnits, att vid sju sjömanshus kunna nu utbetalade understöd utgå ur tillgängliga donationsmedel. Vid de övriga elva sjömanshusen saknas antingen helt och hållet eller ock i tillräcklig grad donationsmedel. De vid dessa sjömanshus till sjömansbarn utbetalade understöden uppgå emellertid ej till mera än sammanlagt 2 441 kronor. Anvisas till täckande härav avkastningen av Westzynthii fond, 1 278 kronor, samt de donationsmedel å 749 kronor, för vilkas användande vid annat sjömanshus än det, som förfogar över donationerna, hinder icke möter med hänsyn till fastställda donationsvillkor, eller tillsammans 2 027 kronor, återstår den obetydliga summan av 414 kronor, så obetydlig att den överhuvudtaget ej behövde tagas med i räkningen. Sistnämnda summa synes emellertid kunna utan svårighet erhållas från räntorna å donationsfonderna, vilka räntor uppgå till 63 000 kronor. Det må även framhållas, att det belopp av 9 650 kronor, som för närvarande utgår i understöd till sjömansbarn, som ej fyllt 15 år, snart nog kommer att stå till förfogande för understödsutdelning till medellösa äldre sjömansbarn, vilka redan erhållit understöd från sjömanshusen och till vilka pension ej kan utgå enligt det nya pensionssystemet.

De, som genom bestämmelserna i 45—49 §§ beredas pensioner från kommerskollegium till belopp, motsvarande de pensions- och understödsförmåner, som de redan vid den föreslagna lagens ikraftträdande åtnjuta eller varav de skulle kunna hava kommit i åtnjutande, därest nuvarande bestämmelser i ämnet varit gällande även efter nyssnämnda tidpunkt, utgöras av sjömän, respektive sjömansänkor och sjömäns efterlevande minderåriga barn, vilka på grund av för hög ålder respektive den avlidne makens eller faderns för höga ålder antingen icke bliva berättigade till pension enligt det nya pensionssystemet eller också enligt detsamma bekomma pension till belopp, som understiger vad vederbörande kunde hava erhållit genom det nuvarande pensions- och understödsväsendet.

45 § avser sålunda att tillförsäkra sådana sjömän pension från kommerskollegium till belopp, motsvarande den pension från Handelsflottans pensionsanstalt, som de vid den föreslagna lagens ikraftträdande antingen redan åtnjuta eller också då äro berättigade till, om reglementet för anstalten fortfarande gällt.

De i 45 och 46 §§ omförmälda pensionernas antal, belopp och totalsummor äro i avrundade tal desamma, varmed pensionerna från Handelsflottans pensionsanstalt och sjömanshusunderstöden för närvarande utgå till sjömän samt sjömäns änkor och minderåriga barn. Antalet pensioner och deras totala belopp komma givetvis att avtaga år efter år, på sätt bil. B närmare utvisar.

47 § innehåller beträffande de sjömanshusunderstöd, som vid den föreslagna lagens ikraftträdande åtnjutas av sjömän och änkor (jämte minderåriga barn), motsvarande bestämmelser, som i 45 § lämnas i fråga om utgående pensioner från Handelsflottans pensionsanstalt.

Genom bestämmelserna i 48 § sörjes för sjömän, vilka på grund av att de vid lagens ikraftträdande uppnått femtiofem års ålder, icke blivit i tillfälle att genom pensionsavgifters erläggande förvärva pensionsrätt enligt det nya pensionssystemet, liksom ock för änkor och minderåriga barn efter sjömän av samma ålder. De skola nämligen i stället erhålla en särskild pension, motsvarande det sjömanshusunderstöd, vartill de kunnat bliva berättigade, om sjömanshusens understödsväsende oförändrat varit i verksamhet.

49 § innehåller bestämmelser rörande den särskilda pensionsfyllnad, som, sedan de i 45, 47 och 48 §§ omförmälda ändamål blivit tillgodosedda, av de i 45 och 46 §§ avsedda medel bör i mån av tillgång för vissa fall utgå till pensionstagare enligt det nya pensionssystemet. De i a) angivna beloppen utgöra summan av de i respektive pensionsklasser i Handelsflottans pensionsanstalt utgående pensionsbeloppen och medelbeloppen av understöden från sjömanshusen till respektive kategorier av fartygsanställda. Det i b) omförmälda beloppet av sjuttio kronor motsvarar medelbeloppet av de nuvarande sjömanshusunderstöden till sjömansänkor (jämte barn).

De försäkrade, som vid lagens ikraftträdande icke uppnått i 49 § avsedda åldersklasser, hava beräknats kunna, tilldess försäkringsfall inträffar, förvärva pensionsrätter i sådan utsträckning, att respektive pensionsbelopp komma att uppgå till eller överstiga de i paragrafen angivna minimibeloppen. Paragrafens bestämmelser, som ju äro av provisorisk natur, åsyfta allenast fall, då försäkrad icke med visshet kan, även under förutsättning att han haft regelbunden anställning, vid försäkringsfalls inträffande komma i åtnjutande av pensionsbelopp av dylik storlek. Som synes av bestämmelserna i 49 §, hava skeppstjänstkommittéer dock icke tänkt sig, att härigenom pensionsfyllnad skulle beredas invalider. För tilldelande av understöd åt dessa torde för särskilt ömmande fall sjömanshusens donationsfonder lämpligen böra tagas i anspråk.

Angående kostnaderna för den i 45—49 §§ avsedda övergångstidspensionering samt huru dessa böra bestridas, få kommitterade hänvisa till vad som därom anföres nedan i avdelningen »Pensionsförsäkringens finansiering».

3. Försäkringsteknisk utredning.

Först och främst har man att söka klargöra för sig inträdes- och avgångsfrekvensen bland sjömän av olika levnadsåldrar. För att vinna en överblick över dessa förhållanden har man att upprätta en s. k. aktivitetsordning, d. v. s. en tabell, som återger, hur ett viss antal sjömän av samma ålder, exempelvis 10 000 femtonåringar, med tilltagande ålder lämnar en allt mindre kontingent åt de på svenska fartyg anställda besättningar. 1900 års sjömanspensioneringskommitté har vid uppgörandet av en dylik aktivitetsordning i huvudsak gått till väga på följande sätt. Kommittén utgick från svensk erfarenhet om avgång från sjömansyrket på grund av dödsfall och invaliditet, men beträffande avgång av annan anledning saknade man erfarenhet från Sverige, vadan man tog sin tillflykt till norsk statistik, varur för en viss period erhållits uppgift om 4 303 sjömän, som lämnat yrket av olika anledningar och vilkas fördelning efter åldrar vid avgången var bekant. Antagande att dessa avgångsförhållanden inom de särskilda åldrarna voro stationära och att de voro direkt tillämpliga på svenska förhållanden, skaffade sig kommittén genom en serie ganska invecklade kalkyler en avgångstabell för sjömän.

Aktivitetsordning.

Sedan den av berörda kommitté verkställda utredningen år 1904 offentliggjorts, hava emellertid undersökningar rörande sjömansyrket i Sverige verkställt av socialstyrelsen. I andra delen av det verk, som redogör för nämnda undersökning och som utkom år 1919, redovisas 16 758 sjömän, fördelade bland annat efter åldrar, och beträffande 15 667 av dessa lämnas även en fördelning efter åldern vid första anställningen som sjöman. Om de anförda uppgifterna sammanställas i femårsgrupper, får man följande i tab. I upptagna översikt. I femte kolumnen hava talen i fjärde kolumnen ökat i förhållandet 16 758 : 15 667 för att uppgifterna skola vara fullt jämförbara. Det har således antagits, att de 1 091 sjömän eller 6.5 procent av hela antalet,

Tab. I. Åldersfördelning av sjömän enligt socialstyrelsens undersökning.

Ålder vid tiden för uppgifternas avlämnande	Antal	Ålder vid första anställningen till sjöss	Antal	Talen i fjärde kolumnen ökade i förhållandet 16 758 : 15 667
10—14 år	77	10—14 år	1 620	1 733
15—19 »	3 419	15—19 »	10 947	11 709
20—24 »	3 871	20—24 »	2 433	2 602
25—29 »	2 891	25—29 »	491	525
30—34 »	2 038	30—34 »	119	127
35—39 »	1 357	35—39 »	25	27
40—44 »	907	40—44 »	20	21
45—49 »	768	45—49 »	10	11
50—54 »	589	50—52 »	2	2
55—59 »	474			
60—64 »	240			
65—69 »	103			
70—74 »	20			
75—76 »	4			
10—76 år	16 758	10—52 år	15 667	16 757

som icke lämnat uppgift om de åldrar, vid vilka de gingo till sjöss första gången, fördela sig efter anställningsåldrar i samma förhållande som de 15 667 sjömän, vilkas inträdesåldrar äro kända.

Då det från och med ingången av år 1915 är förbjudet att i skeppstjänst använda minderårig yngre än 14 år, hava de i femte kolumnen upptagna, som inträtt i åldern 10—14 år, i det följande hänförs till närmast högre femårsgrupp.

Under förutsättning att socialstyrelsens statistik återger ett stationärt tillstånd inom sjömansyrket, ett antagande, som förefaller hava större fog för sig än den förut omnämnda hypotesen, som ligger till grund för 1900 års kommittés utredning, har (jfr bil. A, tab. XVII) sannolikheten ϵ_x för att en sjöman av en viss ålder x skall stå kvar i yrket ytterligare ett år beräknats på följande sätt. Om ${}^aL_x$ är antalet av de aktiva x -åriga sjömän, som socialstyrelsens undersökning omfattar, om vidare I_x är hela antalet av samtliga sjömän, som vunnit anställning vid x års ålder, samt om slutligen j_x betecknar antalet x -åringar, som i medeltal anställas som sjömän för bibehållande av här ifrågavarande antal, så kan man sätta

$$(1) \dots \dots \dots {}^aL_{x+1} = \epsilon_x {}^aL_x + j_{x+1}.$$

Vidare är

$$(2) \dots j_x (1 + \epsilon_x + \epsilon_{x+1} \cdot \epsilon_x + \epsilon_{x+2} \cdot \epsilon_{x+1} \cdot \epsilon_x + \dots + \epsilon_{76} \cdot \epsilon_{75} \dots \epsilon_x) = I_x.$$

Då 76 år är den högsta ålder, som i socialstyrelsens utredning anges för aktiva sjömän, hava $\epsilon_{75}, \epsilon_{74} \dots \epsilon_{52}$ successivt beräknats medelst formel (1). Från och med 52 år uppträda talen j_x , som beräknas ur ekvationen (2).

I själva verket är sannolikheten för en x -årig sjöman att avgå under loppet av följande år otvivelaktigt icke blott beroende av hans ålder utan också av den tid, som förflutit, sedan han första gången vann anställning till sjöss, så att man egentligen borde uppdelade varje åldersgrupp i undergrupper efter den tid, som var och en ägnat sig åt sjömansyrket. Det föreliggande materialet medger emellertid knappast en sådan uppdelning, utan torde man vid uppställandet av ekvationen (2) bliva nödsakad betrakta j_x såsom ett medelvärde för alla sjömän av samma ålder x .

De på angivet sätt erhållna talen ϵ_x återfinnas något utjämnade i tab. II.

Vid beräkningen går man nedifrån och uppåt, d. v. s. man beräknar först ϵ_{75} , varefter summorna av produkterna beräknas. (Jfr tab. XVII.)

Till jämförelse med uppgifterna i tab. XVII meddelas i tab. III en översikt över de i tab. XVII och tab. I upptagna sjömännen, fördelade efter nuvarande ålder och åldern vid inträdet i yrket, varvid bör uppmärksammas, att talen i andra och tredje kolumnerna äro genomgående 10 gånger större än i socialstyrelsens utredning.

Ett studium av talen ϵ_x i tab. II utvisar, att sannolikheten för en 15-åring att stanna kvar i yrket icke är stor.

Ungefär var tredje 15-åring, som går till sjöss, lämnar yrket efter ett år. Sedermera växer sannolikheten att kvarstanna med levnadsåldern och håller sig nära oförändrad under 25—35-årsåldrarna. För därpå följande åldrar minskas avgången från sjömansyrket, så att sannolikheten för en sjöman att stanna kvar i aktiv tjänst är störst, då han är 50 år. Under åldrarna 51—54 år avtaga koefficienterna ϵ_x jämförelsevis långsamt, men från och med 55 års ålder är avgångssannolikheten i hastig tillväxt.

Tab. II. Sannolikheten för en sjöman av en viss ålder att kvarstanna i yrket ännu ett år.

Ålder x	ε_x	Ålder x	ε_x	Ålder x	ε_x	Ålder x	ε_x
15	0,627	31	0,927	47	0,956	63	0,852
16	0,795	32	0,927	48	0,958	64	0,841
17	0,866	33	0,927	49	0,960	65	0,830
18	0,896	34	0,926	50	0,960	66	0,812
19	0,907	35	0,927	51	0,959	67	0,796
20	0,915	36	0,928	52	0,958	68	0,775
21	0,920	37	0,930	53	0,957	69	0,748
22	0,922	38	0,931	54	0,953	70	0,690
23	0,926	39	0,933	55	0,949	71	0,635
24	0,928	40	0,936	56	0,940	72	0,592
25	0,929	41	0,942	57	0,928	73	0,543
26	0,930	42	0,947	58	0,912	74	0,495
27	0,930	43	0,950	59	0,900	75	0,333
28	0,929	44	0,951	60	0,888		
29	0,928	45	0,953	61	0,877		
30	0,928	46	0,954	62	0,866		

Tab. III. Översikt av i tab. XVII behandlat material till jämförelse med tab. I.

x	L_x	L_x	Tab. I andra kol.	Tab. I femte kol.
15—19	34 186	129 986	3 419	13 365
20—24	38 710	28 931	3 871	2 602
25—29	28 910	5 847	2 891	525
30—34	20 381	1 401	2 038	127
35—39	13 571	241	1 357	27
40—44	9 390	300	907	21
45—49	7 399	125	768	11
50—54	5 985	20	589	2
55—59	4 579	—	474	—
60—64	2 481	—	240	—
65—69	1 027	—	103	—
70—74	224	—	20	—
75—76	8	—	4	—
Summa	166 851	166 851	16 681	16 680

Den med utgångspunkt från socialstyrelsens utredning erhållna aktivitets-tabellen ger en helt olika bild av tillströmningen till och avgången från sjömansyrket än den, som lämnas i förut anförda kommittébetänkande. Detta belyses av följande jämförande tab. IV över avgångssannolikheten enligt 1900 års kommitté och den, som beräknats ur socialstyrelsens uppgifter.

Enligt 1900 års kommitté växer således avgången med åldern, under det att den enligt de beräkningar, som utförts med användning av socialstyrelsens material, i stället avtager med levnadsåldern intill 50 år.

Emellertid kan man vänta, att om sjömannens pensionsförhållanden bliva på ett tilltalande sätt ordnade, avgången kommer att avtaga. I det följande har därför räknats, som om avgången i framtiden endast kommer att bliva hälften av den, som framgått av den förut lämnade redogörelsen, dock

Tab. IV. Avgångssannolikheten inom sjömansyrket.

Ålder	Enligt 1900 års kommitté	På grundval av socialstyrelsens upp- gifter beräknad	Enligt här nedan givna hypotes
	‰	‰	‰
15	13	373	186
20	22	85	43
25	29	71	36
30	38	72	36
35	45	73	36
40	52	64	32
45	63	47	24
50	79	40	28

med någon höjning av avgångssannolikheterna vid åldersintervallet 47—59 år, för att summan av sannolikheterna att dö och att bli invalid vid åldrarna ifråga måtte nära ansluta sig till avgångssannolikheten vid samma ålder. Den ur denna hypotes erhållna avgångssannolikheten är angiven i sista kolumnen i tab. IV. I tab. V äro mera detaljerat återgivna de på nyss angivna sätt erhållna avgångssannolikheterna.

Tab. V. Sannolikheten för att en sjöman skall under loppet av ett år avgå ur aktiv tjänst.

Ålder	Avgångs- sannolikhet	Ålder	Avgångs- sannolikhet	Ålder	Avgångs- sannolikhet
15	0,186	30	0,036	45	0,024
16	0,102	31	0,036	46	0,023
17	0,067	32	0,036	47	0,023
18	0,052	33	0,036	48	0,025
19	0,047	34	0,036	49	0,026
20	0,043	35	0,036	50	0,028
21	0,040	36	0,035	51	0,029
22	0,039	37	0,035	52	0,031
23	0,037	38	0,034	53	0,034
24	0,036	39	0,034	54	0,036
25	0,036	40	0,032	55	0,038
26	0,035	41	0,029	56	0,041
27	0,035	42	0,027	57	0,044
28	0,035	43	0,025	58	0,048
29	0,036	44	0,025	59	0,052

Med tillhjälp av de aktivitetssannolikheter ε_x , vilka framgå ur tab. V, har uppgjorts en aktivitetsordning, upptagande de för varje ålder kvarstående av 100 000 inträdda 15-åringar. (Jfr bil. A tab. XVIII kol. 2.) Om ${}^a l_x$ är antalet i aktiv tjänst kvarvarande x -åringar har man, att

$$(3) \dots\dots\dots {}^a l_{x+1} = \varepsilon_x {}^a l_x.$$

Räntefot,
Åldlighets-
tabell.
m. m.

För beräkning av pensioner och pensionsfonden gälla därjämte följande grunder.

Räntefoten antages vara 4 procent. Förutom de i tab. V samt i efterföljande tab. VI angivna riskmåten uppställas följande förutsättningar. För åldrar från och med 45 år räknas, då fråga är om ålderspension, med ålder-

domsförsäkringskommitténs dödlighetstabell »1 m.». Beräkning av invalidpensionerna grundar sig på ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell för invalider, tab. »3 m.». Vid olycksfall räknas med att invaliditetsgraden i medeltal uppgår till 20 procent. För dem, vilkas efterlevande skola komma i åtnjutande av familjpension, antages att dödligheten är lika med den, som återfinnes i ålderdomsförsäkringskommitténs tabell »1 m.», ökad med hälften av dödlighetssannolikheten för sjömän på grund av olycksfall. För hustrur och barn tillämpas ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabeller »1 m.» och »1 k.».

Antagandena om invaliditetsgraden vid olycksfall i arbete och om dödligheten bland dem, som försäkrats för familjpension, äro i det följande närmare motiverade. Övriga för beräkningen av familjpensioner erforderliga förutsättningar återfinnas nedan under rubriken »familjpension».

Tab. VI. Sannolikheten för att en sjöman skall under loppet av ett år omkomma på grund av olycksfall, invalidfrekvensen på grund av sjukdom, invalidfrekvensen på grund av olycksfall.

Ålder	Sannolikheten att en sjöman skall omkomma på grund av olycksfall		Invalidfrekvensen på grund av		Ålder	Sannolikheten att en sjöman skall omkomma på grund av olycksfall		Invalidfrekvensen på grund av		Ålder	Sannolikheten att en sjöman skall omkomma på grund av olycksfall		Invalidfrekvensen på grund av			
	°/oo		sjuk-	olycks-		°/oo		sjuk-	olycks-		°/oo		sjuk-	olycks-	°/oo	
			dom	fall				dom	fall				dom	fall		
15	7.3	0.1	2.3	30	6.0	2.0	1.8	45	5.3	6.6	5.1					
16	7.2	0.2	2.2	31	5.9	2.2	1.9	46	5.3	7.3	5.6					
17	7.1	0.3	2.1	32	5.9	2.3	2.0	47	5.3	8.0	6.2					
18	7.0	0.4	2.1	33	5.8	2.4	2.0	48	5.2	8.7	6.8					
19	6.9	0.5	2.0	34	5.7	2.5	2.1	49	5.1	9.6	7.4					
20	6.8	0.6	2.0	35	5.7	2.7	2.2	50	5.0	10.7	8.1					
21	6.6	0.8	2.0	36	5.5	2.9	2.4	51	4.9	12.0	8.7					
22	6.5	1.0	1.9	37	5.5	3.1	2.5	52	4.8	13.4	9.3					
23	6.4	1.2	1.9	38	5.5	3.4	2.7	53	4.7	14.9	9.9					
24	6.3	1.3	1.9	39	5.4	3.7	2.9	54	4.6	16.6	10.5					
25	6.3	1.4	1.8	40	5.4	4.0	3.2	55	4.3	18.5	11.0					
26	6.3	1.5	1.8	41	5.3	4.3	3.5	56	4.1	20.7	11.5					
27	6.2	1.7	1.8	42	5.3	4.8	3.8	57	3.8	23.1	11.9					
28	6.1	1.8	1.8	43	5.3	5.3	4.2	58	3.5	25.7	12.4					
29	6.1	1.9	1.8	44	5.3	5.9	4.7	59	3.1	28.8	12.8					

Då skeppstjänstkommittéerna anse, att alla, som lämna yrket efter 45 års ålder, böra, därest de dessförinnan fullgjort vissa prestanda, vara berättigade till ålderspension från 60 års ålder, beräknad enligt försäkringstekniska grunder, har för åldrar till och med 44 år räknats med de avgångssannolikheter, som återfinnas i tab. V, vilka erhållits på ovan angivet sätt, men för åldrar från och med 45 år har räknats med ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell »1 m.». Engångspremien för en ålderdomspension à 1 krona har (jfr tab. XVIII och XXI) beräknats medelst formeln

$$(4) \dots \dots A_x^a = \frac{1}{aD_x} (N_{60} - 0.5 D_{60})$$

d. v. s. det har antagits, att pensionen skall utgå kontinuerligt.

Vid beräkningarna rörande invalidpensionerna hava använts de frekvens-
tals i fråga om sjukdomsinvaliditet, som återfinnas i det betänkande, som av-

Ålderspension.

Invalidpension.

givits av 1900 års kommitté, då några senare icke kunnat erhållas. I övrigt är räknat med de avgångstal bland sjömän, som återfinnas i tab. V och VI, samt beträffande dödligheten bland invalider med ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell för manliga invalider.

Om $a_{[x + \frac{1}{2}]}^{s-}$ är livräntevärdet för en invalid ett halft år efter det han blivit invalid, och om

$$(5) \dots \begin{cases} Y_x = a_{[x + \frac{1}{2}]}^{s-} \cdot v^{\frac{1}{2}} \cdot {}^a D_x \cdot s_x \\ Z_x = \Sigma Y_x \end{cases}$$

så har engångspremien A_x^{s-} för en kontinuerlig invalidränta å 1 krona, utgående från invaliditetens inträdande under den återstående livstiden (jfr bil. A tab. XIX), beräknats enligt formeln

$$(6) \dots {}^a D_x \cdot A_x^{s-} = Z_x$$

Livräntan skall således börja utgå, när en aktiv sjöman blir invalid, och pensionen skall utgå, så länge invaliden lever, så vida icke invaliditeten upphör före fyllda 60 år, då givetvis pensionen också bör upphöra, för att börja utgå senast vid fyllda 60 år.

Vad beträffar de invaliditetsfall, varå 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete icke är tillämplig, så torde de icke draga större kostnader, än att de kunna bestridas av de överskottsmedel, som med all sannolikhet komma att uppstå på grund av de säkerhetsmoment, som hava inlagts i beräkningarna.

Den årspremie, som en aktiv sjöman behöver erlägga till fyllda 45 år för erhållande av en pension å 1 krona, erhålles genom att dividera de respektive engångspremierna med en aktivränta. Avgifterna antagas komma att inflyta kontinuerligt, vadan livräntorna beräknats medelst formeln

$$(7) \dots a_{x|45-x}^{a-} = \frac{\Sigma {}^a l_x \cdot v^x + 0.5 {}^a l_{45} \cdot v^{45}}{{}^a l_x \cdot v^x} - 0.5.$$

Gottskrivning av erlagda avgifter vid avgång före pensionering.

Enligt skeppstjänstkommitterades mening böra de, som lämnat sjömansyrket efter fyllda 45 års ålder och som erlagt avgifter under tillräckligt lång tid, erhålla den efter försäkringstekniska grunder beräknade ålderspensionen från fyllda 60 år. Däremot böra de, som avgått från yrket före fyllda 45 år, få tillgodoräkna sig erlagda avgifter jämte räntor för att från uppnådda 60 års ålder erhålla den mot tillgodohavandet svarade pensionen, förutsatt att pensionsavgifter inbetalts för ett visst minimiantal månader. Vidare torde under samma förutsättning de, som bliva partiella invalider på grund av olycksfall i arbetet, böra för beredande av ålderspension från fyllda 60 år gottskrivas så stor del av erlagda avgifter jämte ränta, som motsvarar graden av arbetsförmåga, så att exempelvis om en sjöman på grund av olycksfall i arbetet tillerkänts invalidränta som 30 procents invalid, 70 procent av för egen pension erlagda avgifter jämte ränta böra gottskrivas honom.

Av inom riks-försäkringsanstalten vunnna erfarenhet rörande olycksfallsföreläggandena bland sjömän förelåg vid tiden för denna undersöknings utförande ingen bearbetning, utan skeppstjänstkommitterade hava varit hänvisade till

den erfarenhet om olycksfallsfrekvens och invaliditetsgrad, på vilken förutnämnda kommitté av år 1900 grundade sina beräkningar. I utredningen hava jämväl använts kommitténs antagande om dödligheten på grund av olycksfall, men då kommittén antagit, att dödligheten bland sjömän var lika med summan av dödligheten bland män enligt 1881—1900 års allmänna dödlighetserfarenhet bland män i Sverige och dödligheten bland sjömän på grund av olycksfall, har vid nu närmast ifrågakommande beräkningar sjömannens dödlighet antagits vara lika med summan av dödlighet för män enligt ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell »1 m.» och den av 1900 års kommitté funna dödligheten bland sjömän på grund av olycksfall i arbetet. Sistnämnda kommitté har vidare funnit, att i medeltal nedgick arbetsförmågan vid olycksfallsinvaliditet med 23 procent.

Om q'_x är sannolikheten för att en x -årig man skall dö inom ett år enligt ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell, om o_x är sannolikheten för att en sjöman skall omkomma genom olycksfall, om vidare s_x är sannolikheten för att han skall bli invalid på grund av sjukdom och om slutligen i_x är sannolikheten för att han skall bli invalid på grund av olycksfall, allt inom loppet av ett år, hava vissa koefficienter q''_x beräknats medelst formeln

$$(8) \dots \dots \dots q''_x = q'_x + o_x + s_x + 0.2 \cdot i_x,$$

varvid o_x , s_x och i_x hämtats från 1900 års kommittés betänkande. Om vidare ${}^a l_x$ är antalet x -åriga sjömän i aktiv tjänst, kan man antaga, att av dem, som avgått under loppet av närmast följande år, skola

$$(9) \dots \dots \dots {}^a l_x - {}^a l_{x+1} - q''_x {}^a l_x = t_x$$

erhålla sina för ålderdomspensionering erlagda avgifter jämte 4 procents ränta. Om ${}^e p_x$ är summan av årsavgifter för beredande av ålderspension och invalidpension, i det följande kallad egenpension, beräknad under förutsättning att erlagda avgifter icke gottskrivas dem, som avgått, och om vidare p'_x är det avgiftstillägg, som erfordras, för att sistnämnda kategori skola gottskrivas erlagda avgifter för egenpension jämte 4 procents ränta på ränta, så skall (jfr bil. A tab. XXI)

$$(10) \dots \dots ({}^e p_x + p'_x) (r^{m-1} + r^{m-2} + \dots + r + 0.5) r^{\frac{1}{2}} \cdot t_{x+m}$$

gottskrivas dem, som avgått vid $x+m$ års ålder. Med iakttagande av att $r = 1.04$ får man följande ekvation för beräkning av förhållandet $p'_x : {}^e p_x$

$$(11) \dots ({}^e p_x + p'_x) \left(25 \cdot \frac{\sum t_{x+m}}{{}^a l_x} - 25.5 \frac{\sum t_{x+m} v^{x+m}}{{}^a D_x} \right) r^{\frac{1}{2}} = \frac{a-}{a_x 45-x} \cdot p'_x,$$

varav

$$(12) \dots \dots \dots \frac{p'_x}{{}^e p_x} = \frac{B_x}{\frac{a-}{a_x 45-x} - B_x} = v_x,$$

då

$$(13) \dots \dots B_x = r^{\frac{1}{2}} \left(25 \cdot \frac{\sum t_{x+m}}{{}^a l_x} - 25.5 \frac{\sum t_{x+m} \cdot v^{x+m}}{{}^a D_x} \right).$$

Den totala årsavgiften till fyllda 45 år för egenpension blir alltså

$$(14) \dots \dots \dots {}^e P_x = (1 + v_x) {}^e p_x.$$

Med ledning av den förut återopade utav socialstyrelsen verkställda undersökningen, vari återfinnas vissa uppgifter rörande äktenskapsfrekvensen Familj-
pension.

bland sjömän inom olika åldersgrupper, har uppgjorts en tab. VII över äktenskapsfrekvensen bland sjömän för olika åldersår.

Tab. VII. Äktenskapsfrekvensen bland sjömän enligt socialstyrelsens undersökning.

Åldersgrupp	Hela antalet sjömän	Därav gifta	Procent gifta
15—19	3 419	2	0.06
20—24	3 871	69	1.78
25—29	2 891	514	17.78
30—34	2 038	945	46.37
35—39	1 357	921	67.87
40—44	907	706	77.84
45—49	768	647	84.24
50—54	589	515	87.44
55—59	474	414	87.34
15—59	16 314	4 733	29.01

Då socialstyrelsens undersökning icke innehåller uppgifter om hustrurnas åldrar för de särskilda åldersgrupperna av män samt icke heller angiver, hur barnen fördelas efter deras egna åldrar eller efter fädernas åldrar, hava skeppstjänstkommitterade i detta hänseende varit hänvisade till det flera gånger anförda betänkandet av 1900 års kommitté. I nämnda betänkande finnes en tabell, i vilken redogöres för de under en viss period avlidna gifta sjömännen, hämtade ur dödböckerna. För varje avliden gift sjöman hava angivits hans ålder samt hustruns och barnens åldrar. För avlidna änklingar har uppgift lämnats om barnens åldrar. Med ledning av dessa uppgifter har uträknats i medeltal för varje avliden sjöman av en viss ålder, hur mycket det skulle kosta att giva änkan en pension å 1 krona om året, och likaledes, vad det för varje avliden sjöman av en viss ålder skulle kosta att giva yngsta efterlevande barnet 40 öre om året samt 10 öre om året till varje föregående barn, till dess vart och ett fyllt 15 år eller dessförinnan avlidit. På samma sätt har beräknats medelkostnaden för varje sjöman av en viss åldersgrupp för genom mannens dödsfall föräldralösa barnkullar, varvid antagits, att ensamt barn skulle få 50 öre, 2 barn 1 krona, 3 barn 1 krona 40 öre samt 4 eller flera barn 10 öre för varje barn utöver 3. Till grund för beräkningarna hava lagts ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabeller samt en räntefot av 4 procent. Materialet är icke särdeles rikhaltigt, men något mera omfattande har icke stått till buds. En sammanfattning av detsamma meddelas i tab. VIII.

Om g_x är sannolikheten för att en x -årig sjöman skall vara gift samt k_x den mot en änkepension av 1 krona svarande familjpensionen, ifall han avlider inom ett år, beräknad på sätt nyss angivits, så har den eventuella familjpensionens värde f_x

$$(15) \dots \dots \dots f_x = g_x \cdot k_x.$$

uträknats för varje särskild ålder hos mannen.

Dessa tal återfinnas i tab. IX.

Det har förutsatts, att familjpensioner icke skola utgå till efterlevande efter dem, som omkomma genom olycksfall i arbetet, då livränta beredes dem enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Däremot har antagits, att familjpensioner skola utgå ej blott till efterlevande efter övriga som aktiva

Tab. VIII. Medelkostnaden för att pensionera änkor och barn för olika åldersgrupper av sjömän, om mannen eller fadern genast avlider.

De avlidna männens åldrar	Antal avlidna	Medelkostnaden att ge en änka en pension å 1 krona	Antal barn under 15 år	Medelkostnaden att ge barnen den pension, som svarar mot en änkas pension å 1 krona
20—24	7	18.3985	5	2.5130
25—29	34	19.6953	32	2.6146
30—34	52	18.7233	87	3.4361
35—39	89	18.3956	181	3.4421
40—44	101	17.4382	225	3.2872
45—49	92	16.5366	189	2.5644
50—54	89	15.7630	133	2.0003
55—59 ¹	104	13.9092	86	0.9688
20—59	568	—	938	—

¹ För åldrar fr. o. m. 60 år hava använts värden, erhållna från den allmänna befolkningsstatistiken för årtiondet 1891—1900.

Tab. IX. Kapitalvärdet av den familjpension, som svarar mot ett familjpensionsunderlag av 1 krona, därest den försäkrade genast avlider.

Ålder	Kapitalvärdet av familjpensionen kr.	Ålder	Kapitalvärdet av familjpensionen kr.	Ålder	Kapitalvärdet av familjpensionen kr.	Ålder	Kapitalvärdet av familjpensionen kr.
19	0.0102	40	16.0000	61	10.9037	82	2.4373
		41	16.1303	62	10.5416	83	2.1226
20	0.0496	42	16.1327	63	10.1744	84	1.8585
21	0.2038	43	16.1756	64	9.8103		
22	0.3722	44	16.1892			85	1.6037
23	0.8462			65	9.3862	86	1.4059
24	1.4445	45	16.1793	66	8.9795	87	1.2295
		46	16.1472	67	8.5572	88	1.0626
25	2.1651	47	16.0907	68	8.1532	89	0.9069
26	3.0063	48	16.0153	69	7.1522		
27	3.9667	49	15.9185			90	0.8580
28	5.4866			70	6.9198	91	0.8110
29	6.2169	50	15.8057	71	6.6729	92	0.7763
		51	15.6777	72	6.4162	93	0.7119
30	7.4880	52	15.5323	73	5.9689	94	0.6706
31	8.8450	53	15.1775	74	5.5028		
32	10.2753	54	14.7460			95	0.6422
33	11.4315			75	5.0855	96	0.5490
34	12.4678	55	14.2359	76	4.6641	97	0.5516
		56	13.6502	77	4.3103	98	0.4317
35	13.3801	57	12.9944	78	3.8642	99	0.3057
36	14.0775	58	12.2254	79	3.4824		
37	14.8213	59	11.4125			100	0.0000
38	15.3462			80	3.1194		
39	15.7375	60	11.2924	81	2.7707		

sjömän avlidna, utan även till efterlevande efter dem, som lämnat sjömansyrket efter uppnådda 45 år eller på grund av sjukdom eller olycksfall.

I fråga om egenpension har antagits, att dödligheten bland sjömän är lika med summan av dödligheten enligt ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell och olycksfallsdödligheten bland sjömän, sådan den framgått ur 1900 års kommittés undersökning. Då vid familjpensionering de genom olycksfall omkomna uteslutits, skulle det ligga närmast till hands att räkna med den förstnämnda dödlighetstabellen. Eftersom emellertid efterlevande även efter invalider skola hava rätt till pension och dödligheten bland invalider är avsevärt stor, torde man kunna antaga, att för åldrar under 60 år dödligheten bland dem, vilkas efterlevande skola få rätt till familjpension, är lika med aritmetiska mediet mellan den dödlighet, som ålderdomsförsäkringskommittén lagt till grund för sina beräkningar, och den, som antagits råda bland sjömän, således

$$(16) \dots\dots\dots q'''_x = q'_x + \frac{1}{2} o_x.$$

Om i'_x är antalet levande x -åriga invalider, har antalet x -åringar, vilkas efterlevande äro pensionsberättigade, antagits utgöra

$$(17) \dots\dots i'_x = (1 - q'''_{x-1}) i'_{x-1} + (s_{x-1} + i_{x-1}) {}^a i'_{x-1} + {}^a i'_x.$$

Engångsvärdet av den mot en kronas änkepension svarande familjpensionen har (jfr bil. A tab. XX och XXI) beräknats enligt formeln

$$(18) \dots\dots\dots F_x = \frac{\sum i d_x \cdot f_x v^x}{{}^a D_x}$$

då

$$i d_x = q'''_x \cdot i'_x.$$

*Pensions-
belopp.*

Eftersom avgifterna enligt skeppstjänstkommitterades förslag komma att utgå i förhållande till avlöningen och således växla med denna, hava uppgjorts tabeller, utvisande dels det tillskott i pension, som förvärfvas genom en enda inbetalning av 100 kronor, dels den pension, som kan förvärfvas genom en årlig inbetalning av 100 kronor till fyllda 45 år. De, som avgå från sjömansyrket efter uppnåendet av nämnda ålder, skola nämligen, såsom förut är sagt, enligt kommitterades förslag erhålla efter försäkringstekniska grunder beräknad egenpension, d. v. s. erhålla arvsvinst efter dem, som avlidit före pensionsåldern, under det att de, som avgått från yrket före fyllda 45 år, under vissa förutsättningar erhålla den pension, som kan beredas dem vid fyllda 60 år genom deras inbetalningar jämte ränta. Vid tabellernas uppgörande har den försäkrade antagits vara född den 1 juli.

När det gäller försäkring för åstadkommande av en tillgång, som skall vara tillgänglig, när en viss händelse inträffar, t. ex. vid dödsfall, vilket är fallet vid familjpensionering, eller vid inträffad invaliditet, är det nödvändigt, att, om försäkringen skall fylla det behov, som den avser att täcka, ett jämförelsevis stort kapital är tillgängligt, även om en obetydlig avgiftssumma hunnit erläggas, när försäkringsfallet inträffar. Skulle man vid detta slag av försäkring endast utfå vad som kan erhållas för de erlagda avgifterna, var och en betraktad som en engångspremie, bleve den försäkrade föga hulpen, om försäkringsfallet tidigt inträffar.

I betraktande av att försäkringen skall bli obligatorisk för praktiskt sett alla försäkrade, torde det icke medföra någon risk att vid beräkning av invalid- och familjpensioner antaga, att den försäkrade förbundit sig erlagga den avgift, som influtit under de 12 månader, som närmast föregå pensions-

Tab. X utvisar den pensionsrätt (${}^eU_x$, resp. ${}^fU_x$ i Bil. A tab. XXI), som förvärfvas genom en under loppet av ett år erlagd inbetalning av 100 kronor.

Ålder, som uppnås det år, då inbetal- ningen äger rum	Egenpension kr.	Familj- pensions- underlag kr.	Ålder, som uppnås det år, då inbetal- ningen äger rum	Egenpension kr.	Familj- pensions- underlag kr.
15	103.45	125.59	35	24.01	21.13
16	81.43	102.72	36	22.93	20.74
17	71.40	90.35	37	21.84	20.30
18	65.50	81.63	38	20.79	20.10
19	61.07	74.63	39	19.79	20.09
20	55.31	68.27	40	18.84	20.17
21	51.62	62.27	41	17.92	20.39
22	48.36	57.19	42	17.07	20.74
23	45.18	51.64	43	16.29	21.20
24	42.72	46.79	44	15.49	21.72
25	40.43	42.47	45	14.76	21.51
26	38.20	38.62	46	14.15	21.17
27	36.07	35.28	47	13.59	20.88
28	34.28	31.67	48	13.05	20.62
29	32.52	29.66	49	12.53	20.35
30	30.93	27.45	50	12.03	20.15
31	29.36	25.48	51	11.56	19.86
32	27.90	23.78	52	11.12	19.64
33	26.60	22.70	53	10.69	19.41
34	25.34	21.85	54	10.29	19.17

Tab. XI utvisar den pensionsrätt ($\Sigma{}^eU_x$, resp. $\Sigma{}^fU_x$ i Bil. A tab. XXI), som förvärfvas för en årlig inbetalning av 100 kronor till fyllda 45 år.

Ålder, som uppnås det år, då inbetal- ningen börjar	Egenpension kr.	Familj- pensions- underlag kr.	Ålder, som uppnås det år, då inbetal- ningen börjar	Egenpension kr.	Familj- pensions- underlag kr.
16	1 039.28	—	30	335.19	327.84
17	957.85	—	31	304.26	300.39
18	886.45	—	32	274.90	274.91
19	820.95	—	33	247.00	251.13
			34	220.40	228.43
20	759.88	791.70	35	195.06	206.58
21	704.57	723.43	36	170.96	185.45
22	652.95	661.16	37	148.03	164.71
23	604.59	603.97	38	126.19	144.41
24	559.41	552.33	39	105.40	124.31
25	516.69	505.54	40	85.61	104.22
26	476.26	463.07	41	66.77	84.05
27	438.06	424.45	42	48.85	63.66
28	401.99	389.11	43	31.78	42.92
29	367.71	357.50	44	15.49	21.72

fallet, ända till fyllda 45 år, förutsatt att han till den tiden står kvar i sjömansyrket. Därför äro ock premierna beräknade med hänsyn till all avgång från yrket. För vinnande av ytterligare säkerhet har emellertid i lagförslaget föreskrivits, att det till grund för beräkningen liggande avgiftsbeloppet skall utgöra medeltalet av de pensionsavgifter, som erlagts under de tre närmaste kalenderåren före dödsfallet eller invaliditetens inträdande eller under den kortare tid, vederbörande dessförinnan varit försäkrad.

På grund härav är familjpensionsunderlaget definierat som det pensionsbelopp, utgående till änka utan pensionsberättigade barn, som förvärvats genom de vid pensionsfallets inträffande gjorda inbetalningarna, ökat med det belopp, som skulle kunnat förvärvas, om nyssnämnda avgiftsbelopp årligen inbetalts, till dess den försäkrade skulle hava fyllt 45 år. På analogt sätt bestämmes pensionsbeloppet vid inträffad invaliditet.

Om för en försäkrad, som avlider vid 30 års ålder, influtit 10 kronor om året från 20 till 25 års ålder och 20 kronor från 25 till 30 år, så skulle således familjpensionsunderlaget utgöra enligt tab. XI

$$10 \cdot (7.9170 - 5.0554) + 20 \cdot 5.0554 = 129 \text{ kronor } 73 \text{ öre.}$$

Till ensam änka utgår alltså en pension av 129 kronor 73 öre om året. Om änkan har *ett* barn under 15 år, blir pensionen 181 kronor 62 öre. Skulle pension beräknas endast på grund av vid dödsfallet erlagda avgifter betraktade som engångspremier, komme pensionen att blott utgöra

$$10 \cdot (7.9170 - 5.0554) + 20 \cdot (5.0554 - 3.2784) = 64 \text{ kronor } 16 \text{ öre}$$

till ensam änka och 89 kronor 82 öre till änka med *ett* pensionsberättigat barn.

Om en sjöman blir invalid på grund av sjukdom vid 30 års ålder, så kommer invalidpensionen, om avgiften utgått med 30 kronor om året från det han var 20 år, till dess invalidfallet inträffar, att utgöra

$$30 \cdot 7.5988 = 227 \text{ kronor } 96 \text{ öre}$$

om året, under det att, om endast erlagda avgifter tillgodoräknades, pensionen skulle uppgå till endast

$$30 \cdot (7.5988 - 3.3519) = 127 \text{ kronor } 41 \text{ öre.}$$

Då enligt skeppstjänstkommitterades mening den, som fyllt 45 år, bör äga rätt till fulla pensionsförmåner såväl beträffande ålders- som familjpension, vare sig han fortfarande utövar yrke till sjöss eller icke, kan det tillägg, som skall erhållas i pensionsförmånerna genom kvarstannande i yrket efter nämnda ålder, knappast beräknas på annat sätt, än att varje efter nämnda ålder erlagd avgift betraktas såsom en engångsavgift. Pensionstillökningen kommer således att beräknas enligt tab. X.

Rätt till invalidpension skall enligt skeppstjänstkommitterades åsikt tillkomma jämväl försäkrad, som haft stadgad minimianställning, men efter ingången av juli månad det år, han fyllt fyrtiofem år, upphört att utöva yrke till sjöss och som drabbats av varaktig oförmåga till arbete, samt försäkrad, som haft stadgad minimianställning och efter ingången av juli månad det år, han fyllt fyrtiofem år, på grund av gällande bestämmelser rörande syn- och hörselöfvermåga måste lämna sjömansyrket, ändock att minst 25 procents invaliditet ännu icke är för handen. Till sådan försäkrad kan givetvis då icke utgå samma pensionsbelopp, som eljest skulle kommit honom till godo vid 60 års ålder, utan endast en reducerad pension, vars storlek framgår av tab. XII.

Tab. XII utvisar den pension, som kan erhållas från viss ålder i stället för 100 kronors pension från fyllda 60 år.

Den försäkrades ålder, då pensionen börjar utbetalas	Pensionens belopp i kronor	Den försäkrades ålder, då pensionen börjar utbetalas	Pensionens belopp i kronor
45	33.83	53	57.73
46	36.02	54	62.09
47	38.39	55	66.89
48	40.97	56	72.20
49	43.76	57	78.07
50	46.81	58	84.60
51	50.12	59	91.87
52	53.75	60	100.00

För ett bättre åskådliggörande, huru pensionerna ställa sig, hava uppgjorts fyra tabeller XIII—XVI, i vilka jämväl angivits, till vilken procent av den lön den försäkrade innehade det år, då pensionsrätten inträder, pensionen skulle komma att uppgå. För invalidpensionstillägget och tillägget till familjepensionsunderlaget har dock för enkelhetens skull konsekvent räknats med den avgift som varje år betalats, i stället för med $\frac{1}{3}$ av de tre närmaste årsavgifterna.

4. Pensionsförsäkringens finansiering.

A. Då jämviktsläge uppnåtts.

Nedanstående approximativa beräkningar rörande inkomsterna av pensionsavgifter och utgifterna för själva pensionerna äro grundade på erhållna uppgifter om genomsnittslönerna i januari månad 1922 för olika kategorier av fartygsanställda ävensom på antagandet av ett antal försäkrade, uppgående, såsom ovan redan berörts, till 21 000 personer, varav 20 000 anställda å mönstringspliktiga fartyg och sålunda obligatoriskt försäkrade samt 1 000 frivilligt försäkrade.

Kostnaderna.
Utbetalade pensioner.

Enligt ovan angivna samt vissa andra grunder har beräknats, att när den av skeppstjänstkommitterade föreslagna förbättrade pensioneringen av sjöfolket inträtt i jämviktsläge, skulle i ålders- och invalidpensioner utbetalas ett årligt belopp av omkring 5 274 000 kronor samt i familjpensioner ett årligt belopp av cirka 1 445 000 kronor. Hela kostnaden per år endast för själva pensionerna bliver således omkring 6 719 000 kronor.

Förvaltningskostnader.

Härtill komma emellertid kostnaderna för pensionsärendenas förvaltning. Såsom ovan i den allmänna motiveringen närmare utvecklats, förorda skeppstjänstkommitterade, att handhavandet av den föreslagna pensioneringen anförtros åt kommerskollegium.

För handläggningen av pensionsärendena torde vara tillräckligt att inrätta en sektion med anslutning till någon av de byråer inom kollegium, som behandla andra sjöfarten berörande frågor.

Den personal, som skulle erfordras å ifrågavarande sektion, synes väsentligen kunna utgöras av mindre kvalificerad arbetskraft. Det huvudsakliga arbetet kommer nämligen att bestå i förandet av försäkringsregistret samt införandet i detsamma av inbetalda pensionsavgifter. Om registerkortet för varje sjöman förses med de av Konungen för pensionernas beräknande fastställda tabellerna, kommer arbetet med införandet av inbetalda avgifter och uträkning av däremot svarande pensionsrätter icke i varje särskilt fall att bliva av vidlyftig beskaffenhet. Med hänsyn härtill synes enligt företagen under-

sökning en kvinnlig tjänsteman kunna ombesörja erforderliga anteckningar och uträkningar för 3 000 sjömän om året, och då hela antalet försäkrade beräknas till 21 000, bliva 7 kvinnliga tjänstemän tillräckliga. Dessa tjänstemän torde alla böra vara kontorsbiträden i 2:a lönegraden, alltså erhålla en begynnelselön av 2 160 kronor. Därjämte torde erfordras dels ett kvinnligt skrivbiträde i 1:a lönegraden för renskrivningsarbete, dels en kvinnlig kontorsskrivare i 5:e lönegraden, vilken skulle utöva förmannskapet över den kvinnliga personalen samt därjämte vara registrator. Sistnämnda två kvinnliga tjänstemäns begynnelselöner bliva då 1 800 respektive 3 204 kronor.

För kassarörelsen kräves en kamrerare, vilken jämväl torde kunna bestrida sekreterargöromål beträffande de viktigare ärenden, för vilkas behandling icke kräves särskild juridisk och administrativ utbildning. Denne tjänsteman torde placeras i 15:e lönegraden med en begynnelselön av 7 668 kronor. Mera betydelsefulla ärenden av rent juridisk karaktär lära icke komma att uppgå till något större antal och därför kunna handläggas å den byrå, dit sjömanspensioneringen förläggas, närmast av denna byrås juridiskt och administrativt skolade sekreterare. För mindre krävande uppsättningar och annat mera kvalificerat löpande arbete torde vara tillfyllest med en administrativt utbildad extra ordinarie tjänsteman med halvtidstjänstgöring samt med avlöning motsvarande 10:e lönegraden i löneplanen för extra ordinarie manliga tjänstemän med en begynnelselön av 1 944 kronor. Han kunde jämväl under kamrerarens semester vikariera för denne.

Sektionens chef bör hava försäkringsteknisk utbildning och i egenskap av byrådirektör tillhöra 18:e lönegraden med en begynnelselön av 9 540 kronor.

Behov av ytterligare ordinarie personal synes icke föreligga, och till en början kunde kanske till och med den ordinarie kvinnliga personalens antal minskas något. Men å andra sidan kommer upplägandet av försäkringsregistret att kräva mycken arbetskraft, varför man redan från början torde böra räkna med den ovan angivna omfattningen av den kvinnliga personalen.

Skulle för visst fall eller under viss kortare tid erfordras särskilt biträde av försäkringsteknisk matematiker, synes sådan kunna mot rimlig ersättning anlitas utifrån, i den mån icke biträde härutinnan skulle kunna påräknas från försäkringsinspektionen.

Erforderliga lokaler böra kunna beredas i något statsverket tillhörigt hus, varför någon särskild kostnad för lokalhyra icke torde behöva beräknas.

För avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare och vikariatsersättningar samt skrivmaterialier och andra expenser torde ett belopp av 10 000 kronor med stor sannolikhet kunna antagas bliva tillräckligt.

Kostnadsstaten för den administration, som skulle handhava den nya sjömanspensioneringen, skulle då, oberäknat dyrtidstillägg eller eventuell uppflyttning i löneklass, ställa sig som följer:

	Lönegrad	Lön
1 byrådirektör och chef för sektionen	B 18 kronor	9 540: —
1 kamrerare	B 15 »	7 668: —
1 extra ordinarie tjänsteman (halvtidsmanuens) ...	»	1 944: —
1 kvinnlig kontorsskrivare	C 5 »	3 204: —
7 kvinnliga kontorsbiträden	C 2 »	15 120: —
1 kvinnligt skrivbiträde	C 1 »	1 800: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vikariatsersättningar, expenser	»	10 000: —
		<hr/> Summa kronor 49 276: —

eller i runt tal 50 000 kronor.

Det nya pensionssystemet kräver sålunda en avsevärt högre förvaltningskostnad än Handelsflottans pensionsanstalt, men erinras må därom, att den blivande pensionsmyndigheten skall handhava en verksamhet, som omfattar 21 000 sjömän i stället för det antal av allenast 1 975, som vid årsskiftet 1922—1923 uppbar pension från nämnda pensionsanstalt.

Förutom nu angivna organisation för handhavandet av den egentliga pensioneringen synes, i likhet med vad fallet är med pensionsförsäkringsfonden, för förvaltningen av sjöfolkpensionsfonden samt de från Handelsflottans pensionsanstalt och sjömanshusen övertagna fonderna krävas en särskild nämnd, i vilken böra ingå några personer med sakkunskap rörande penningförvaltning. Denna nämnd skulle i övrigt lämpligen kunna utgöras av kommerskollegii chef, chefen för den byrå i kollegium, varunder pensionsförvaltningen skulle höra, samt representanter för redarna och sjöfolket. Erforderligt sekreterarbiterade torde utan särskild kostnad kunna lämnas nämnden av den ovan nämnde kamreraren eller sekreteraren. Arvoden till nämndens ledamöter synes icke behöva ifrågakomma.

Sammanlagda kostnaderna för det nya pensionssystemet skulle sålunda belöpa sig till omkring 6 769 000 kronor per år.

Pensionsförvaltningens inkomster bestå i främsta rummet av pensionsavgifterna.

Dessa avgifter beräknas under ovan berörda förutsättningar uppgå till för år räknat:

Alders- och invalidpensionsavgifterna	kr. 1 190 000: —
Familjpensionsavgifterna	» 686 000: —

Summa kronor 1 876 000: —.

Skillnaden mellan sistnämnda avgiftssumma och den ovan angivna summan av de pensioner, som årligen skola utbetalas, 6 719 000 kronor, utgör 4 843 000 kronor, vilket belopp då bör täckas av ränteavkastningen å sjöfolkpensionsfonden. Med beräkning av en räntefot av fyra procent skulle nyssnämnda fond således sedan systemet kommit i jämviktsläge böra uppgå till i runt tal 120 miljoner kronor, vilket också vinnes genom att pensionsavgifterna fonderas och göras räntebärande.

Pensionsförvaltningen torde ock böra beredas inkomst av de bötes- och vitesmedel, sjömän frångångna hyror samt kvarlåtenskapsmedel efter avlidna sjömän, som enligt gällande bestämmelser för närvarande tillfalla sjömanshusen och Handelsflottans pensionsanstalt. Bestämmelserna i nu förevarande hänseende i respektive författningar torde därför böra ändras i sådant syfte. Någon beräkning av storleken av sålunda inflytande medel har icke skett, men torde dessa med säkerhet kunna antagas uppgå till alltför ringa belopp för att hava någon avsevärd betydelse för pensioneringens finansiering.

Såsom ovan föreslagits, skall staten betala kostnaderna för pensionsförvaltningen, 50 000 kronor.

Sjöfolkets eget bidrag till pensioneringen uppgår, såsom ovan angivits, till 1 190 000 kronor. Detta belopp är högst betydligt större än beloppet av hyresavgifterna. Dessa utgjorde år 1920 cirka 493 000 kronor och år 1921 omkring 385 000 kronor. Hyresavgifterna hava emellertid föreslagits skola uppböra att utgå med det nya pensionssystemets införande.

Redarnas bidrag till det nya pensionssystemet skulle enligt skeppstjänstkommitterades beräkningar bliva per år cirka 343 000 kronor, men skall, såsom ovan föreslagits, i stället redarna gottskrivas, vad de under året inbetalat i tonavgifter. Storleken av de av svenska redare betalade tonavgifter fluktuerar givetvis med sjöfartens större eller mindre livaktighet, men kan med

Summa
kostnader.

In-
komsterna.

Sjöfolkets
bidrag till
pensioner-
ingen.

Redarnas
bidrag till
pensione-
ringen.

ganska stor grad av sannolikhet antagas icke under något så när normala fall understiga 125 000 kronor årligen, utan snarare rätt avsevärt överstiga detta belopp. År 1920, som ju dock var ett ovanligt lysande år jämväl för svensk sjöfart, uppgingo svenska fartygs tonavgifter till 150 000 kronor, men t. o. m. under 1921 med dess depression på sjöfartens område torde de svenska fartygens tonavgifter icke, i nämnvärd mån åtminstone, hava understigit 125 000 kronor, då totaluppbörden av tonavgifter det året utgjorde 242 548 kronor. Redarnas bidrag till familjpensioneringen skulle då i själva verket reduceras till $343\ 000 - 125\ 000 = 218\ 000$ kronor. I och för sig innebär ju detta obestriddigen en ökning, utgörande dock allenast ungefär 4 procent av de under normala förhållanden för svenska fartyg erlagda s. k. tonnageavgälder. Ökningen måste enligt kommitterades mening anses ganska obetydlig, dels i betraktande av det gagn, som vore avsett att därmed vinnas — sjömansänkornas understödande utan krav på särskild hjälp från de enskilda redarna — dels med hänsyn därtill, att sedan jämviktsläget inträtt, ej mindre än 20 miljoner kronor enligt kommitterades förslag skulle stå till förfogande för billiga rederilån. En ränteskillnad av en procent å detta belopp utgör en vinst, som i det närmaste täcker redarnas ovan angivna merutgift. Det synes därför icke kunna sägas, att det föreslagna nya pensionssystemet i stort sett skulle komma att medföra ökade kostnader för redarna. Det må vidare erinras om att 1917 års sjömanshuskommitté föreslagit vissa skärpningar i fråga om tonavgifternas debiterande och beräknat denna inkomstkälla till 440 000 kronor, varav hälften utgör cirka 220 000 kronor. Vid sådant förhållande skulle redarnas merutgifter ej uppgå till högre belopp än omkring 123 000 kronor.

Statens
bidrag till
pensione-
ringen.

Enligt skeppstjänstkommittéens ovan framställda förslag skulle statens bidrag till det nya förbättrade pensionssystemet bestå dels i hälften av familjpensionsavgifterna eller således 343 000 kronor, dels ock i kostnaden för pensionsförvaltningen, 50 000 kronor, eller tillhoppa 393 000 kronor.

Vid bedömandet av denna kostnads betydelse ur statsfinansiell synpunkt bör densamma givetvis jämföras med de utgifter för motsvarande ändamål, staten för närvarande har att vidkännas. Härvid kan endast den pensionsverksamhet, som handhaves av Handelsflottans pensionsanstalt komma i betraktande, då det statsanslag, som för närvarande utgår till sjömanshusen, närmast avser att vara bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.

Statens bidrag till Handelsflottans pensionsanstalts verksamhet utgjorde enligt anstaltens berättelse för år 1921, vilket år ligger till grund för de detaljerade ekonomiska undersökningarna, enär siffrorna för år 1922 ej voro kända, när dessa detaljundersökningar utfördes:

Statsanslag utav tullmedel	kr. 107 000: —
Extra ordinarie statsanslag till förbättring av pensioneringen i	
de tre första pensionsklasserna	» 31 000: —
Till fyllnadspensioner inom fjärde klassen	» 35 200: —
Till tilläggspensioner	» 106 000: —
Statsbidrag till förvaltningskostnaderna	» 2 250: —

Summa kr. 281 450: —.

Därjämte torde emellertid såsom bidrag från staten böra anses räntorna å de fonder, varöver anstalten förfogar, vilka fonder ju erhållits genom avsättning av statsmedel.

Dessa räntor utgöro år 1921 till:

Å pensionsfonden	kr. 38 143: —
Å förvaltningsfonden	» 9 609: —

Summa kr. 47 752: —.

Statens nuvarande direkta bidrag till sjöfolkspensioneringen utgör således tillhoppa 329 202 kronor.

Då Handelsflottans pensionsanstalts verksamhet föreslagits skola upphöra och statsbidrag till denna verksamhet således ej längre skulle erfordras, synas hittillsvarande statsanslag, liksom avkastningen å de genom statsanslag uppbyggda fonderna, utan vidare böra överflyttas på den nya pensionsförvaltningen. Den ökade kostnaden för denna förvaltning kommer alltså att bliva skillnaden mellan den ovan angivna totala kostnaden av 393 000 kronor och nuvarande bidrag 329 000 kronor, eller allenast 64 000 kronor årligen. Det är att märka, att detta belopp till och med med cirka 11 000 kronor understiger 5 procents ränta å det kapital, 1 500 000 kronor, som enligt 1917 års sjömanshuskommitterades beräkning med orätt fränhänts sjöfolkets understödsväsende.

I detta sammanhang må erinras om att Handelsflottans pensionsanstalt förfogar över enskilda donationsmedel, nämligen Westzynthii testamentsfond, vilken år 1921 uppgick till 30 400 kronor. Då emellertid vid medlens donerande av svenske och norske konsuln i Barcelona W. J. S. Westzynthius icke annat villkor uppställdes, än att viss del av gåvans nettoavkastning skulle användas till förbättring av sjöfolkets ställning, oavsett rangen och graden, tjänstgörande eller avskedade, med och utan pension på handels- och krigsflottan, synes med hänsyn till donators önskan icke något hinder möta mot att donationsmedlen överföras till sjömanshusen, vare sig ett enda och väl då närmast Stockholms, eller i fördelning mellan flera, då medlen kunde användas till utdelande av sådana understöd enligt behovsprincipen, vilka förutsatts skola i viss mindre utsträckning kunna ifrågakomma. Det är emellertid som förut anmärkts här fråga om ett litet belopp, år 1921 utgörande allenast 1 278 kronor.

Det ovan omförmälda beloppet 64 000 kronor skulle lämpligen kunna årligen anvisas av riksdagen, liksom det nuvarande årliga statsbidraget å 281 450 kronor fortfarande borde utgå. Även en annan utväg för erhållande av dessa medel kan anlitas.

För detta ändamål skulle nämligen ränteavkastningen av de till kommerskollegii förvaltning överflyttade sjömanshusfonderna och Handelsflottans pensionsanstalts fonder lämpligen kunna tagas i anspråk, om en sådan anordning skulle bidra att underlätta genomförandet av den föreslagna förbättringen av sjöfolkspensioneringen.

Sjömanshusfonderna — donationsfonderna oberäknade — uppingo, såsom förut meddelats, år 1921 till 6 366 909 kronor. Ränteavkastningen utgjorde år 1920 269 051 och år 1921 285 283 kronor och antages, för erhållande av avrundat tal, vara 275 000 kronor.

Användas, som sagt, räntorna av dessa fonder samt räntorna av Handelsflottans pensionsanstalts fonder, utgörande tillsammans i runt tal cirka 320 000 kronor, till täckande av statens bidrag till familjpensionsavgifterna, bliver det årliga statsanslag, som därutöver skulle erfordras, allenast 73 000 kronor i stället för nu utgående cirka 281 000 kronor. Genomförandet av det nya pensionssystemet skulle alltså, på grund av detsammans uppbyggande på rent försäkringstekniska grunder, åtminstone sedan övergångstiden förlupit, genom användande av tillgängliga räntor medföra en besparing för statsverket av ej mindre än 208 000 kronor.

Det synes emellertid knappast vara rättvist, att staten skall hava en direkt vinst av en omläggning av pensionssystemet. Ovannämnda belopp, 208 000 kronor, i avrundat tal 200 000 kronor, synes därför böra för all framtid utgå av statsmedel för sjömanspensioneringens ordnande, och detta närmast till förbättrande av sjömannens pensioner. Detta kan emellertid, på sätt här nedan skall visas, ske först efter förloppet av en viss övergångstid.

Skeppstjänstkommitterade vilja slutligen icke underlåta att erinra om den säkerligen högst avsevärda besparing, som staten, såsom ovan berörts, kommer att göra genom att de sjöfolket eljest enligt den allmänna folkpensioneringen tillkommande tilläggspensionerna i och med den föreslagna förbättrade särskilda pensioneringen helt eller delvis icke komma att behöva utbetalas av staten.

Såsom ovan sagts, äro de föregående beräkningarna baserade på de löner, som voro rådande i januari månad 1922. Härav följer, att i samma mån, som lönerna framdeles kunna komma att ökas, såväl de årliga pensionsavgifterna som de på desamma uppbyggda fonder och pensioner ökas. Å andra sidan verkar en eventuell minskning i lönerna minskade på såväl fonder som pensionsbelopp utan att pensionsväsendets ekonomi i någon som helst mån äventyras.

Det utgör styrkan i det av skeppstjänstkommitterade framlagda förslaget till en förbättrad pensionering av sjöfolk, att det är lagt på en sund och stark ekonomisk grund och icke äventyras utav tillfälliga konjunkturförhållanden inom vare sig den nationella eller den internationella sjöfarten. Avgifterna följa smidigt med konjunkturerna och pensionerna uppbyggas på de inbetalta avgifterna, alltså verkligt förefintlig kapitaltillgång, något som ju icke är fallet med till vissa belopp fixerade pensioner. För att ett på sistnämnda sätt ordnat pensionssystem icke skall bli ekonomiskt osäkert måste där de slutliga pensionsbeloppen sättas lägre, än vad strängt försäkringstekniska grunder medgiva.

B. Under övergångstiden.

Såsom ovan framhållits, hava skeppstjänstkommitterade vid uppgörande av sitt förslag till ordnande av övergångstidspensioneringen utgått från den principen, att i huvudsak envar vederbörande, där han icke i full utsträckning bliver delaktig av det nya pensionssystemet, skall i nu förevarande hänseende bli tillgodosedd åtminstone i samma mån, som skulle hava skett, om det nuvarande understöds- och pensionsväsendet för sjöfolk fortfarande ägt bestånd.

Med denna utgångspunkt har man främst att beakta dem, som vid den nya pensionslagens ikraftträdande redan innehava pensioner från Handelsflottans pensionsanstalt eller åtnjutit understöd från sjömanshus. Då det gällt att sörja för att dessa må få bibehållas vid åtnjutandet av ifrågavarande förmåner, krävas tydligen inga särskilda anordningar i detta hänseende beträffande dem, åt vilka understöd beretts från sjömanshusens donationsfonder. Av skäl, som ovan anförts, hava kommitterade ansett, att den kategori understödstagare, som utgöres av vuxna sjömansbarn (d. v. s. som fyllt femton år), huvudsakligen medellösa sjömansdottrar, bör kunna tillgodoses av donationsmedel, och därför ej tagit hänsyn till dessa understödstagare i förslaget till ordnandet av övergångstidspensioneringen.

Antalet av de övriga nuvarande pensions- och understödstagarna samt de till dem utgående medelsbeloppen ställde sig enligt kommitterades undersökningar under år 1921 som följer, därvid en mindre, betydelselös avvikelse från de officiella siffrorna föreligger:

Handelsflottans Pensionsanstalt		Sjömanshusen			
		Manliga understödstagare		Kvinnliga understödstagare	
Antal pensionstagare	Pensions- belopp	Antal	Understöds- belopp	Antal	Understöds- belopp
1 959	kr. 315 240: —	1 957	kr. 136 782: —	3 024	kr. 213 662: —

*Kostna-
derna för
nuvarande
pensions-
och under-
stöds-
tagare.
(Lagför-
slagets
45, 46 och
47 §§.)*

Det årliga belopp, som för närvarande utbetalas i sjöfolkspensioner och understöd, kan således, efter avdrag av de till vuxna sjömansbarn nu utgående understöden, beräknas till i runt tal 665 000 kronor, vilket belopp alltså kräves för att bereda ifrågavarande pensions- och understödstagare full ersättning för den med det nya pensionssystemets införande upphörda pensions- och understödstilldelningen. Då emellertid antalet pensions- och understödstagare på grund av dödsfall minskas år från år, bliver det för nyssnämnda ändamål erforderliga årliga beloppet i samma mån allt mindre, och efter viss tid försvinner helt och hållet behovet av medel för ändamålet. Enligt verkställda beräkningar bliver emellertid denna övergångstid jämförelsevis lång, för männen trettionio år och för kvinnorna sextiotre år. Att övergångstiden för kvinnorna blivit längre beror på att bland dessa finnas åtskilliga unga änkor. För de sista åren av övergångstiden bliva emellertid ersättningsbeloppen synnerligen små, och redan efter tolv år har det erforderliga beloppet nedgått till ungefär hälften av det nuvarande. Av bil. B, kolumnerna 2 b, 6 b och 10 b, framgår, huru de erforderliga understödsbeloppen år från år minskas för nuvarande pensionstagare vid Handelsflottans pensionsanstalt och för manliga och kvinnliga understödstagare vid sjömanshusen.

I nu förevarande hänseende måste också sörjas *dels* för sjömän, som antingen vid lagens ikraftträdande fyllt femtiofem år samt därför icke kunna genom pensionsavgifters erläggande bliva försäkrade enligt det nya pensionssystemet eller ock äro försäkrade enligt sistnämnda system, men på grund av sin ålder vid lagens ikraftträdande icke kunna erhålla pension till minst samma belopp, som enligt det nuvarande pensions- och understödsväsendet skulle hava tillkommit vederbörande i pension och understöd, *dels* för änkor och barn, vilka senare ej fyllt femton år, efter sjömän, som vid lagens ikraftträdande uppnått en ålder av femtiofem år och för vilka således någon rätt till familjpension enligt det nya pensionssystemet icke kunnat förvärfvas, *dels* ock för änkor och minderåriga barn efter sjömän, efter vilka familjpension enligt det nya pensionssystemet väl utgår, men ej uppgår till det belopp, som kunnat av änkan (jämte barn) erhållas i sjömanshusunderstöd. Dessa kategorier skola principiellt tillgodoses med pensioner, motsvarande pensions- och understödsbeloppen enligt det nuvarande pensions- och understödsväsendet.

Beträffande dessa kategorier äro kostnadsberäkningarna mycket svåra att göra, åtminstone så vitt avses sjömanshusens understödstagare, då inga bestämda normer finnas för understödets utbetalande. Vissa approximativa beräkningar låta sig dock utföras, om man går ut ifrån att respektive övergångsbestämmelser icke rimligen kunna giva större ersättningar eller tillgodose flera än det gamla pensions- och understödsväsendet.

Vad då angår sjömän, som vid det nya pensionssystemets införande fyllt 55 år och således icke kunna erhålla någon pension enligt det nya pensionssystemet, är först att märka dylika sjömän, som avses i 45 §, d. v. s. äro vid den nya pensionslagens ikraftträdande berättigade att erhålla pension från Handelsflottans pensionsanstalt. Har sådan sjöman ej erhållit sistnämnda pension, beror detta på att han icke gjort ansökning därom eller, om så skett, måst ställas på expektans. Man behöver alltså här allenast räkna med antalet godkända ansökningar, på vilka pension ej utbetalts. Dessa utgjorde år 1921 258 stycken, fördelade på de olika pensionsklasserna på följande sätt och representerande nedan angivna pensionsbelopp.

Kostnaderna för sjöfolk, som av åldersskäl ej bliver delaktigt av det nya pensionssystemet eller som enligt detta erhåller pensioner till lägre belopp än de enligt det nuvarande pensions- och understödsväsendet utgående pensioner och understöd.

(Lagförslagets 45—49 §§.)

Kostnaderna för sjömän, som avses i lagförslagets 45 §.

Klass	Antal	Pensionsbelopp per individ kronor	Summa pensioner i klassen kronor
1	93	240: —	22 320: —
2	28	180: —	5 040: —
3	109	150: —	16 350: —
4	28	135: —	3 780: —
	Summa	258	47 490: —

Beträffande ifrågavarande kategori är emellertid att märka, dels att, då endast ett begränsat antal pensionsrum finnes, expektanterna icke kunna erhålla pension, förrän ett tillräckligt antal befintliga pensionstagare avlidit, dels att på grund av avgång genom dödsfall det erforderliga ersättningsbeloppet år från år minskas.

Om då det högst sannolika antagandet göres, att antalet expektanter genom dödsfall minskas efter samma skala som pensionstagarna, och man utgår från den förutsättningen, att då antalet pensionsrum är fixerat, expektanterna kunna komma i åtnjutande av pensioner endast i den mån de, som redan erhållit pension, genom dödsfall minskas till antalet, kan man lätt uträkna de årliga kostnaderna för expektanternas pensionering. Härvid har emellertid ej tagits med i beräkningen, att åtskilliga expektanter säkerligen äro avsevärt äldre än femtiofem år, varför den verkliga dödlighetsavgången säkerligen sker hastigare än här antagits. De sålunda erforderliga årliga kostnadsbeloppen återfinnas i bil. B, kolumn 3 b. Beloppen ökas givetvis under de första åren för att sedermera avtaga.

Kostnaderna för sjömän, som avses i lagförslagets 48 §.

Beträffande de sjömän, som avses i 48 §, d. v. s. vid den nya lagens ikraftträdande fyllt femtiofem år och äro berättigade till sjömanshusunderstöd, torde med fullt fog kunna antagas, att antalet av dem, som efter lagens ikraftträdande skulle komma i åtnjutande av dylikt understöd är lika stort som antalet av dem, som för närvarande vid fyllda femtiofem år erhållit understöd. En självklar förutsättning är emellertid härvid, att understöd kunna utdelas allenast i den utsträckning tillgängliga medel på grund av dödlighetsavgången bland de nuvarande understödstagarne så medgiver. Då ingen begränsning i fråga om antalet understödstagare finnes, bliva expektantsnumren här betydligt större än i fråga om Handelsflottans pensionsanstalt eller ej mindre än 1 572 stycken.

Det har antagits, att åt varje sålunda nytillkommande understödstagare skulle utbetalas ett understöd, som motsvarar medeltalet av det understöd, som för närvarande utbetalas till understödstagare över femtiofem år, eller i runt tal 70 kronor. De årliga kostnadsbeloppen kunna med ovan gjorda antagande uträknas på samma sätt, som skett för expektanterna vid Handelsflottans pensionsanstalt, och återfinnas i bil. B, kolumn 7 b.

Kostnaderna för sjömän, som avses i lagförslagets 49 §.

Beträffande sjöman, som avses i 49 §, d. v. s. vid lagens ikraftträdande väl ej fyllt femtiofem år, men dock uppnått den ålder, att han vid tiden för ålderspensions åtnjutande icke hunnit inbetala tillräckligt med pensionsavgifter enligt det nya systemet, för att ålderspensionen skall uppgå till samma belopp, som han möjligen skulle hava erhållit, om det nuvarande systemet fortfarande ägt bestånd, ställer det sig givetvis betydligt vanskligare att utföra några kostnadsberäkningar. Fråga kan uppstå, huruvida man strängt taget behöver taga dessa sjömän med i beräkningen, då de ju bliva garanterade pension vid fyllda femtionio år, något som knappast kan sägas i allmänhet vara fallet enligt det nuvarande systemet med dess begränsade pensionsrum och medelst tillgångar. Fastmera kan med ganska stor visshet sägas, att understödet skulle låta

vänta på sig i medeltal i tio år, i enskilda fall ännu längre. Härtill kommer, att enligt det nya systemet varje sjöman, som fullgjort föreskrivna villkor, vid viss ålder erhåller ålderspension, under det att enligt det nuvarande systemet endast ett mindretal kan tillgodoses och det, så vitt understödet från sjömanshusen beträffar, endast på bekostnad av flertalet. Men det är å andra sidan obestriddigt, att exempelvis sjöman, som vid lagens ikraftträdande fyllt 54 år och som alltså endast erlägger ett års pensionsavgift enligt det nya systemet, bliver berättigad till en ålderspension, som knappast är värd denna benämning. Då han sannolikt börjat yrket redan vid unga år, har han tidigare betalt hyresavgifter, av vilka han icke skulle erhålla något gagn efter systemets omläggning. Man kunde visserligen inskränka sig till att stadga, att sjöman skulle bliva berättigad till den pension, vartill storleken av de verkliga inbetalda hyresavgifterna kan beräknas berättiga honom enligt det nya systemet. Men i betraktande av att för närvarande endast en tredjedel av hyresavgifterna komma sjömännen själva till godo, synes ett sådant stadgande bliva alltför oförmånligt. Man synes därför böra tillgripa utvägen att bereda pensionsfyllnad.

Att beräkna, huru länge vederbörande skall hava erlagt pensionsavgifter för att enligt det nya systemet erhålla samma pensions- eller understödsbelopp som enligt det nuvarande, låter sig näppeligen göra, då härvid inverkar den lön, han under de gångna åren uppburit. Ävenledes inverkar härvid den omständigheten, huruvida han enligt det nuvarande systemet skulle varit berättigad till såväl pension från Handelsflottans pensionsanstalt som understöd från sjömanshusen eller allenast endera ersättningsformen. Men detta låter sig icke på förhand beräkna, bland annat på grund av den behovsprincip, som för närvarande är gällande ifråga om utdelandet av understöd från sjömanshusen.

Antages emellertid för enkelhetens skull och för att undanrödja varje anmärkning mot beräkningarnas tillförlitlighet, att samtliga sjömän skulle i mån av tillgång enligt det nuvarande systemet bliva berättigade till såväl pension som understöd, och beräknar man detta belopp till det medeltal, som för närvarande utgår till sjöman i manskapsgrad eller $135 + 50 = 185$ kronor, finner man av exemplet i bil. A, tab. XVI b, att sådan sjöman måste hava erlagt pensionsavgifter i ej mindre än nära 20 år för att enligt det nya systemet bliva berättigad till pension till sistnämnda belopp. För befälhavare, styrmän och maskinister ställa sig förhållandena något gynnsammare på grund av de nya pensionsavgifternas bättre anpassning efter löneförhållandena. Antages för befälhavare sammanlagda pensions- och understödsbeloppet enligt det nuvarande systemet utgöra $240 + 80 = 320$ kronor, finner man av exemplet i bil. A, tab. XIII b, att för erhållande av detta pensionsbelopp enligt det nya systemet erfordras en pensionsavgiftsinbetalning under allenast 10 år. Medeltalet torde för sjöfolket i dess helhet med ganska stor sannolikhet kunna sättas till 15 år. För de sjömän, som vid lagens ikraftträdande fyllt 40 år, behöva alltså jämväl vidtagas särskilda anordningar för övergångstiden.

Beräkningar över de belopp, som för varje år skulle erfordras till pensionsfyllnad åt ifrågavarande sjömän, kunna ske med ganska stor grad av sannolikhet ifråga om pensionerna från Handelsflottans pensionsanstalt, varför dessa beräkningar utförts för sig. Härvid har med ledning av socialstyrelsens undersökning och under antagande av en aktiv sjömansstam av 21 000 sjömän uträknats, huru många sjömän av åldern 40—55 år vid lagens ikraftträdande kunna antagas i varje åldersgrupp vara i aktiv tjänst. Med användande av samma avgångs- och dödlighetspromille som förut i beräkningarna, har för var och en av de olika pensionsklasserna undersökts, huru många av dessa

aktiva sjömän kvarstå vid den tidpunkt, då antalet nuvarande pensionstagare och expektanter genom dödsfall minskats så mycket, att nya pensioner kunna beviljas.

Vidare har antagits, att 54-åringarna skulle bekomma hela pensionen av pensionsfyllnadsmedlen, ehuru de i själva verket erhålla en mindre pension enligt det nya systemet på grund av erlagda pensionsavgifter. För 40-åringarna har antagits, att de erhålla en pensionsfyllnad med $\frac{1}{15}$ av nu för pension från Handelsflottans pensionsanstalt fastställt belopp, ehuru flertalet efter denna tid torde enligt det nya systemet erhålla vederbörlig ålderspension. De båda sistnämnda antagandena medföra alltså en ytterligare säkerhetsmarginal för beräkningarna.

I bil. B, kolumn 4 b äro angivna de årliga belopp, som med nyss gjorda antaganden skulle erfordras för att bereda sådan pensionsfyllnad åt sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan fyllt 40 år, att ålderspensionen enligt det nya systemet kommer att uppgå till samma belopp som respektive pension från Handelsflottans pensionsanstalt. Även här ökas beloppen de första åren, för att sedan avtaga. Det måste emellertid ånyo framhållas, att de gjorda beräkningarna säkerligen äro tilltagna med allt för stor marginal, enär, såsom av kolumn 4 b framgår, räknats med att ett antal av ej mindre än 1 500 sjömän utöver de nuvarande pensionstagarna skulle erhålla pension, under det att de nuvarande expektanternas antal i själva verket ej uppgår till mer än 258.

Beträffande sjömanshusens understödstagare låta sig några beräkningar icke lika lätt utföras. Göres emellertid det antagande, att lika många sjömän, som de, vilka vid lagens ikraftträdande hava en ålder av 40—54 år och vilka skulle enligt det nuvarande systemet blivit berättigade till pension från Handelsflottans pensionsanstalt, skulle i mån av tillgång erhålla understöd från sjömanshusen, kan med stor grad av sannolikhet beräknas, vilka belopp som skulle erfordras för att åt dessa sjömän fylla upp pensionen till nuvarande medeltal av understödet eller 70 kronor. Dessa belopp återfinnas i bil. B, kolumn 8 b. På grund av medelstillgångarnas begränsning kunna dessa pensionsfyllnader beredas först efter tio år. Även de till dessa pensionsfyllnader erforderliga beloppen avtaga efter en viss tidsperiod år från år. Säkerligen är även här det antal sjömän, som beräknats skola erhålla fyllnads-pension, ej obetydligt större än det antal, som verkligen skulle erhållit understöd enligt det nuvarande systemet.

Beräkningarna rörande kostnaderna för ovan angivna sjömansänkor och barn bliva vanskligare att utföra än i fråga om sjömännens själva, detta dels till följd av frånvaron av generella direktiv för de nuvarande understödets utdelande, dels enär uppgifter rörande den avlidne sjömannens ålder icke kunnat erhållas, i varje fall icke utan ett utredningsförfarande, vars omfattning och dyrhet icke motiverats av ändamålet. En eventuellt förefintlig mindre felaktighet i dessa beräkningar får måhända dock anses vara av mindre betydelse, då det till och med varit ifrågasatt, att ingen alls hänsyn till änkor skulle tagas vid den nya pensioneringens införande.

Här har man först att taga i betraktande änkor (understöden till änkor innefatta i allmänhet även barnen) till sjömän, som vid lagens ikraftträdande fyllt femtiofem år. Enligt 1917 års sjömanshuskommitterades betänkande uppgår nytillskottet för varje år av kvinnliga understödstagare i medeltal för åren 1914—1916 till 172 stycken; av dessa äro 68 änkor efter sjömän, som själva erhållit understöd. Antalet av dessa senare änkor kommer årligen att avtaga, i samma mån som sjömannens antal avtager på grund av att understödstagarna avlida och inga nya understödstagare tillkomma. Härutinnan

Kostna-
derna för
sjömans-
änkor och
barn, som
avses i
48 §.

låta sig vissa beräkningar utföras med ledning av de för de manliga understödstagarna utförda beräkningarna, om man antager, att proportionen mellan dessa och nytillkomna kvinnliga understödstagare bibehålles, d. v. s. 1957:68.

Antalet årligen nytillkomna kvinnliga understödstagare efter sjömän, som själva icke varit understödstagare, utgjorde enligt nyss angivna källa i medeltal 104. Även detta antal minskas år från år i samma mån som antalet minskas av de sjömän, vilka icke skulle erhålla pension enligt det nya systemet. Då ingen uppgift finnes å antalet sjömän, som lämnat yrket utan att själva erhålla understöd, men vilkas änkor ändock erhålla understöd, synes man i stället kunna antaga, att nytillskottet av kvinnliga understödstagare står i viss proportion till antalet aktiva sjömän. Ej heller är känt, huru många kvinnliga understödstagare, som äro änkor efter sjömän, som avlidit före femtiofem års ålder. Man kan emellertid uträkna medelpromille i dödlighet för sjömän över och under femtiofem år och uppdelade de 104 nytillkommande kvinnliga understödstagarna efter samma proportion som dessa båda dödlighetssiffror, därvid man dock icke torde behöva gå längre tillbaka än till sjömän vid tjugufem års ålder, då av socialstyrelsens utredning framgår, att först i fråga om sjöman över tjugufem år giftermålsfrekvensen kan anses vara så stor, att den är av någon inverkan på nu föreliggande spörsmål. Ej heller medtages sjöman om sjuttio år, då vid denna ålder praktiskt taget ingen sjöman kvarstår i aktiv tjänst. Medeltalet i dödlighetspromille för sjöman över femtiofem år är cirka 22 och samma medeltal för sjöman under femtiofem år är cirka 8. Antalet varje år nytillkommande änkor till aktiva sjö-

män över femtiofem år bliver då $\frac{22}{22 + 8} \times 104 =$ i runt tal 75. Detta antal

minskas år från år i samma proportion som antalet aktiva sjömän.

Vad slutligen beträffar den sista kategorien, änkor till sjömän, som vid lagens ikraftträdande icke fyllt femtiofem år, äro givetvis sannolikhetsberäkningarna än vanskligare att utföra. Om man emellertid utgår från ovan angivna medeltal av nytillskott eller 172, bliver, med ovan gjorda antaganden i fråga om det varje år nytillkommande antalet av änkor till manliga understödstagare och sjömän över femtiofem år, antalet årligen nytillkommande änkor till sjömän, som vid lagens ikraftträdande ej fyllt femtiofem år, allenast 29. Om man vidare går ut ifrån, att under övergångstiden kompensation icke kan beredas flera än dem, som för närvarande utfå understöd eller 3 024, finner man vidare, att de ovannämnda 29 nytillkommande kvinnliga understödstagarna icke samtliga kunna komma i åtanke förr än efter 13 år. Härvid har visserligen antagits, att ingen avgång genom dödsfall skulle ske bland dem, som nytillkommit inom de båda första kategorierna. Detta antagande inverkar emellertid icke på kostnadsberäkningarnas resultat, ty vad som skulle inbesparas genom en genom dödsfall skeende minskning i antalet nytillkomna inom de båda första kategorierna, kommer dem till godo, som äro att hänföra till sista kategorien. Under ovan angivna tidsperiod av 13 år torde för flertalet sjömän, som vid lagens ikraftträdande icke voro fyllda femtiofem år, pensionsavgifter hava inbetalts till belopp tillräckliga att tillförsäkra dessa sjömäns änkor en pension enligt nya systemet, som väl går upp till och i flertalet fall överträffar det understödsbelopp, vartill de skulle vara berättigade enligt det nuvarande systemet och vilket i medeltal utgör 70 kronor. I beräkningarna har detta förhållande fränsetts och i stället räknats med att samtliga ovannämnda 29 änkor efter 13 år komma i åtnjutande av medelunderstödet 70 kronor. Efter nämnda tidpunkt avtager antalet änkor i den

Kostnaderna för sjömäns-änkor och -barn, som avses i 49 §.

sista kategorien på grund av dödsfall i praktiskt taget samma grad som änkor inom de båda övriga kategorierna. Då, såsom ovan nämnts, understödstagarna inom den sista kategorien egentligen endast skulle komma i åtnjutande av så stor del av kompensationen som erfordrades för att fylla upp det pensionsbelopp, som utgår enligt det nya systemet, äro även härvid beräkningarna tilltagna med stor säkerhetsmarginal. De år från år avtagande pensionsfyllnadsbeloppen till de änkor, som vid lagens ikraftträdande ej redan åtnjuta understöd, framgå av bil. B, kolumn 11 b.

Sammanlagda kostnaderna för övergångstidspensioneringen.

I bil. B har för var och en av de olika kostnadskategorierna angivits totalsumman av de årliga, så småningom avtagande kostnaderna för övergångstidspensioneringen, varjämte i nämnda bilaga, kolumn 13, kostnadernas summa angivits. Dessutom hava uträknats kapitalvärdena av de olika summorna, och utgöra dessa värden i avrundade siffror beträffande pensioner respektive understöd från:

Handelsflottans pensionsanstalt	kronor	4 500 000
Sjömanshusen: understöd till sjömän	»	2 200 000
» » änkor (jänte barn)	»	3 700 000

Summa kronor 10 400 000.

Täckandet av kostnaderna för övergångstidspensioneringen.

Skeppstjänstkommitterade hava föreslagit, att staten skall bära kostnaderna för övergångstidspensioneringen.

Det vore då lämpligt, att särskilda årliga statsanslag beviljades för ändamålet. Härigenom vunnas den fördel, att anslagsbeloppen kunna noggrant anpassas efter de verkliga behoven. En annan lämplig utväg vore, att riksdagen en gång för alla anvisade det erforderliga kapitalbeloppet, vilket då vid övergångstidens slut finge vara helt förbrukat. Detta engångskapital utgör, såsom ovanstående beräkning giver vid handen, cirka 10 miljoner kronor. Hade, såsom tidigare ifrågasatts, en del av krigsförsäkringskommissionens vinstmedel kunnat avsättas för nämnda ändamål, en användning av den opåräknade vinsten, som synes hava varit särskilt lämplig och tilltalande, hade denna lösning synts vara den naturligaste. Då detta emellertid numera icke lär vara möjligt på den grund, att ifrågavarande vinstmedel tagits i anspråk för andra ändamål, och då det nuvarande statsfinansiella läget torde omöjliggöra anvisandet för närvarande av nämnda engångskapital, torde andra utvägar böra sökas.

Det har vid uppgörandet av beräkningarna rörande finansieringen av den nya sjöfolkspensioneringen efter jämviktslägets inträdande antagits, att avkastningen av de fonder, vilka skulle övertagas av kommerskollegium, ställdes till det nya pensionssystemets förfogande. Om så sker, synes det icke vara annat än skäligt och lämpligt, att nämnda avkastning i första hand användes för övergångstidspensioneringen, då ju det sjöfolk, som beröres av denna pensionering, genom sina inbetalningar bidragit till fondernas bildande och dessa sjömän alltså skulle få tillgodoräkna sig resultatet av de gjorda inbetalningarna. Men det synes jämväl vara allenast en gärd av rättvisa, att staten nu gottgör sin tidigare försummelse och med en gång anvisar det belopp av 1 500 000 kronor, som, på sätt 1917 års sjömanshuskommitterade påvisat, otillbörligen frånhänts sjöfolket.

På sätt i det föregående framhållits, uppgå räntorna å de fonder, som skulle stå till förfogande, till i runt tal 320 000 kronor, vartill komma räntorna å ovan omnämnda 1 500 000 kronor, efter fyra procent belöpande sig till 60 000 kronor, summa 380 000 kronor. Det för övergångstidspensioneringen erforder-

liga beloppet utgör första året 665 000 kronor. Det uppstår alltså en brist på 285 000 kronor att det året direkt erläggas av statsmedel.

Härtill kommer det för det nya pensionssystemet erforderliga årliga statsbidraget. Detta har beräknats uppgå till 393 000 kronor. Tillsammans skola alltså — oberäknat nyssnämnda 1 500 000 kronor och ränteavkastningen därå — första året av statsmedel utgå 678 000 kronor, för täckande av kostnaderna för såväl det nya pensionssystemet som för övergångstidspensioneringen. Drages härifrån statens nuvarande kontanta bidrag till Handelsflottans pensionsanstalts verksamhet, 281 000 kronor, bliver återstoden, cirka 397 000 kronor, det ökade anslag, som skulle erfordras första året efter lagens ikraftträdande för det föreslagna pensionssystemets genomförande. Detta belopp minskas successivt, för att efter 29 år hava nedgått så mycket, att det erforderliga direkta statsbidraget uppväges av de besparingar, som skulle uppstå i det statsbidrag, som för närvarande utgår. Efter denna tidpunkt uppstår en år från år ökad vinst för staten genom omläggningen av pensionssystemet. I bil. B hava i kolumn 15 angivits de belopp, staten skulle hava att erlægga för övergångstiden utöver vad för närvarande utgår, om icke räntorna å det, enligt vad ovan anförts, undanhållna kapitalet, 1 500 000 kronor, medräknas och i kolumn 17 de med nämnda räntor minskade belopp. Kapitalvärdet av dessa belopp utgör cirka 6 400 000 respektive 5 200 000 kronor.

Då, såsom ovan blivit antytt, staten ej gärna bör direkt förtjäna på omläggningen av pensionssystemet, uppstår vid denna tidpunkt — d. v. s. efter cirka 29 år — frågan, huruvida och i vad mån denna statens vinst bör komma de försäkrade till godo. Beträffande denna fråga kan dock ej nu ett uttalande göras, då densamma bliver beroende på vunnen erfarenhet i fråga om sjöfolks avgång från yrket samt den verkliga dödligheten bland sjöfolket och sjöfolkets efterlevande. Därför synes ännu under några år efter nyssnämnda tidpunkt den uppkommande vinsten böra reserveras för att utgöra en ytterligare säkerhetsmarginal.

För pensionsväsendets tryggande redan från början synes vara fördelaktigast, om engångskapitalet, 5 200 000 kronor, anvisas en gång för alla jämte det belopp å 1 500 000 kronor, som, såsom ovan påvisats, frånhänts sjömännen, eller tillsammans 6 700 000 kronor, av vilka endast den första delen behövde under övergångstiden helt förbrukas. De återstående 1 500 000 kronor borde efter övergångstidens slut läggas till sjöfolkspensionsfonden. Men det låter sig givetvis även göra, att varje år anvisas för året i fråga erforderligt belopp.

IV. Sjöfolkspensionering i utlandet m. m.

Denmark. I Danmark synes ingen som helst statlig pensionering av sjöfolk förekomma. I avtal mellan å ena sidan »Dansk dampskibsrederiforening» samt å andra sidan styrmännens och maskinisternas föreningar äro redarna pliktiga att pensionsförsäkra hos dem anställda styrmän och maskinister. Detta har skett på två sätt, antingen genom försäkring i »pensionsforsikringsanstalten, aktieselskab» eller genom upprättande av egna pensionskassor, där såväl rederiet som de anställda äro bidragspliktiga. Några detaljerade uppgifter rörande den förstnämnda försäkringsformen hava icke erhållits, utan har endast inhämtats, att försäkringspremierna betalas av såväl rederier som anställda samt att de förras bidrag ej må understiga 6 procent av de anställdas löner.

Det andra alternativet, egna pensionskassor, tillämpas av ett avsevärt antal rederier efter i stort sett likartade huvudgrunder, medan däremot detaljerna i en del fall rätt väsentligt avvika. Av särskilt intresse är den pensionering av sjöfolk, som äger rum hos Det Forenede Dampskibs-Selskab, Danmarks största rederiföretag, enär detta rederi lämnar möjligheter även för hos detsamma anställda sjömän av manskapsgrad att inträda som delägare i pensionskassan. I huvudsak hava stadgarna för denna kassa följande innehåll:

Kassans ändamål är att bereda medlemmarna pension såväl vid viss uppnådd ålder som vid inträffad tjänstoduglighet, ävensom att i viss mån åt medlemmars änkor och barn bereda pension eller uppfostringshjälp.

Medlemskap är obligatoriskt och omfattar, förutom rederiets kontorspersonal och övriga anställda iland, fartygsbefälhavare, styrmän, bogserbåts- och pråmskeppare, maskinister, maskinassistenter, maskinskötare samt restaurationspersonal som är fast anställd. Dessutom kunna bästemän, matroser och eldare efter ansökan upptagas som medlemmar i kassan.

Inträde i pensionskassan äger rum tidigast vid 21 års ålder och maximumåldern för inträde är 40 år. Vid inträdet erlägges en avgift, som uppgår till 2 procent av årslönen och som stiger med $\frac{1}{2}$ procent för varje år, den inträdandes ålder överskjuter 22 år. Medlem betalar för varje lönetillökning ett tillägg till inträdesavgiften, uppgående till $\frac{1}{12}$ av skillnaden mellan den tidigare och den nya lönen.

Medlemmarnas årliga avgifter utgöra 7 procent av fasta, för månad eller år utgående avlöningar, på vilka pension må beräknas, högst 6 000 kronor per år. Dessa avgifter innehållas av rederiet på vederbörandes hyra och tillföras pensionskassan för varje månad.

Rederiet bidrager med samma belopp som vederbörande medlemmar genom att en gång om året till kassan utbetala den summa, som motsvarar medlemmarnas sammanlagda avgifter.

Pensionerna beräknas efter medelinkomsten under de sista tio åren och utgå för närvarande med belopp, som efter 10 tjänsteår utgör 16 procent av inkomsten för att successivt stiga till $57\frac{2}{3}$ procent efter 35 års tjänst.

Varaktig oförmåga till arbete, som bevisligen ådragits genom olycksfall under tjänstutövning berättigar till högsta pension utan hänsyn till tjänstetidens längd.

Pension till änka utgår alltid med två femtedelar av den pension, som mannen innehade vid sin död eller vartill han varit berättigad, om han pensionerats tidigare.

Om avliden pensionär, förutom änka, även efterlämnar barn under 16 års ålder, utgår ett årligt uppfostringsbidrag om 120 kronor för varje barn. Äro båda föräldrarna döda, höjes bidraget till 150 kronor.

Berättigad till pension dels för egen del, dels för änka och barn är var och en, som under 10 år tillhört pensionskassan.

Medlemmar, som utan att vara oförmögna till tjänst uppnått 60 års ålder, äro berättigade till pension, om de under minst 25 år varit medlemmar i kassan.

Till medlem, vars tjänst inom rederiet upphör, återbetalas erlagda premier med 10 procents avdrag och utan ränta. Dör medlem, innan han hunnit bliva pensionsberättigad, eller varder han på grund av i tjänsten ådragen skada avskedad, innan han under 10 år tillhört pensionskassan, utbetalas till de efterlevande resp. den avskedade de av honom erlagda premierna jämte rederiets bidrag.

I början av förra århundradet begynte man i Norge beakta behovet av att på något sätt kompensera den med sjöfarten förbundna risken för dem, som voro sysselsatta däri. De tidigare åtgärderna för att ordna denna fråga inskränkte sig till att söka uppmuntra de strävanden till självhjälp, som kunde finnas hos sjöfolket. Det visade sig emellertid, att så småningom minskades villigheten att lämna bidrag till de förefintliga frivilliga understöds-kassorna för sjöfolk, så att omkring 1890 kunde de flesta av dem endast uppehålla sin verksamhet medelst räntorna av de en gång bildade fonderna.

Bland sjöfolket uppstod därför en stark rörelse för att få saken ordnad genom en på grund av lag upprättad pensionskassa, i vilken alla norska sjömän skulle vara skyldiga att inträda.

Efter framställning av ombud för ett 20-tal sjömansföreningar framlade en kommitté år 1882 ett »utkast till lov om et spare- og understøttelseselskab for sjöfarende». Över detta utkast yttrade sig landets olika sjömansföreningar, varefter det jämte dessas yttranden ingavs till Indredepartementet, som, sedan förslaget där undergått åtskilliga ändringar i anledning av berörda yttranden, utremitterade detsamma till sammanslutningar och myndigheter.

År 1885 överlämnades lagförslaget till en samma år tillsatt kommitté för avgivande av förslag till åtgärder för arbetarskydd m. m. Denna kommitté kom dock av flera skäl ej att upptaga förevarande ärende till behandling.

Emellertid tillsattes år 1891 en »sjömanskommitté», som fick i uppdrag att taga under överbärande frågorna om införande av olycksfalls- och sjukförsäkring samt pensionskassor för sjömän samt om åstadkommande av föreskrifter till ordnande av de hygieniska förhållandena ombord på handelsfartyg. Sedan kommittén år 1893 avgivit förslag i sistnämnda ämne, framlade den först år 1900 ett förslag till lag om sjöfolksförsäkring. Kommittén var enig om att sjöfolkets ifrågavarande intressen icke kunde komma till sin rätt annat än genom en särskild försäkring. Den föreslog därför, att för besättningar å norska heldäckade fartyg om minst 30 bruttoton, som användes i utrikes fart eller i kustfart, skulle olycksfalls- och sjukdomsinvaliditetsförsäkring samt ålders- och livförsäkring införas. För ombesörjande av denna försäkringsverksamhet skulle upprättas en av staten garanterad statlig

Norge.

försäkringsanstalt. De försäkrade hänfördes till fem klasser med pensioner till olika belopp från 500 till 160 kronor per år. Pensionsåldern föreslogs för första och andra klasserna till 65 år samt för de övriga till 60 år.

Medlen till pensionernas bestridande skulle åstadkommas genom försäkringsavgifter, utgörande 6 procent av hyran, vilka avgifter skulle gäldas av de försäkrade och redarna med hälften vardera. De försäkrades avgifter skulle innehållas på hyran och inbetalas av redarna jämte deras andel i avgifterna. Till täckande av det underskott, som måste uppstå å försäkringsverksamheten under övergångstiden, skulle statsverket lämna anstalten ett bidrag av 6 miljoner kronor.

Den vidare behandlingen av ifrågavarande kommittéförlag uppsköts dock, antagligen i huvudsak därför att spörsmålet om invaliditets- och åldersförsäkring också hade upptagits av en parlamentarisk »arbetarkommitté». Emellertid gjordes en rad uttalanden och framställningar av sjömansföreningar och andra om genomförande av en av de försäkringsformer, som av 1891 års sjömanskommitté föreslagits, nämligen olycksfallsförsäkringen. I anledning härav uppgjordes år 1906 i handelsdepartementet ett förslag till lag om olycksfallsförsäkring, baserat dels på sjömanskommitténs ovannämnda lagförslag, dels ock på lagen om olycksfallsförsäkring av arbetare. På grundval av departementsförslaget och däröver avgivna yttranden avläts år 1910 proposition till Stortinget med förslag till lag om olycksfallsförsäkring av norskt sjöfolk. Den 18 augusti 1911 bifölls propositionen.

Jämsides med arbetet på en särskild försäkring av sjöfolket hava också pågått kommittéutredningar angående införande av allmän folkförsäkring (invaliditets- och åldersförsäkring). Dessa utredningar hava resulterat i tre olika lagförslag. I dessa äro sjömännen jämställda med övriga klasser av befolkningen och intaga ingen särställning. Avgörande i nu förevarande fråga har dock ännu ej fattats av statsmakterna.

Emellertid har i avvaktan härpå en provisorisk anordning vidtagits, som giver anledning till utdelning av mindre pensioner till en del sjömän.

År 1908 fattade nämligen Stortinget beslut om att det belopp, som »laste- och fyraavgiften» inbringade utöver 2 200 000 kronor, delvis skulle användas till förmån för sjöfolket. Sedan år 1909 närmare bestämts huru stor del av nyssnämnda överskott, som skulle avsättas till fonden, väcktes åtskilliga förslag angående fondens användning. År 1913 beslutades, att fondens räntor skulle användas till ålderspension åt gamla norska sjömän. Som villkor för erhållande av dylik pension uppställdes, att vederbörande i regeln skulle hava fyllt 60 år och haft sitt uppehälle som sjöman på norskt handelsfartyg under minst 30 år. Pensionen, som betraktas som en belöning för långvarig tjänst å norska fartyg, utdelas endast för ett år i sänder och med ett högsta belopp av 300 kronor. Det förutsättes dock, att den, som en gång fått pension, skall få behålla den under sin återstående livstid. Sedan år 1916 har ett dyrtidstillägg å 20 procent av pensionens belopp utgått. För nästa år är dyrtidstillägget föreslaget nedsatt till 10 procent. Fonden uppgår nu till omkring 3 miljoner kronor. Under de senare åren hava emellertid ränteinkomsterna icke räckt till att täcka utgifterna till pensionerna. Man har därför nödgats att härtill använda också de årliga tillskotten till fonden och vissa år har till och med fondens kapital tillgripits för ändamålet. Då detta icke kunnat ske i tillräcklig omfattning, har det felande fått beviljas av statsmedel. Sålunda beviljades 700 000 kronor för år 1923, och enahanda belopp är föreslaget att beviljas för år 1924.

År 1922 inkommo inalles 5 396 ansökningar om pension, varav från förut-

varande pensionstagare 4 447. Av de inkomna ansökningarna beviljades 4 692 med tillhopa 798 250 kronor + 20 procents dyrtidstillägg, 159 650 kronor, alltså sammanlagt 957 900 kronor.

På grund av ökningen i antalet kompetenta sökande och medlens otillräcklighet har man under senare år fått begränsa pensionsutdelningen sålunda, att personer, som äga 10 000 kronor eller mera, icke erhålla pension.

Pensionerna utdelas av Konungen efter förslag av en kommitté, bestående av sjöfartsdirektören som ordförande och två representanter för sjöfolket, som utses av Konungen för tre år i sänder. Kommittén har som sekreterare för närvarande en byråchef i handelsdepartementet.

Slutligen må nämnas, att »Norges rederförbund» har bildat en fond, vars avkastning användes till understöd (s. k. premiepensioner) åt gammalt sjöfolk. Fondens grundkapital, 10 miljoner kronor, har bildats genom att redarna skänkt sina andelar i krigsförsäkringens överskott till en fond till minne av norskt sjöfolk från kriget 1914—1918. Fonden träder i full verksamhet först om 10 år. Intilldess utdelas varje år 40 procent av ränteavkastningen i understöd till sjöfolk.

I Finland utöva sjömanshusen, vilkas organisation i flera avseenden överensstämmer med motsvarande svenska inrättningar, understödsverksamhet, i det att sjömanshusens inkomster efter avdrag av förvaltningskostnaderna skola användas till underhåll och tillfälliga bidrag åt vid sjömanshusen inskrivna medellösa och nödlidande styrmän, understyrmän och övriga sjömän samt maskinister och eldare ävensom dessas änkor och barn.

Finland.

Dessutom finnes sedan år 1879 en allmän pensionsanstalt för befälhavare och annat sjöfolk på finska handelsfartyg. Anstalten, som är förlagd till Åbo, står under förvaltning av en direktion, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka den förre tillsättes av regeringen och de senare för fyra år i sänder genom val av samtliga direktioner för sjömanshusen i landet. Pensionskassans tillgångar bestå av:

- 1) årligt bidrag av 40 000 mark av finska statsmedel;
- 2) tonavgift av 20 penni för varje registerton att årligen erläggas av såväl finska som främmande fartyg, då de första gången under året anlöpa finsk hamn;
- 3) den kollekt, som årligen uppbäres i landets kyrkor och tidigare tillfallit sjömanshusen;
- 4) årliga pensionsavgifter, vilka erläggas av vid sjömanshus inskrivet sjöfolk och uppgå till 60 mark för sjökaptener, 40 mark för kofferdiskeppare, styrmän och maskinister samt 20 mark för övrigt sjöfolk och eldare.

Pensionerna äro fördelade på tre klasser och utgå:

- 1) för sjökaptener med 390 mark;
- 2) för kofferdiskeppare, styrmän och maskinister med 260 mark;
- 3) för övrigt sjöfolk och eldare med 130 mark årligen.

Berättigad till pension i den klass, han senast tillhört, är varje sjöman, som i minst 20 års tid varit inskriven vid sjömanshus, erlagt avgifter till pensionskassan under 25 år samt uppnått 55 års ålder. Har någon före uppnådda 55 års ålder inbetalt 25 års pensionsavgifter, är han från vidare inbetalning frikallad.

Varder sjöman avförd från sjömanshus, innan han under 20 år erlagt stadgade avgifter till pensionskassan, mister han sin rätt till pension.

Delägare, som under tre år försummar inbetalning av pensionsavgifter, avföres från sjömanshus och mister sin pensionsrätt.

Till änka med två eller flera barn, som icke fyllt 18 år, efter pensions-

berättigad sjöman utgår pension till samma belopp, som denne åtnjutit eller skulle kommit att åtnjuta, om han uppnått föreskriven ålder. Till ensam änka eller till änka med ett barn utgår pensionen med två tredjedelar av hela beloppet.

*Stor-
britannien
och Irland.*

Enligt 1911 års lag om sjuk- och invaliditetsförsäkring anses sjömän, vilka sakna fast bostad i De förenade konungarikena, icke såsom »anställda» i lagens bemärkelse och äro på den grund befriade från försäkringsplikt. Vederbörande arbetsgivare är emellertid skyldig att lämna bidrag till samma belopp, som i motsvarande fall erlægges för försäkrade sjömän; detta gäller dock icke fartyg, som gå i regelbunden fart mellan utländska hamnar. Arbetsgivarens bidrag utgör tre pence för varje anställd.

Beträffande de sålunda hopbragta medlen stadgas numera — i 1918 års tilläggs lag — att dessa skola ingå till en särskild fond, kallad »Lascar Fund», vilken förvaltas av en styrelse bestående av tre representanter för redare och sex representanter för de försäkrade. De senare skola utses bland medlemmar av sjömannens försäkringsförening (Seamen's National Insurance Society) eller annan förening, vars medlemmar till mer än tre fjärdedelar utgöras av befäl eller manskap å fartyg eller fiskebåtar. Därvid skall tillses, att representationen i styrelsen blir så vitt möjligt proportionell till föreningarnas medlemsantal.

Fondens räkenskaper skola med avseende å värdering o. dyl. vara underkastade samma bestämmelser, som gälla för registrerade sjukkassors räkenskaper.

Enligt 1918 års tilläggs lag åligger det styrelsen att uppgöra förslag till pensioner ur fondmedlen åt sjömän med längre tids tjänst till sjöss, under förutsättning att de äro medlemmar av registrerad förening. Visst företräde bör kunna lämnas åt befäl och manskap i utrikes sjöfart framför de i kustfart samt i fart mellan Elbe i öster och Brest i väster anställda. I enlighet härmed har pensionering av sjömän kommit till stånd från och med ingången av år 1922.

Till kostnaden för dessa pensioner bidrager staten i samma proportion, som eljest gäller för statens bidrag till sjuk- och invaliditetsförsäkringen, d. v. s. med två niondelar.

Sjömanspensioneringsfonden erhåller emellertid även på annan väg bidrag, vilka numera spela betydligt större roll för dess finansiering än bidragen från sjuk- och invaliditetsförsäkringen. Enligt 1920 års arbetslöshetsförsäkringslag kan arbetsministern befria sådant befäl och manskap å brittiska fartyg, som icke hava fast bostad i De förenade konungarikena, från försäkringsplikt med bibehållen skyldighet för vederbörande arbetsgivare att erlægga det eljest på dem belöpande bidraget till de befriades försäkring. Om förvaltningen och användningen av de sålunda erhållna medlen kunna lämnas särskilda föreskrifter.

Det har sedermera bestämts, att dessa medel skola ingå till den ovan nämnda fonden för pensionering av sjömän. Arbetsgivarens bidrag uppgår till samma belopp, som han eljest i allmänhet har att erlægga enligt gällande lag om arbetslöshetsförsäkring, nämligen 10 pence för varje försäkrad man.

Regler rörande den förut omnämnda fondstyrelsens sammansättning och verksamhetsformer hava utarbetats av tillsynsmyndigheten för sjukförsäkringen (National Health Insurance Joint Committee) i samråd med Board of Trade och fastställdes den 19 juni 1919.

Enligt dessa regler skall styrelsen utses av tillsynsmyndigheten, redarnas tre representanter enligt förslag av Board of Trade och de försäkrades sex representanter enligt förslag av styrelserna i de föreningar, vilka hava rätt

att vara representerade. Tillsynsmyndigheten skall dessutom utse tre suppleanter. Styrelseledamöterna tillsätts för en tid av tre till fem år, efter tillsynsmyndighetens bestämmande. Ordförande och vice ordförande utses av styrelsen bland dess medlemmar. Meningsskiljaktighet rörande formerna för styrelsens verksamhet skall hänskjutas till tillsynsmyndigheten för slutligt avgörande.

Rörande villkoren för erhållande av pension, pensionernas storlek m. m. må följande meddelas.

I vissa avseenden gälla skilda bestämmelser för pensioner, som grunda sig på bidrag från sjukförsäkringen, och sådana, som grunda sig på bidrag från arbetslöshetsförsäkringen. Skillnaden gäller dock icke de grundläggande pensionsvillkoren, utan består huvudsakligen dels i att pension enligt sjukförsäkringslagen endast kommer medlem av registrerad förening till godo, medan något motsvarande icke gäller för pension enligt arbetslöshetsförsäkringslagen, dels i att den obligatoriska sjukförsäkringen ägt bestånd sedan 1912, medan allmän arbetslöshetsförsäkring och fondavsättning i samband därmed för här ifrågavarande ändamål infördes först 1920.

De gemensamma bestämmelserna äro i huvudsak följande.

Varje år utdelas visst antal pensioner, för närvarande 200 enligt sjukförsäkringslagen och 100 enligt arbetslöshetsförsäkringslagen. Pensionsbeloppet utgör 10 shillings per vecka. Fondstyrelsen är emellertid icke pliktig att utdela hela det till fonden inflytande beloppet, och den kan, om den så finner lämpligt, öka eller minska såväl pensionernas antal som deras storlek. Pension utgår endast åt personer i 65- till 70-årsåldern, medan vid högre ålder pension lämnas av statsmedel enligt 1908 års lag om allmän ålderspensionering. Pension beviljas endast på det villkor, att sökandens totalinkomst understiger 2 pund i veckan, däri dock ej inräknat pension av staten eller understöd, vartill sökanden själv bidragit genom regelbundna inbetalningar.

Då pensionernas antal är begränsat med hänsyn till fondens storlek, måste ett urval ske bland de sökande. Härför gälla vissa regler, bland vilka må nämnas den i sjukförsäkringslagen meddelade föreskriften, att företräde skall lämnas åt sjöfolk, som tjänstgjort i utrikes fart på längre trader. Fondstyrelsens beslut om pension är definitivt.

En gång beviljad pension kan endast förverkas, om fondstyrelsen finner det vara bevisat, att pensionen erhållits genom svek eller uppsåtligt undanhållande av upplysningar, eller pensionären sedermera gör sig skyldig till sveklig eller dylik handling (fraud or misconduct) i samband med pensionens erhållande eller av allmän domstol ådömes fängelsestraff utan rätt till förvandling i böter.

Beträffande pension enligt sjukförsäkringslagen gälla vissa särskilda regler, av vilka följande må anföras.

Medan det, såsom ovan nämnts, fordras, att pensionssökanden är medlem av registrerad sjukkassa, har pensionstagare, som upphör att vara medlem av sådan förening, fortfarande rätt till pension.¹

Fondstyrelsen har befogenhet att till vård av tuberkulösa sjömän årligen anslå det belopp, som den finner lämpligt.

Styrelsen kan från vederbörande sjukkassa inhämta yttrande över ansökan om pension och kan med sjukkassan träffa överenskommelse om pensionens utbetalande genom denna.

¹ Motsvarande gäller om pension enligt arbetslöshetsförsäkringslagen, i det att dylik pension icke förverkas därigenom, att pensionstagaren utgår ur arbetslöshetsförsäkringen.

Uppstår överskott uti pensionsfonden, kan styrelsen anslå detta, förutom till ökade eller flera pensioner, till sjukhus, dispensärer eller sanatorier för sjömän; det sålunda anslagna totalbeloppet får dock icke överskrida 500 pund om året. Jämväl kan styrelsen anslå överskott i fonden — i detta fall utan begränsning — till fördelning bland vederbörande sjukkassar i proportion till deras medlemsantal, under förutsättning att medlen användas till att utfylla från kassan utgående förmåner till sjömän. Finna medlen icke användning, därför att kassan icke kan eller vill göra bruk av dem på det föreskrivna sättet, har fondstyrelsen fria händer att anslå dem till försäkrade sjömäns fromma och kan för detta ändamål träda i samverkan med konvalescenthem eller ålderdomshem för sjömän.

Sjömanspensioneringen trädde, såsom ovan nämnts, i verksamhet med år 1922. Såsom jämväl nämnts, utdelas för närvarande 300 pensioner om året, varför, med en pensionstid av fem år, totalantalet kan uppgå till 1 500.

Medel till fonden hava influtit sedan 1912, och dess storlek utgör för närvarande 360 000 pund, varå den årliga ränteavkastningen uppgår till 18 000 — 20 000 pund. Till större delen härflyta emellertid fondens inkomster från sjuk- respektive arbetslöshetsförsäkringen, speciellt den senare.

Frankrike.

Två olika pensionssystem tillämpas för sjömän i Frankrike:

- 1) Ålderdomspensionering, som handhaves av »la Caisse des Invalides de la Marine» och
- 2) invalidpensionering, som handhaves av »la Caisse Nationale de Prévoyance» och är avsedd att utan hänsyn till ålder eller tjänstetid bereda ersättning åt sjömän, vilka drabbats av kroppsskador eller sjukdomar, ådragna under utövande av tjänst i sjömansyrket.

Denna senare pensionering är närmast att anse som olycksfalls- och sjukförsäkring.

Då det egentligen endast är ålderdomspensioneringen, som i detta sammanhang äger intresse, må härnedan lämnas en kortfattad redogörelse för de franska reglerna i detta ämne.

Pensionsberättigad är varje inregistrerad fransk sjöman, som efter fyllda 13 år fullgjort 300 månaders sjötjänst i enlighet med vissa föreskrivna regler samt uppnått 50 års ålder. Pensionstagare, som uppnått 60 års ålder, har rätt till en tilläggs pension. Sådan utgår även till pensionsberättigade sjömän, vilka kunna styrka, att minst 180 av de föreskrivna 300 tjänstemånaderna utgjorts av skeppstjänst å avlägsnare farvatten.

För sjöman, som under tjänstutövning blivit invalid, d. v. s. ej vidare kan utöva sjömansyrket, utgår full pension utan hänsyn till åldern.

Änka efter pensionerad sjöman eller efter sjöman, som fullgjort 300 månaders sjötjänst, erhåller likaledes pension vid en uppnådd ålder av 40 år, såvida intet barn finnes i äktenskapet. Efterlämnar sjöman änka och barn, utgår pensionen oavsett ankans ålder; dör modern, utgår pensionen även till barnen, intill dess samtliga uppnått 16 års ålder. Pensionsbeloppen återfinnas i nedanstående tabell.

Sjömännens pensionsavgifter innehållas å deras hyra och utgöra 5 % av samtliga löneförmåner. De inbetalas till pensionskassan av vederbörande redare, som samtidigt har att bidra med ett belopp, som uppgår till $\frac{3}{5}$ av vad som erlagts av de hos redaren anställda sjömännen. Anställer redare utländsk sjöman, har han att till pensionskassan inbetala en avgift av 8 % av dennes hyra. Utländsk sjöman är dock icke pensionsberättigad.

Oaktat pensionskassan av befintliga kapitalmedel har en årlig ränteinkomst av över 3 000 000 francs, täckas utgifterna dock icke på långt när av sjö-

männens avgifter och redarnas bidrag, varför staten årligen måste träda emellan med subventioner, som i genomsnitt äro tre och en halv gånger större än de sammanlagda bidragen från sjömän och redare. Detta kraftiga understöd är dock ej uteslutande betingat av själva pensioneringen, utan tages huvudsakligast i anspråk för upprätthållande av sjömanshus, sjukhus och skolor, som pensionskassan inrättat.

Pensionstagare	Minimum före 60 års ålder	T i l l ä g g			Maximum	Änka och barn
		för full- gjord mili- tärtjänst (över 36 månader)	invalidi- tetersätt- ning	efter 180 mån. sjö- tjänst å avlägsnare farvatten		
		Fres	Fres	Fres		
1. Befälhavare 1:a kl.	1 000	120	250	60	1 430	680
2. " 2:a "	900	120	220	60	1 300	620
och maskinister 1:a kl. ...						
3. Befälhavare i kustfart 1:a kl. Styrmän	700	96	204	60	1 060	500
4. Befälhavare i kustfart 2:a kl. Maskinister 2:a kl. Lotsar	600	96	176	60	932	440
5. Befälhavare å vissa fiskefar- tyg å avlägsna farvatten	500	96	170	60	826	380
6. Befälhavare å fiskefartyg å närmare farvatten ...	400	96	140	60	696	320
7. Alla andra sjömän	300	96	120	60	636	290

Sjömännen i Tyskland äro inbegripna i den allmänna folkpensioneringen, *Tyskland.* som bereder pension vid invaliditet och vid viss uppnådd ålder samt åt änkor och efterlämnade barn, samt regleras av »Invaliden und Hinterbliebenen Versicherung» på grund av stadganden i riksförsäkringsförordningen. Fartygsbefälet är dessutom underkastat försäkring i enlighet med »Versicherungsgesetz für Angestellte». Någon särskild sjöfolkpensionering förekommer ej. Angående folkpensionsbeloppen kan uppgift ej lämnas på grund av de fullständigt förändrade penningvärdena.

I Belgien finnes sedan år 1885 en särskild statlig pensionsanstalt för sjöfolk, som under benämningen »la Caisse de Secours et de Prévoyance en faveur des Marins naviguant sous pavillon Belge» har sitt säte i Antwerpen och omfattar alla belgiska sjömän sysselsatta i handelssjöfart (fiskare undantagna). Varje å belgiskt fartyg inmönstrad sjöman är pliktig att erlagga avgift till pensionskassan och inträder i pensionsrätt: *Belgien.*

- 1) då oförmåga att utöva sjömansyrket uppstår till följd av olycksfall under tjänstens utövande;
- 2) vid invaliditet, som uppstått av under tjänsten iråkad sjukdom, om sjömannen under minst 15 år erlagt stadgade avgifter till kassan och fullgjort minst 10 års effektiv sjötjänst;
- 3) då oförmåga att utöva sjömansyrket uppstår till följd av ålderdom, såvida sjömannen under minst 20 år erlagt stadgade avgifter till kassan och fullgjort minst 15 års effektiv sjötjänst.

Någon viss minimiålder är ej stadgad.

Pensionskassans tillgångar bestå av:

- 1) pensionsavgifter från fartygsbefälhavare, 1:e styrmän och 1:e maskinister, uppgående till 4 % av avlöningen;
- 2) pensionsavgifter från övriga sjömän, uppgående till 3 % av avlöningen;

- 3) bidrag från skeppsredarna, uppgående till $1\frac{1}{2}$ % av det sammanlagda lönebelopp, som utbetalas till ombord å resp. fartyg anställda;
- 4) gåvor och donationer;
- 5) statsbidrag, uppgående till högst 10 000 francs om året;
- 6) bötesmedel;
- 7) kapitalräntor.

De årliga pensionerna utgå med följande belopp:
till fartygsbefälhavare 1 200 francs, till 1:e styrman eller 1:e maskinist 850 francs, till övriga styrmän och maskinister 600 francs, till underbefäl, matroser och eldare 450 francs samt till lättmatroser och jungmän 300 francs per år.

Änka efter sjöman äger rätt till pension, endast då mannen under 20 år erlagt avgift till pensionskassan samt haft minst 15 års tjänstetid till sjöss. Pensionen utgår med följande årliga belopp:

till änka efter befälhavare	francs 600
» » » 1:e styrman eller 1:e maskinist	» 375
» » » annan styrman och maskinist	» 275
» » » varje annan sjöman	» 225.

Efterlämnar pensionsberättigad sjöman, förutom änka, även barn under 18 år, ökas ovanstående pensionsbelopp för varje barn med resp. 75, 60, 50 och 45 francs. Dock få i sistnämnda fall de sammanlagda änke- och barnpensionerna icke överstiga resp. 900, 615, 475 och 405 francs.

För fader- och moderlösa barn under 18 år utgår pensionen, om endast ett barn efterlämnats, med samma belopp som för änka. Om flera barn finnas, tillämpas samma regel som för änka med barn, varvid pensionssumman fördelas lika mellan barnen.

Om sjöman upphör att vara medlem av pensionskassan, mister han för sig och sin familj varje rätt till de förmåner, som medlemskapet medför, och erlagda pensionsavgifter återbetalas ej.

Pensionsrätt upphör:

- 1) om sjöman under mera än 6 månader saknar anställning, såvida han ej till kassan inbetalar ett månatligt bidrag, som motsvarar hans inkomst under senaste sjöresa;
- 2) om sjöman under mera än två år ej varit anställd i skeppstjänst, såvida han ej av sjukdom hindrats därifrån.

Holland. I Holland äro sjömännen inbegripna i den för alla arbetare gällande allmänna invaliditets- och ålderdomspensionsförsäkringen. Dessutom finnes för sjömännen en särskild olycksfallsförsäkringslagstiftning.

Amerikas förenta stater. Amerikas förenta stater äga icke någon särskild pensioneringsinstitution för sjöman, utom vid krig, då befålet i handelsflottan åtnjuter samma pensionsförmåner som motsvarande befattningshavare inom örlogsflottan.

Skiljaktig mening av herr Eggert:

Rörande kommitterades förslag att förlägga handhavandet av sjöfolkspensioneringen till kommerskollegium intager jag en avvikande mening, i det jag anser, att denna fråga skulle lättast och med minsta möjliga kostnad bringas till sin lösning genom att anförtros åt någon av de centrala förvaltningsinstitutioner, som redan nu har att taga befattning med socialförsäkringen.

Skiljaktig mening av herr Nordborg:

Föreliggande förslag, som först efter kommitténs upphörande kunnat vinna sin slutliga formulering, har jag icke haft tillfälle att ingående granska, men vill jag det oaktat icke underlåta framhålla vissa mera i ögonen fallande meningsskiljaktigheter, som jag efter den verkställda mera ytliga granskningen konstaterat.

Det torde vara tvivel underkastat, huruvida en pensionslagstiftning för en särskild klass av yrkesutövare kan anses vara lämplig, enär en följd därav kan bliva, att jämväl andra yrkesgrupper komma att göra anspråk på en liknande förmån. Vad kommitterade i de allmänna motiven framhålla därom, att den s. k. föringen grundar en viss rätt för sjöfolket att genom statens medverkan komma i åtnjutande av särskilda förbättrade pensionsförmåner, som icke stå andra yrkesutövare till buds, anser jag för min del icke vara något vägande skäl för dylik pensionering.

Frågan om en särskild pensionering för sjöfolk är dock enligt min personliga uppfattning behjärtansvärd, varför jag icke anser mig böra avstyrka särskild lagstiftning härutinnan. Förutsättningen för mitt instämmande i kommitterades förslag angående familjpension är emellertid, att förslagets bestämmelser angående ålders- och invalidpension först och främst lagstadgas.

Beträffande pensionsstyrelsens lämplighet att handhava administrationen av ifrågavarande pensionering säges i den allmänna motiveringen, att nämnda styrelse har bristande sakkännedom, vilken icke i erforderlig mån kan ersättas genom anställande av sakkunniga tjänstemän. För min del anser jag mig icke kunna instämma i detta av kommitterade gjorda uttalande.

Vidare heter det i motiveringen, att kommerskollegium äger genom sin ämbetsförvaltning en ingående och allsidig sakkunskap i fråga om sjöfarten såväl ur näringssynpunkt som beträffande sjöfolkets arbets- och levnadsförhållanden.

Med fullt erkännande av kollegii nämnda sakkunskap rörande sjöfartsfrågor i allmänhet, kan jag dock icke anse därav vara en given följd, att sakkunskap i nu ifrågavarande försäkringstekniska frågor skulle vara till finnandes hos kollegium. Utan att hava bildat mig en bestämd mening angående huruvida Handelsflottans pensionsanstalt kan anses lämplig omhändervärdet, kan jag dock icke finna annat än att

denna anstalt, som under många år handlagt frågor rörande sjömanspensionering, icke torde kunna fränkännas åtminstone någon sakkunskap härutinnan.

Riksförsäkringsanstalten, som speciellt handhaver vad som skulle kunna betecknas såsom ett slags statlig yrkesförsäkring, nämligen försäkringen för olycksfall i arbete, borde väl även kunna förväntas vara skickad för ifrågavarande värv. Genom att förlägga administrationen av sjömanspensioneringen under en nu förefintlig statsinstitution, som handlägger liknande ärenden, skulle administrationskostnaderna kunna nedbringas, vilket ju även kommitté-erade i sin motivering i annat sammanhang framhållit.

På grund av det anförda anser jag, att administrationen av sjömanspensioneringen icke så självfallet, som kommitterade förutsätta, bör förläggas under kungl. kommerskollegium, utan torde frågan angående förläggningen böra bli föremål för närmare utredning.

Att åt kollegium uppdraga förvaltningen av nu ifrågavarande pensionsväsande, en för detsamma främmande verksamhet, enbart därför att pensionsmyndigheten i en obestämd framtid eventuellt kommer att föra ett sjöfolksregister, kan väl icke vara motiverat. Hinder torde väl icke möta för kollegium att genom samarbete stå i ständig kontakt med detta register, även om detsamma skulle föras av annan myndighet, och sålunda komma att tillförsäkras de förmåner, som ett sådant register beräknats medföra, utan att belastas med det stora arbete och de dyra kostnader, vartill dess förande måste föranleda.

Beträffande vad i motiven sagts därom, att sjömanspensioneringen skulle vara ägnad att fastare knyta vårt sjöfolk till den svenska sjöfarten, anser jag, att för stora förhoppningar härutinnan icke böra hysas. Förhållandena i nu berörda hänseende torde vara beroende på tillgång och efterfrågan inom den svenska handelsflottan på sjöfolk under olika tider, vilket i sin mån röner inverkan av möjligheten för vårt sjöfolk att erhålla anställning å utländska fartyg. Som bekant har det efter världskriget i regel varit omöjligt för svenska sjömän att få taga tjänst å engelska fartyg.

Utän att vilja bestrida sjömansyrkets vid vissa tillfällen och för vissa kategorier krävande natur, anser jag mig dock nödsakad taga avstånd från kommitterades uttalande, »att sjömansyrket medför i högre grad än de flesta andra yrken särskilt stora och ständigt hotande risker samt kräver av sina utövare svåra kroppsliga och själsliga ansträngningar i många olika hänseenden».

Vad angår de särskilda bestämmelserna i lagförslaget, får jag uttala min skiljaktiga mening i nedanstående ingalunda uttömmande hänseenden.

1 § 1 mom. Såsom denna bestämmelse formulerats, komma läkare, viss kökspersonal m. fl., vilka icke kunna antagas annat än tillfälligtvis bedriva sitt yrke till sjöss, jämväl att beröras av lagen.

Det torde icke vara rättvist uttaga pensionsavgifter av personer, som veterligen komma att snart övergå till tjänst i land.

6 §. Skälen för att kommerskollegium icke självskrivet bör handhava ifrågavarande pensionering återfinnas här ovan.

30 §. Bestämmelsen i denna paragraf synes vara för sträng.

Under övervägande torde tagas huruvida redaren skäligen bör åläggas personlig ansvarighet, för den händelse befälhavaren icke redovisar avgifter. Särskilt gäller detta avgifterna för familjpension.

31 §. Det bör givetvis vara två fonder — en för ålders- och invalidpensionsavgifterna samt en för familjpensionsavgifterna.

Skiljaktig mening av herrar Olsson och Roth:

Ifråga om kommitterades förslag i 2 § att ålägga den försäkrade att betala hela avgiften för den egna pensionen få vi uttala avvikande mening. Vi anse, att redaren även beträffande den egna pensionen bör erlægga halva avgiften.

Vidare anse vi, att 23 § 2 mom. bör innehålla skyldighet för befälhavaren att *månatligen* införa innehållna pensionsavgifter i den anställdes motbok.

Skiljaktig mening av herr Bråkenhielm:

Den uppfattning i föreliggande spörsmål, varåt kommitterades majoritet genom förestående betänkande och förslag givit uttryck, kan jag ej dela.

Ehuru jag givetvis behjartar gagnet av effektiva anordningar i syfte att bereda *varje* sjöman vid uppnående av viss ålder eller dessförinnan på grund av iråkad invaliditet samt sjömäns änkor och barn lämpligt avvägda pensioner, anser jag dock, utan att förbise sjömansyrkets ur flera synpunkter säregna ställning och karaktär, att staten icke vare sig genom direkt lagstiftning eller eljest har att därmed taga befattning i annan mån, än som *dels* av särskilda skäl redan skett genom Handelsflottans pensionsanstalt, *dels ock* vad som kräves för att på lagstiftningsvägen kunna åvägbringa vissa försörjningsmöjligheter för sådana uttjänta sjömän eller deras efterlevande närmaste anhöriga, vilka icke kunna nödortföttigt reda sig själva. Vad som därutöver kan finnas lämpligt och önskvärt anser jag tillkomma yrkesutövarna inom sjöfarten, liksom utövarna av andra yrken av olika slag, att själva på frivillighetens väg ordna.

För den händelse staten *dels* ersatte sjömanshusen de belopp jämte ränta, som under tidernas lopp hittills fränhänts dem därigenom, att staten underlätit erlægga skälig ersättning för de sjömanshusen åliggande och av dem fullgjorda huvudsakligen statliga arbetsuppgifter, vilka belopp torde kunna beräknas med ledning av den tankegång, som ligger till grund för de av »1917 års sjömanshuskommitterade» gjorda beräkningar (se sid. 63—64 i kommitterades betänkande), vilka emellertid ej skola betraktas såsom varande definitiva eller exakta, *dels ock* för framtiden helt bekostade sjömanshusens förvaltning, skulle förvisso dessa, med bibehållande av inkomster av ton- och hyresavgifter huvudsakligen enligt nu gällande bestämmelser, bliva i stånd att för framtiden tillgodose skäliga anspråk i de avseenden, där, enligt vad jag ovan antytt, statligt ingripande och statlig reglering måste anses vara icke blott motiverad utan även av nöden.

Även om en statlig medverkan i det avseende och i den mera vidsträckta omfattning skeppstjänstkommitterade åsyfta skulle kunna anses önskvärd och i övrigt motiverad, kan jag icke finna, att ifrågavarande spörsmål i själva verket låter sig i allo regleras enligt de grunder kommitterade uppgjort, särskilt som det framlagda förslaget, åtminstone delvis, bygger på utgångspunkter och förutsättningar, vilkas bärkraft måste anses i hög grad tveivelaktiga och enligt min mening ibland uppenbarligen ringa eller inga.

Härutinnan och i övrigt kan jag till fullo dela den mening, som i förevarande ärende uttalats av reservanten Thore, i den mån de av denne gjorda uttalandena icke stå i strid med min här ovan angivna principiella grunduppfattning i det föreliggande spörsmålet.

Skiljaktig mening av herr Thore:

Jag, som vid olika tillfällen inom skeppstjänstkommitterade deltagit i behandlingen av förslag till anordnandet av en sjömanspensionering, dock icke angående planläggningen av arbetet med ifrågavarande ärende, får härmed till slutbetänkandet göra följande uttalande:

Jag anser, att anordnandet av en effektiv sjömanspensionering skulle vara till uppenbart gagn för såväl sjömännen själva som i det stora hela även för sjöfartsnäringsen, men jag kan icke ansluta mig till det förslag om sjömanspensionering, som av majoriteten inom skeppstjänstkommitterade uppställts. Även om man i det väsentligaste kan acceptera själva förslaget till lag om pensionering, så anser jag emellertid, att ytterst små utsikter förefinnas att få detta förslag realiserat. Att börja med må dragas i tvivelsmål, huruvida den övervägande delen av sjömännen själva under förhanden varande förhållanden äro benägna att påtaga sig de dem åliggande föreslagna pensionsavgifterna. Även finner jag det problematiskt, att statsverket och arbetsgivarna inom sjöfartsnäringsen skola befinnas vara villiga att principiellt och praktiskt binda sig för att bekosta sjöfolkets familjpensioner. Jämväl från företrädarna för sjömanshuskassorna kan förväntas, att ett betydande motstånd reses mot förslaget, nämligen i den del därav, som avser centraliserandet av sjömanshuskassorna. Genom den föreslagna centraliseringen skulle kassorna komma att förlora sin sedan ålder fastslagna lokala natur. Bland det stora antalet nuvarande gratialtagare samt det till ålder komna sjöfolket, vilka under närmaste tiden i viss utsträckning kunna förväntas inlämna ansökan om gratialer, torde man ej heller vara benägen att acceptera den för dem oförmånliga omläggningen av sjöfolkets åldersunderstöd. I sistnämnda avseende anser jag mig särskilt böra fästa uppmärksamheten på fixeringen av de för den närmaste framtiden utgående gratialerna till ett väsentligt mindre belopp än det, som nu utgår.

Vad som emellertid gör mig mest betänksam ifråga om anordnandet av en pensionering enligt de av skeppstjänstkommitterade föreslagna grunder är den enligt mitt förmenande svaga ekonomiska bas, varpå förslaget vilar. Försäkringstekniskt sett må det vara fullt i sin ordning, att inbetalta avgifter till sjömannens egen pensionering samt till familjpensioner fonderas och att inkomsterna sålunda icke, som nu är fallet, till väsentlig del omedelbart utdelas till gratialer. Men omläggningen av systemet, huru önskvärd en sådan omläggning än är, kan endast ske successivt. Denna tanke uttalades redan i motionen till riksdagen år 1919 om utredning rörande en sjömanspensionering, där det föreslogs, att sjöfolkets egen pensionering först skulle ordnas, under det att man tills vidare finge nöja sig med att familjpensionerna bestredos genom gratialer från sjömanshuskassorna, vilka sålunda skulle komma att bestå. Inom skeppstjänstkommitterade har jag tid efter annan uttalat mig för en sådan anordning.

En engångslösning av sjöfolkets och deras efterlevandes pensionsförhållande, nämligen så, att den nuvarande ordningen på hela området radikalt omlägges och ordnas efter vad kommitterade benämna moderna försäkringstekniska principer, kräver betydande redan befintliga fonder, eller tillskjutande av avsevärt kapital eller annuiteter från statsverket. Jag ser ingen utväg att, för en omedelbar lösning av hela pensionsfrågan, fotad på säkra ekonomiska grunder, anskaffa erforderligt grundkapital. Därav min åsikt att omläggningen av sjöfolkets ålderdomsförsäkring bör ske successivt.

Tid efter annan ha inom skeppstjänstkommitterade förslag framlagts till pensioneringens ekonomisering och ett härmed samtidigt ordnande av sjömanshusens ekonomi. Dessa förslag ha ursprungligen grundats på att nog så betydande medel stode att erhålla ur överskotten från krigsförsäkringen. I kommitterades slutliga förslag har ekonomiseringen av det nya pensionsinstitutet eller av sjömanshusen, sedan kassor och inkomster skilts från dessa, föga eller intet berörts.

De understödsmedel, som nu vid sjömanshusen gå till sjöfolket, äro trots allt så betydande, att tvekan att binda sig för en helt och hållet ny ordning, vilken erbjuder stora osäkerhetsmoment, är fullt förklarlig.

Slutligen kan jag icke underlåta att uttrycka mitt beklagande av att förslag till partiell lösning av pensionsfrågan vid början av kommitterades arbete icke upptagits till närmare behandling, utan att arbetet i stället kommit att sväva kring vitt gående förslag och radikala omläggningar av den nuvarande ordningen, förslag delvis av sådan beskaffenhet, att det bort vara klart, att de ej praktiskt kunnat realiseras. Härigenom har framläggandet av kommittébetänkandet fördröjts till en sådan tidpunkt, att de under utredningens första skede för sjömanspensioneringens befrämjande, inom nära räckhåll varande bidragen ur överskotten från krigsförsäkringen nu ej längre torde vara tillgängliga.

Då jag sålunda icke kan ansluta mig till förslaget, anser jag mig ej böra ingå i detsammans detaljer, särskilt som tiden för avgivande av slututlåtandet varit synnerligen knappt tillmätt.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. The second part outlines the procedures for handling discrepancies and errors, including the steps to be taken when a mistake is identified. The third part provides a detailed breakdown of the financial data, showing the total revenue, expenses, and net profit for the period. The final part concludes with a summary of the findings and recommendations for future operations.

Category	Item	Quantity	Unit Price	Total Value
Revenue	Sales	1000	10.00	10000.00
	Service Fees	500	20.00	10000.00
	Interest Income	100	100.00	10000.00
	Dividend Income	50	200.00	10000.00
	Other Income	100	100.00	10000.00
Expenses	Salaries	1000	10.00	10000.00
	Utilities	500	20.00	10000.00
	Travel	100	100.00	10000.00
	Advertising	50	200.00	10000.00
	Other Expenses	100	100.00	10000.00
Net Profit				100000.00

Tabeller

Tabell XIII: a, b och c.

- a. ålders- eller invalidpension till *befälhavare*, med en pensionsavgift = 1 % av månadslönen.
- b. ålders- eller invalidpension till *befälhavare*, med en pensionsavgift:
 = 2 1/2 % av månadslönen intill 400 kronors månadslön, dock lägst 3 kronor i månaden
 intill 35 års ålder och sedan 6 kronor i månaden;
 = 3 % av månadslönen vid 400 kronors månadslön och däröver.
- c. familjpension till *befälhavares* efterlevande.

Förutsättningar:

15	år, jungman	i 10 månader med en månadslön av	50 kronor	
16	»	» 10 » » » » »	» 60 »	
17	» lättmatros	» 10 » » » » »	» 100 »	
18	» »	» 6 » » » » »	» 120 »	
18	» matros	» 4 » » » » »	» 145 »	
19	» »	» 2 » » » » »	» 160 »	
19	» styrmanskurs i navigationsskola	9 månader		
20	» fullgörande av värnplikt	10 månader		
20	» 3:e styrman	i 2 månader med en månadslön av	200 kronor	
21	» 2:e »	» 11 » » » » »	» 250 »	
22	» 1:e »	» 11 » » » » »	» 280 »	
23	» kaptenskurs i navigationsskola	8 månader		
23	» 1:e styrman	i 3 månader med en månadslön av	300 »	
24	» » »	» 11 » » » » »	» 350 »	
25	» » »	» 44 » » » » »	» 380 »	
29	» befälhavare	» 55 » » » » »	» 850 »	
34	»			
t. o. m.	} Befälhavare med en årslön av 10,000 kronor			
55	»	} (för enkelhetens skull har här räknats med en pensionsavgift, som är lika med 3 % av hela årslönen).		

XIII: a.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
15	500	1	5.—					
16	600	1	6.—	5.— × 1.0345 = 5.17	5.17	6.— × 10.3928 = 62.36	67.53	11.3
17	1 000	1	10.—	6.— × 0.8143 = 4.89	10.06	10.— × 9.5785 = 95.79	105.85	10.6
18	1 300	1	13.—	10.— × 0.7140 = 7.14	17.20	13.— × 8.8645 = 115.24	132.44	10.2
19	320	1	3.20	13.— × 0.6550 = 8.52	25.72	3.20 × 8.2095 = 26.27	51.99	16.3
20	400	1	4.—	3.20 × 0.6107 = 1.95	27.67	4.— × 7.5988 = 30.40	58.07	14.5
21	2 750	1	27.50	4.— × 0.5531 = 2.21	29.88	27.50 × 7.0457 = 193.76	223.64	8.1
22	3 080	1	30.80	27.50 × 0.5162 = 14.20	44.08	30.80 × 6.5295 = 201.11	245.19	8.0
23	900	1	9.—	30.80 × 0.4836 = 14.89	58.97	9.— × 6.0459 = 54.41	113.38	12.6
24	3 850	1	38.50	9.— × 0.4518 = 4.07	63.04	38.50 × 5.5941 = 215.37	278.41	7.2
25	4 180	1	41.80	38.50 × 0.4272 = 16.45	79.49	41.80 × 5.1669 = 215.98	295.47	7.1
26	4 180	1	41.80	41.80 × 0.4043 = 16.90	96.39	41.80 × 4.7626 = 199.08	295.47	7.1
27	4 180	1	41.80	41.80 × 0.3820 = 15.97	112.36	41.80 × 4.3806 = 183.11	295.47	7.1
28	4 180	1	41.80	41.80 × 0.3607 = 15.08	127.44	41.80 × 4.0199 = 168.03	295.47	7.1
29	9 350	1	93.50	41.80 × 0.3428 = 14.33	141.77	93.50 × 3.6771 = 343.81	485.58	5.2
30	9 350	1	93.50	93.50 × 0.3252 = 30.41	172.18	93.50 × 3.3519 = 313.40	485.58	5.2
31	9 350	1	93.50	93.50 × 0.3093 = 28.92	201.10	93.50 × 3.0426 = 284.48	485.58	5.2
32	9 350	1	93.50	93.50 × 0.2936 = 27.45	228.55	93.50 × 2.7490 = 257.03	485.58	5.2
33	9 350	1	93.50	93.50 × 0.2790 = 26.09	254.64	93.50 × 2.4700 = 230.95	485.58	5.2
34	10 000	1	100.—	93.50 × 0.2660 = 24.87	279.51	100.— × 2.2040 = 220.40	499.91	5.—
35	10 000	1	100.—	100.— × 0.2524 = 25.34	304.85	100.— × 1.9506 = 195.06	499.91	5.—
36	10 000	1	100.—	100.— × 0.2410 = 24.10	328.95	100.— × 1.7096 = 170.96	499.91	5.—
37	10 000	1	100.—	100.— × 0.2293 = 22.93	351.88	100.— × 1.4803 = 148.03	499.91	5.—
38	10 000	1	100.—	100.— × 0.2184 = 21.84	373.72	100.— × 1.2619 = 126.19	499.91	5.—
39	10 000	1	100.—	100.— × 0.2079 = 20.79	394.51	100.— × 1.0540 = 105.40	499.91	5.—
40	10 000	1	100.—	100.— × 0.1979 = 19.79	414.30	100.— × 0.8561 = 85.61	499.91	5.—
41	10 000	1	100.—	100.— × 0.1884 = 18.84	433.14	100.— × 0.6677 = 66.77	499.91	5.—
42	10 000	1	100.—	100.— × 0.1792 = 17.92	451.06	100.— × 0.4885 = 48.85	499.91	5.—
43	10 000	1	100.—	100.— × 0.1707 = 17.07	468.13	100.— × 0.3178 = 31.78	499.91	5.—
44	10 000	1	100.—	100.— × 0.1629 = 16.29	484.42	100.— × 0.1549 = 15.49	499.91	5.—
45	10 000	1	100.—	100.— × 0.1549 = 15.49	499.91		499.91	5.—
46	10 000	1	100.—	100.— × 0.1476 = 14.76	514.67		514.67	5.2
47	10 000	1	100.—	100.— × 0.1415 = 14.15	528.82		528.82	5.3
48	10 000	1	100.—	100.— × 0.1359 = 13.59	542.41		542.41	5.4
49	10 600	1	100.—	100.— × 0.1305 = 13.05	555.46		555.46	5.6
50	10 000	1	100.—	100.— × 0.1253 = 12.53	567.99		567.99	5.7
51	10 000	1	100.—	100.— × 0.1203 = 12.03	580.02		580.02	5.8
52	10 000	1	100.—	100.— × 0.1156 = 11.56	591.58		591.58	5.9
53	10 000	1	100.—	100.— × 0.1112 = 11.12	602.70		602.70	6.0
54	10 000	1	100.—	100.— × 0.1069 = 10.69	613.39		613.39	6.1
55	10 000	1	100.—	100.— × 0.1029 = 10.29	623.68		623.68	6.2

XIII: b.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensions-avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående års-avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års-avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
15	500	mini-mum	30.—					
16	600	»	30.—	$30.— \times 1.0345 = 31.04$	31.04	$30.— \times 10.3928 = 311.78$	342.82	57.1
17	1 000	»	30.—	$30.— \times 0.8148 = 24.43$	55.47	$30.— \times 9.5785 = 287.36$	342.83	34.3
18	1 300	$2\frac{1}{2}$	32.50	$30.— \times 0.7140 = 21.42$	76.89	$32.50 \times 8.8645 = 288.10$	364.99	28.1
19	320	$2\frac{1}{2}$	8.—	$32.50 \times 0.6550 = 21.29$	98.18	$8.— \times 8.2095 = 65.68$	163.86	51.2
20	400	$2\frac{1}{2}$	10.—	$8.— \times 0.6107 = 4.89$	103.07	$10.— \times 7.5988 = 75.99$	179.06	44.8
21	2 750	$2\frac{1}{2}$	68.75	$10.— \times 0.5531 = 5.53$	108.60	$68.75 \times 7.0457 = 484.39$	592.99	21.6
22	3 080	$2\frac{1}{2}$	77.—	$68.75 \times 0.5162 = 35.49$	144.09	$77.— \times 6.5295 = 502.77$	646.86	21.—
23	900	$2\frac{1}{2}$	22.50	$77.— \times 0.4836 = 37.24$	181.33	$22.50 \times 6.0459 = 136.03$	317.36	35.3
24	3 850	$2\frac{1}{2}$	96.25	$22.50 \times 0.4518 = 10.17$	191.50	$96.25 \times 5.5941 = 538.43$	729.93	19.—
25	4 180	$2\frac{1}{2}$	104.50	$96.25 \times 0.4272 = 41.12$	232.62	$104.50 \times 5.1669 = 539.94$	772.56	18.5
26	4 180	$2\frac{1}{2}$	104.50	$104.50 \times 0.4043 = 42.25$	274.87	$104.50 \times 4.7626 = 497.69$	772.56	18.5
27	4 180	$2\frac{1}{2}$	104.50	$104.50 \times 0.3820 = 39.92$	314.79	$104.50 \times 4.3806 = 457.77$	772.56	18.5
28	4 180	$2\frac{1}{2}$	104.50	$104.50 \times 0.3607 = 37.69$	352.48	$104.50 \times 4.0199 = 420.08$	772.56	18.5
29	9 350	3	280.50	$104.50 \times 0.3428 = 35.82$	388.30	$280.50 \times 3.6771 = 1 031.43$	1 419.73	15.2
30	9 350	3	280.50	$280.50 \times 0.3252 = 91.22$	479.52	$280.50 \times 3.3519 = 940.21$	1 419.73	15.2
31	9 350	3	280.50	$280.50 \times 0.3093 = 86.76$	566.28	$280.50 \times 3.0426 = 853.45$	1 419.73	15.2
32	9 350	3	280.50	$280.50 \times 0.2936 = 82.35$	648.63	$280.50 \times 2.7490 = 771.09$	1 419.73	15.2
33	9 350	3	280.50	$280.50 \times 0.2790 = 78.26$	726.89	$280.50 \times 2.4700 = 692.84$	1 419.73	15.2
34	10 000	3	300.—	$280.50 \times 0.2660 = 74.61$	801.50	$300.— \times 2.2040 = 661.20$	1 462.70	14.6
35	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.2534 = 76.02$	877.52	$300.— \times 1.9506 = 585.18$	1 462.70	14.6
36	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.2410 = 72.30$	949.82	$300.— \times 1.7096 = 512.88$	1 462.70	14.6
37	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.2293 = 68.79$	1 018.61	$300.— \times 1.4803 = 444.09$	1 462.70	14.6
38	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.2184 = 65.52$	1 084.13	$300.— \times 1.2619 = 378.57$	1 462.70	14.6
39	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.2079 = 62.37$	1 146.50	$300.— \times 1.0540 = 316.20$	1 462.70	14.6
40	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1979 = 59.37$	1 205.87	$300.— \times 0.8561 = 256.83$	1 462.70	14.6
41	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1884 = 56.52$	1 262.39	$300.— \times 0.6677 = 200.31$	1 462.70	14.6
42	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1792 = 53.76$	1 316.15	$300.— \times 0.4885 = 146.55$	1 462.70	14.6
43	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1707 = 51.21$	1 367.36	$300.— \times 0.3178 = 95.34$	1 462.70	14.6
44	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1629 = 48.87$	1 416.23	$300.— \times 0.1549 = 46.47$	1 462.70	14.6
45	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1549 = 46.47$	1 462.70		1 462.70	14.6
46	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1476 = 44.28$	1 506.98		1 506.98	15.1
47	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1415 = 42.45$	1 549.43		1 549.43	15.5
48	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1359 = 40.77$	1 590.20		1 590.20	15.9
49	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1305 = 39.15$	1 629.35		1 629.35	16.3
50	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1253 = 37.59$	1 666.94		1 666.94	16.7
51	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1203 = 36.09$	1 703.03		1 703.03	17.0
52	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1156 = 34.68$	1 737.71		1 737.71	17.4
53	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1112 = 33.36$	1 771.07		1 771.07	17.7
54	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1069 = 32.07$	1 803.14		1 803.14	18.0
55	10 000	3	300.—	$300.— \times 0.1029 = 30.87$	1 834.01		1 834.01	18.3

XIII: c.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av årslön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkringssumma (kol. 6 + 7)	Försäkringssumma i % av lön
15	500	mini-	10.— × 2					
16	600	»	10.— × 2	20.— × 1.2559 = 25.12	25.12			
17	1 000	»	10.— × 2	20.— × 1.0272 = 20.54	45.66			
18	1 300	»	10.— × 2	20.— × 0.9035 = 18.07	63.73			
19	320	0.75	2.40 × 2	20.— × 0.8163 = 16.33	80.06			
20	400	0.75	3.— × 2	4.80 × 0.7463 = 3.58	83.64	6.— × 7.9170 = 47.50	131.14	32.8
21	2 750	0.75	20.63 × 2	6.— × 0.6837 = 4.10	87.74	41.26 × 7.2343 = 298.49	386.23	14.0
22	3 080	0.75	23.10 × 2	41.26 × 0.6227 = 25.69	113.43	46.20 × 6.6116 = 305.46	418.89	13.6
23	900	0.75	6.75 × 2	46.20 × 0.5719 = 26.42	139.85	13.50 × 6.0397 = 81.54	221.39	24.6
24	3 850	0.75	28.88 × 2	13.50 × 0.5164 = 6.97	146.82	57.76 × 5.5233 = 319.03	465.85	12.1
25	4 180	0.75	31.35 × 2	57.76 × 0.4679 = 27.03	173.85	62.70 × 5.0554 = 316.97	490.82	11.7
26	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.4247 = 26.63	200.48	62.70 × 4.6307 = 290.34	490.82	11.7
27	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.3862 = 24.21	224.69	62.70 × 4.2445 = 266.13	490.82	11.7
28	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.3528 = 22.12	246.81	62.70 × 3.8917 = 244.01	490.82	11.7
29	9 350	0.75	70.13 × 2	62.70 × 0.3167 = 19.86	266.67	140.26 × 3.5750 = 501.43	768.10	8.2
30	9 350	0.75	70.13 × 2	140.26 × 0.2966 = 41.60	308.27	140.26 × 3.2784 = 459.33	768.10	8.2
31	9 350	0.75	70.13 × 2	140.26 × 0.2745 = 38.50	346.77	140.26 × 3.0039 = 421.33	768.10	8.2
32	9 350	0.75	70.13 × 2	140.26 × 0.2548 = 35.74	382.51	140.26 × 2.7491 = 385.59	768.10	8.2
33	9 350	0.75	70.13 × 2	140.26 × 0.2378 = 33.35	415.86	140.26 × 2.5113 = 352.23	768.09	8.2
34	10 000	0.75	75.— × 2	140.26 × 0.2270 = 31.84	447.70	150.— × 2.2843 = 342.65	790.35	7.9
35	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2185 = 32.78	480.48	150.— × 2.0658 = 309.87	790.35	7.9
36	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2113 = 31.70	512.18	150.— × 1.8545 = 278.18	790.36	7.9
37	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2074 = 31.11	543.29	150.— × 1.6471 = 247.07	790.36	7.9
38	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2030 = 30.45	573.74	150.— × 1.4441 = 216.62	790.36	7.9
39	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2010 = 30.15	603.89	150.— × 1.2431 = 186.47	790.36	7.9
40	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2009 = 30.14	634.03	150.— × 1.0422 = 156.33	790.36	7.9
41	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2017 = 30.26	664.29	150.— × 0.8405 = 126.08	790.37	7.9
42	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2039 = 30.59	694.88	150.— × 0.6366 = 95.49	790.37	7.9
43	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2074 = 31.11	725.99	150.— × 0.4292 = 64.38	790.37	7.9
44	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2120 = 31.80	757.79	150.— × 0.2172 = 32.58	790.37	7.9
45	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2172 = 32.58	790.37		790.37	7.9
46	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2151 = 32.27	822.64		822.64	8.2
47	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2117 = 31.76	854.40		854.40	8.5
48	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2088 = 31.32	885.72		885.72	8.7
49	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2062 = 30.93	916.65		916.65	9.2
50	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2035 = 30.53	947.18		947.18	9.5
51	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.2015 = 30.23	977.41		977.41	9.8
52	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.1986 = 29.79	1 007.20		1 007.20	10.1
53	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.1964 = 29.46	1 036.66		1 036.66	10.4
54	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.1941 = 29.12	1 065.78		1 065.78	10.7
55	10 000	0.75	75.— × 2	150.— × 0.1917 = 28.76	1 094.54		1 094.54	11.0

Tabell XIV: a, b och c.

- a. Ålders- eller invalidpension till sjöman, som ej blir mera än *styrman*, med en pensionsavgift = 1 % av månadslönen.
- b. Ålders- eller invalidpension till sjöman, som ej blir mera än *styrman*, med en pensionsavgift:
 = $2\frac{1}{2}$ % av månadslönen intill 400 kronors månadslön, dock lägst 3 kronor i månaden intill 35 års ålder och sedan 6 kronor i månaden;
 = 3 % av månadslönen vid 400 kronors månadslön och däröver.
- c. familjpension till *styrmans* efterlevande.

Förutsättningar:

15	år, jungman	i 10 månader med en månadslön av 50 kronor
16	»	» » » » » » » » 60 »
17	» lättmatros	» 10 » » » » » » » 100 »
18	» »	» 6 » » » » » » » 120 »
18	» matros	» 4 » » » » » » » 145 »
19	» »	» 2 » » » » » » » 160 »
19	» styrmanskurs i navigationsskola	9 månader
20	» fullgörande av värnplikt	10 månader
20	» 3:e styrman	i 2 månader med en månadslön av 200 kronor
21	» »	» » 11 » » » » » » 220 »
22	» 2:e	» » 11 » » » » » » » 250 »
23	» »	» » 11 » » » » » » » 275 »
24	» »	» » 44 » » » » » » » 290 »
28	» 1:e	» » 22 » » » » » » » 300 »
30	» »	» » 55 » » » » » » » 350 »
35	» »	» » 55 » » » » » » » 380 »
40	»	»
t. o. m.	»	1:e styrman med en årslön av 4,400 kronor
55	»	(för enkelhetens skull har här räknats med en pensionsavgift, som är lika med 3 % av hela årslönen).

XIV: a.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensions-avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående års-avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års-avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
15	500	1	5.—					
16	600	1	6.—	5.— × 1.0345 = 5.17	5.17	6.— × 10.3928 = 62.36	67.53	11.3
17	1 000	1	10.—	6.— × 0.8143 = 4.89	10.06	10.— × 9.5785 = 95.79	105.85	10.6
18	1 300	1	13.—	10.— × 0.7140 = 7.14	17.20	13.— × 8.8645 = 115.24	132.44	10.2
19	320	1	3.20	13.— × 0.6550 = 8.52	25.72	3.20 × 8.2095 = 26.27	51.99	16.3
20	400	1	4.—	3.20 × 0.6107 = 1.95	27.67	4.— × 7.5988 = 30.40	58.07	14.6
21	2 420	1	24.20	4.— × 0.5531 = 2.21	29.88	24.20 × 7.0457 = 170.51	200.39	8.3
22	2 750	1	27.50	24.20 × 0.5162 = 12.49	42.37	27.50 × 6.5295 = 179.56	221.93	8.1
23	3 025	1	30.25	27.50 × 0.4836 = 13.30	55.67	30.25 × 6.0459 = 182.89	238.56	7.9
24	3 190	1	31.90	30.25 × 0.4518 = 13.67	69.34	31.90 × 5.5941 = 178.45	247.79	7.8
25	3 190	1	31.90	31.90 × 0.4272 = 13.63	82.97	31.90 × 5.1669 = 164.82	247.79	7.8
26	3 190	1	31.90	31.90 × 0.4043 = 12.90	95.87	31.90 × 4.7626 = 151.93	247.80	7.8
27	3 190	1	31.90	31.90 × 0.3820 = 12.19	108.06	31.90 × 4.3806 = 139.74	247.80	7.8
28	3 300	1	33.—	31.90 × 0.3607 = 11.51	119.57	33.— × 4.0199 = 132.66	252.23	7.6
29	3 300	1	33.—	33.— × 0.3428 = 11.31	130.88	33.— × 3.6771 = 121.34	252.22	7.6
30	3 850	1	38.50	33.— × 0.3252 = 10.73	141.61	38.50 × 3.3519 = 129.05	270.66	7.0
31	3 850	1	38.50	38.50 × 0.3093 = 11.91	153.52	38.50 × 3.0426 = 117.14	270.66	7.0
32	3 850	1	38.50	38.50 × 0.2936 = 11.30	164.82	38.50 × 2.7490 = 105.84	270.66	7.0
33	3 850	1	38.50	38.50 × 0.2790 = 10.74	175.56	38.50 × 2.4700 = 95.10	270.66	7.0
34	3 850	1	38.50	38.50 × 0.2660 = 10.24	185.80	38.50 × 2.2040 = 84.85	270.65	7.0
35	4 180	1	41.80	38.50 × 0.2534 = 9.76	195.56	41.80 × 1.9506 = 81.54	277.10	6.6
36	4 180	1	41.80	41.80 × 0.2410 = 10.07	205.63	41.80 × 1.7096 = 71.46	277.09	6.6
37	4 180	1	41.80	41.80 × 0.2298 = 9.58	215.21	41.80 × 1.4803 = 61.88	277.09	6.6
38	4 180	1	41.80	41.80 × 0.2184 = 9.13	224.34	41.80 × 1.2619 = 52.75	277.09	6.6
39	4 180	1	41.80	41.80 × 0.2079 = 8.69	233.03	41.80 × 1.0540 = 44.06	277.09	6.6
40	4 400	1	44.—	41.80 × 0.1979 = 8.27	241.30	44.— × 0.8561 = 37.67	278.97	6.3
41	4 400	1	44.—	44.— × 0.1884 = 8.29	249.59	44.— × 0.6677 = 29.38	278.97	6.3
42	4 400	1	44.—	44.— × 0.1792 = 7.88	257.47	44.— × 0.4885 = 21.49	278.96	6.3
43	4 400	1	44.—	44.— × 0.1707 = 7.51	264.98	44.— × 0.3178 = 13.98	278.96	6.3
44	4 400	1	44.—	44.— × 0.1629 = 7.17	272.15	44.— × 0.1549 = 6.82	278.97	6.3
45	4 400	1	44.—	44.— × 0.1549 = 6.82	278.97		278.97	6.3
46	4 400	1	44.—	44.— × 0.1476 = 6.49	285.46		285.46	6.5
47	4 400	1	44.—	44.— × 0.1415 = 6.23	291.69		291.69	6.6
48	4 400	1	44.—	44.— × 0.1359 = 5.98	297.67		297.67	6.8
49	4 400	1	44.—	44.— × 0.1305 = 5.74	303.41		303.41	6.9
50	4 400	1	44.—	44.— × 0.1253 = 5.51	308.92		308.92	7.0
51	4 400	1	44.—	44.— × 0.1203 = 5.29	314.21		314.21	7.1
52	4 400	1	44.—	44.— × 0.1156 = 5.09	319.30		319.30	7.3
53	4 400	1	44.—	44.— × 0.1112 = 4.89	324.19		324.19	7.4
54	4 400	1	44.—	44.— × 0.1069 = 4.70	328.89		328.89	7.5
55	4 400	1	44.—	44.— × 0.1029 = 4.53	333.42		333.42	7.6

XIV: b.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av årslön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkringssumma (kol. 6 + 7)	Försäkringssumma i % av lön
15	500	mini- mum	30.—					
16	600	»	30.—	$30.— \times 1.0345 = 31.04$	31.04	$30.— \times 10.3928 = 311.78$	342.82	57.1
17	1 000	»	30.—	$30.— \times 0.8143 = 24.43$	55.47	$30.— \times 9.5785 = 287.86$	342.83	34.3
18	1 300	2 ¹ / ₂	32.50	$30.— \times 0.7140 = 21.42$	76.89	$32.50 \times 8.8645 = 288.10$	364.99	28.1
19	320	2 ¹ / ₂	8.—	$32.50 \times 0.6550 = 21.29$	98.18	$8.— \times 8.2095 = 65.68$	163.85	51.2
20	400	2 ¹ / ₂	10.—	$8.— \times 0.6107 = 4.89$	103.07	$10.— \times 7.5988 = 75.99$	179.06	44.8
21	2 420	2 ¹ / ₂	60.50	$10.— \times 0.5531 = 5.53$	108.60	$60.50 \times 7.0457 = 426.26$	534.86	22.1
22	2 750	2 ¹ / ₂	68.75	$60.50 \times 0.5162 = 31.23$	139.83	$68.75 \times 6.5295 = 448.90$	588.73	21.4
23	3 025	2 ¹ / ₂	75.63	$68.75 \times 0.4836 = 33.25$	173.08	$75.63 \times 6.0459 = 457.25$	630.33	20.8
24	3 190	2 ¹ / ₂	79.75	$75.63 \times 0.4518 = 34.17$	207.25	$79.75 \times 5.5941 = 446.13$	653.38	20.5
25	3 190	2 ¹ / ₂	79.75	$79.75 \times 0.4272 = 34.07$	241.32	$79.75 \times 5.1669 = 412.06$	653.38	20.5
26	3 190	2 ¹ / ₂	79.75	$79.75 \times 0.4048 = 32.24$	273.56	$79.75 \times 4.7626 = 379.82$	653.38	20.5
27	3 190	2 ¹ / ₂	79.75	$79.75 \times 0.3820 = 30.46$	304.02	$79.75 \times 4.3306 = 349.35$	653.37	20.5
28	3 300	2 ¹ / ₂	82.50	$79.75 \times 0.3607 = 28.77$	332.79	$82.50 \times 4.0199 = 331.64$	664.43	20.1
29	3 300	2 ¹ / ₂	82.50	$82.50 \times 0.3428 = 28.28$	361.07	$82.50 \times 3.6771 = 303.36$	664.43	20.1
30	3 850	2 ¹ / ₂	96.25	$82.50 \times 0.3252 = 26.83$	387.90	$96.25 \times 3.3519 = 322.62$	710.52	18.5
31	3 850	2 ¹ / ₂	96.25	$96.25 \times 0.3093 = 29.77$	417.67	$96.25 \times 3.0426 = 292.85$	710.52	18.5
32	3 850	2 ¹ / ₂	96.25	$96.25 \times 0.2936 = 28.26$	445.93	$96.25 \times 2.7490 = 264.59$	710.52	18.5
33	3 850	2 ¹ / ₂	96.25	$96.25 \times 0.2790 = 26.85$	472.78	$96.25 \times 2.4700 = 237.74$	710.52	18.5
34	3 850	2 ¹ / ₂	96.25	$96.25 \times 0.2660 = 25.60$	498.38	$96.25 \times 2.2040 = 212.14$	710.52	18.5
35	4 180	2 ¹ / ₂	104.50	$96.25 \times 0.2534 = 24.39$	522.77	$104.50 \times 1.9506 = 203.84$	726.61	17.4
36	4 180	2 ¹ / ₂	104.50	$104.50 \times 0.2410 = 25.18$	547.95	$104.50 \times 1.7096 = 178.65$	726.60	17.4
37	4 180	2 ¹ / ₂	104.50	$104.50 \times 0.2293 = 23.96$	571.91	$104.50 \times 1.4803 = 154.69$	726.60	17.4
38	4 180	2 ¹ / ₂	104.50	$104.50 \times 0.2184 = 22.82$	594.73	$104.50 \times 1.2619 = 131.87$	726.60	17.4
39	4 180	2 ¹ / ₂	104.50	$104.50 \times 0.2079 = 21.73$	616.46	$104.50 \times 1.0540 = 110.14$	726.60	17.4
40	4 400	3	132.—	$104.50 \times 0.1979 = 20.68$	637.14	$132.— \times 0.8561 = 113.01$	750.15	17.0
41	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1884 = 24.87$	662.01	$132.— \times 0.6677 = 88.14$	750.15	17.0
42	4 400	3	122.—	$132.— \times 0.1792 = 23.65$	685.66	$132.— \times 0.4885 = 64.48$	750.14	17.0
43	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1707 = 22.53$	708.19	$132.— \times 0.3178 = 41.95$	750.14	17.0
44	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1629 = 21.50$	729.69	$132.— \times 0.1549 = 20.45$	750.14	17.0
45	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1549 = 20.45$	750.14		750.14	17.0
46	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1476 = 19.48$	769.62		769.62	17.5
47	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1415 = 18.68$	788.30		788.30	17.9
48	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1359 = 17.94$	806.24		806.24	18.3
49	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1305 = 17.23$	823.47		823.47	18.7
50	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1253 = 16.54$	840.01		840.01	19.1
51	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1203 = 15.88$	855.89		855.89	19.5
52	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1156 = 15.26$	871.15		871.15	19.8
53	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1112 = 14.68$	885.83		885.83	20.1
54	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1069 = 14.11$	899.94		899.94	20.5
55	4 400	3	132.—	$132.— \times 0.1029 = 13.58$	913.52		913.52	20.8

XIV: c.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensions-avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående års-avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års-avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
15	500	mini- mum	10.— × 2					
16	600	>	10.— × 2	20.— × 1.2559 = 25.12	25.12			
17	1 000	>	10.— × 2	20.— × 1.0272 = 20.54	45.66			
18	1 300	»	10.— × 2	20.— × 0.9035 = 18.07	63.73			
19	320	0.75	2.40 × 2	20.— × 0.8163 = 16.33	80.06			
20	400	0.75	3.— × 2	4.80 × 0.7463 = 3.58	83.64	6.— × 7.9170 = 47.50	131.14	32.8
21	2 420	0.75	18.15 × 2	6.— × 0.6837 = 4.10	87.74	36.30 × 7.2343 = 262.61	350.35	14.5
22	2 750	0.75	20.63 × 2	36.30 × 0.6227 = 22.60	110.34	41.26 × 6.6116 = 272.79	383.13	13.9
23	3 025	0.75	22.69 × 2	41.26 × 0.5719 = 23.60	133.94	45.38 × 6.0397 = 274.08	408.02	13.5
24	3 190	0.75	23.93 × 2	45.38 × 0.5164 = 23.43	157.37	47.86 × 5.5233 = 264.35	421.72	13.2
25	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.4679 = 22.39	179.76	47.86 × 5.0554 = 241.95	421.71	13.2
26	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.4247 = 20.33	200.09	47.86 × 4.6307 = 221.63	421.72	13.2
27	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.3862 = 18.48	218.57	47.86 × 4.2445 = 203.14	421.71	13.2
28	3 300	0.75	24.75 × 2	47.86 × 0.3528 = 16.89	235.46	49.50 × 3.8917 = 192.64	428.10	13.0
29	3 300	0.75	24.75 × 2	49.50 × 0.3167 = 15.68	251.14	49.50 × 3.5750 = 176.96	428.10	13.0
30	3 850	0.75	28.88 × 2	49.50 × 0.2966 = 14.68	265.82	57.76 × 3.2784 = 189.36	455.18	11.8
31	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2745 = 15.86	281.68	57.76 × 3.0089 = 173.51	455.19	11.8
32	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2548 = 14.72	296.40	57.76 × 2.7491 = 158.79	455.19	11.8
33	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2378 = 13.74	310.14	57.76 × 2.5113 = 145.05	455.19	11.8
34	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2270 = 13.11	323.25	57.76 × 2.2843 = 131.94	455.19	11.8
35	4 180	0.75	31.35 × 2	57.76 × 0.2185 = 12.62	335.87	62.70 × 2.0658 = 129.53	465.40	11.1
36	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.2113 = 13.25	349.12	62.70 × 1.8545 = 116.28	465.40	11.1
37	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.2074 = 13.—	362.12	62.70 × 1.6471 = 103.27	465.39	11.1
38	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.2030 = 12.73	374.85	62.70 × 1.4441 = 90.55	465.40	11.1
39	4 180	0.75	31.35 × 2	62.70 × 0.2010 = 12.60	387.45	62.70 × 1.2431 = 77.94	465.39	11.1
40	4 400	0.75	33.— × 2	62.70 × 0.2009 = 12.60	400.05	66.— × 1.0422 = 68.79	468.84	10.7
41	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2017 = 13.31	413.36	66.— × 0.8405 = 55.47	468.83	10.7
42	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2039 = 13.46	426.32	66.— × 0.6366 = 42.02	468.84	10.7
43	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2074 = 13.69	440.51	66.— × 0.4292 = 28.33	468.84	10.7
44	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2120 = 13.99	454.50	66.— × 0.2172 = 14.34	468.84	10.7
45	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2172 = 14.34	468.84		468.84	10.7
46	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2151 = 14.20	483.04		483.04	11.0
47	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2117 = 13.97	497.01		497.01	11.3
48	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2088 = 13.78	510.79		510.79	11.6
49	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2062 = 13.61	524.40		524.40	11.9
50	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2035 = 13.43	537.83		537.83	12.2
51	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.2015 = 13.30	551.13		551.13	12.5
52	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.1986 = 13.11	564.24		564.24	12.8
53	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.1964 = 12.96	577.20		577.20	13.1
54	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.1941 = 12.81	590.01		590.01	13.4
55	4 400	0.75	33.— × 2	66.— × 0.1917 = 12.65	602.66		602.66	13.7

XV: a.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
16	1 000	1	10.—					
17	1 200	1	12.—	$10.— \times 0.8143 = 8.14$	8.14	$12.— \times 9.5785 = 114.94$	123.08	10.3
18	1 500	1	15.—	$12.— \times 0.7140 = 8.57$	16.71	$15.— \times 8.8645 = 132.97$	149.68	10.0
19	1 600	1	16.—	$15.— \times 0.6550 = 9.83$	26.54	$16.— \times 8.2095 = 131.35$	157.89	9.9
20	—	—	—	$16.— \times 0.6107 = 9.77$	36.31	—	36.31	—
21	420	1	4.20	—	—	$4.20 \times 7.0457 = 29.59$	29.59	7.0
22	2 640	1	26.40	$4.20 \times 0.5162 = 2.17$	38.48	$26.40 \times 6.5295 = 172.38$	210.86	8.00
23	2 970	1	29.70	$26.40 \times 0.4836 = 12.77$	51.25	$29.70 \times 6.0459 = 179.56$	230.81	7.8
24	540	1	5.40	$29.70 \times 0.4518 = 13.42$	64.67	$5.40 \times 5.5941 = 30.21$	94.88	17.6
25	3 190	1	31.90	$5.40 \times 0.4272 = 2.31$	66.98	$31.90 \times 5.1669 = 164.82$	231.80	7.3
26	3 190	1	31.90	$31.90 \times 0.4043 = 12.90$	79.88	$31.90 \times 4.7626 = 151.93$	231.81	7.3
27	3 190	1	31.90	$31.90 \times 0.8820 = 12.19$	92.07	$31.90 \times 4.3806 = 139.74$	231.81	7.3
28	3 190	1	31.90	$31.90 \times 0.3607 = 11.51$	103.58	$31.90 \times 4.0199 = 128.23$	231.81	7.3
29	3 190	1	31.90	$31.90 \times 0.3428 = 10.94$	114.52	$31.90 \times 3.6771 = 117.30$	231.82	7.3
30	3 850	1	38.50	$31.90 \times 0.3252 = 10.37$	124.89	$38.50 \times 3.3519 = 129.05$	253.94	6.6
31	3 850	1	38.50	$38.50 \times 0.3093 = 11.91$	136.80	$38.50 \times 3.0426 = 117.14$	253.94	6.6
32	3 850	1	38.50	$38.50 \times 0.2936 = 11.30$	148.10	$38.50 \times 2.7490 = 105.84$	253.94	6.6
33	3 850	1	38.50	$38.50 \times 0.2790 = 10.74$	158.84	$38.50 \times 2.4700 = 95.10$	253.94	6.6
34	3 850	1	38.50	$38.50 \times 0.2660 = 10.24$	169.08	$38.50 \times 2.2040 = 84.85$	253.93	6.6
35	4 950	1	49.50	$38.50 \times 0.2534 = 9.76$	178.84	$49.50 \times 1.9506 = 96.55$	275.39	5.6
36	4 950	1	49.50	$49.50 \times 0.2410 = 11.93$	190.77	$49.50 \times 1.7096 = 84.63$	275.40	5.6
37	4 950	1	49.50	$49.50 \times 0.2293 = 11.35$	202.12	$49.50 \times 1.4803 = 73.27$	275.39	5.6
38	4 950	1	49.50	$49.50 \times 0.2184 = 10.81$	212.93	$49.50 \times 1.2619 = 62.46$	275.39	5.6
39	4 950	1	49.50	$49.50 \times 0.2079 = 10.29$	223.22	$49.50 \times 1.0540 = 52.17$	275.39	5.6
40	5 500	1	55.—	$49.50 \times 0.1979 = 9.80$	233.02	$55.— \times 0.8561 = 47.09$	280.11	5.1
41	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1884 = 10.36$	243.38	$55.— \times 0.6677 = 36.72$	280.11	5.1
42	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1792 = 9.86$	253.24	$55.— \times 0.4885 = 26.87$	280.11	5.1
43	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1707 = 9.39$	262.63	$55.— \times 0.3178 = 17.48$	280.11	5.1
44	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1629 = 8.96$	271.59	$55.— \times 0.1549 = 8.52$	280.11	5.1
45	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1549 = 8.52$	280.11	—	280.11	5.1
46	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1476 = 8.12$	288.23	—	288.23	5.2
47	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1415 = 7.78$	296.01	—	296.01	5.4
48	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1359 = 7.47$	303.48	—	303.48	5.5
49	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1305 = 7.18$	310.66	—	310.66	5.7
50	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1253 = 6.89$	317.55	—	317.55	5.8
51	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1203 = 6.62$	324.17	—	324.17	5.9
52	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1156 = 6.36$	330.53	—	330.53	6.0
53	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1112 = 6.12$	336.65	—	336.65	6.1
54	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1069 = 5.88$	342.53	—	342.53	6.2
55	5 500	1	55.—	$55.— \times 0.1029 = 5.66$	348.19	—	348.19	6.3

XV: b.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av årslön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkringssumma (kol. 6 + 7)	Försäkringssumma i % av lön
16	1 000	minimum	30.—					
17	1 200	2 1/2	30.—	30.— × 0.8143 = 24.43	24.43	30.— × 9.5785 = 287.36	311.79	26.—
18	1 500	2 1/2	37.50	30.— × 0.7140 = 21.42	45.85	37.50 × 8.8645 = 332.42	378.27	25.2
19	1 600	2 1/2	40.—	37.50 × 0.6550 = 24.56	70.41	40.— × 8.2095 = 328.38	398.79	24.9
20	—	—	—	40.— × 0.6107 = 24.43	94.84	—	—	—
21	420	2 1/2	10.50	—	—	10.50 × 7.0457 = 73.98	—	—
22	2 640	2 1/2	66.—	10.50 × 0.5162 = 5.42	100.26	66.— × 6.5295 = 430.95	531.21	20.1
23	2 970	2 1/2	74.25	66.— × 0.4836 = 31.92	132.18	74.25 × 6.0459 = 448.91	581.09	19.6
24	540	2 1/2	13.50	74.25 × 0.4518 = 33.55	165.73	13.50 × 5.5941 = 75.52	241.25	44.7
25	3 190	2 1/2	79.75	13.50 × 0.4272 = 5.77	171.50	79.75 × 5.1669 = 412.06	583.56	18.3
26	3 190	2 1/2	79.75	79.75 × 0.4043 = 32.24	203.74	79.75 × 4.7626 = 379.82	583.56	18.3
27	3 190	2 1/2	79.75	79.75 × 0.3820 = 30.46	234.20	79.75 × 4.3806 = 349.35	583.56	18.3
28	3 190	2 1/2	79.75	79.75 × 0.3607 = 28.77	262.97	79.75 × 4.0199 = 320.59	583.56	18.3
29	3 190	2 1/2	79.75	79.75 × 0.3428 = 27.34	290.31	79.75 × 3.6771 = 293.25	583.56	18.3
30	3 850	2 1/2	96.25	79.75 × 0.3252 = 25.93	316.24	96.25 × 3.3519 = 322.62	638.86	16.6
31	3 850	2 1/2	96.25	96.25 × 0.3093 = 29.77	346.01	96.25 × 3.0426 = 292.85	638.86	16.6
32	3 850	2 1/2	96.25	96.25 × 0.2936 = 28.26	374.27	96.25 × 2.7490 = 264.59	638.86	16.6
33	3 850	2 1/2	96.25	96.25 × 0.2790 = 26.85	401.12	96.25 × 2.4700 = 237.74	638.86	16.6
34	3 850	2 1/2	96.25	96.25 × 0.2660 = 25.60	426.72	96.25 × 2.2040 = 212.14	638.86	16.6
35	4 950	3	148.50	96.25 × 0.2534 = 24.39	451.11	148.50 × 1.9506 = 289.66	740.77	15.—
36	4 950	3	148.50	148.50 × 0.2410 = 35.79	486.90	148.50 × 1.7096 = 253.88	740.77	15.—
37	4 950	3	148.50	148.50 × 0.2293 = 34.05	520.95	148.50 × 1.4803 = 219.82	740.77	15.—
38	4 950	3	148.50	148.50 × 0.2184 = 32.43	553.38	148.50 × 1.2619 = 187.39	740.77	15.—
39	4 950	3	148.50	148.50 × 0.2079 = 30.87	584.25	148.50 × 1.0540 = 156.52	740.77	15.—
40	5 500	3	165.—	148.50 × 0.1979 = 29.39	613.64	165.— × 0.8561 = 141.26	754.90	13.7
41	5 500	3	165.—	165.— × 0.1884 = 31.09	644.73	165.— × 0.6677 = 110.17	754.90	13.7
42	5 500	3	165.—	165.— × 0.1792 = 29.57	674.30	165.— × 0.4885 = 80.60	754.90	13.7
43	5 500	3	165.—	165.— × 0.1707 = 28.17	702.47	165.— × 0.3178 = 52.44	754.91	13.7
44	5 500	3	165.—	165.— × 0.1629 = 26.88	729.35	165.— × 0.1549 = 25.56	754.91	13.7
45	5 500	3	165.—	165.— × 0.1549 = 25.56	754.91	—	754.91	13.7
46	5 500	3	165.—	165.— × 0.1476 = 24.35	779.26	—	779.26	14.2
47	5 500	3	165.—	165.— × 0.1415 = 23.35	802.61	—	802.61	14.6
48	5 500	3	165.—	165.— × 0.1359 = 22.42	825.03	—	825.03	15.—
49	5 500	3	165.—	165.— × 0.1305 = 21.53	846.56	—	846.56	15.4
50	5 500	3	165.—	165.— × 0.1253 = 20.67	867.23	—	867.23	15.8
51	5 500	3	165.—	165.— × 0.1203 = 19.85	887.08	—	887.08	16.1
52	5 500	3	165.—	165.— × 0.1156 = 19.07	906.15	—	906.15	16.5
53	5 500	3	165.—	165.— × 0.1112 = 18.35	924.50	—	924.50	16.8
54	5 500	3	165.—	165.— × 0.1069 = 17.64	942.14	—	942.14	17.1
55	5 500	3	165.—	165.— × 0.1029 = 16.98	959.12	—	959.12	17.4

XV: c.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års- lön	Pensions- avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast före- gående år	Pen- sions- rätt för alla före- gående års- avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års- avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäk- rings- summa (kol. 6 + 7)	För- säk- rings- summa i % av lön
16	1 000	mini- mum	10.— × 2					
17	1 200	»	10.— × 2	20.— × 1.0272 = 20.54	20.54			
18	1 500	0.75	11.25 × 2	20.— × 0.9035 = 18.07	38.61			
19	1 600	0.75	12.— × 2	22.50 × 0.8163 = 18.37	56.98			
20	—	—	—	24.— × 0.7463 = 17.91	74.89			
21	420	0.75	3.15 × 2	—	—	6.30 × 7.2343 = 45.58	45.58	10.9
22	2 640	0.75	19.80 × 2	6.30 × 0.6227 = 3.92	78.81	39.60 × 6.6116 = 261.82	340.63	12.9
23	2 970	0.75	22.28 × 2	39.60 × 0.5719 = 22.65	101.46	44.56 × 6.0397 = 269.13	370.59	12.5
24	540	0.75	4.05 × 2	44.56 × 0.5164 = 23.01	124.47	8.10 × 5.5233 = 44.74	169.21	31.3
25	3 190	0.75	23.93 × 2	8.10 × 0.4679 = 3.79	128.26	47.86 × 5.0544 = 241.90	370.16	11.6
26	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.4247 = 20.33	148.59	47.86 × 4.6307 = 221.63	370.22	11.6
27	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.3862 = 18.48	167.07	47.86 × 4.2445 = 203.14	370.21	11.6
28	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.3528 = 16.89	183.96	47.86 × 3.8917 = 186.26	370.22	11.6
29	3 190	0.75	23.93 × 2	47.86 × 0.3167 = 15.16	199.12	47.86 × 3.5750 = 171.10	370.22	11.6
30	3 850	0.75	28.88 × 2	47.86 × 0.2966 = 14.20	213.32	57.76 × 3.2784 = 189.36	402.68	10.5
31	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2745 = 15.86	229.18	57.76 × 3.0039 = 173.51	402.69	10.5
32	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2548 = 14.72	243.90	57.76 × 2.7491 = 158.79	402.69	10.5
33	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2378 = 13.74	257.64	57.76 × 2.5113 = 145.05	402.69	10.5
34	3 850	0.75	28.88 × 2	57.76 × 0.2270 = 13.11	270.75	57.76 × 2.2843 = 131.94	402.69	10.5
35	4 950	0.75	37.13 × 2	57.76 × 0.2185 = 12.62	283.37	74.26 × 2.0658 = 153.41	436.78	8.8
36	4 950	0.75	37.13 × 2	74.26 × 0.2113 = 15.69	299.06	74.26 × 1.8545 = 137.72	436.78	8.8
37	4 950	0.75	37.13 × 2	74.26 × 0.2074 = 15.40	314.46	74.26 × 1.6471 = 122.31	436.77	8.8
38	4 950	0.75	37.13 × 2	74.26 × 0.2030 = 15.07	329.53	74.26 × 1.4441 = 107.24	436.77	8.8
39	4 950	0.75	37.13 × 2	74.26 × 0.2010 = 14.93	344.45	74.26 × 1.2481 = 92.31	436.76	8.8
40	5 500	0.75	41.25 × 2	74.26 × 0.2009 = 14.92	359.37	82.50 × 1.0422 = 85.98	445.35	8.1
41	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2017 = 16.64	376.01	82.50 × 0.8405 = 69.34	445.35	8.1
42	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2039 = 16.82	392.83	82.50 × 0.6366 = 52.52	445.35	8.1
43	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2074 = 17.11	409.94	82.50 × 0.4292 = 35.41	445.35	8.1
44	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2120 = 17.49	427.43	82.50 × 0.2172 = 17.92	445.35	8.1
45	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2172 = 17.92	445.35		445.35	8.1
46	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2151 = 17.75	463.10		463.10	8.4
47	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2117 = 17.47	480.57		480.57	8.7
48	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2088 = 17.23	497.80		497.80	9.1
49	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2062 = 17.01	514.81		514.81	9.4
50	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2035 = 16.79	531.60		531.60	9.7
51	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.2015 = 16.62	548.22		548.22	10.0
52	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.1986 = 16.38	564.60		564.60	10.3
53	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.1964 = 16.20	580.80		580.80	10.6
54	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.1941 = 16.01	596.81		596.81	10.9
55	5 500	0.75	41.25 × 2	82.50 × 0.1917 = 15.82	612.63		612.63	11.1

Tabell XVI: a, b och c.

- a. ålders- eller invalidpension till *sjöman* i *manskapsgrad*, med en pensionsavgift = 1 % av månadslönen.
- b. ålders- eller invalidpension till *sjöman* i *manskapsgrad*, med en pensionsavgift = $2\frac{1}{2}$ % av månadslönen, vilken antagits aldrig uppgå till 400 kronor, dock lägst 3 kronor i månaden intill 35 års ålder och sedan 6 kronor i månaden.
- c. familjpension till efterlevande efter *sjöman* i *manskapsgrad*.

Förutsättningar:

15 år,	jungman	i 10 månader med en månadslön av	50 kronor	
16 »	»	» 10 » » » » »	» 60 »	
17 »	lätmatros	» 10 » » » » »	» 100 »	
18 »	»	» 10 » » » » »	» 120 »	
19 »	matros	» 10 » » » » »	» 150 »	
20 »	»	» 3 » » » » »	» 160 »	
20 »	}	fullgörande av värnplikt 10 månader		
21 »				
21 »	matros	i 10 månader med en månadslön av	160 kronor	
22 »	»	» 20 » » » » »	» 160 »	
24 »	»	» 10 » » » » »	» 160 »	
25 »	båtsman	» 10 » » » » »	» 170 »	
26 »	}	» med en årslön av 1,850 kronor.		
t. o. m.				
55 »	»			

XVI: a

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års- lön	Pensions- avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast före- gående år	Pen- sions- rätt för alla före- gående års- avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års- avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäk- rings- summa (kol. 6 + 7)	För- säk- rings- summa i % av lön
15	500	1	5.—					
16	600	1	6.—	$5.- \times 1.0345 = 5.17$	5.17	$6.- \times 10.3928 = 62.36$	67.53	11.3
17	1 000	1	10.—	$6.- \times 0.8143 = 4.89$	10.06	$10.- \times 9.5785 = 95.79$	105.85	10.6
18	1 200	1	12.—	$10.- \times 0.7140 = 7.14$	17.20	$12.- \times 8.8645 = 106.37$	123.57	10.3
19	1 500	1	15.—	$12.- \times 0.6550 = 7.86$	25.06	$15.- \times 8.2095 = 123.14$	148.20	9.9
20	480	1	4.80	$15.- \times 0.6107 = 9.16$	34.22	$4.80 \times 7.5988 = 36.47$	70.69	14.7
21	1 600	1	16.—	$4.80 \times 0.5531 = 2.65$	36.87	$16.- \times 7.0457 = 112.73$	149.60	9.4
22	1 600	1	16.—	$16.- \times 0.5162 = 8.26$	45.13	$16.- \times 6.5295 = 104.47$	149.60	9.4
23	1 600	1	16.—	$16.- \times 0.4836 = 7.74$	52.87	$16.- \times 6.0459 = 96.73$	149.60	9.4
24	1 600	1	16.—	$16.- \times 0.4518 = 7.23$	60.10	$16.- \times 5.5941 = 89.51$	149.61	9.4
25	1 700	1	17.—	$16.- \times 0.4272 = 6.84$	66.94	$17.- \times 5.1669 = 87.84$	154.78	9.1
26	1 850	1	18.50	$17.- \times 0.4043 = 6.87$	73.81	$18.50 \times 4.7626 = 88.11$	161.92	8.8
27	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.3820 = 7.07$	80.88	$18.50 \times 4.3806 = 81.04$	161.92	8.8
28	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.3607 = 6.67$	87.55	$18.50 \times 4.0199 = 74.37$	161.92	8.8
29	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.3428 = 6.34$	93.89	$18.50 \times 3.6771 = 68.03$	161.92	8.8
30	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.3252 = 6.02$	99.91	$18.50 \times 3.3519 = 62.01$	161.92	8.8
31	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.3093 = 5.72$	105.63	$18.50 \times 3.0426 = 56.29$	161.92	8.8
32	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2936 = 5.43$	111.06	$18.50 \times 2.7490 = 50.86$	161.92	8.8
33	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2790 = 5.16$	116.22	$18.50 \times 2.4700 = 45.70$	161.92	8.8
34	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2660 = 4.92$	121.14	$18.50 \times 2.2040 = 40.77$	161.91	8.8
35	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2534 = 4.69$	125.83	$18.50 \times 1.9506 = 36.09$	161.92	8.8
36	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2410 = 4.46$	130.29	$18.50 \times 1.7096 = 31.63$	161.92	8.8
37	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2293 = 4.24$	134.53	$18.50 \times 1.4803 = 27.39$	161.92	8.8
38	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2184 = 4.04$	138.57	$18.50 \times 1.2619 = 23.35$	161.92	8.8
39	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.2079 = 3.85$	142.42	$18.50 \times 1.0540 = 19.50$	161.92	8.8
40	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1979 = 3.66$	146.08	$18.50 \times 0.8561 = 15.84$	161.92	8.8
41	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1884 = 3.49$	149.57	$18.50 \times 0.6677 = 12.35$	161.92	8.8
42	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1792 = 3.32$	152.89	$18.50 \times 0.4885 = 9.04$	161.93	8.8
43	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1707 = 3.16$	156.05	$18.50 \times 0.3173 = 5.88$	161.93	8.8
44	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1629 = 3.01$	159.06	$18.50 \times 0.1549 = 2.87$	161.93	8.8
45	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1549 = 2.87$	161.93		161.93	8.8
46	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1476 = 2.73$	164.66		164.66	8.9
47	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1415 = 2.62$	167.28		167.28	9.0
48	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1359 = 2.51$	169.79		169.79	9.2
49	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1305 = 2.41$	172.20		172.20	9.3
50	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1253 = 2.32$	174.52		174.52	9.4
51	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1203 = 2.23$	176.75		176.75	9.6
52	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1156 = 2.14$	178.89		178.89	9.7
53	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1112 = 2.06$	180.95		180.95	9.7
54	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1069 = 1.98$	182.93		182.93	9.9
55	1 850	1	18.50	$18.50 \times 0.1029 = 1.90$	184.83		184.83	10.0

XVI: b.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av årslön	Pensionsavgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående årsavgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista årsavgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkringssumma (kol. 6 + 7)	Försäkringssumma i % av lön
15	500	minimium	30.—					
16	600	»	30.—	30.— × 1.0345 = 31.04	31.04	30.— × 10.3928 = 311.78	342.82	57.1
17	1 000	»	30.—	30.— × 0.8143 = 24.43	55.47	30.— × 9.5785 = 287.36	342.83	34.3
18	1 200	2 1/2	30.—	30.— × 0.7140 = 21.42	76.89	30.— × 8.8645 = 265.94	342.83	28.6
19	1 500	2 1/2	37.50	30.— × 0.6550 = 19.65	96.54	37.50 × 8.2095 = 307.86	404.40	27.—
20	480	2 1/2	12.—	37.50 × 0.6107 = 22.90	119.44	12.— × 7.5988 = 91.19	210.63	43.9
21	1 600	2 1/2	40.—	12.— × 0.5531 = 6.64	126.08	40.— × 7.0457 = 281.83	407.91	25.5
22	1 600	2 1/2	40.—	40.— × 0.5162 = 20.65	146.73	40.— × 6.5295 = 261.18	407.91	25.5
23	1 600	2 1/2	40.—	40.— × 0.4836 = 19.34	166.07	40.— × 6.0459 = 241.84	407.91	25.5
24	1 600	2 1/2	40.—	40.— × 0.4518 = 18.07	184.14	40.— × 5.5941 = 223.76	407.90	25.5
25	1 700	2 1/2	42.50	40.— × 0.4272 = 17.09	201.23	42.50 × 5.1669 = 219.59	420.82	24.8
26	1 850	2 1/2	46.25	42.50 × 0.4043 = 17.18	218.41	46.25 × 4.7626 = 220.27	438.68	23.7
27	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.3820 = 17.67	236.08	46.25 × 4.8806 = 202.60	438.68	23.7
28	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.3607 = 16.68	252.76	46.25 × 4.0199 = 185.92	438.68	23.7
29	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.3428 = 15.85	268.61	46.25 × 3.6771 = 170.07	438.68	23.7
30	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.3252 = 15.04	283.65	46.25 × 3.3519 = 155.03	438.68	23.7
31	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.3093 = 14.31	297.96	46.25 × 3.0426 = 140.72	438.68	23.7
32	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.2936 = 13.58	311.54	46.25 × 2.7490 = 127.14	438.68	23.7
33	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.2790 = 12.90	324.44	46.25 × 2.4700 = 114.24	438.68	23.7
34	1 850	2 1/2	46.25	46.25 × 0.2660 = 12.30	336.74	46.25 × 2.2040 = 101.94	438.68	23.7
35	1 850	III	60.—	46.25 × 0.2534 = 11.72	348.46	60.— × 1.9506 = 117.04	465.50	25.2
36	1 850	III	60.—	60.— × 0.2410 = 14.46	362.92	60.— × 1.7096 = 102.58	465.50	25.2
37	1 850	III	60.—	60.— × 0.2293 = 13.76	376.68	60.— × 1.4808 = 88.82	465.50	25.2
38	1 850	I	60.—	60.— × 0.2184 = 13.10	389.78	60.— × 1.2619 = 75.71	465.49	25.2
39	1 850	II	60.—	60.— × 0.2079 = 12.47	402.25	60.— % 1.0540 = 63.24	465.49	25.2
40	1 850	II	60.—	60.— × 0.1979 = 11.87	414.12	60.— × 0.8561 = 51.37	465.49	25.2
41	1 850	I	60.—	60.— × 0.1884 = 11.30	425.42	60.— × 0.6677 = 40.06	465.48	25.2
42	1 850	I	60.—	60.— × 0.1792 = 10.75	436.17	60.— × 0.4885 = 29.31	465.48	25.2
43	1 850	III	60.—	60.— × 0.1707 = 10.24	446.41	60.— × 0.3178 = 19.07	465.48	25.2
44	1 850	I	60.—	60.— × 0.1629 = 9.77	456.18	60.— × 0.1549 = 9.29	465.47	25.2
45	1 850	III	60.—	60.— × 0.1549 = 9.29	465.47		465.47	25.2
46	1 850	V	60.—	60.— × 0.1476 = 8.86	474.33		474.33	26.1
47	1 850	V	60.—	60.— × 0.1415 = 8.49	482.32		482.32	26.5
48	1 850	IV	60.—	60.— × 0.1359 = 8.15	490.97		490.97	27.0
49	1 850	III	60.—	60.— × 0.1305 = 7.83	498.80		498.80	27.4
50	1 850	I	60.—	60.— × 0.1253 = 7.52	506.32		506.32	27.8
51	1 850	I	60.—	60.— × 0.1203 = 7.22	513.54		513.54	28.1
52	1 850	I	60.—	60.— × 0.1156 = 6.94	520.48		520.48	28.5
53	1 850	I	60.—	60.— × 0.1112 = 6.67	527.15		527.15	28.8
54	1 850	I	60.—	60.— × 0.1069 = 6.41	533.56		533.56	29.2
55	1 850	I	60.—	60.— × 0.1029 = 6.17	539.73		539.73	

XVI: c.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ålder	Årslön	% av års-lön	Pensions-avgift	Pensionsrätt för avgiften under närmast föregående år	Pensionsrätt för alla föregående års-avgifter	Pensionsrätt för blivande avgifter, om sista års-avgiften utgår med oförändrat belopp	Försäkrings-summa (kol. 6 + 7)	Försäkrings-summa i % av lön
15	500	mini-mum	10.— × 2					
16	600	»	10.— × 2	20.— × 1.2559 = 25.12	25.12			
17	1 000	»	10.— × 2	20.— × 1.0272 = 20.54	45.66			
18	1 200	»	10.— × 2	20.— × 0.9085 = 18.07	63.73			
19	1 500	0.75	11.25 × 2	20.— × 0.8163 = 16.33	80.06			
20	480	0.75	3.60 × 2	22.50 × 0.7463 = 16.79	96.85	7.20 × 7.9170 = 57.00	153.85	32.1
21	1 600	0.75	12.— × 2	7.20 × 0.6827 = 4.92	101.77	24.— × 7.2343 = 173.62	275.39	17.2
22	1 600	0.75	12.— × 2	24.— × 0.6227 = 14.94	106.71	24.— × 6.6116 = 158.68	275.39	17.2
23	1 600	0.75	12.— × 2	24.— × 0.5119 = 13.73	130.44	24.— × 6.0397 = 144.95	275.39	17.2
24	1 600	0.75	12.— × 2	24.— × 0.5164 = 12.39	142.83	24.— × 5.5233 = 132.56	275.39	17.2
25	1 700	0.75	12.75 × 2	24.— × 0.4679 = 11.23	154.06	25.90 × 5.0554 = 130.93	284.99	16.8
26	1 850	0.75	13.88 × 2	25.50 × 0.4247 = 10.83	164.89	27.76 × 4.6307 = 128.55	293.44	15.9
27	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.3862 = 10.72	175.61	27.76 × 4.2445 = 117.83	293.44	15.9
28	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.3528 = 9.79	185.40	27.76 × 3.8917 = 108.03	293.43	15.9
29	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.3167 = 8.79	194.19	27.76 × 3.5750 = 99.24	293.43	15.9
30	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2966 = 8.23	202.42	27.76 × 3.2784 = 91.01	293.43	15.9
31	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2745 = 7.62	210.04	27.76 × 3.0039 = 83.39	293.43	15.9
32	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2548 = 7.07	217.11	27.76 × 2.7491 = 76.32	293.43	15.9
33	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2378 = 6.60	223.71	27.76 × 2.5113 = 69.71	293.42	15.9
34	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2270 = 6.30	230.01	27.76 × 2.2843 = 63.41	293.42	15.9
35	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2185 = 6.07	236.03	27.76 × 2.0653 = 57.35	293.43	15.9
36	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2113 = 5.87	241.95	27.76 × 1.8545 = 51.48	293.43	15.9
37	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2074 = 5.76	247.71	27.76 × 1.6471 = 45.72	293.43	15.9
38	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2030 = 5.64	253.35	27.76 × 1.4441 = 40.09	293.44	15.9
39	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2010 = 5.58	258.93	27.76 × 1.2431 = 34.51	293.44	15.9
40	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2009 = 5.58	264.51	27.76 × 1.0422 = 28.93	293.44	15.9
41	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2017 = 5.60	270.11	27.76 × 0.8405 = 23.33	293.44	15.9
42	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2039 = 5.66	275.77	27.76 × 0.6366 = 17.67	293.44	15.9
43	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2074 = 5.76	281.53	27.76 × 0.4292 = 11.91	293.44	15.9
44	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2120 = 5.89	287.42	27.76 × 0.2172 = 6.03	293.45	15.9
45	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2172 = 6.03	293.45		293.45	15.9
46	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2151 = 5.97	299.42		299.42	16.2
47	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2117 = 5.88	305.30		305.30	16.5
48	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2083 = 5.80	311.10		310.10	16.8
49	1 850	0.75	13.88 × 3	27.76 × 0.2062 = 5.72	316.82		315.82	17.1
50	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2035 = 5.65	322.47		322.47	17.4
51	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.2015 = 5.59	328.06		328.06	17.7
52	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.1986 = 5.51	333.57		333.57	18.0
53	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.1964 = 5.45	339.02		339.02	18.3
54	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.1941 = 5.39	344.41		344.41	18.6
55	1 850	0.75	13.88 × 2	27.76 × 0.1917 = 5.32	349.73		349.73	18.9

Tab. XVII.

Aktivitetssannolikheter och inträdesfrekvens bland sjömän.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
x	L_x	I_x	$\varepsilon_x^0/100$	$\sum_{\lambda=0}^{75} c_x + \lambda$ *	j_x	x	L_x	$\varepsilon_x^0/100$	$\sum_{\lambda=0}^{75} c_x + \lambda$ *
15	5 026	37 540	627.2	6.4714	5 024.5	60	678	855.5	4.5164
16	6 173	31 168	795.4	9.3180	3 020.7	61	580	806.9	4.2793
17	7 077	25 387	863.8	10.7148	2 167.1	62	468	867.5	4.3034
18	7 743	20 222	895.8	11.4043	1 630.2	63	406	859.6	3.9607
19	8 167	15 669	902.3	11.7308	1 230.8	64	349	851.0	3.6076
20	8 202	10 831	921.5	12.0010	833.1	65	297	828.3	3.2392
21	8 153	7 746	916.0	12.0233	594.8	66	246	817.1	2.9107
22	7 866	5 223	915.7	12.1259	397.9	67	201	796.0	2.5622
23	7 449	3 263	926.1	12.2422	246.4	68	160	768.8	2.2189
24	7 040	1 868	911.7	12.2191	141.3	69	123	748.0	1.8362
25	6 524	1 411	925.9	12.4025	105.3	70	92	663.0	1.5217
26	6 144	1 385	925.7	12.3951	103.4	71	61	606.6	1.2952
27	5 772	1 135	924.2	12.3900	84.8	72	37	594.6	1.1852
28	5 411	1 028	922.7	12.4062	76.7	73	22	545.5	0.9092
29	5 059	888	924.2	12.4455	66.0	74	12	500.0	0.6667
30	4 713	506	924.1	12.4662	37.6	75	6	333.3	0.3333
31	4 383	371	922.9	12.4901	27.5	76	2		
32	4 064	257	921.5	12.5335	19.0				
33	3 757	166	920.0	12.6012	12.2				
34	3 464	101	917.1	12.6970	7.4				
35	3 181	58	920.1	12.8447	4.2				
36	2 930	43	919.2	12.9601	3.1				
37	2 696	40	919.0	13.0993	2.8				
38	2 481	49	918.8	13.2539	3.4				
39	2 283	51	904.0	13.4252	3.5				
40	2 068	62	949.5	13.8509	4.2				
41	1 968	65	949.5	13.5876	4.5				
42	1 873	62	949.7	13.3103	4.3				
43	1 783	59	950.2	13.0153	4.2				
44	1 698	52	951.1	12.6974	3.8				
45	1 618	42	952.6	12.3502	3.1				
46	1 544	35	954.1	11.9647	2.7				
47	1 475	23	955.6	11.5403	1.8				
48	1 411	18	957.1	11.0765	1.5				
49	1 351	7	960.3	10.5730	0.6				
50	1 298	7	960.9	10.0101	0.6				
51	1 248	7	959.5	9.4174	0.7				
52	1 198	6	957.4	8.8149	0.6				
53	1 147		953.8	8.2071					
54	1 094		952.5	7.6046					
55	1 042		949.1	6.9833					
56	989		935.3	6.3533					
57	925		923.2	5.7981					
58	854		900.5	5.2304					
59	769		881.7	4.8633					

* $c_x + \lambda = \varepsilon_x \cdot \varepsilon_x + 1 \dots \varepsilon_x + \lambda$

Tab. XVIII.

Grundtabell.

1	2	3	4	5
x	${}^a l_x$	l_x	${}^a D_x$	${}^a N_x - {}^a N_{45} + 0.5 {}^a D_{45}$
15	100 000		55 526	526 853
16	81 400		43 460	471 327
17	73 097		37 526	427 867
18	68 200		33 665	390 341
19	64 654		30 688	356 676
20	61 615		28 120	325 988
21	58 966		25 876	297 868
22	56 607		23 886	271 992
23	54 399		22 071	248 106
24	52 386		20 437	226 035
25	50 500		18 943	205 598
26	48 682		17 559	186 655
27	46 978		16 293	169 096
28	45 334		15 118	152 803
29	43 747		14 028	137 685
30	42 172		13 002	123 657
31	40 654		12 052	110 655
32	39 190		11 171	98 603
33	37 779		10 355	87 432
34	36 419		9 598.3	77 077.0
35	35 108		8 896.9	67 478.7
36	33 844		8 246.7	58 581.8
37	32 659		7 651.9	50 335.1
38	31 516		7 100.1	42 683.2
39	30 444		6 594.8	35 583.1
40	29 409		6 125.6	28 988.3
41	28 468		5 701.5	22 862.7
42	27 642		5 323.2	17 161.2
43	26 896		4 980.3	11 838.0
44	26 224		4 669.1	6 857.7
45	25 568	25 568	4 377.2	
46	24 954	25 366	4 107.8	
47	24 380	25 158	3 858.9	
48	23 819	24 942	3 625.1	
49	23 224	24 718	3 398.6	
50	22 620	24 483	3 182.9	
51	21 987	24 238	2 974.9	
52	21 349	23 984	2 777.4	
53	20 687	23 720	2 587.8	
54	19 984	23 445	2 403.7	
55	19 265	23 159	2 228.1	
56	18 533	22 860	2 061.0	
57	17 773	22 549	1 900.5	
58	16 990	22 220	1 747.0	
59	16 175	21 871	1 599.1	
60	15 334	21 504	1 457.7	

Tab. XIX.

Grundtabell för beräkning av invalidräntor vid sjukdomsinvaliditet.

1	2	3	4	5
x	$\frac{s-a}{[x+1/2]}$	$s_N^a D_x$	Y_x	Z_x
15				9 188.91
16				9 188.91
17				9 188.91
18				9 188.91
19				9 188.91
20	4.47	16.87	73.95	9 188.91
21	4.64	20.70	94.19	9 114.96
22	4.81	23.89	112.68	9 020.77
23	4.97	26.49	129.10	8 908.09
24	5.13	26.57	133.65	8 778.99
25	5.31	26.52	138.09	8 645.34
26	5.48	26.34	141.54	8 507.25
27	5.64	27.70	153.20	8 365.71
28	5.81	27.21	155.02	8 212.51
29	5.98	26.65	156.28	8 057.49
30	6.14	26.00	156.54	7 901.21
31	6.31	26.51	164.03	7 744.67
32	6.48	25.69	163.24	7 580.64
33	6.65	24.85	162.04	7 417.40
34	6.82	24.00	160.50	7 255.36
35	6.99	24.02	164.60	7 094.86
36	7.16	23.92	167.94	6 930.22
37	7.34	23.72	170.72	6 762.28
38	7.52	24.14	178.01	6 591.56
39	7.68	24.40	183.75	6 413.55
40	7.83	24.50	188.12	6 229.80
41	7.98	24.52	191.87	6 041.68
42	8.14	25.55	203.94	5 849.81
43	8.30	26.40	214.87	5 645.87
44	8.44	27.55	228.01	5 431.00
45	8.58	28.89	243.07	5 202.99
46	8.74	29.99	257.02	4 959.92
47	8.90	30.87	269.41	4 702.90
48	9.06	31.54	280.20	4 433.49
49	9.18	32.63	293.72	4 153.29
50	9.29	34.06	310.28	3 859.57
51	9.44	35.70	330.47	3 549.29
52	9.57	37.22	349.28	3 218.82
53	9.66	38.56	365.26	2 869.54
54	9.74	39.90	381.08	2 504.28
55	9.84	41.22	397.72	2 123.20
56	9.89	42.66	413.72	1 725.48
57	9.90	43.90	426.17	1 311.76
58	9.94	44.90	437.64	885.59
59	9.92	46.05	447.95	447.95

Grundtabell för beräk-

1	2	3	4	5	6	7
x	$h f_x$	$b f_x$	f_x	$f l_x$	$f d_x f_x$	$\Sigma f d_x f_x$
15				100 000		39 401.44
16				81 640		39 401.44
17				73 531		39 401.44
18				68 806		39 401.44
19	0.0102		0.0102	65 425	2.82	39 401.44
20	0.0429	0.0067	0.0496	62 541	13.31	39 398.62
21	0.1780	0.0258	0.2038	60 043	49.90	39 385.31
22	0.3275	0.0447	0.3722	57 839	83.55	39 335.41
23	0.7479	0.0988	0.8462	56 803	177.50	39 251.86
24	1.2799	0.1646	1.4445	54 936	278.38	39 074.36
25	1.9196	0.2455	2.1651	53 195	384.15	38 795.98
26	2.6621	0.3442	3.0063	51 515	491.20	38 411.83
27	3.5018	0.4649	3.9667	49 947	598.46	37 920.63
28	4.3202	0.6664	5.4866	48 441	770.26	37 322.17
29	5.4253	0.7916	6.2169	47 044	815.35	36 551.91
30	6.4783	1.0097	7.4880	45 602	905.00	35 736.56
31	7.5709	1.2741	8.8450	44 215	996.39	34 831.56
32	8.6820	1.5933	10.2753	42 948	1 080.86	33 835.17
33	9.6515	1.7800	11.4315	41 738	1 112.28	32 754.31
34	10.5193	1.9485	12.4678	40 511	1 130.33	31 642.03
35	11.2322	2.0979	13.3801	39 333	1 146.01	30 511.70
36	11.8640	2.2135	14.0775	38 277	1 128.59	29 365.69
37	12.4851	2.3362	14.8213	37 233	1 139.02	28 237.10
38	12.9224	2.4238	15.3462	36 233	1 127.02	27 098.08
39	13.2478	2.4897	15.7375	35 311	1 094.39	25 971.06
40	13.4655	2.5345	16.0000	34 433	1 066.40	24 876.67
41	13.5730	2.5573	16.1303	33 657	1 033.79	23 810.27
42	13.5739	2.5588	16.1327	33 004	994.10	22 776.48
43	13.6911	2.4845	16.1756	32 444	961.43	21 782.33
44	13.7828	2.4064	16.1892	31 973	939.62	20 820.90
45	13.8533	2.3260	16.1793	31 536	925.13	19 881.28
46	13.9033	2.2439	16.1472	31 158	903.76	18 956.15
47	13.9304	2.1603	16.0907	30 838	886.28	18 052.39
48	13.9388	2.0765	16.0153	30 550	862.90	17 166.11
49	13.9259	1.9926	15.9185	30 270	852.59	16 303.21
50	13.8958	1.9099	15.8057	29 976	835.65	15 415.62
51	13.8491	1.8286	15.6777	29 676	818.35	14 614.97
52	13.7832	1.7491	15.5323	29 393	796.19	13 796.12
53	13.5717	1.6058	15.1775	29 108	774.66	12 999.93
54	13.3027	1.4433	14.7460	28 800	741.43	12 225.27
55	12.9741	1.2618	14.2359	28 495	707.95	11 483.84
56	12.5878	1.0624	13.6502	28 192	672.41	10 775.89
57	12.1483	0.8461	12.9944	27 877	639.19	10 103.48
58	11.6294	0.5960	12.2254	27 550	605.39	9 464.29
59	11.0772	0.3353	11.4125	27 197	564.12	8 858.40

XX.

ning av familjpensioner.

8	9	10	11	12	13	14	15
x	f_x	f_{l_x}	$f_{d_x} f_x$	$\sum f_{d_x} f_x$	F_x	x	F_x
60	11.2924	26 826	515.27	8 294.28	5.6900	45	4.5420
61	10.9037	26 346	499.28	7 779.01	5.6513	46	4.6147
62	10.5416	25 845	488.29	7 279.73	5.6067	47	4.6781
63	10.1744	25 318	485.83	6 791.44	5.5531	48	4.7353
64	9.8103	24 753	481.49	6 305.61	5.4841	49	4.7970
65	9.3862	24 149	478.13	5 824.12	5.4002	50	4.8433
66	8.9795	23 497	459.39	5 345.99	5.2978	51	4.9128
67	8.5572	22 816	437.02	4 886.60	5.1869	52	4.9673
68	8.1532	22 109	425.84	4 449.58	5.0691	53	5.0235
69	7.1522	21 357	387.86	4 023.74	4.9352	54	5.0860
70	6.9198	20 545	383.50	3 635.88	4.8209	55	5.1541
71	6.6729	19 682	372.88	3 252.98	4.6816	56	5.2285
72	6.4162	18 777	357.70	2 879.50	4.5186	57	5.3162
73	5.9689	17 838	334.32	2 521.80	4.3320	58	5.4175
74	5.5028	16 857	305.41	2 187.48	4.1355	59	5.5396
75	5.0855	15 846	276.50	1 882.07	3.9366	Se tab. XXI, kol. 10	
76	4.6641	14 816	252.56	1 605.57	3.7354		
77	4.3103	13 749	231.38	1 353.01	3.5279		
78	3.8642	12 649	204.18	1 121.63	3.3060		
79	3.4824	11 523	181.02	917.45	3.0871		
80	3.1194	10 371	157.25	736.43	2.8635		
81	2.7707	9 209	134.07	579.18	2.6376		
82	2.4373	8 049	110.19	445.11	2.4120		
83	2.1226	6 922	86.69	334.92	2.1946		
84	1.8585	5 863	67.89	248.23	1.9972		
85	1.6037	4 878	51.06	180.34	1.8137		
86	1.4059	3 985	38.42	129.28	1.6573		
87	1.2295	3 188	28.17	90.86	1.5123		
88	1.0626	2 493	19.98	62.69	1.3877		
89	0.9069	1 900	13.58	42.71	1.2904		
90	0.8580	1 409	9.910	29.128	1.2335		
91	0.8110	1 015	7.017	19.218	1.1754		
92	0.7763	708	4.817	12.201	1.1119		
93	0.7119	479	3.060	7.384	1.0356		
94	0.6706	314	1.915	4.324	0.9617		
95	0.6422	200	1.160	2.409	0.8730		
96	0.5490	125	0.6231	1.2488	0.7564		
97	0.5516	76	0.3808	0.6257	0.6492		
98	0.4317	45	0.1757	0.2449	0.4419		
99	0.3057	26	0.06924	0.06924	0.2233		
100	0.0000	15				Se tab. XXI, kol. 10	

Tab.
Avgif-

1	2	3	4	5	6	7	8
x	$a - a_{x45-x}$	t_x	Σt_x	$t_x \cdot v^x$	$\Sigma t_x v^x$	v_x	$\frac{d}{A_x}$
15	8,9884	17 510	54 899	9 723	25 175	0,8253	0,42803
16	10,3451	7 375	37 389	3 938	15 452	0,8127	0,54687
17	10,9019	4 020	30 014	2 064	11 514	0,2959	0,63334
18	11,0949	2 687	25 994	1 326	9 450	0,2786	0,70599
19	11,1227	2 186	23 307	1 038	8 124	0,2616	0,77446
20	11,0927	1 799	21 121	821,0	7 085,7	0,2456	0,84520
21	11,0114	1 545	19 322	678,0	6 264,7	0,2299	0,91849
22	10,8871	1 427	17 777	602,1	5 586,7	0,2147	0,99502
23	10,7418	1 257	16 350	510,0	4 984,6	0,2000	1,07685
24	10,5601	1 163	15 093	453,7	4 474,6	0,1854	1,16294
25	10,3535	1 121	13 930	420,5	4 020,9	0,1711	1,25465
26	10,1302	1 032	12 809	372,2	3 600,4	0,1572	1,35355
27	9,8784	991	11 777	343,7	3 228,2	0,1434	1,45873
28	9,6074	957	10 786	310,1	2 884,5	0,1298	1,57210
29	9,3150	963	9 829	308,8	2 565,4	0,1166	1,69426
30	9,0106	928	8 866	286,1	2 256,6	0,1037	1,82795
31	8,6815	891	7 938	264,1	1 970,5	0,0913	1,97204
32	8,3267	855	7 047	243,7	1 706,4	0,0794	2,12756
33	7,9435	824	6 192	225,9	1 462,7	0,0679	2,29522
34	7,5303	794	5 368	209,3	1 236,8	0,0571	2,47617
35	7,0845	755	4 574	191,3	1 027,5	0,0470	2,67138
36	6,6037	687	3 819	167,4	836,2	0,0377	2,88200
37	6,0781	650	3 132	152,3	668,8	0,0291	3,10602
38	5,5116	580	2 482	130,7	516,5	0,0215	3,34741
39	4,8956	545	1 902	118,1	385,8	0,0149	3,60389
40	4,2323	453	1 357	94,35	267,71	0,0095	3,87994
41	3,5099	339	904	67,89	173,36	0,0054	4,16855
42	2,7239	251	565	48,34	105,47	0,0022	4,46479
43	1,8770	172	314	31,85	57,13		4,77220
44	0,9687	142	142	25,28	25,28		5,09027

XXI.

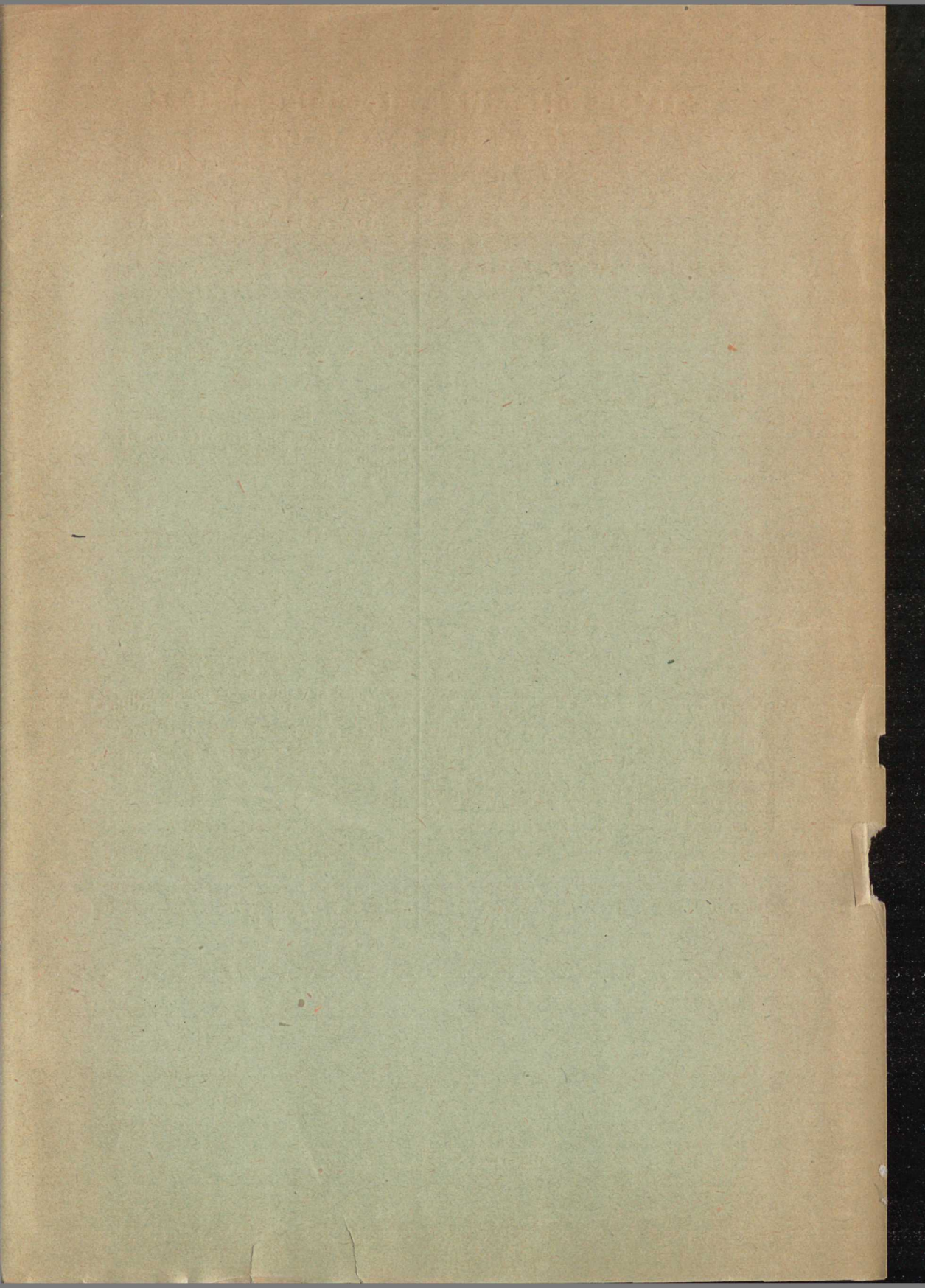
ter m. m.

9	10	11	12	13	14	15	16	17
$^s A_x$	F_x	$100 {}^e P_x$	$100 {}^c P_x$	$100 f P_x$	${}^e U_x$	$\Sigma {}^e U_x$	$f U_x$	$\Sigma f U_x$
0.16549	0.7096	6.603	8.751	7.895	103.45	1 142.73	125.59	1 266.62
0.21143	0.9066	7.330	9.622	8.764	81.43	1 039.28	102.72	1 141.03
0.24487	1.0500	8.056	10.440	9.631	71.40	957.85	90.35	1 038.31
0.27295	1.1704	8.823	11.281	10.549	65.50	886.45	81.63	947.96
0.29943	1.2839	9.655	12.181	11.543	61.07	820.95	74.63	866.33
0.32677	1.4011	10.565	13.160	12.631	55.31	759.88	68.27	791.70
0.35226	1.5221	11.540	14.193	13.823	51.62	704.57	62.27	723.43
0.37766	1.6467	12.608	15.315	15.125	48.36	652.95	57.19	661.16
0.40361	1.7784	13.783	16.540	16.557	45.18	604.59	51.64	603.97
0.42956	1.919	15.080	17.876	18.105	42.72	559.41	46.79	552.33
0.45639	2.0480	16.526	19.354	19.781	40.43	516.69	42.47	505.54
0.48456	2.1876	18.145	20.997	21.595	38.20	476.26	38.62	463.07
0.51345	2.3274	19.965	22.828	23.560	36.07	438.06	35.28	424.45
0.54323	2.4687	22.018	24.876	25.696	34.23	401.99	31.67	389.17
0.57439	2.6056	24.355	27.195	27.972	32.52	367.71	29.66	357.50
0.60769	2.7485	27.031	29.834	30.503	30.93	335.19	27.45	327.84
0.64260	2.8901	30.117	32.867	33.290	29.36	304.26	25.48	300.39
0.67860	3.0288	33.701	36.377	36.375	27.90	274.90	23.78	274.91
0.71630	3.1631	37.912	40.486	39.820	26.60	247.00	22.70	251.13
0.75590	3.2966	42.921	45.372	43.778	25.34	220.40	21.85	228.43
0.79745	3.4295	48.964	51.265	48.408	24.10	195.06	21.13	206.58
0.84036	3.5609	56.368	58.493	53.923	22.93	170.96	20.74	185.45
0.88374	3.6902	65.642	67.552	60.713	21.84	148.03	20.30	164.71
0.92838	3.8166	77.578	79.246	69.247	20.79	126.19	20.10	144.41
0.97252	3.9381	93.480	94.873	80.442	19.79	105.40	20.09	124.31
1.01701	4.0611	115.704	116.803	95.955	18.84	85.61	20.17	104.22
1.05967	4.1761	148.956	149.760	118.981	17.92	66.77	20.39	84.05
1.09893	4.2787	204.256	204.705	157.080	17.07	48.85	20.74	63.66
1.13364	4.3737	314.643	314.643	233.015	16.29	31.78	21.20	42.92
1.16318	4.4593	645.551	645.551	460.339	15.49	15.49	21.72	21.72
	Setab. XX, kol. 13 och 15.							

Övergångstidens pensions- och understödsersättningar.

Antal år efter ikraftträdande	Pensioner från Handelsflottans pensionsanstalt								Understöd från sjömanshusen												Summa		Häriifrån avgår överskott av nuvarande kontanta statsbidrag ¹	Återstående ökat kontant statsbidrag under övergångstiden	Avgår räntor å undanhållet kapital	Resterade kontant statsbidrag under övergångstiden	Antal år efter lagens ikraftträdande		
	till sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan åtnjutit pension				till nuvarande expektanter				till sjömän, som vid lagens ikraftträdande ej fyllt 55 år, men synas berättigade till fyllnadspension				Summa		till manliga understödstagare				till kvinnliga understödstagare									Summa	
	till sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan åtnjutit pension		till nuvarande expektanter		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande ej fyllt 55 år, men synas berättigade till fyllnadspension		Summa		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan åtnjutit understöd		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande ej fyllt 55 år och kunna bli berättigade till understöd		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan åtnjutit understöd		Summa		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande redan åtnjutit understöd		till sjömän, som vid lagens ikraftträdande ej åtnjutit understöd, men synas berättigade till fyllnadsunderstöd		Summa								
	Antal	Pensionsbelopp Kr.	Antal	Pensionsbelopp Kr.	Antal	Pensionsbelopp Kr.	Antal	Pensionsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.	Antal	Understödsbelopp Kr.						Antal	Understödsbelopp Kr.
1	2 a	2 b	3 a	3 b	4 a	4 b	5 a	5 b	6 a	6 b	7 a	7 b	8 a	8 b	9 a	9 b	10 a	10 b	11 a	11 b	12 a	12 b	13 a	13 b	14	15	16	17	18
1	1 959	315 240	—	—	—	—	1 959	315 240	1 957	136 782	—	—	—	—	1 957	136 782	3 024	213 662	—	—	3 024	213 662	6 940	665 684	208 000	457 684	60 000	397 684	1
2	1 864	299 970	69	11 760	26	3 510	1 959	315 240	1 840	128 598	117	8 184	—	—	1 957	136 782	2 885	203 854	139	9 730	3 024	213 584	6 940	665 606	208 000	457 606	60 000	397 606	2
3	1 768	284 565	109	19 605	82	10 845	1 959	315 015	1 725	120 560	232	16 222	—	—	1 957	136 782	2 746	194 032	278	19 460	3 024	213 492	6 940	665 289	208 000	457 289	60 000	397 289	3
4	1 672	269 160	134	24 795	153	19 584	1 959	313 539	1 616	112 972	341	23 811	—	—	1 957	136 782	2 611	184 493	413	28 910	3 024	213 403	6 940	663 724	208 000	455 724	60 000	395 724	4
5	1 576	253 830	158	29 790	225	29 499	1 959	313 119	1 508	105 394	449	31 388	—	—	1 957	136 782	2 479	175 166	545	38 150	3 024	213 316	6 940	663 217	208 000	455 217	60 000	395 217	5
6	1 483	238 845	178	33 855	298	38 493	1 959	311 163	1 404	98 125	553	38 657	—	—	1 957	136 782	2 350	166 051	674	47 580	3 024	213 631	6 940	661 576	208 000	453 576	60 000	393 576	6
7	1 389	223 770	181	33 915	389	51 236	1 959	308 921	1 302	90 997	655	45 785	—	—	1 957	136 782	2 224	157 148	800	56 000	3 024	213 148	6 940	658 851	208 000	450 851	60 000	390 851	7
8	1 295	208 605	179	33 240	485	62 852	1 959	304 697	1 204	84 148	753	52 634	—	—	1 957	136 782	2 101	148 456	923	64 610	3 024	213 066	6 940	654 545	208 000	446 545	60 000	386 545	8
9	1 206	194 385	166	30 795	587	74 869	1 959	300 049	1 108	77 438	849	59 344	—	—	1 957	136 782	1 980	139 907	1 044	73 080	3 024	212 987	6 940	649 818	208 000	441 818	60 000	381 818	9
10	1 117	180 060	154	28 635	688	84 002	1 959	292 697	1 016	71 008	941	65 774	—	—	1 957	136 782	1 866	131 851	1 158	81 060	3 024	212 911	6 940	642 390	208 000	434 390	60 000	374 390	10
11	1 031	166 200	143	26 610	785	95 419	1 959	288 229	928	64 858	1 003	70 210	26	1 714	1 957	136 782	1 752	123 796	1 272	89 040	3 024	212 836	6 940	637 847	208 000	429 847	60 000	369 847	11
12	946	152 565	133	24 735	880	103 409	1 959	280 709	843	58 917	956	66 920	158	10 945	1 957	136 782	1 647	113 377	1 377	95 620	3 024	208 997	6 940	626 488	208 000	418 488	60 000	358 488	12
13	864	139 365	121	22 530	974	110 351	1 959	272 246	761	53 186	899	62 930	297	19 625	1 957	135 741	1 539	108 745	1 480	99 600	3 019	208 345	6 935	616 332	208 000	408 332	60 000	348 332	13
14	785	126 720	111	20 655	1 063	115 835	1 959	263 210	685	47 875	840	58 800	432	27 010	1 957	133 685	1 431	101 114	1 570	109 200	3 001	210 314	6 917	607 209	208 000	399 209	60 000	339 209	14
15	708	114 240	101	18 885	1 150	120 289	1 959	253 414	610	42 633	781	54 670	566	33 315	1 957	130 618	1 334	94 260	1 648	115 360	2 982	209 620	6 898	593 652	208 000	385 652	60 000	325 652	15
16	634	102 315	91	17 010	1 234	123 551	1 959	242 876	541	37 810	723	50 610	693	38 470	1 957	126 890	1 243	87 830	1 711	119 770	2 954	207 600	6 870	577 366	208 000	369 366	60 000	309 366	16
17	565	91 185	82	15 285	1 312	128 664	1 959	235 134	478	33 407	661	46 270	818	42 775	1 957	122 452	1 155	81 612	1 761	123 270	2 916	204 882	6 832	562 468	208 000	354 468	60 000	294 468	17
18	499	80 550	73	13 650	1 387	125 430	1 959	219 630	408	28 515	604	42 280	945	45 575	1 957	116 370	1 070	75 606	1 797	125 790	2 867	201 396	6 783	537 396	208 000	329 396	60 000	269 396	18
19	438	70 665	64	11 925	1 457	125 330	1 959	207 920	354	24 741	557	38 990	1 046	48 150	1 957	111 881	989	69 882	1 820	127 400	2 809	197 282	6 725	517 083	208 000	309 083	60 000	249 083	19
20	381	61 515	57	10 620	1 500	123 446	1 938	195 581	305	21 316	500	35 000	1 152	48 425	1 957	104 741	912	64 441	1 833	128 310	2 745	192 751	6 640	493 073	208 000	285 073	60 000	225 073	20
21	329	53 055	50	9 276	1 475	119 874	1 854	182 205	261	18 241	445	31 150	1 251	48 265	1 957	97 656	840	59 354	1 837	128 590	2 677	187 944	6 488	467 805	208 000	259 805	60 000	199 805	21
22	280	45 150	43	7 935	1 438	116 271	1 761	169 356	223	15 585	392	27 440	1 342	47 415	1 957	90 440	772	54 550	1 824	127 680	2 596	182 230	6 314	442 026	208 000	234 026	60 000	174 026	22
23	236	38 025	36	6 690	1 394	111 568	1 666	156 283	181	12 650	342	23 940	1 394	45 990	1 917	82 580	710	50 168	1 795	125 650	2 505	175 818	6 088	414 681	208 000	206 681	60 000	146 681	23
24	197	31 680	31	5 775	1 348	107 640	1 576	145 095	158	11 043	294	20 580	1 348	44 265	1 800	75 888	650	45 929	1 757	122 990	2 407	168 919	5 783	389 902	208 000	181 902	60 000	121 902	24
25	161	25 845	25	4 665	1 300	102 657	1 486	133 167	143	9 994	251	17 570	1 300	42 240	1 694	69 804	594	41 972	1 712	119 840	2 306	161 812	5 486	364 783	208 000	156 783	60 000	96 783	25
26	130	20 850	21	3 900	1 239	97 076	1 390	121 826	111	7 758	211	14 770	1 242	39 875	1 564	62 403	542	38 298	1 661	116 270	2 203	154 568	5 157	338 797	208 000	130 797	60 000	70 797	26
27	105	16 785	17	3 120	1 188	91 876	1 310	111 781	92	6 430	174	12 180	1 188	37 700	1 454	56 310	495	34 976	1 605	112 350	2 100	147 326	4 864	315 417	208 000	107 417	60 000	47 417	27
28	81	12 285	14	2 550	1 131	86 377	1 226	101 212	76	5 312	141	9 870	1 131	35 045	1 348	50 227	450	31 797	1 542	107 940	1 992	139 737	4 566	291 176	208 000	83 176	60 000	23 176	28
29	63	10 020	10	1 875	1 073	77 946	1 146	89 841	62	4 333	112	7 840	1 073	32 750	1 247	44 923	408	28 829	1 470	102 900	1 878	131 729	4 271	266 493	208 000	58 493	60 000	—	29
30	48	7 575	8	1 485	1 018	74 837	1 074	83 897	51	3 564	88	6 160	1 018	30 410	1 157	40 134	370	26 144	1 402	98 140	1 772	124 284	4 003	248 315	208 000	40 315	—	30	
31	35	5 535	6	1 065	966	68 825	1 007	75 425	41	2 865	68	4 780	966	27 055	1 075	34 700	335	23 671	1 322	92 540	1 657	116 211	3 739	226 336	208 000	18 336	—	31	
32	25	3 915	5	915	900	62 531	930	67 361	32	2 236	51	3 570	900	25 380	983	31 186	303	21 410	1 243	87 010	1 546	108 420	3 459	206 967	—	—	—	32	
33	18	2 805	2	390	839	56 042	859	59 237	25	1 747	38	2 660	839	22 655	902	27 062	273	19 290	1 155	80 850	1 428	100 140	3 189	186 439	—	—	—	33	
34	13	2 025	2	390	780	50 342	795	52 757	19	1 328	27	1 890	780	20 275	826	23 493	248	17 523	1 070	74 900	1 318	92 423	2 939	168 673	—	—	—	34	
35	7	1 050	—	—	719	43 997	726	45 047	14	978	19	1 330	720	17 650	753	19 958	223	15 757	989	67 830	1 212	83 587	2 691	148 592	—	—	—	35	
36	4	540	—	—	666	38 749	670	39 289	10	699	13	910	666	15 350	689	16 959	203	14 344	912	63 840	1 115	78 184	2 474	134 432	—	—	—	36	
37	3	405	—	—	607	32 890	610	33 295	6	419	8	560	607	12 990	621	13 969	182	12 860	840	58 800	1 022	71 660	2 253	118 924	—	—	—	37	
38	2	27																											

Statens offentliga utredningar 1924

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Socialpolitik.

Iakttagelser rörande socialiseringen i Österrike. [14]
Det svenska tobaksmonopolet. [15]

Hälsa- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Kungl. Elektrifieringskommitténs meddelanden. 9. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Hallands län. [18] 11. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Blekinge län. [10] 12. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Kopparbergs län. [3] 13. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Västmanlands län. [8] 14. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Värmlands län. [9] 15. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Jämtlands län. [11] 18. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Gotlands län. [12] 19. Ang. elektrifiering av landsbygden inom Västernorrlands län. [17]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Det svenska lantbrukets produktionskostnader. 2. Bokföringsåren 1920—1921 och 1921—1922. [2]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till gravlag. [16]

Industri.

Handel och sjöfart.

Skeppstjänstkommittéens betänkande. 3. [20]

Kommunikationsväsen.

Utredning rörande ny vattenväg mellan Östersjön och Vänern jämte bihang. [6]
Anvisningar rörande vägväsendet och automobiltrafiken. [19]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Supplement nr 2 till Sverges familjenamn 1920. [4]
Betänkande angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. [5]
Betänkande och förslag angående läroverks- och landsbibliotek. [7]
Förslag till lönereglering för befattningshavare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter. [13]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Angående ordnandet av statens kommersiella informationsverksamhet. [1]